

**DELHI UNIVERSITY
LIBRARY**

D.U.P.- 178-5-2002 - 20,000 *

ARTS LIBRARY

04

DELHI UNIVERSITY LIBRARY SYSTEM

Cl. No. 041:225.25

FS-2

Ac. No. 94898

This book should be returned on or before the date last stamped below. An overdue charge of Re 1 will be charged for each day the book is kept overtime.

(Authority : E.C. Res. 200 dated 27th August 1996).

THE APADĀNA OF THE KHUDDAKA
NIKĀYA

Pali Text Society

THE APADĀNA

OF THE KHUDDAKA NIKĀYA

PART II.

EDITED BY
MARY E. LILLEY

London
PUBLISHED FOR THE PALI TEXT SOCIETY
BY
*THE OXFORD UNIVERSITY PRESS, AMEN HOUSE, E.C.
AND AT
NEW YORK, TORONTO, MELBOURNE, AND BOMBAY
1927

PRINTED IN GREAT BRITAIN

FOREWORD

IN the Editorial Note prefixed to Part I an unfortunate error of omission occurs in the description of the MSS. used, and it is therefore necessary to make a restatement here concerning MSS. S¹ and G.

S¹ is a MS. in Sinhalese character which was copied for the late Professor Rhys Davids at Kalutara, Ceylon, in the summer of 1885, according to an inscription in his handwriting on the front page of the bound MS.

G. is a transcript made from a Burmese MS. by Professor Grünwedel for Professor E. Müller of Berne, and is not complete as to the Therī section. It ends with Bhaddā-Kuṇḍalakesā's legend, No. 21 of the Therīs.

P. of the Therī-Apudāna refers to Paramatthadīpanī.

For the last fifty pages of the text only two MSS. were available—S¹ and S². But the whole of the Therī section has been collated with the Paramatthadīpanī extracts. Of these there are thirty in all—three of the numbers, viz. 5, 6, and 7, being duplicate. For it should be noted here that the Naḷamālī, No. 16 of Professor Müller's list, corresponds with Ekaṇḍadāyikā, No. 6 of the present volume, and that the Naḷamālīkā, No. 5, which he equates with Dantīkā, No. 32 of the Therīgāthā, corresponds to our No. 16. Therefore, if we make the No. 16 of his list above mentioned No. 6, and the No. 5 above mentioned No. 16, we get the duplicates 5, 6, and 7.

Again, Piṇḍapātadāyikā, No. 6 of Müller's list, corresponds more closely with our Uppaladāyikā, No. 33, which latter may be merely a redaction of our own No. 6.

Further, the Uppalavannā extract of the Paramatthadīpanī differs very considerably from our Uppalavannā legend, which seems to be of a somewhat composite character. In common with the Mahā-Gotamī and Yasodharā legends it

has a number of gāthās dealing with *iddhi*, and these are introduced in all with a certain similarity. In structure the Uppalavaṇṇā of P. conforms more to type.

The Therī-Apadāna consists of four vaggas, each having the usual decade of legends. Of these Nos. 9 and 15 are duplicate. This leaves us with thirty-nine—in other words, with nine not included in the Paramatthadīpanī extracts. The names attached to four of these nine are well known to us—viz., Yasodharā, Sigāla-mātā, Abhirūpanandā, and Selā; while of the remaining five, one is called Udaḥadāyikā (No. 10), and four constitute a group of legends associated with the name of Yasodharā, and inferior both in interest and in Pāli. Indeed, it has been impossible, without the aid of a Commentary or of further MSS., to leave the last few sheets in any kind of satisfactory shape.

It is somewhat curious to find Yasodharā, Kisā-Gotamī, and a few other Theris styled *āyasmā*, and on p. 592 *āyumuṇi*.

With regard to the Thera-Apadāna, all the MSS. at my disposal consist of fifty-five vaggas, but the Commentary I have used supplies commentarial matter on fifty-six vaggas, and includes in the extra vagga the names of eleven Theras not dealt with in our text. These are: (1) Yasa, (2) Nadi-Kassapa, (3) Gayā-Kassapa, (4) Kimila, (5) Vajjiputta, (6) Uttara, (7) Aparā-Uttara, (8) Bhaddaji, (9) Sivika, (10) Upavāna, (11) Raṭṭhapāla.

Throughout the work the limited number of MSS. was felt to be a great handicap, and the fact that the whole of Part I. was done entirely without the aid of the new Pāli Dictionary added considerably to the difficulties experienced.

Moreover, owing to the fact that I have been remote from libraries, I have, unfortunately, been unable to avail myself sufficiently of the very important help of Buddhist legendary literature with which Apadāna is so closely allied both in matter and in language.

And likewise it has not been possible to refer to the Burmese edition of the Apadāna in the British Museum, which might have been helpful in the matter of deficient readings. However, owing to the exceeding kindness and courtesy of Dr.

Barnett, who, in the midst of heavy official duties, on different occasions looked up readings for me in the Burmese edition, it would seem that the latter has its misreadings and its cruces too.

All things considered, therefore, the completion of this first European edition of Apadāna is accompanied by no feeling of satisfaction. Even in matters not affected by insufficient MSS. there is much that should have been sent to press in a more finished state, and I would fain hope that in this respect, at least, Part II is less at fault than the earlier volume. For example, such peculiar readings as *naṅgare* for *nagare*, *nāṅgaṇ* for *nāgaṇ*, etc., have been overlooked all too frequently in Part I.

Some pages of the second volume need special comment—pp. 358 and 359, consisting of strange lists of peoples and occupations. For the editing of these pages I am indebted almost entirely to Dr. Barnett, who turned the original chaos of the MSS. into an order which I could not have established. And I believe three readings in these pages were suggested by Dr. W. Stede, editor of the Pāli Dictionary.

A full and complete index to the whole work seemed to me essential, and together with a comprehensive review as Introduction would have helped to compensate for many defects; but the exigencies of time and of the P.T.S. required that another should undertake the work of making an abridged index.

It is perhaps necessary under these circumstances to say something about the method adopted with regard to difficult readings. As a rule I have preferred to leave such as they occurred, unless they admitted of a fairly obvious and simple solution—my only excuse for following such a course being experience gained from the text itself. Such a reading as *vīṭi me pāhunā tāva* on p. 136, g. 2 and elsewhere is a case in point; also *ekaccaṇ vādayāma' ahaṇ*, p. 601, g. 1. This is no defence, however, of doubtful or what may prove to be incorrect readings, which must now await the labours of some future editor.

Two misreadings in Part I were brought to my notice

when the work was practically through the press by Dr. W. Stede, who pointed out to me that on p. 22, g. 107, and in similar passages throughout the text the reading should be *su-saṇṇā* instead of *su-sañṇā*; and on p. 22, g. 109 and elsewhere the reading *gaṇanātho asankhaya* is the well-established one. My original difficulty was that while some MSS. read *gaṇanātho asankhiyaṇ*, others read *gaṇanāto asankhayaṇ*.

Even if only in a superficial way, it may be worth while to indicate a few of the linguistic peculiarities of the Apadāna.

1. An aorist form, *ahiṇsu* and *aḥaṇsu*, which occurred several times in the first volume, remained unsolved. It was not until the second part was nearing completion that I formed the conclusion that this form was a contracted *abha-viṇsu*, and only then occurred to me the analogy with *pālur-bhavati* and its *a.* forms, *°ahiṇsu* and *°aḥaṇsu*. It will be found on p. 144, g. 10; on p. 155, g. 8, where I have incorrectly read *pañcaviṣa te* as a *pis aller*; on p. 194, g. 5; and again on p. 412, g. 10. It is evident, therefore, that verb forms, which ordinarily are used only in conjunction with a prefix, are used in Apadāna as independent verbs, and so we find again, on p. 375, g. 9, the form *viṇṇh'*, which occurs as a rule only in compounds, used independently—*sabbasampatti-viṇṇh' ahaṇ* (i of *sampatti* shortened m.c.).

2. Another peculiar form quite frequently used is *upaṭṭhiṇ* (1st sing.) and *upaṭṭhanti* (3rd plural), contracted aor. forms of *upaṭṭhahati*. We find *upaṭṭhiṇ* used on pp. 139, 149, 181, 191, 242, etc., and *upaṭṭhanti* on p. 388, etc. We have another form of the same verb, *upaṭṭhaheṣiṇ*, on p. 149, g. 1. Less rare forms are *adaṇ*, *agaṇ*, and *akaṇ*, met with again and again.

3. Several instances occur of the use of the 3rd singular for 3rd plural, as *hoti* for *honti*, *hanti* for *hananti*, etc.

4. Again, we have *āhitvā* and *āhatvā* as gerund of *ābharati* on pp. 145, 464, 488, 567, and elsewhere.

5. It is interesting to note the frequent use of *atīnāmesi* in the sense of *atīnesi*, as e.g. on p. 251.

Perhaps, however, no other linguistic feature of Apadāna is more characteristic than the contraction of forms: coalescing

of syllables and complete cancellation of others, sometimes no doubt for the sake of metre, though not always so. It is common in the case of numerals, where we meet continually with such contractions as *eka-*, *panna-*, *attha-lālisa*, etc. Peculiar lisping forms, such as *tettissa* and *tellinga* for *telliṇsa* may be noted here; and also an ins. fem. *calassohi* occurs.

Among a long list of rare noun-forms are *pānadhī*, *pāna* (*pāhana*), and *peccha* for *upāhana*; *nela* for *cola* on pp. 516 and 518; and also the frequent use of *raṇsa* for *raṇsi*, as on pp. 130, 229, 250, 518, etc. Duiroselle makes note of an instrumental form *raṇsena* on p. 48 of his Pāli Grammar.

On p. 284 the Thera's name (No. 355) should be *Pecchadāyaka*, and *peccha* should be read throughout for *sajjha*.

Examples of contracted adjectival forms are *unucchavaṇ*, p. 69, g. 33, and *ukkūṭi*, p. 129, g. 3.

Quite a considerable number of fruits and flowers remain unidentified, some of which are *ajela* and *umora* (also *avora* and *amodura*), p. 446; *tuvara*, p. 222; *virava*, p. 223; *avata*, pp. 291, 346, 409, 445; *ulūḥi* or *utūḥi*, pp. 16, 398, etc.; *nayita*, p. 16; *vinela* (also *minela*), pp. 203, 201.

On p. 284 *suputaka*, and on p. 456 *pūpapava* are doubtful readings; and on p. 294 the Thera's name (No. 378) should read *Avataphaladāyaka*.

I should like to correct the reading *nilakkhinayanāṇ* on p. 467, g. 25, which was substituted by me for the *lakkhinayanāṇ* of the MSS., as I felt doubtful at the time about *nayanāṇ*. The fact that the same gāthā occurs again on p. 605, g. 23, with the same reading, made me feel dissatisfied with the substituted reading. Dr. Barnett now writes me saying that in Sanskrit and Pāli "you might equally well use *nilaya* and *nilayana*. The verbal nouns may be simply roots, or roots with affix -na," as indeed we have frequently in the text such forms as *vimānana*, *vinodana*, *gamana*, *labhana*, etc.

In this connection I might point out the interesting fact that S² styles *Khemā Rūpanaṇā* (*ṇa* is quite often used in *Apadāna* for *ṇu*.) And of this Dr. Barnett writes: "*Rūpana* is used in Sanskrit in the meaning of investigation, study, and

so *rūpanaṇā* must mean capable of religious meditation. . . . You must beware of supposing that *rūpaṇu* is identical in meaning with *rūpa*. *Rūpaṇa* is the verbal noun corresponding to the verb *rūpayati*."

In conclusion I would again repeat that, while this edition of Apadāna may, owing to its protracted period of gestation, bear kinship with Sivali, it certainly cannot claim anything of his maturity at birth. It is many years now since all the MSS. were placed in the keeping of the late Dr. Mabel Bode, who, after a long period of time, in turn transferred them to me in the virgin state in which she had received them, but with the understanding that she would supervise the final work. During the earlier stages of transliteration, and even of collation, Mrs. Bode, who was ever a good and kind friend to me, frequently inquired about progress, and she rendered valuable help in July, 1916, by collating certain gāthās with the Phayre MS. in the India Office Library, in order to satisfy me that the G. transcript was not made from that MS.

The gāthās thus collated by her begin on p. 25 with g. 146, and include those following, up to p. 27, g. 185. To me it was a disappointment and the denial of a great joy that I was not permitted to help further with the preparation of the text.

Once more I would fain express my deep gratitude to those scholars mentioned in Volume I, and to whom I feel I owe so much.

M. E. L.

Appended Note.—I have just read for the first time, while the proofs of the Foreword are in my hand, the review of Apadāna, Part I, which appeared in the *J.R.A.S.* for April 1926, and regret that I had not seen it earlier. The review is certainly restrained, the reviewer, presumably, having in mind that an editor must ever be his or her own severest critic. It seems now probable that I may be able to publish elsewhere a complete Index and list of corrigenda.

CONTENTS

VAGGA XLI.	PAGE		PAGE
398. Tissamcetteyya -	339	421. Sattakadambapup-	
399. Punṇaka -	341	phiya -	382
400. Mettagū -	342	422. Korandapupphiya	383
401. Dhotaka -	343	423. Ghatamaṇḍadā-	
402. Upasīva -	345	yaka -	383
403. Nanda -	350	424. Ekadhammasava-	
404. Hemaka -	351	nīya -	384
405. Todeyya -	354	425. Sucintita -	385
406. Jatukaṇṇika -	357	426. Sovanṇakirūka-	
407. Udena -	362	niya -	388
		427. Sovanṇakattarika -	389
VAGGA XLII.		VAGGA XLIV.	
408. Bhaddāli -	365	428. Ekavibhāriya -	390
409. Ekachattiya -	367	429. Ekasaṅkhiya -	391
410. Tiṇasūlakachā-		430. Pāṭihirasaṅṇaka -	392
daniya -	370	431. Nānathavika -	392
411. Madhumaṇṣadā-		432. Uccukaṇḍika -	393
yaka -	372	433. Kalambadāyaka -	393
412. Nāgapallavaka -	373	434. Ambātaka -	394
413. Ekadīpiya -	373	435. Hariṭakadāyaka -	394
414. Uccaṇḍapup-		436. Ambapaṇḍiya -	395
phiya -	374	437. Jambuphaliya -	395
415. Yāgudāyaka -	375		
416. Patthodanadāyaka	376		
417. Mañcadāyaka -	377		
VAGGA XLIII.		VAGGA XLV.	
418. Sakiṇṣammajjaka -	378	438. Vibhīṭakamiñjiya -	396
419. Ekadussadāyaka -	379	439. Kolaḍāyaka -	397
420. Ekāsanadāyaka -	381	440. Billāphaliya -	397
		441. Bhallaṭakadāyaka	398
		442. Uvulhipupphiya -	398

VAGGA LI.	PAGE		PAGE
498. Tīṇikaṇīkārāpup- phīya - -	441	525. Bodhisammajjaka	457
499. Ekapaṭṭadāyaka -	444	526. Āmaṇḍaphaladā- yaka - -	459
500. Kāsunnūraphaladā- yaka - -	445	527. Sugandha - -	459
501. Avataphaliya -	445		
502. Pārāphaliya -	445	VAGGA LIV.	
503. Mātuhūṇīgaphala- dāyaka - -	446	528. Mahākaccāna -	463
504. Ajelaphaladāyaka	446	529. Vakkali - -	465
505. Amorāphaliya -	447	530. Mahākappina -	468
506. Tālaphaliya - -	447	531. Dabbamalla -	471
507. Nālīkeradāyaka -	447	532. Kumārakasāpa -	473
		533. Bālīya - -	475
		534. Mahākoṭṭhika -	479
		535. Uruvelakasāpa -	481
		536. Rūḍha - -	484
		537. Mogharāja - -	486
VAGGA LII.		VAGGA LV.	
508. Kuroṇḍijyāphala- dāyaka - -	448	538. Lokuntakabhad- diya - -	489
509. Kaṇṭṭhaphaladā- yaka - -	449	539. Kankha-Revata -	491
510. Kosumbaphaliya -	449	540. Sīvali - -	492
511. Ketakapupphīya -	449	541. Vaṅgīsa - -	495
512. Nāgapupphīya -	450	542. Nandaka - -	499
513. Ajjunapupphīya -	450	543. Kāḷudāyi - -	500
514. Kuṭṭajapupphīya -	451	544. Abhaya - -	502
515. Ghosamūṇṇaka -	451	545. Lomasakuṇḍiya -	504
516. Sabbaphaladāyaka	452	546. Vanavaccha - -	506
517. Padumadhūriya -	453	547. Cūlasugandha -	508
VAGGA LIII.		TIHERĪ-APADĀNA.	
518. Tīṇamuṭṭhidāyaka	454	VAGGA I.	
519. Pecchadāyaka -	455	1. Sūnedhū - -	512
520. Saraṇūgamaniya -	455	2. Mekhaladāyikā -	513
521. Abbhāñjanadāyaka	456	3. Maṇḍapadāyikā -	514
522. Pūpapavadāyaka -	456		
523. Daṇḍadāyaka -	456		
524. Girīnelapūjaka -	457		

	PAGE		PAGE
443. Ambāṭakiya -	399	470. Ukkāsatika -	414
444. Sīhāsanika -	399	471. Sumanavijaniya -	415
445. Pādapīṭhiya -	400	472. Kummāsādāyaka -	415
446. Vedikāraka -	400	473. Kusāṭṭhakadāyaka -	416
447. Bodhighariya -	401	474. Giripunnāgiya -	416
		475. Vallikaraphala-	
		dāyaka -	416
		476. Pānadhidāyaka -	417
		477. Pulīnacāṅkamiya -	418
		VAGGA XLIX.	
VAGGA XLVI.		478. Paṇṣukūlasamūhika -	418
448. Jagatidāyaka -	402	479. Buddhasamūhika -	419
449. Morahatthiya -	403	480. Bhissadāyaka -	420
450. Sīhāsanavijaniya -	403	481. Nāpatthavika -	421
451. Tīṇukkadhāriya -	404	482. Candanamūliya -	423
452. Akkamanadāyaka -	404	483. Dhātupūjaka -	425
453. Vanakoraṇḍiya -	404	484. Puḍimuppādaka -	426
454. Ekachattiya -	405	485. Tarapiya -	428
455. Jātipupphiya -	405	486. Dhammaruci -	429
456. Sattipaṇṇiya -	406	487. Sālaṃaṇḍapiya -	431
457. Gandhapūjaka -	406		
		VAGGA L.	
VAGGA XLVII.		488. Tīṇikīṅkhanipup-	
458. Sālakusūmiya -	407	phiya -	433
459. Citapūjaka -	407	489. Paṇṣukūlapūjaka -	434
460. Citakanibbāpaka -	408	490. Korāṇḍapupphiya -	434
461. Setudāyaka -	408	491. Kiṇṣukapupphiya -	435
462. Sumanatālavāṇ-		492. Upaḍḍhadussadā-	
ṭhiya -	408	yaka -	435
463. Avatāphaliya -	409	493. Ghatamaṇḍadā-	
464. Labujadāyaka -	409	yaka -	436
465. Pilakkhuphala-		494. Udakadāyaka -	437
dāyaka -	410	495. Puḷinathūpiya -	437
466. Sayampaṭibhāniya -	410	496. Naḷakutikadāyaka -	440
467. Nimmittavyākara-		497. Piyālaphaladāyaka -	440
ṇiya -	411		
		VAGGA XLVIII.	
468. Naḷamāliya -	412		
469. Maṇipūjaka -	413		

Contents

xiii

VAGGA LI.		PAGE	
498. Tīṇikaṇikārapup- phiya - -	441	525. Bodhisammajjaka	457
499. Ekapattadāyaka -	444	526. Āmaṇḍaphaladā- yaka - -	459
500. Kāsumāraphaladā- yaka - -	445	527. Sugandha - -	459
501. Avaṭaphaliya -	445	VAGGA LIV.	
502. Pāraphaliya -	445	528. Mahākaccāna -	463
503. Mātulungaphala- dāyaka - -	446	529. Vakkali - -	465
504. Ajalaphaladāyaka	446	530. Mahākappina -	468
505. Amoraḥaliya -	447	531. Dabbamalla -	471
506. Tālapahāya - -	447	532. Kumārakassapa -	473
507. Nāḷikeradāyaka -	447	533. Bāhiya - -	475
VAGGA LII.		534. Mahākoṭṭhika -	479
508. Kureṇjiyaphala- dāyaka - -	448	535. Uruvelakassapa -	481
509. Kapittḥaphaladā- yaka - -	449	536. Rādha - -	484
510. Kosumbaphaliya -	449	537. Mogharāja - -	486
511. Kokaḥapupphiya -	449	VAGGA LV.	
512. Nāgapupphya -	450	538. Lakuntakabhad- diya - -	489
513. Ajjunapupphiya -	450	539. Kaṇkha-Rovata -	491
514. Kṇṭajapupphiya -	451	540. Sīvali - -	492
515. Chosasaññaka -	451	541. Vaṅgīsa - -	495
516. Sabbaphaladāyaka	452	542. Nandaka - -	499
517. Padumadhāriya -	453	543. Kāludāyi - -	500
VAGGA LIII.		544. Abhaya - -	502
518. Tīṇamuṭṭhidāyaka	454	545. Lomasakaṇḍiya -	504
519. Pecchadāyaka -	455	546. Vanavaccha - -	506
520. Saraṇāgaṇaniya -	455	547. Cūlasugandha -	508
521. Abbhāñjanadāyaka	456	THERI-APADĀNA.	
522. Pūpapavadāyaka -	456	VAGGA I.	
523. Daṇḍadāyaka -	456	1. Sumedhā - -	512
524. Girinelapūjaka -	457	2. Mekhaladāyikā -	513
		3. Maṇḍapadāyikā -	514

CORRIGENDA

- Page 15, g. 2, read* *uttānakūlā*.
Page 15, g. 5, read *pāṭhīnā*.
Page 15, g. 6, read *kūlesu*.
Page 16, g. 20, read *pārevatā*.
Page 16, g. 21, read *dīṇḍibhā*.
Page 17, g. 27, read *mādhuke kāsuniāriyo*, *and cf. page 294*.
Page 18, g. 50, read *°nakhalomā*.
Page 20, g. 70, read *addasāsīṇ*.
Page 21, g. 91, read *°pakkhannā*.
Page 22, g. 107, read *su-soṭṭhā*.
Page 24, g. 142, read *apucchi 'haṇ*.
Page 25, g. 145, read *°dukkhapanūdanāṇ*.
Page 25, g. 155, read *mayā 'dhigataṇ sokasallavinodanaṇ; and*
adhigacche hi.
Page 26, g. 166, read *appicchā*.
Page 27, g. 185, read *mandālākā*.
Four uncorrected Revise Sheets include pp. 129-192.
Page 131, g. 4, read *aṭṭh' etc*.
Page 133, g. 4, phalikantaro seems better.
Pages 134, 135, read *Sūcidāyaka; and in gg. 1 and 3 sūci°*.
Page 135, g. 3, read *ñānena; and in g. 6 Buddhassa*.
Page 136, g. 1, read *ṭṭi; and in g. 1 below seṭṭhaṇ; also in g. 2*
read *bahukā for pāhunā*.
Page 141, g. 10, read *aṭṭh' ahiṇsu te*.
Page 145, read *Biḷalidāyaka; and in gg. 4, 6, biḷāṇ*.
Page 145, g. 5, read *tosayanto*.
Page 146, read *Biḷalidāyī in Uddānaṇ*.
Page 148, g. 7, read *hāsaṇ katvāna subbato; also in g. 7 below*
sā vimhitā ahu; and in title Saranāgamaniya.
Page 149, g. 10, read *Mahācundā and rathesabhā; and in title*
Ekāsaniya; and in g. 4 ābhujitvāna.
Page 151, g. 3, read *bhavaṇ' upāgamiṇ; and in g. 1 below*
āyusankhāraṇ.
Page 152, g. 4, read *apāpuniṇ*.
Page 154, g. 4, read *sankharitvāna; anū in Uddānaṇ gaṇitāyo*.
Page 155, g. 8, read *pañño' ahiṇsu te*.

Page 156, g. 7, read *ve sayitaṇ*.

Page 157, g. 1, read *Sivaṇṇavaṇṇaṇ*.

Page 158, g. 5, read *avicaṅgi*; and in g. 9, pada-vikkaṇṇā.

Page 159, g. 11, read *thavivā*; and in g. 11 *Pathavidundubhi*.

Page 161, g. 6, read *paṇidhīhi*; and in g. 3 below *ūṇa-m-uttama*.

Page 165, g. 5, read *candaṇ' ādāya*; and in g. 8, *catuddase*.

Page 166, g. 3, read *mettāya upari satte*.

Page 167, g. 1, read *osadhī viya tārakā*; and in g. 3 *ūṇamhi*.

Page 168, g. 2, read *chaḷabhiññā*; and in g. 5 perhaps *pūṇagacchi* so and *aparājitaṇ*.

Page 170, read *gaṇitāyo* in *Uddānaṇ*.

Page 171, g. 2, read *akāsaṇ maham uttamaṇ*.

Page 172, g. 3, read *kañcana vedikaṇ*.

Page 173, g. 3, read *paṇidhīhi*.

Page 174, g. 4, read *ūṇavise*.

Page 175, g. 1, read *sa-uttarasamucchedo*; and in g. 1, below *°parikkhīṇaṇ*.

Page 177, g. 1, read *lad-aha-niyuntaṇ*; and in g. 3 below *ahuy*.

Page 179, read *Tinasūlaka*, name of the Thera.

Page 180, g. 1, read *Buddhasaṭṭhaṇ*; and in g. 1 below *paṭṭipatti*.

Page 182, g. 4, read *ahuy*.

Page 185, g. 1, read *nagara*.

Page 186, g. 2, read perhaps *samitaṇ*.

Page 187, g. 1, read *nisseri*.

Page 188, g. 2, read *°gaṇḍhamalyehi*.

Page 190, g. 4, read *aṭṭh' etc*.

Page 191, g. 3, read *Samotthataṇ*; and in g. 2 below *vittanta°*.

Page 192, read the Thera's name *Koṭumbariya*; and in g. 3 *koṭumbara°*.

Numerous errors in these four sheets, chiefly incorrectly hyphenated words which should have been printed as separate words, have been left to the charity of the reader.

Page 194, g. 5, read *aṭṭh' ahinsu te*.

Page 280, g. 8, read *āmodi kāmakāmi 'haṇ*.

Page 517, read name of Therā *Sattuppalamaṇḍikā*; also p. 519 after *Ittiṇaṇ sudaṇ*.

Page 572, read title of No. 25 *Janapadakalyāṇi*, and elsewhere.

Page 578, read name of Therā *Bhaddā-Kāpilāṇi*, and elsewhere.

APADĀNA

XLI

[398. *Tissametteyya.*]

1. Pabbhāra kuṭaṇ¹ nissāya Sobhito nāma tāpasso
pavattaphalaṇ bhuñjitvā vasati pabbatantaro.
2. Aggidārūma āharitvā ujjālesim ahaṇ tadā
uttamatthaṇ gavesanto brahmalokupattiya.
3. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaha
mam uddharitukāmo so āgacchi² mama³ sant¹ ike.
4. Kiṇ karohi mahāpuññaṇ dehi me⁴ aggidārūka⁵ ṇ
aham aggiṇ paricare tato me⁴ suddhi hehiti.³
5. Subhaddako tvaṇ maṇṇa⁶ deva te tvaṇ pajānasi
tuvam aggiṇ paricare⁴ kara handa te aggidārūkaṇ.
6. Tato kaṭṭhaṇ⁴ jahetvāna aggiṇ ujjālayi jino
na tattha kaṭṭhaṇ pajjhāyi: pāṭhiraṇ mahesino.
7. Na te⁴ aggi pajalati āhuti te na vijjati
niratthakaṇ vataṇ tuyham aggiṇ paricarassu me.
8. Kidiso⁵ so maṇāvira aggi tava pavuccati
mayham pi kaṭṭhayaṇ⁴ etam ubho paricarāmaṇe.
9. Hetudhamma⁴ nirodhāya kilesājhāpanāya ca
issāmacchariyaṇ hitvā: tayo ete mama³ āhuti.
10. Kidiso tvaṇ mahāvira⁶ katham gotto 'si mārisa
ācārapaṭipatti te bālham kho mama ruccati.

¹ G. S¹ pabbhita^o.

² G. S² āgacchi.

³ G. hohiti; S³ bohiti.

⁴ G. S¹ te na

⁵ S² kiṇdiso.

⁶ S¹ mahārāja.

11. Khattiyamhi kūle jāto abhiññāpāraminigato
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo
12. Yadi Buddho 'si sabbaññū¹ pabbhañikaro tamom
namassissāmi taṇ deva dukkhass' antukaro turvay.
13. Pattharivāḍḍinañ cammaṇ² nisīdanam adās' ahaṇ
nisīda³ tattha sabbaññū upaṭṭhissām' ahaṇ tavay.
14. Nisīdi bhagavā tattha ajinamhi suvitthato
nimantayitvā sambuddhaṇ pabbatam agamās' ahaṇ.
15. Khāribhārañ ca pūretvā tindukaṇ phalam āhariṇ⁴
madhunā yojayitvāna phalaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
16. Mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jino
tattha cittaṇ pasādesiṇ pekkhanto lokanāyakaṇ.
17. Padumuttaro loka vidū āhutaṇaṇ paṭiggaho
mam' assame nisiditvā imā gāthā abhāsatha :
18. 'Yo me phalena tappesi pasanno sehi pāṇihi
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha manna bhāsato:
19. Pañcavīsa tikkhattuṇ so devarajjaṇ karissati
sahasasakkhattuṇ rājā ca cakkavuttī bhavissati.
20. Tassa saṅkappam aññāya pubbakammasamāngino
annaṇ pāṇaṇ ca vatthañ ca sayanañ ca mahārulūṇ
21. Puññaka⁵ ... saṇyuttā nibbattissanti tāvade
sadā paṇḍitaṇ bhavissati anūmayo.⁶
22. Upaṇḍito cāyā⁷ ... yattam atha mūṇaṇ
sabbaññiati yaṇ yoniṇ dā⁸ ... issattaṇ bhavissati.
23. Ajjh⁹ ... ttha sukhito lutvā man¹⁰ ... pāragū
same āyako mantadharo tiṇṇaveda¹¹ ... bhavissati.'
24. Ya¹² ... buddham upagantvāna arahā so b¹³ ... āhutaṇ
b¹⁴ ... to sarāmi attānaṇ yato patto 'smi ... āhutaṇ
25. ... hōge me ūnatā n' atthi phaladānass' ... phalaṇ.
Varadhammam anuppatto rāgadose s¹⁵ ... āhutaṇ
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
26. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
27. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
28. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Tissametteyyo¹⁶ sro i. g. a-ti.
Tissametteyyattherassa apadānaṇ s¹⁷ ... āhutaṇ.

¹ S¹ sampanno.² G. jīnacamināṇ.³ All MSS. read nisīdi.⁴ G. ahari; S¹ āha⁵ S¹ anūsavo.

[400. *Mettaṅgū.*]

1. Himavantass' avidūre Asoko nāma pabbato
tatthāsi assamo mayhaṇ Vissakammena¹ māpito.
2. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruniko muni
nivāsayingvā pubbanhe piṇḍāya me upāgami.
3. Upāgataṇ mahāvīram Sumedhaṇ lokanāyakaṇ
paggayha subhakaṇ² pattaṇ sappitelam apūrayiṇ.
4. Datvān' ahaṇ Buddhasetthe Sumedhe lokanāyake
aṇjaliṇ paggahehvāna bhīyyo hāsaṇ³ janes' ahaṇ.
5. Iminā sappidānena cetanāpanidhihi ca
devabhūto manusso vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
6. Vinipātaṇ vivajjetvā samsarāmi bhavābhavo
tattha cittaṇ paṇidhitvā⁴ labhāmi acalaṇ padaṇ.
7. Lābhā tuyhaṇ suladdhan te yaṇ mam addakkhi brāh-
maṇo
mama dassanam āgamma arahā tvaṇ bhavissasi.⁵
8. Vissaṭṭho hosi⁶; mā bhāyi adhigantvā⁷ mahāyasaṇ
mamaṇ hi sappiṇ datvāna parimokkhasi jātiyā.
9. Iminā sappidānena⁸ mettacittavatāya⁹ ca
aṭṭhārase kappasate devaloke ramissasi.¹⁰
10. Aṭṭhārase ca kkhattūṇ tvaṇ¹¹ devarājā bhavissasi¹²
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
11. Ekapaṇṇāsa kkhattūṇ ca cakkavattī bhavissasi¹²
caturanto vijitāvi jambusaṇḍassa issaro.
12. Mahāsamuddo va 'kkhobho duddharo pathavī yathā
evameva ca te bhogā appameyyā bhavissare.
13. Saṭṭhikoṭī hiraṇṇassa datvāna¹³ pabbajiṇ ahaṇ
kiṇ kulaṇ gavesanto Bāvarim¹⁴ upasaṅkamiṇ.

¹ G. S¹ Visukammena. ² G. S¹ sugataṇ. ³ S² bhāsaṇ.

⁴ S¹ paṇidhitvā; S² paṇibbatvā. ⁵ G. S¹ arahattaṇ bhavissati.

⁶ G. S² hosi; S¹ hosi; cf. p. 381, g. 10. ⁷ G. S¹ abhigantvā.

⁸ G. and S¹ interpolate here °cetanāpanidhihi ca devabhūto manusso
vā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ. Iminā sappidānena°.

⁹ G. 'gaṭāya.

¹⁰ G. S¹ ramissati.

¹¹ G. catukkhattūṇ.

¹² All MSS. bhavissati.

¹³ S² hitvāna.

¹⁴ S¹ Khāvariṇ.

14. Tattha mante adhiyāmi¹ chalaṅgaṇaṃ nāma lakkhanaṇ
tam andhakāraṇaṇ viḍhamam uppajji² tvaṇa mahāmuni.
15. Tava dassanakāmo 'haṇa āgato 'mhi mahāmune³
tava dhammaṇaṇ suṇitvāna patto 'mhi acaḷaṇaṇ padaṇaṇ.
16. Tiṇṣakappasahassamhi sappiṇaṇaṇ Buddhassa' adās' ahaṇaṇ
etthantare nābhijāne sappiṇaṇaṇ viññāpitaṇaṇ mayā.
17. Mama saṅkappam aññāya uppajjati yadicchakaṇaṇ
cittam aññāya nibbattaṇaṇ sabbe santappayām⁴ ahaṇaṇ.
18. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
thokaṇaṇ hi sappiṇaṇaṇ datvāna appameyyaṇaṇ labhām' ahaṇaṇ.
19. Mahāsamudde udakaṇaṇ yāvataṇaṇ Nerupassato
mama sappim upādāya kalabhāgaṇaṇ na hessati.
20. Yāvataṇaṇ cakkavālassa kayiraṇaṇtassa⁵ rāsito⁶
mayā nivatthavatthānam⁷ okāso so na sammati.
21. Pabbatarājā Himavā pavaro pi siluccayo
mamānulittagandhassa upaṇiyaṇaṇ⁸ na hessati.⁹
22. Vatthaṇaṇaṇ gandhaṇaṇ ca sappiṇaṇaṇ ca aññaṇaṇ vā diṭṭhadhammiṇaṇaṇ
asaṅkhaṇaṇaṇ ca nibbānaṇaṇ sappidānassa' idaṇaṇ phalaṇaṇ.
23. Satipaṭṭhānasayano¹⁰ samādhijjhānagocaro
bhojjaṇaṇgaṇaṇbhojano¹¹ ajja sappidānassa' idaṇaṇ phalaṇaṇ.
24. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
25. Sāgataṇaṇ . . . pe . . . pe . . .
26. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇaṇ sudam āyasmā Mettagū¹² therō i. g. a. ti.
Mettagūtherassa apadānaṇaṇ samattaṇaṇ.

[401. *Dhota ka.*]

1. Gaṅgā Bhāgīrasī nāma Himavantā pabhāvitā
Haṇṣavatiyā dvārena anusandati tāvade.
2. Sobhito nāma *ārāmo* Gaṅgākūle sumāpito
tattha Padumuttaro Buddhō vāsate lokanāyako.

¹ G. S¹ adhiyāmi.

² G. uprajja.

³ G. S¹ mahāmuni.

⁴ S¹ saṅkappayāṃ'.

⁵ G. S¹ kārayantassa.

⁶ S¹ rāsino.

⁷ G. S¹ nibbattavattānaṃ; S² nivatthu^o.

⁸ G. upanidhan; S¹ upaniocan.

♂ *G. hissati*.

10 S¹ o passante.

11 G. °jannano.

¹² S² Mettabhū.

3. Tidasehi yathā Indo manujehi¹ purakkhato
nisīdi tattha bhagavā asambhūto va kesari.
4. Nagare Haṅsavatīyā vasāmi brāhmaṇo ahaṅ
Chalaṅgo nāma nāmena evaṅ nāma ahaṅ muni.²
5. Aṭṭhārasaṅ sissasatā³ parivārenti maṅ tadā
tehi sissehi samito Gaṅgātīram upāgamiṅ.
6. Tatth' addasāsiṅ samaṇe nikkuhe⁴ dhotapāpake⁵
Bhāgīrasim taranto 'haṅ evaṅ cintesiṅ tāvaḍe:
7. Sāyapātaṅ tarantā 'me Buddhaputtā mahāyasa⁶
viheṭṭhayanti⁶ attānaṅ tesāṅ attā vihaññati.
8. Sadevakassa lokassa Buddho aggaṅ pavuccati
n' atthi me dakkhiṇe kāraṅ⁷ gatimaggavisodhanaṅ.
9. Yannūna Buddhasaṅkassā setuṅ Gaṅgāya kāraye⁸
kārapetvā imaṅ kammaṅ saṅsarāmi imaṅ bhavaṅ.
10. Satasahassaṅ datvāna setuṅ kārapayim ahaṅ
saddahanto kataṅ kāraṅ vipulam me bhavissati.
11. Kārapetvāna 'haṅ setum upesiṅ lokanāyakaṅ
sirasi añjaliṅ katvā imaṅ vacanam abraviṅ:
12. Satasahassassa v' ayam⁹ katvā¹⁰ kārapito mayā
tavatthāya mahāsetuṅ paṭigaṇha mahāmune.
13. Padumuttaro lokavidū āhutaṅ paṭiggaho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
14. "Yo me setum akāresi pasanno sehi pāṇihi
tam ahaṅ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato:
15. Dālito pabbatato¹¹ vā rukkhato patito pi 'yaṅ
outo pi lacchati ṭṭhānaṅ setudānass' idaṅ phalaṅ.
16. Virūḷhamūlasantānaṅ Nigrodham iva māluto
amittā na sahissanti¹² setudānass' idaṅ phalaṅ.
17. Nāssa corā sahissanti¹² nātimaññanti khattiyo¹³
sabbe atikkamm¹⁴ āmitte setudānass' idaṅ phalaṅ.

¹ G. Marujehi.² S¹ mahāmuni; G. mayā muni.³ G. atthārasa°.⁴ G. nikkuho.⁵ S² bhātāpāpake.⁶ G. vihasayanti; S¹ pihosayanti.⁷ G. karaṅ.⁸ S² kārabbā.⁹ G. cāyaṅ; S¹ vassaṅ.¹⁰ G. gantvā.¹¹ S² dārīto pabbatāto.¹² G. S¹ pasahanti.¹³ S¹ G. nātimaññanti khattiyā.¹⁴ S² tarissatā; S¹ tariyatā°; G. tarijhātā°; cf. p. 402, g. 3
(? taritabba).

18. Abbhokāsagataṇ santāṇ kaṭṭhinātapatāpitaṇ¹
puññaakammaṇa saṇyuttaṇ na bhavissati vedanā.
 19. Devaloke manusse vā hatthiyānaṇ sunimmitaṇ
tassa saṅkappam aññāya nibbattissati tāvade.
 20. Sahass' assā² vā*tajavā* sindhavā sikhavāhanā
sāyaṇṇpātaṇ upessanti setudānass' idaṇ phalaṇ.
 21. Āgantvāna manussattaṇ sukhito 'yaṇ bhavissati
ihāpi manujass' *eva* hatthiyānaṇ bhavissati.
 22. Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena *satthā loka* bhavissati.
 23. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmito.
Sabbāsavo pariññāya nibbāyissat' anāsavo."³
 24. Aho me sukataṇ kammaṇ jaladuttamanāmake⁴
tattha kāraṇ karitvāna patto 'haṇ āsavakkhayaṇ.
 25. Padhānaṇ pahittatto 'mhi upasanto nirūpadhi
nāgo va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavo.
 26. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 27. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
 28. Paṭisambhidā . . . pe . . . po . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Dhotako therō i. g. a-ti.
Dhotakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[402. *Uṇṇasāva.*]

1. Himavantass' avidūre Anomo nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā
2. Nadi ca sandate⁵ tattha supatitthā manoramā
anūpatitthe⁶ jāyanti padumuppalakā bahū.
3. Pāthina⁷ pāvusa macchā jalaajā muñjarohitā
macchakacchapasañchannā nadikā sandate tadā.
4. Timirā pupphitā tattha asokā khuddamālakā⁸
punnāgā⁹ giripunnāgā¹⁰ sampavanti mam assamaṇ.

¹ G. °āvāsātāsitaṇ; S¹ °ācāpanāsmittaṇ.² G. °hayā.³ G. viharāmi anāsavo.⁴ G. jala-juttara°; S¹ jala-juttama.⁵ G. sandati.⁶ S¹ anupaditthe.⁷ G. pāthina; S¹ pātibhā.⁸ G. duddamālakā; S¹ khuddakā°.⁹ S² punnāgā.¹⁰ S² °punnāgā.

19. Mandālakehi saūchannā¹ nānāgandhasameritā²
gabbhaṇ gaṇhanti padumā aññe pupphanti kesarī.
20. Opupphapattā tiṭṭhanti padumā-kaṇṇikā bahū
madhu bhisambhā³ savatī⁴ khiraṇ sappi⁵ muḍālibhi.⁶
21. Samantā tena gandhena nānāgandhasameritā
kumudā ambagandhī ca nayitā⁷ dissare bahū.
22. Jātassarassānukūlā⁸ ketakā pupphitā bahū
suphullā bandhujīvā ca setavārī sugandhikā.
23. Kumbhūlā suṇsumārā ca gahakā tattha jāyare
uggāhakā ajagarā tattha jātassare bahū.
24. Pāṭhīnā pāvusā macchā jalaajā muñjaroḥitā
macchakacchapasañchannā atho pappātakehi⁹ ca.
25. Pārevaṭā ravihaṇṣā kutthakā¹⁰ ca nadicarā
tiṭṭhā¹¹ cakkaṇṇakā ca pampakā jivajivakā
26. Kalandakā ukkusā ca senakā uddharā¹² bahū
koṭṭhakā sukkapotā¹³ ca kulīrā camarā¹⁴ bahū.
27. Kāreriyo¹⁵ ca tilakā upajīvanti taṇ saraṇ
sīhā vyaggā ca dīpī ca acchakokataracchayo.
28. Vānarā kinnarā c' eva dissanti maṇa assame
tāni gandhāni ghāyanto bhakkhayanto phalān' ahaṇ.
29. Gandhodakaṇ pivanto ca nivasāmi maṇ' assame
enī migā varāhā ca pasadā khuddarūpakā
30. Aggikā jotikā c' eva vasanti mama assame
haṇṣā koṇḍā mayūrā ca sahitā pi¹⁶ ca kokilā.
31. Mañjarikā¹⁷ bahū tattha kosikā¹⁸ poṭṭhasisikā¹⁹
pisācā dānavā c' eva kumbhaṇḍā rakkhasā bahū.
32. Garulā pannagā c' eva vasanti mama assame
mahānubhāvā isayo santacittā samāhitā.

¹ S¹ saūchanno.² S¹ °samerito.³ S² madhuṇ°; S¹ madhubhisammā.⁴ G. pavatī; S¹ samati.⁵ G. S¹ khirasappi.⁶ G. muḍābhisi.⁷ S¹ nahitā; S² na sītā.⁸ G. S² anukulaṇ.⁹ G. pasātakehi; S² sampātakehi; S¹ passavakehi.¹⁰ G. kaṭṭhakā; S¹ kubbakā.¹¹ S² viṭṭhā; S¹ tiṭṭhā.¹² S¹ undharā.¹³ S² suggopotā.¹⁴ G. vāparā; S¹ jāmarā; S² cakharā.¹⁵ G. S¹ kādeniyo.¹⁶ G. pahināpi; S¹ sahitā; S² sahinā.¹⁷ G. mañjirīkā; S¹ mañcarīkā; S² majjarakā.¹⁸ S¹ koṭṭikā.¹⁹ G. S¹ poṭṭhā°.

33. Kamaṇḍaludharā sabbe ajinuttaravāsino
te jaṭṭhārabharitā vasanti mama assame.
34. Yugamattañ ca pekkhantā nipakā santavuttino
lābhālābhena santuṭṭhā vasanti mama assame.
35. Vākaciraṇa dhumantā te poṭhentā ajinacammakaṇ
sabalehi upatthaddhā gacchanti ambare tadā.
36. Na te dakam¹ āharanti kaṭṭham vā aggidārukaṇ
ayam ca upasampanno² pāṭihirass³ idaṇ phalaṇ.
37. Lohadoniṇ⁴ gahetvāna vanamajjhe vasanti te
kuñjarā va mahānāgā⁵ asambhitā va kesarī.
38. Aññe gacchanti Goyānam aññe Pubbavidehanaṇ⁶
aññe ca Uttarakuraṇ sakaṇ balam apassitā.⁷
39. Tato piṇḍam āharitvā paribhuñjanti ekato
sabbesaṇ pakkamantānam uggatejana-tāḍinaṇ
40. Ajinacammāsaddena vanaṇ sadd' āyate tadā⁸
edisā te mahāvīra sissā uggatapā mama.
41. Parivuto ahaṇ tehi vasami mama assame
tositā sakakammena vinītāpi samāgatā.
42. Ārādhayaṇsu mam ete sakakammābhilābhino⁹
sīlavantā ca nipakā appamaññesu kovidā.
43. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaho
samayaṇ saṇviditvāna upagacchi vināyako.
44. Upagantvāna sambuddho ātāpi nipako muni
pattaṇ paggayha sambuddho bhikkhāya mam' upāgami.¹⁰
45. Upāgataṇ mahāvīraṇ jalaṇuttamanāyakaṇ
tinattharaṇ paññāpetvā sālapupphehi okiriṇ.
46. Nisīditvāna sambuddho haṭṭho saṇviggamānaso
khippaṇ pabbatam āruyaṇ agalum agahiṇ ahaṇ.
47. Kumbhamattaṇ gahetvāna vanasaṇḍe va¹¹ gandhikaṇ¹²
khandho āropayitvāna upagacchiṇ vināyakaṇ.

¹ G. dhotakaṇ; S¹ vodakam.

² S² sayam upasant' esaṇ.

³ G. S¹ sappāṭihirass'.

⁴ S¹ yohadoniṇ; S² lohajoniṇ.

⁵ S² mahānāgā.

⁶ S² videhinam.

⁷ G. pakampalamamasitā; S¹ sakaṇ phalaṇ phassitā.

⁸ S¹ sadā; G. tadā yate tadā.

⁹ G. S¹ ābhilāgino.

¹⁰ G. upāgami.

¹¹ G. ca.

¹² G. S¹ gandhitaṇ.

48. Phalaṇ Buddhassa datvāna agalum¹ anulimp' ahaṇ²
pasannacitto sumano buddhasettham avandi 'haṇ.
49. Paḍumuttaro lokavidū āhutināṇ paṭiggaho
isimajjhe nisiditvā imā gāthā abhāsatha :
50. Yo me phalaṇ cāgaluṇ ca³ āsanaṇ ca adāsi me
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato :
51. Gāme vā yadi vāraṇṇe pabbhāresu guhāsu vā
imassa cittam aññāya nibbattissati bhojanaṇ.
52. Devaloke manusse vā upapanno ayaṇ naro
bhojanehi ca vatthehi parisāṇ tappayissati.
53. Upapajjati yaṇ yoniṇ devattam atha mānusaṇ
akkhobbabhogo⁴ hutvāna saṇsarissat' ayaṇ naro.
54. Tiṇsakappasahassāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.
55. Ekasattatikkhattuṇ ca devarajjaṇ karissati.
Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto⁵ asaṇkhiyaṇ.
56. Kappasatasahassamhi Qkkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
57. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsavo pariññāya viharissat' anāsavo.
58. Suladdhalābho laddho me yo 'haṇ addakkhi nāyaḷkaṇ
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ.
59. Gāme vā yadi vāraṇṇe pabbhāresu guhāsu vā
mama saṇkappam aññāya bhojanaṇ hoti me sadā.
60. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
61. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
62. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Upasīvo⁶ thero i. g. a-ti.
Upasīvatttherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ aggaluṇ.³ G. S¹ ca aggaluṇ.⁵ G. gāṇanātho.² G. S¹ āsanaṇ ahaṇ.⁴ S² akkhobbha²; S¹ akkosa.⁶ G. Upasiva.

[403. Nanda.]

1. Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
pasadamigaṇ¹ gavesanto sayambhum addasam ahaṇ.
2. Anuruddho² nāma sambuddho sayambhū aparājito
vivekakāmo so viro³ vanamajjh' ogaṇiṇ tadā
3. Catudaṇḍe gahetvāna catuṭṭhāne ṭhapes' ahaṇ
maṇḍapaṇ sukataṇ katvā padumapupphehi chādayiṇ.
4. Maṇḍapaṇ chādayitvāna sayambhum⁴ abhivādayiṇ
dhanuṇ tatth' eva nikkhippa⁵ pabbajim⁶ anagāriyaṇ.
5. Naciraṇ pabbajitassa vyādhi me upapajjatha⁷
pubbakammaṇ saritvāna tattha kālakato⁸ ahaṇ.
6. Pubbakammena saṇyutto Tusitam agamās' ahaṇ
tattha sovaṇṇayaṇ vyamhaṇ⁹ nibbattati yadicchakaṇ.
7. Sahassayuttaṇ hayavāhiṇ¹⁰ dibbaṇ yānam¹¹ adhiṭṭhito
ārohitvāna taṇ yānaṇ gacchām' ahaṇ yadicchakaṇ.
8. Tato me niyyamānassa devabhūtaṇ me sato
samantā yojanasataṇ maṇḍapo me dhariyyati.¹²
9. Sayane so tuvaṭṭhāmi¹³ accanta¹⁴-pupphasanthate
antalikkhā ca padumā vassante niccakālakaṇ.
10. Maricike¹⁵ phandamāne *lappamāne* ca ātape
na maṇ tapati ātapo maṇḍapassa idaṇ phalaṇ.
11. Duggatiṇ samatikkanto apāyā pihitā mama
maṇḍape rukkhamaṇ vā santāpo me na vijjati.
12. Mahisaññam adhiṭṭhāya lonatoyaṇ tarām¹⁶ ahaṇ
tassa me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy idaṇ phalaṇ.
13. Apatham pi¹⁷ pathaṇ katvāna gacchāmi anilañjase¹⁸
aho me sukataṇ kammaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ S² pasadaṇ migāṇ.³ G. dhiro.⁵ S² nikkhippaṇ.⁷ G. S¹ upapajjatha.⁹ G. sovaṇṇamayaṇ brahmaṇ.¹¹ G. S¹ dibbayānaṇ.¹³ G. tuvaṭṭhāmi; S¹ tuvaṭṭhāmi.¹⁵ S² maricake; G. maricike.¹⁶ S² lonato°; S¹ lonato antarāmahaṇ; G. loka°.¹⁷ G. S¹ abbhamhi.² S² Anurādho.⁴ G. Sambuddhaṇ.⁶ S¹ pabbajji.⁸ G. kālaṇkato.¹⁰ S¹ °vāhi.¹² G. dhariyati; S¹ dhariyati.¹⁴ G. accantho; S² accante.¹⁸ G. anilañjuse.

14. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ¹ visodhitaṃ
āsavā me parikkhīṇā Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
15. Jahitā purimā jāti Buddhassa oraso ahaṃ
dāyādo' mhi ca saddhamme Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
16. Ārādhito 'mhi sugataṃ Gotamaṃ Sakyapuṇḍavaṃ
dhammaddhajo dhammāyādo Buddhapūjāy' idaṃ
phalaṃ.
17. Upatṭhitvāna sambuddhaṃ Gotamaṃ Sakyapuṇḍavaṃ
pāraṃ gamaniyaṃ² maggaṃ apucchiṃ lokanāyakaṃ.
18. Ajjhiṭṭho kathayī³ Buddhō gambhīraṃ nipunaṃ padaṃ
tassāhaṃ dhammaṃ sutvāna patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
19. Aho me sukataṃ kammaṃ parimutto 'mhi jātiyā
sabbāsavaparikkhīṇo n' atthi dāni punabbhavo.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudam āyasmā Nando thero i. g. a-ti.
Nandattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[404. *Itemaka.*]

1. Pabbhāraḷaṇṇaṃ nissāya Anoma nāma tāpaso
assamaṃ sukataṃ katvā paṇṇasāle vasi⁴ tadā.
2. Siddhaṃ tassa tapokammaṃ⁵ siddhipatto sake *phale^{6*}
sakaṃ sā*mañña⁷vikkanto⁷ ātāpi nipako muni.
3. Visārado sasamaye⁸ paravāde⁹ ca kovido
paṭṭho bhūm' antalikkhasmiṃ¹⁰ uppādamhi ca kovido.
4. Vitasoko nirārambho appāhāro alolupo
lābhālābhena santuṭṭho jhāyī jhānarato muni.
5. Piyadassī nāma sambuddho aggo kāruniko muni
satte tāretukāmo so karuṇāya phari¹¹ tadā.

¹ G. S¹ °cakkhu.² G. pāraṇḡgamiyaṃ.³ G. ajjhiṭṭho kathayī.⁴ G. vasi.⁵ S¹ pāpakammaṃ.⁶ S¹ bale.⁷ S² sakasāmaññaṃ⁷; S¹ sakasāmañña⁷.⁸ G. vihare dosasamaye; S¹ viśā-do sasamaye.⁹ G. parapāde.¹⁰ G. bhūm¹⁰; S¹ bhutamantalikkhamhi.¹¹ G. phari; S¹ pari.

6. Bodhaneyyaṇ pajaṇ¹ disvā Piyadassī mahāmuni cakkavālasahassamhi gantvā ovaḍaḍaḍa muni.
7. Mam uddharitukāmo so mam assamam upāgami na diṭṭho me jino pubbe na ssuto² pi ca kassaci.
8. Uppādā supinā mayhaṇ lakkhaṇā suppakāsītā paṭṭho bhumma³ antalikkhasmiṇ³ nakkhattapadakovido.
9. So 'haṇ Buddhassa sutvāna tattha cittaṇ pasādayiṇ bhūñjanto vā nisinno vā sarāmi niccakālikaṇ.
10. Mayi evaṇ sarantamhi bhagavā pi anussari⁴ Buddham anussarantassa pīti me hoti tāvade.
11. Kālaṇ ca punar āgama upesi maṇ mahāmuni sampatto⁵ pi na jānāmi ayaṇ Buddho mahāmuni.
12. Anukampako kārūṇiko Piyadassī mahāmuni sañjānāpesi attānaṇ: ahaṇ Buddho sadevake.
13. Sañjānitvāna sambuddhaṇ Piyadassiṇ mahāmuniṇ sakaṇ cittaṇ pasādetvā imaṇ vacanam abraviṇ:
14. Aññe⁶ piṭṭhe ca pallaṇke āsandsu⁷ nisīdare⁸ tuvaṇ' si⁹ sabbadassāvī nisīda ratanāsanane.
15. Sabbaratanamayaṇ piṭhaṇ¹⁰ nimminitvāna tāvade Piyadassissa munino āsanam iddhinimmitaṇ.
16. Ratane ca nisinnassa piṭhake iddhinimmita kumbhamattaṇ jambuphalam adāsi tāvade ahaṇ.
17. Mama hāsaṇ janetvāna paribhūñji mahāmuni tadā¹¹ cittaṇ pasādetvā satthāram abhivādayiṇ.
18. Piyadassī tu bhagavā lokaṇeṭṭho narāsabho ratanāsanam āsīno imā gāthā abhāsatha:
19. Yo me ratanamayaṇ piṭham amataṇ ca phalam adā tam ahaṇ kittayissāmi: suṇoṭha mama bhāsato:
20. Sattasattatikappāni devaloke ramissati pañcasattatikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati.
21. Dvattiṇsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissati padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto¹² asaṅkhiyaṇ.

¹ G. janaṇ.² G. na suto.³ G. S¹ amhi.⁴ S¹ anussari.⁵ G. sampatte.⁶ G. S¹ mañce.⁷ G. S¹ āsandsu.⁸ G. S¹ nisīdane.⁹ G. pi.¹⁰ G. S¹ sabbaṇ ratanamayaṇ pi.¹¹ G. tattha.

22. Sovanṇayaṇ¹ rūpimayaṇ pallaṅkaṇ sukataṇ bahuṇ
lohitaṅkamayaṇi c' eva lacchati ratanāsaṇaṇ.²
23. Caṅkamantam pi manujaṇ puñṇakammasamaṅginaṇ
pallaṅkāni anekāni parivāressare³ sadā⁴
24. Kūṭāgārā ca pāsādā sayanaṇi ca mahārahaṇ
imassa cittaṃ aññāya nibbattissanti tāvade.
25. Saṭṭhiṇ nāgasahassāni⁵ sabbālaṅkārabhūsitā
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanavāsasā⁶
26. Ārūlhā gāmaṇiyehi tomaraṅkusapāṇihī⁷
imaṇ paricarissanti ratanapīṭhassa' idaṇ phalaṇ.
27. Saṭṭhiṇ⁸ assasahassāni sabbālaṅkārabhūsitā
ājāṇiyā va⁹ jāṭiyā sindhavā sīghavāhanā.
28. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹¹
to pi 'maṇ paricarissanti¹² ratanapīṭhassa' idaṇ phalaṇ.
29. Saṭṭhiṇ rathasahassāni¹³ sabbālaṅkārabhūsitā
dīpā atho pi veyyagghā sannaddhā ussitaddhajā.
30. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi¹⁰ vammihī¹³
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīṭhassa' idaṇ phalaṇ.
31. Saṭṭhiṇ dhenusahassāni¹⁴ rohaṇṇā¹⁴ puṇḍavāsabhā
vacchake jaṇayissanti ratanapīṭhassa' idaṇ phalaṇ.
32. Soḷasitthisahassāni sabbālaṅkārabhūsitā
vicittavattābharaṇā āmuttamaṇikuṇḍalā.
33. Ālārapamhā hasulā¹⁵ susoṇṇā tanumajjhimā
parivāressanti 'maṇ niccaṇ ratanapīṭhassa' idaṇ phalaṇ.
34. Atthārase kappasate Gotama rāma cakkhumā
tam andhakāraṇ vidhametvā B uddho loke bhavissati.
35. Tassa dassanam āgamma pabba issat' akiñcano¹⁶
tosayitvāna satthāraṇ sāsane hi¹⁷ ramissati.

¹ G. S¹ sovaṇṇamayaṇ. ² G. ratanaṇ ayaṇ; S¹ ratanāmayaṇ.

³ G. parivāressanti.

⁴ S² tadā.

⁵ G. saṭṭhināga°.

⁶ S² vāsayaṇ; S¹ vāsayo.

⁷ G. °pāṇibhi.

⁸ G. saṭṭhi°.

⁹ S¹ ca.

¹⁰ S² māpa°.

¹¹ G. iddhiyā cāpadhārībhi; S¹ induya vāpadhārībhi.

¹² G. S¹ parivāressanti 'maṇ niccaṇ.

¹³ G. cāpahatthehi vammibhi.

¹⁴ G. S¹ dohaṇṇā.

¹⁵ G. ālārasamāhasulā; S. ālārapabbhāyasulā.

36. Tassa dhammaṃ suṇitvāna kilse jhāpayissati
sabbāsavo pariññāya nibbāyissat' anāsavo.⁷
37. Viriyam me dhuradhorayaṃ yogakkhemādhivāhanaṃ
uttamatthaṃ patthayanto sāsane viharāṃ' ahaṃ.
38. Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ carimo vattate bhavo
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
39. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
40. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudam āyasmā Hemako thero i. g. a-ti.
Hemakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[405. Todeyya.]

1. Rājā Jitañjayo¹ nāma Ketumati-puruttame²
sūro³ vikkamasampanno puram ajjhāvasī tadā.
2. Tassa rañño pamattassa aṭṭaviyo⁴ samuṭṭhaḥuṃ
ocarā⁵ tuṇḍikā⁶ c' eva raṭṭhaṃ vidhaṃsayuṃ tadā.
3. Paccante kupite⁷ khippaṃ sannipātes' arindamo⁸
bhaṭṭe c' eva balatthe ca ariṇ⁹ niggāhayiṇ¹⁰ tadā.
4. Hatthārūlhā¹¹ anikaṭṭhā sūrā ca cammayodhino¹²
dhanuggahā ca uggā ca sabbe sannipatuṃ tadā.
5. Ālārikā kappakā ca nhāpak¹³ mālākārakā
sūrā vijitasāṅgāmā¹⁴ sabbe sannipatuṃ tadā.
6. Khaggahatthā ca purā¹⁵ cāpahatthā ca vammīno
luddā vijitasāṅgāmā sabbe sannipatuṃ tadā.
7. Tidhāppabhinnā m¹⁶ aṅgā kuñjarā saṭṭhihāyanā
suvaṇṇakacchālā¹⁷ ārā sabbe sannipatuṃ tadā.
8. Khamā sītassa uṇṇassa ukkāruharapassa ca
yodhājivā katakarṇmā sabbe sannipatuṃ tadā.

¹ S¹ Rājāsi Vijayo; G. Rājāpi Vijayo corrected to Rājā Jitajayo;
Cy. Rājāsiṃ Vijayo.

² G. Ketumati².

³ G. S¹ suro.

⁴ G. aṭṭaviyo; S¹ aṭṭaviṇṇo; S² atthivisā.

⁵ G. S¹ otārā.

⁶ G. tuṇḍikā; S¹ tumhikā.

⁷ G. kupite; S² khupite.

⁸ G. sannipāte arindamo.

⁹ S² api.

¹⁰ S² niggāhayī.

¹¹ G. S¹ āroha.

¹² S² vammayodhino.

¹³ G. surāpi jitasāṅgāmā.

9. Saṅkhasaddaṇ bherisaddaṇ athero uddhavasaddakaṇ¹
etehe te hāsayaṇtā² sabbe sannipatuṇ tadā.
10. Tisūlakontinantahe kavacatomarehi³ ca
koṭṭentānaṇ nivattantā⁴ sabbe sannipatuṇ tadā.
11. Kavacāni⁵ nivāsetvā⁶ sarājā Ajitañjayo
saṭṭhiṇ pāṇasahassāni sūlo⁷ uttāsayiṇ tadā.
12. Saddam amānus⁸ ākāsuṇ⁹ aho rājā adhammiko
niraye paccamānassa kadā anto bhavissati ?
13. Sayane¹⁰ haṇ tuvaṭṭento vasāmi¹¹ niraye tadā
na supāmi divā rattiṇ sūlato¹² tajjayanti maṇ.
14. Kiṇ pamādena rajjena vahanena balena ca
na te pahonti dhāretuṇ tāsayaṇti mamaṇ sadā.
15. Kim me puttehi dārehi rajjena sakalena ca
yannūna pabbajeyy¹³ āhaṇ gaṭmaggaṇ visodhaye.
16. Saṭṭhināgasahassāni sabbālaṇkārahūsite¹⁴
suvaṇṇakacchāmātāṇe¹⁵ hemakappanivāsase¹⁶
17. Ārūlhe gāmaṇīyehi tomaraṇkusapāṇi¹⁷
saṇḍāmāvacare heva¹⁸ anapekho viḥāy¹⁹ ahaṇ.
18. Sakakammena santatto nikkhamiṇ anagāriyaṇ
saṭṭhiṇ assasahassāni²⁰ sabbālaṇkārahūsite²¹
19. Ājāniye²² va jātiyā sindhave²³ sīghavāhino
ārūlhe gāmaṇīyehi cāpahatthehi vammihī²⁴
20. Pahāyitvā²⁵ te sabbe nikkhamiṇ anagāriyaṇ
saṭṭhiṇ rathasahassāni²⁶ sabbālaṇkārahūsite²⁷
21. Dīpe athero pi veyyagghe sannaddhe ussitaddhaje
te sabbe parihāyitvā²⁸ pabbajim anagāriyaṇ.

¹ G. utuja^o; S¹ ujata^o.

² S¹ hāsayaṇte.

³ S¹ kavace^o.

⁴ G. nipātenta; S¹ vipātanta.

⁵ G. kim evāti; S¹ kim me vahaṭi.

⁷ G. S¹ sulaṇ.

⁶ G. niyāmetvā; S¹ nisāpetvā.

⁹ G. sayāmi; S¹ passāmi.

⁸ G. S¹ mānusakkākaṇsu.

¹¹ S² °bhūsite.

¹⁰ G. S¹ sūlena.

¹³ S² °nivāsaya.

¹² S² mātaṇḍā.

¹⁵ G. thāne; S¹ dhāne.

¹¹ G. °paṇibhi.

¹⁷ G. saṭṭhi^o.

¹⁶ G. viḥās^o ahaṇ; S¹ vibhās^o ahaṇ.

¹⁹ S² ājāniyā.

¹⁸ S² °bhūsite.

²¹ G. vammibhi.

²⁰ S² sindhava.

²² S² parivāretvāna.

²⁴ S² parivāretvā.

²³ S² °bhūsite.

22. Saṭṭhiṇ dhenusahassāni¹ sabbū kaṇṣūpadhāraṇā tāyo pi² chaḍḍayitvāna pabbajim anagāriyaṇ.
23. Saṭṭhiṇ itthisahassāni¹ sabbālaṇikārabhūsitā vicittavattthābharāṇā āmuttamaṇikunḍalā
24. Ālārapamhā hasulā susoṇṇā tanumajjhimā tā hitvā kandaṇāyāyo³ pabbajim anagāriyaṇ.
25. Saṭṭhigāmasahassāni paripunnāni sabbaso chaḍḍayitvāna taṇ rajjaṇ pabbajim anagāriyaṇ.
26. Nagaraṇ nikkhamitvāna Himavantam upāgamiṇ Bhāgīrasinadītire assemaṇ māpayim ahaṇ.
27. Paṇṇasālaṇ karitvāna agyāgāram akās' ahaṇ āradḍhaviṇyo pahitatto vasāmi assame ahaṇ.
28. Maṇḍape rukkhamaṇe vā suṇṇāgāre vā jhāyato na uppajjatha⁴ tāso me na passe bhayaḍheravaṇ.
29. Sumedho nāma sambuddho aggo kāruṇiko muni ṇāṇalokena jotento loke uppajji tāvade.
30. Mama assamesāmantā yakkho āsi mahiddhiko Buddhasaṭṭhamhi uppanne ārocesi mamaṇ tadā:
31. 'Buddho loke samuppanno Sumedho nāma cakkhumā tāreti janataṇ sabbāṇ tvam pi so tārayissati.'
32. Yakkhassa vacanaṇ sutvā saṇviggō āsi tāvade Buddho *Buddho* ti cintento assamaṇ paṭisāmayiṇ.
33. Aggīdāruṇ ca chaḍḍetvā saṇsāmetvāna santhataṇ assamam abhivanditvā nikkhamiṇ pavanā ahaṇ.
34. Tato candanam ādāya gāmāgāmaṇ purāpuraṇ devadevaṇ gavesanto upagaḍchiṇ⁵ vināyakaṇ.
35. Bhagavā tamhi samaye Sumedho lokanāyako catusaccaṇ pakāseuto bodheti janataṇ tadā.⁶
36. Añjaliṇ paggaḍhetvāna sīse katvāna candanaṇ sambuddham abhivādetvā imā gāthā abbāsatha:
37. Vassike pupphamānamhi santike upavāyati tvaṇ vīra guṇagandhena disā sabbā pavāyasi.
38. Campake nāgavanike atimuttakakeṭake sālesu pupphamānesu anuvātaṇ pavāyati.

¹ G. saṭṭhi°.³ S^a kandaṇāyāyo.⁵ S^a upagaḍchiṇ.² G. S¹ dhenuyo.⁴ G. S¹ na hi vijjati.⁶ G. S¹ bahuṇ.

39. Tava gandhaṇḍaṇḍa suṇitvāna Himavantaṁ idhāgamiṇ
pūjemi taṇ mahāvīra lokajetṭha mahāyasa.
40. Varacandanāṇṇaṇṇa ānulinpiṇṇa Sumedhaṇ lokaṇāyakaṇ
sakaṇ cittaṇ pasādetvā tuṇhi atṭhāsī tāvade.
41. Sumedho nāma bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅge nisiditvā imā gāthā abhāsatha:
42 ‘Yo me guṇe pakittesi candanaṇ ca apūjayi¹
tam ahaṇ kittayissāmī suṇotha mama bhāsato:
43. Ādeyyavākya vacano brahmā ujupatāpavā
pañcaviśatikappāni sappabhāso² bhavissati.
44 Chaviśatikappasate devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakka vattī bhavissati.
45. Tetṭisaṅkhattuṇ³ devinda devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ ganaṇātō⁴ asaṅkhiyaṇ.
46. Tato cuto ‘yaṇ manujō manussattaṇ gamissati⁵
puññakammaṇa saṇyutto brahmabandhu bhavissati.
47. Ajjhāyako mantadharo tiṇṇavedāna pārāgū
tīṇilakkhaṇasampanno Bāvari⁶ nāma brāhmaṇo.
48. Tassa sisso bhavitvāna hessati⁷ mantapārāgū
upagantvāna sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapuṇḍavaṇ
49. Pucchitvā nipuṇe paṇhe bhāvayitvāna anjasar⁸
sabbāsave pariññāya nibbūyissati ‘nāsavo.
50. Tivaggi⁹ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsave pariññāya viharāmi anāsavo.
51. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
52. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Todeyyo therō i. g. a-ti.
Todeyyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[406. *Jatukannika.*]

1. Nagare Haṅsavatiyā seṭṭhiputto ahaṃ ahaṇ
samappito kāmagune parivārem' ahaṇ tadā.

¹ G. apūjesi.

² G. sabbabhāso; S² passabhāso.

³ S² tettigsa^o.

⁴ G. gananātho; S¹ gananātho.

5 G. S¹ bhavissati.

6 S² Māvarī.

⁷ G. S¹ hissati.

⁸ G. S¹ sañcayan.

⁹ G. S¹ tidhaggi.

2. Tato¹ pāsādam āruyha ubbiddhā gehalañchakā²
tattha naccehi gīthehi parivārem' ahaṇ tadā.
3. Turiyā āhatā³ mayhaṇ samatālasamāhitā
naccantā itthiyo sabbā haranti ñeva me mano.
4. Velāmikā⁴ vāmanikā⁵ kujjā vā sīhi-majjhikā⁶
lañghikā sokajjhāyī⁷ ca parivārenti maṇ sadā.
5. Vetālino kumbhañhūṇī⁸ naḷā ca naccakā bahū
naṭakā nāṭakā⁹ c' eva parivārenti maṇ sadā.
6. Kappakā nhāpakā sūdā mālākārā sumāpakā¹⁰
jallā mallā ti sabbe 'va parivārenti maṇ sadā.¹¹
7. Etesu kilamānesu sikkhite katupāsane
rattindivaṇ na jānāmi Indo va Tīdasaraṇe.
8. Aṭṭhikā¹² pathikā¹³ sabbe yācakā carakā bahū
upagacchanti te niccaṇ bhikkhayaṇtā mamaṇ ghare.
9. Samanā brāhmaṇā c' eva puññakhettā anuītarā
vaddhayaṇtā mamaṇ puññaṇ āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
10. Padakā¹⁴ laṭukā¹⁵ sabbe Nigaṇṭhā pupphasāṭakā¹⁶
tedaṇḍikā¹⁷ ekasikhā āgacchanti mamaṇ gharāṇ.¹⁸
11. Ājīvīkā viluttāvī Gotamā devadhammikā
rajojalladharā ete āgacchanti mamaṇ gharāṇ.¹⁹
12. Parivattakā¹⁰ siddhipattā koṇḍa-puggalikā²⁰ bahū
tapassī²¹ vanacārī ca āgacchanā mamaṇ gharāṇ.
13. Oḍḍakā²² Damilā²³ c' eva Sākuḷā²⁴ Malayālakā²⁵
Sabarā²⁶ Yonakā²⁷ c' eva āgacchanti mamaṇ gharāṇ.

¹ S² tayo. ² All MSS. read gehalañjakā. ³ S² āgatū.

⁴ S² celāvikā; S¹ volāpikā. ⁵ G. lāmanāṇikā; S¹ lamanikā.

⁶ G. kuñjavasigisaṇṇikā; S¹ °vāsibhigisaṇṇikā.

⁷ G. lañghikā sokajjhāyī; S¹ °sokasāsi. ⁸ G. S¹ °tuni.

⁹ S² padhakā. ¹⁰ S¹ mālākārā; S² mālākārā; S³ °supāsakā.

¹¹ G. jallā mallāni sabbe 'va parivārenti maṇ sadā; S² jallāni ācela-
vikā vāmanikā kujjāmāsīhimajjikā lañghakā yopāsāyīṇ.

¹² G. addhitā. ¹³ S¹ panikā.

¹⁴ G. S¹ parakā; S² madakā. ¹⁵ S² laṭhukā; S¹ laṭamākā.¹⁶

¹⁶ S² °sādhakā; S¹ pubbasāṭakā.

¹⁷ S¹ tediṭṭhikā. ¹⁸ S² ghare.

¹⁹ G. paravattakā; S¹ paravattikā; S² pharavaddhakā.

²⁰ G. kodhapugganikā; S¹ kodhapugganikā. ²¹ G. tapasi.

²² G. S¹ Andhakā. ²³ S² S¹ damilā; G. ramilā.

²⁴ S² Sakuṇā. ²⁵ S² Maladhālākā; G. S¹ °vālākā.

²⁶ G. paṇarāyo; S² S¹ Sapharā. ²⁷ S¹ °nakhā.

14. Andhakā Muṇḍakā¹ sahbē Kolakā sānuvindakā²
ārā va Cīnarattā³ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
15. Alasandakā Pallavakā⁴ Babbarā⁵ Bhagga-Kārusā⁶
bāhikā Cetaputtā⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
16. Madhurakā Kosalakā Kāsikā⁸ Hatthiporikā
Isiṇḍā Matthalā⁹ c' eva āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
17. Velāvakā¹⁰ Arammā¹¹ ca Okkalā Mekalā¹² bahū
Khuddakā Suddakā¹³ c' eva āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
18. Rohanā¹⁴ Sindhavā c' eva cittā va¹⁵ ekakaṇṇikā
Surattā¹⁶ Aparantā¹⁷ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
19. Suppārikā¹⁸ Kikumārā¹⁹ ca²⁰ Malayā Soṇṇabhūmakā²¹
Vajjihārā²² ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
20. Nalakārā²³ pesakārā ca cammakārā ca tacchakā
kammārā kumbhakārā ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
21. Maṇḍakārā lohakārā soṇṇakārā²⁴ ca dussikā²⁵
tipukārā ca te sabbe āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
22. Usukārā cāpakārā²⁶ ca²⁷ pesakārā ca gandhikā
rajakārā²⁸ tunnavāyā²⁹ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.
23. Telikā kṛttahārā ca udahārā³⁰ ca pessikā³¹
sūpikā³² rūdasakkā³³ ca āgacchanti mamaṇ gharāṇ.

¹ S² Munakā.

² G. koṭṭhakā sānuvindakā; S¹ hānuvindakā; S² Kuṭṭhaganuvittakā.

³ S² oinarattā; G. vinadattā; S¹ ārā ca vinarattā.

⁴ S¹ Alakā annakā mallakā; G. ala anta pallavakā.

⁵ G. S¹ vapparā.

⁶ G. naggā mānussā; S¹ mappa manussa; S² Naggā-Rarusā.

⁷ G. gehikā jetaputtā; S¹ rohitā jetaputtā.

⁸ S¹ talikā; S² kali; G. Talikā.

⁹ S¹ Isiṇḍho mattalā; S² text impossible.

¹⁰ S¹ celāvakā.

¹¹ S¹ Āramhā.

¹² G. Ogilā meyamā; S¹ Ogilameyamā; S² Okalā Meghalā.

¹³ G. mandakā; S¹ mandhakā. ¹⁴ S¹ rohāna. ¹⁵ G. citakā; S¹ vitakā.

¹⁶ G. S¹ suraddhā. ¹⁷ G. acchadattā; S¹ acchāratthā.

¹⁸ G. pupphadakkā; S¹ pupphakā. ¹⁹ S² ratig kumārā.

²⁰ G. va. ²¹ S² Malasurā^o; G. S¹ ^oVaṇṇabhūmikā.

²² G. vajjihārā; S¹ ^otārā. ²³ G. naḷākārā.

²⁴ S² sovaṇṇakārā. ²⁵ G. duyikā.

²⁶ G. tapakārā; S² bhamakārā. ²⁷ G. S¹ omī.

²⁸ S¹ dhajjakārā. ²⁹ G. S¹ tunnavāyā; S² kunta^o.

³⁰ S² uddahārā. ³¹ S¹ gavesikā.

³² G. pusikā; S¹ susikā. ³³ G. duparakkhā; S¹ duparapakkhā.

38. Yo maṇṇ turīyeh' upaṭṭhāsi¹ annapānaṇ c' adāsi me
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhasato.
39. Pahūtabhakkho hutvāna sahirāṇiṇo sabhojano²
catuddipe ekaraṇṇaṇ kārāyissat' ayaṇ naro.
40. Pañcasīle samādāya dasakammāpathe³ tato
samādāya pavattanto⁴ paṇṇaṇ sikkhapessati.⁵
41. Turīyasatasahassāni nariyo⁶ samalaṇkatā
vajjayissanti 'maṇṇ niccam upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
42. Tīṇsakappasahassāni deva-loke ramissati.
catusaṭṭhikkhattuṇ devinda devarajjaṇ karissati
43. Catusattatikkhātuṇ ca cakkaṇvatti bhavissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇaṇāto asaṇkhiyaṇ.⁷
44. Kappasatasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
45. Upapajjati yaṇ yoniṇ devattam aṭha mānusaṇ
anūnabhogo hutvāna manussattaṇ gamissati.
46. Ajjhāyako bhavitvāna tīṇṇavedāna pārāgū
uttamatthaṇ gavesanto carissati mahiṇ imaṇ.⁸
47. So ca pacchā pabbajitvā⁹ sukkhamūlena codito
Gotamassa bhagavato sāsane 'bhiramissati.¹⁰
48. Ārādhayitvā sambuddhaṇ Gotamaṇ Sakyapūṇḡavaṇ
kilesā jhāpayitvāna arahā'yaṇ bhavissati.
49. Pavane vyaggharājā va migarājā va kesarī
abhito viharāṇ' ajja Sakyaputtassa sāsane.
50. Devaloke manusse vā dalidde duggatimhi vā
nibbattiṇ me na paṇṇāmi upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
51. Vivekam anuyutto¹¹ 'mhi upasanto nirūpadhī
nāgo va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavo.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudam āyasmā Jatukanniko¹² therō i. g. a-ti.

Jatukannikattherassa¹³ apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ turīyehi 'paṭṭhāsi. ² S² sabhājano; G. ca°. ³ S¹ kappasate.

⁴ S² ohamaya saṇvattanto. ⁵ G. S¹ paṇṇisikkhāpayissati.

⁶ S² bheriyo.

⁷ G. S¹ gāṇaṇātho asaṇkhiyaṇ.

⁸ G. mahi imaṇ; S² mahi imaṇ.

⁹ G. so pacchā pabbajitvāna.

¹⁰ S² bhiramessati.

¹¹ S¹ anupatto; G. anupatto. ¹² S¹ Catukanniko. ¹³ S¹ Catu°.

[407. Udena.]

1. Himavantassa avidūre¹ Padumo nāma pabbato
assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nadiyo sandare tattha sūpatitthā manoramā
acchodakā sītajalā sundarī² nadiyo sadā.
3. Pāṭhīnā³ pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
sobhanti nadiyā ete vahanti⁴ nadiyo tadā.⁵
4. Ambajambūhi sañchannā kareri-tilakā tathā
uddālakā pāṭaliyo sobhenti mama assamaṇ.
5. Ākolakā⁶ bimbijālā māyācārā⁷ ca pupphitā
gandhena upavāyantā sobhenti⁸ mama assamaṇ.
6. 'timuttakā⁹ sattalīkā nāgāsālā ca pupphitā
dibbagandhasampannā¹⁰ sobhenti mama assamaṇ.
7. Kosumbhā salalā¹¹ nipā kaṭṭhaṅgā ca supupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
8. Haritākā āmalakā ambā jambū vibhīṭakā¹².
kolā bhallātakā¹³ bellā phalāni bahū assame.
9. Kadambā kadali¹⁴ tattha pupphanti mama assame
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
10. Asokapiṇḍī ca vārī nīparukkhā¹⁵ ca pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.
11. Punnāgā giripunnāgā timirā tatthā pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇ.¹⁶
12. Niggunḍī¹⁷ siriniggunḍī¹⁸ camparukkh' ettha¹⁹ pupphitā
dibbā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Avidūre pokkharāṇi cakkavākapakūjitā²⁰
mandālako*hi^{21*} sañchannā padumupphalakehi ca.

¹ G. Himavantassā.² S¹ sandanti; G. sundarā.³ G. pācinā; S¹ pādinā.⁴ G. S¹ savanti.⁵ S¹ sadā.⁶ G. āṅkolakā.⁷ G. mālādhārā.⁸ S¹ sobhanti.⁹ G. 'dhumuttakā; S¹ 'dimuttakā.¹⁰ G. S¹ dibbā gandhā sampavantā.¹¹ G. salilā; S¹ salalā.¹² S¹ pi bhedakā; G. ca bhedakā.¹³ G. sallātakā; S¹ lambhātakā.¹⁴ G. S¹ kadali.¹⁵ S¹ varī timba°; S² barī°; cf. p. 347, g. 22.¹⁶ Gāthās 10 and 11 missing in G.¹⁷ S¹ G. niggunṭhi.¹⁸ S¹ G. siriniggunṭhi.¹⁹ S¹ S² etta.²⁰ S² °pakupitā; S¹ °pakuñjitā.²¹ S² majjālā°.

14. Acchodakā sītajalā supatitihā manoramā
acchā phalikasamānā¹ sobhenti mama assamaṇṇ.
15. Padumā puppharo tattha puṇḍarikā ca uppalā
mandālakehi saññhannā sobhenti mama assamaṇṇ.
16. Pāṭhīnā pāvusā macchā jalajā muñjarohitā ·¹¹
vicarantā 'va te² tattha sobhenti mama assamaṇṇ.
17. Kumbhīlā suṇsumārā ca kacchapā ca gahā³ bahū
oguhā⁴ ajagarā 'va sobhenti mama assamaṇṇ.
18. Pārevaṭṭā ravihaṇṣā cakkavākā nadīcarā
dindibhā⁵ sālīkā c' ettha sobhenti mama assamaṇṇ.
19. Nayitā⁶ ambagandhī ca ketakā tattha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhenti mama assamaṇṇ.
20. Sihā vyagghā ca dīpī ca acchakokataracchayo
anusaññicarantā pavane sobhenti mama assamaṇṇ.
21. Te jaṭābhārabharitā⁷ ajinuttaravāsino
anusaññicarantā pavane sobhenti mama assamaṇṇ.
22. Ajināni dharā ete nipakā santavuttino⁸
appāhārā ca te sabbe sobhenti mama assamaṇṇ.
23. Khāribhāriṇ gahetvāna ajjhogayha vanan⁹ tadā
mūlaphulāni bhuñjantā vasante¹⁰ assame tadā.
24. Na te dāruṇ āharanti udakaṇ vā pādadhovanaṇ
sabbesam ānubhāvena sayam evāhariyyati.¹¹
25. Cullāsītisahassāni isayo tattha samāgatā
sabbe ca¹² jhāyino ete uttamatthaṇ gavesakā.¹³
26. Tapassino brahmacārī coditā¹⁴ appanāvato
ambarāvacarā sabbe vasante assame tadā.
27. Pañcāhaṇ sannipatanti ekaggā santavuttino¹⁵
aññoññaṇ abhivādetvā¹⁶ pakkamanti disānukhā.
28. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
tam andhakāraṇ vidhamāṇ uppaṇṇi tāvade jino.

¹ S¹ acchā phalīkā osamānā; S² accho phalikasamānā.

² G. ca te; S¹ va no.

³ G. varāhā; S¹ varahā.

⁴ G. ogūhā; S² ogāhā.

⁵ G. diṇḍibhā; S¹ diṇḍibhā.

⁶ S² nahitā.

⁷ G. Jaṭābhārena bharitā.

⁸ S¹ S² santi^o.

⁹ G. padaṇ.

¹⁰ G. vasantā; S¹ vasanta.

¹¹ G. S¹ oharissati.

¹² G. omits.

¹³ G. S¹ uttamattthagavesakā.

¹⁴ G. S¹ codintā; S² colento.

¹⁵ S¹ santivuttino.

¹⁶ S¹ abhivāditvā.

29. Mama assamasāmantā yakkho āsi mahiddhiko
so me pasaṅsi¹ sambuddhaṃ jalajuttamanāyakaṃ² :
30. 'Esa Buddho samuppanno Padumuttaro mahāmuni
khippaṃ gantvāna sambuddhaṃ payirupāsassu³ tam muni.
31. Yakkhassa vacanaṃ sutvā vippasannena cetasā
assamaṃ saṅsāmetvāna⁴ nikkhamiṃ⁵ pavanā tadā.
32. Cele va⁶ ḍaḍḍhamānamhi nikkhamitvāna assamā
ekarattiṃ nivāsetvā⁷ upagacchiṃ⁸ vināyakaṃ.
33. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ paṭiggaho
catusaccaṃ pakāsento deseti amataṃ padaṃ.
34. Suphullapadumaṃ¹⁰ gayha upagantvā mahesino
pasannacitto sumano Buddhassa abhiropayaṃ.
35. Pūjayitvāna sambuddhaṃ jalajuttamanāyakaṃ¹¹
ekaṃsaṃ ajinaṃ katvā santhaviṃ¹² lokanāyakaṃ.
36. Yena ñāṇena sambuddho vasatīha anāsavo
taṃ ñāṇaṃ kittayissāmi; suṇoṭha manā bhasato :
37. Saṅsārasotaṃ chinditvā tāresi sabbapāṇinaṃ
tava dhammaṃ suṇitvāna taṃhāsotaṃ taranti te.
38. Tuvaṃ satthā ca ketu¹³ cca dhajo yūpo ca pāṇinaṃ
parāyaṇo patiṭṭhā ca dīpo ca dipaduttama.
39. Yāvataṃ gaṇino loka satthavāhā¹⁴ pavuccare
tuvaṃ aggo 'si sappaṇño tava antogadhā va te.¹⁵
40. Tava ñāṇena sappaṇño tāresi janataṃ bahuṃ
tava dassanam āgamaṃ dukkhass' antaṃ karissare.
41. Ye kec' ime gandhajātā loka vāyanti cakkhumā
tava gandhasamo n' atthi puṇṇakkhette mahāmune.¹⁶
42. Tiracchayoniṃ¹⁷ nirayaṃ parimocesi cakkhumā¹⁸
asaṅkhatāṃ padaṃ santaṃ desesi tvaṃ mahāmune.
43. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṃ paṭiggaho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha :

¹ G. S¹ pasaṭṭhaṃ; S² saṅsina.

² G. °nāmakaṃ.

³ G. payirupāsaya.

⁴ G. S. mārisa.

⁵ G. saṅsāmitvāna; S¹ sasayitvāna.

⁶ S¹ nikkhami; G. nikkhami.

⁷ S² vela va.

⁸ G. vicāretvā.

⁹ S² upagañchig.

¹⁰ G. suphullaṃ.

¹¹ G. °nāmakaṃ. ¹² S² santaviṃ; S¹ sandhati; G. santhavi.

¹³ S² ketuṃ. ¹⁴ S¹ satthāvāha; G. satlavāhā. ¹⁵ S² antogata°.

¹⁶ G. mahāmuni. ¹⁷ G. S¹ tiracchāna°. ¹⁸ G. S¹ cakkhuma.

44. Yo me ñāṇam apūjesi pasanno sehi pāṇi¹
tam ahaṇṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
45. Tiṇṣakappasahassāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.
46. Suladdhālābhaṇ² laddho 'mhi tosayitvāna subbatāṇ
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
47. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
48. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
49. Paṭisambdida . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Udeno thero i. g. a-ti.
Udenattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Udānaṇ:

Metteyyo Puṇṇako thero Mettagū Dhovako³ pi ca
Upasīvo ca Nando ca Hemako sattamo⁴ tahiṇ.
Todeyyo Jatukaṇṇi⁵ ca Udeno ca mahāyaso
tīṇi gāthā satāṇ' ettha asīti tīṇi c' uttariṇ.
Metteyyavaggo ekacattārīso.⁶

XLII

[408. *Bhaddālī.*]

1. Sumedho nāma sambuddho aggo kārūṇiko muni
vivekakāmo lokaggo Himavantam upāgami.
2. Ajjhogahetvā Himavaṇ⁷ Sumedho lokanāyako
pallaṇkam ābhujitvāna nisīdi purisuttamo.
3. Samādhin so samāpanno Sumedho lokanāyako
sattarattindivaṇ⁸ Buddho nisīdi purisuttamo.
4. Khārikājaṇ⁹ gahetvāna vanamajjh' ogahim ahaṇṇ
tatth' addasāsīṇ sambuddham oghatīṇṇam anāsavaṇ.
5. Sammajjanaṇ gahetvāna sammajjitvāna¹⁰ assamaṇ
catudaṇḍe tṭhapetvāna¹¹ akāsīṇ maṇḍapaṇ tadā.

¹ G. pāṇi.

² S² suladdhālābhā; S¹ suladdhaṇ lābhaṇ.

³ G. Dhotako.

⁴ S² sattako; S¹ satthamo.

⁵ S² Catukaṇṇi.

⁶ G. °cattālīsam.

⁷ G. S¹ Himavantaṇ.

⁸ S² °dive.

⁹ S¹ khārikhāraṇ; G. khāribhāraṇ.

¹⁰ G. sammajjitvā nam.

¹¹ G. thambhityāna.

6. Sālapuppham āharitvā maṇḍapaṇ chādayimi ahaṇ
pasannacitto sumano abhivandiṇ¹ Tathāgataṇ.
7. Yaṇ vadanti Sumedho ti bhūripaṇṇaṇ sumedhasaṇ
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
8. Buddhassa giram aññāya sabbe devā samāgamuṇ
asaṇsayaṇ Buddhaseṭṭho dhammaṇ deseti cakkhumā.
9. Sumedho nāma sambuddho āhutaṇ paṭiggaho
devasaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
10. Yo me sattāham maṇḍapaṇ dhārayī sālachāditāṇ
tam ahaṇ kitlayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
11. Devabhūto manusso vā hemavaṇṇo bhavissati
pahūtabhogo hutvāna kāmabhogi bhavissati.
12. Saṭṭhiṇ nāgasahasāni² sabbālaṇkārabhūsitā
suvaṇṇakacchā mātaṅgā hemakappanivāsasā³
13. Ārūlhā gāmaṇiyehi tomaraṇkusapāṇi⁴
sāyapāto⁵ upaṭṭhānam āgamissanti imāṇ naraṇ
tehi nāgehi parivuto ramissati ayaṇ naro.
14. Saṭṭhiassasahasāni sabbālaṇkārabhūsitā
ājāniyā va⁶ jātiyā sindhavā sīghavāhino.⁷
15. Ārūlhā gāmaṇiyehi illiyā⁸ cāpadhārihi⁹
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
16. Saṭṭhirathasahasāni sabbālaṇkārabhūsitā
dipā aṭho pi veyyagghā sannaddhā ussittaddhajā
17. Ārūlhā gāmaṇiyehi cāpahatthehi vammhi
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Saṭṭhigāmasahasāni paripuṇṇāni sabbaso
pahūtadhanadhaññāni¹⁰ susamiddhāni sabbaso
sadā pātubhavissanti Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
19. Hatthi assā rathā pattī¹¹ senā ca caturaṅginī
parivāressanti 'maṇ niccaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
20. Aṭṭhārasaṇ kappasataṇ¹² devaloke ramissati
sahasakhattuṇ rājā ca cakkavattī bhavissati.

¹ G. S¹ abhivandi.² G. saṭṭhi°.³ S¹ hemakappaṇ nivāsaya; S² °navāsaya.⁴ G. °pāṇiḥhi.⁵ G. S¹ sāyapāto; S² sāyapāte.⁶ G. S¹ ca.⁷ G. °vāhanā.⁸ G. iddhiyā; S¹ indiyā.⁹ G. °dhārīhi; S² vāpa°.¹⁰ G. S¹ bahuta°.¹¹ G. hatthiassarathapattī.¹² G. aṭṭhārase kappasato.

21. Satānaṃ tīṇikkhattuṃ ca devaraṃjaṃ karissati
padesarajjaṃ vipulaṃ gānaṇāto¹ asaṅkhiyaṃ.
22. Tīṇsakappasahassamhi Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
23. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsavo pariññāya viharissat' anāsavo.
24. Tīṇsakappasahassamhi addasaṃ lokanāyakaṃ
etthantaram upādāya gavesiṃ² amataṃ padaṃ.
25. Lābhā mayhaṃ suladdham me yam ahaṃ ñāsi³ sāsanaṃ
tisso vijjā anuppattā kataṃ Buddhassa sāsanaṃ.
26. Namo te purisājaṇṇaṃ namo te purisuttama !
tava ñāṇaṃ pakittetvā patto 'mhi acalaṃ padaṃ.
27. Yaṃ yaṃ yonūpapajjāmi devattaṃ atha mānusaṃ
sabbattha sukhito homi phalaṃ me ñānakittane.⁴
28. Idaṃ pacchimakaṃ mayhaṃ carimo vattate bhavo
nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudam āyasmā Bhaddāli thero i. g. a-ti.
Bhaddālitttherassa apadānaṃ samattaṃ.

[409. *Ekachattiya.*]

1. Candabhāgā naditīre⁵ assamo sukato mama
susuddhapulīnākiṇṇo paṇṇasālāsūmāpitā.
2. Uttānakūlā nadikā supatitthā manoramā
macchakacchapasampaṇṇā suṇsumāranisevitā.
3. Acchā mayūraṃ dīpi ca karavikā ca sālīkā
kūjanti⁶ sabbadā ete sobhayantā mama assamaṃ.
4. Kokilā mañjubhāṇī⁷ ca haṇṣā ca madhurassarā
abhikūjanti⁸ te tattha sobhayantā mama assamaṃ.
5. Sīhā vyagghā varāhā ca vakākoka-taracchayo
gīriduggaṃ pi⁹ nādentī sobhayantā mama assamaṃ.

¹ G. S¹ gānaṇātho.² G. S¹ gavesi.³ G. ñāpi; S¹ ñasi.⁴ G. °kittina.⁵ G. Candabhāga°.⁶ S² kūjanti.⁷ G. mañjaṇṇāni.⁸ S¹ abhikujjanti.⁹ G. S¹ gīriduggamhi.

6. Eṇi migā ca sarabhā bheraṇḍā¹ sūkarā² bahū
giriḍuggaṇ pi³ nāḍenti sobhayantā mama assamaṇ.
7. Uddālakā campakā ca pāṭali sindhuvāritā.⁴
atimuttā asokā ca pupphanti mama assame.
8. Aṅkolā yūthikā⁵ ceva sattali⁶ bimbijālikā⁶
kaṇṇikā kaṇṇikārā ca pupphanti mama assanie.
9. Nāgā sālā ca saḷalā puṇḍarik' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam' assamaṇ.
10. Ajjunā asanā c' ettha mahānāmā ca pupphitā
sālā ca kaṇḍupupphā⁷ ca sobhayanti mam' assamaṇ.
11. Ambā jambū ca tilakā nīpā⁸ ca sālā-kalyāṇi
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mama assamaṇ.
12. Asokā ca kapitthā⁹ ca bhaginimāl' ettha pupphitā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
13. Kadambā kadali c' eva isimuggā ca ropitā
dhuvay phalāni dhārenti sobhayanti mam assamaṇ.
14. Haritakā āmalakā ambā jambū vibhītakā¹⁰
kolā bhallātakā bellā phalino mama assame.
15. Avidūre pokkharāṇi supatitthā manoramā
mandālakehi¹¹ sañchannā padumupphalakehi ca.
16. Gabbhaṇ gāhanti padumā aññe pupphanti keśarī
opattakaṇṇikā¹² c' eva pupphanti mama assame.
17. Pāṭhinā¹³ pāvusā macchā jalajā muñjarohitā
acchodakamhi vicaraṇ sobhayanti mam assamaṇ.
18. Nayitā¹⁴ ambagandhī ca anukūlā ca¹⁵ ketakā
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
19. Madhu bhisambhā¹⁶ savatī¹⁷ khīrasappi¹⁸ muḷālibhi¹⁹
dibbā gandhā sampavantā sobhayanti mam assamaṇ.
20. Pulina sobhanā tattha ākiṇṇā jalasevitā
ovaṭṭā²⁰ pupphitā santi sobhayanti mam assamaṇ.

¹ G. gāraṇḍā; S¹ gādaṇḍā.

² G. S¹ sukātā; S² sukkakā.

³ G. S¹ °duggam hi.

⁴ G. S¹ sindha°.

⁵ G. yudikā; S¹ yumbikā; S² yudhikā.

⁶ G. sattali°; S¹ pattali°.

⁷ G. caṅku°.

⁸ G. nimbā.

⁹ G. S¹ kapitthā.

¹⁰ G. S¹ vibhedakā.

¹¹ S² maddālakehi.

¹² S² opattakakaṇṇikā.

¹³ G. pāḍhinā; S¹ pācinā.

¹⁴ G. nāritā; cf. p. 363, g. 19.

¹⁵ G. anukule va; S¹ S² °kūle ca.

¹⁶ S² °bhisehi.

¹⁷ G. savatī.

¹⁸ S² khīraṇsappi.

¹⁹ G. muḷālibhi.

²⁰ G. S¹ opupphā.

21. Te jaṭābhārabharitā ajinuttaravāsino
vākacīradharā sabbe sobhayanti mam assamaṇ.
22. Yugamattaṇ pekkhamānā¹ nipakā santavuttino
kāmagedhe² anapekkhā vasanti mama assame.
23. Parūlhakacchanakhalomā paṇkadantā³ rajassirā
rajojalladharā sabbe vasanti mama assame.
24. Abhiññāpāramipattā antalikkhacarā va⁴ te
uggacchantā nabhaṇ ete sobhayanti mam assamaṇ.
25. Tehi sissehi parivuto vasāmi pavane tadā
ratlindivaṇ na jānāmi sadā jhānasamappito.
26. Bhagavā ca tamhi samaye Atthadassī mahāmuni
tam andhakāraṇ nāsento uppajji lokanāyako.
27. Atha aññataro sisso āgacchi⁵ mama santike
mante ajjhetukāmo so chalaṇṇaṇ nāma lakkhapaṇ.
28. Buddho loka samuppanno Atthadassī mahāmuni
catusaccaṇ pakāsento deseti amataṇ padaṇ.
29. Tuṭṭhahaṭṭho pamudito dhammantaragatāsayo
assamā abhinikkhamma imaṇ vacanam abravīṇ:
30. Buddho loka samuppanno dvattiṇsavaraḷakkhaṇo
etha sabbe gaṇissāma sammāsambuddhasantikaṇ.⁶
31. Ovādappaṭikārā te saddhamme pāramiṇgatā
'sādhū' ti saṇpaṭicchīṇsu uttamattaṇ gavesakā.⁷
32. Jaṭābhārabharitā te ajinuttaravāsino
uttamatthaṇ gavesantā nikkhamuṇ pavanā tadā.
33. Bhagavā tamhi samaye Atthadassī mahāyaso
catusaccaṇ pakāsento deseti amataṇ padaṇ.
34. Setacchattaṇ gahetvāna⁸ Buddhasaṭṭhaṇ dhārayiṇ
ekāhaṇ dhārayitvāna buddhasaṭṭham avandi 'haṇ
35. Atthadassī tu bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅghe nisīditvā imā gāthā abhāsatha:
36. Yo me chattaṇ adhāresi pasanno sehi pāṇi⁹
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
37. Imassa jāyamānassa devatte atha mānuse
dhāriṇṇasati sadā chattaṇ chattaḍānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. apekkhantā.³ S¹ vaṇkadantā.⁶ G. "santike.⁸ S² paggaḥetvā.² G. S¹ kāmabhogo.⁴ G. ca.⁵ S² āgañchi.⁷ G. uttamattagavesakā.⁹ G. paṇihi.

38. Sattasattatikappāni devaloke ramissati
sahassakkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissati.
39. Sattasattatikkhattuṇi ca devarajjaṇ karissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ.
40. Aṭṭhārāse kappasate Gotamo Sakyapuṇḍavo
tam andhakāraṇ nāsento uppajjissati cakkhumā.
41. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsāve pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
42. Yato ahaṇ kammaṇ taṇ¹ chattaṇ buddhassa dhārayiṇ
etthantare na jānāmi setacchattaṇ adhāritaṇ.
43. Imaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
chattadhāraṇam ajjā pi vattate niccakālīkaṇ.
44. Aho me sukataṇ kammaṇ Atthadassissa tādino
sabbāsavaparikkhīno n' atthi dāni punabbhavo.
45. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
46. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
47. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo therō i. g. a. ti.
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[410. *Tiṇasūlakachādaniya.*]

1. Jātijaraṇi ca maraṇaṇ paccavekkhiṇ² ahaṇ tadā
ekato abhinikkhamma pabbajim anagāriyaṇ.
2. Caramānānupubbena Gaṅgātīraṇ upāgamiṇ
tatth' addasāsiṇ paṭhaviṇ Gaṅgātīre supunnataṇ.³
3. Assamaṇ tattha māpetvā vasāmi assame ahaṇ
sukato caṅkamo mayhaṇ nānādiyagaṇāyuto.⁴
4. Mam upenti ca vissatthā kūjanti⁵ ca manoharaṇ
ramamāṇo⁶ saha tehi vasāmi assame ahaṇ.
5. Mama assamasāmantā migarājā catukkamo
āsayā abhinikkhamma gajji so medini⁷ viya.

¹ G. kammamaṇaṇ; ² S² kammamaṇaṇ.

² G. S¹ paccavekkhi.

³ S¹ S² samunnataṇ.

⁴ G. āyato.

⁵ S¹ kūjanti; S² kajaṇti.

⁶ G. dhumamāno.

⁷ G. medani; S¹ medanī.

6. Nadite migarāje va¹ hāso me udapajjatha²
migarājaṇ gavesanto addasaṇ lokanāyakaṇ.
7. Disvān' ahaṇ devadevaṇ³ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa pūjayaṇ nāgakesaraṇ.
8. Uggacchantaṇ va suriyaṇ sālarājaṇ pa pupphitaṇ
osadhiṇ va virocantaṇ santhaviṇ lokanāyakaṇ :
9. 'Tava ñāṇena sabbaññū jotesi' maṇ sadevakaṇ
tvaṇ⁴ hi ārādhayitvāna jātiyā parimuccare.⁵
10. Adassanena sabbaññū Buddhānaṇ sabbadassinaṇ
patantyavācinirayaṇ rāgādosehi ophuṭā.⁶
11. Tava dassanam āgamaṇa sabbaññū lokanāyaka⁷
pamuccanti bhavā sabbe phusanti amataṇ padaṇ.
12. Yadā Buddhā cakkhumantā⁸ uppajjanti pabhaṇkarā
kilese jhāpayitvāna ālokaṇ dassayanti te.'
13. Kittayitvāna sambuddhaṇ Tissaṇ lokaggaṇāyakaṇ
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa tiṇasūlam⁹ apūjayaṇ.
14. Mama saṅkappam aññāya Tisso lokaggaṇāyako
Sakāsane nisīditvā imā gāthā abhāsatha :
15. Yo maṇ pupphohi chādesi pasanno sehi pāpihi
tam ahaṇ kittayissāmi suṇoṭha mama bhāsato :
16. Pañcavīsatikkhattuṇ so devarajjaṇ karissati
pañcasattatikkhattuṇ ca cakkavattī bhavissati
17. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ¹⁰
tassa kammassa nissando pupphāna pūjanāya¹¹ so.
18. Sisaṇ nhāto c' ayaṇ poso puppham ākaṇkhate c' ayaṇ¹²
puññakammaṇa saṇyutto¹³ purato pātubhavissati.
19. Yaṇ yaṇ icchati kāmehi taṇ taṇ pātubhavissati
saṅkappaṇ paripūritvā nibbāyissat' anāsavo.
20. Kilesā jhāpayitvāna sampajāno patissato¹⁴
ekāsane nisīditvā arahattam apāpuniṇ.

¹ S¹ ca.² G. upapajjatha.³ G. disvāna devadevaṇ ca.⁴ G. S¹ tava.⁵ S¹ parimuccati; G. paripucchati.⁶ G. obuḍā; S¹ ovuṭā; S² opuṇā.⁷ S¹ S² lokanāyakaṇ; G. °nāyake.⁸ G. S¹ cakkhumanto.⁹ G. tinaphuli; S¹ S² tiṇasulū.¹⁰ G. S¹ gāṇanātho asankhayaṇ.¹¹ G. S¹ pupphānaṇ°.¹² G. S¹ ākadurocayaṇ.¹³ S² saṇyuttaṇ.¹⁴ G. patissato.

21. Caṅkamanto nipajjanto¹ nisinno uda vā ṭhito
Buddhasettḥaṇ saritvāna viharāmi ahaṇ tadā.
22. Cīvare *piṇḍapāte ca paccaye* sayanāsane
tattha me unatā² n' atthi buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
23. So dāni patto amataṇ santaṇ padam anuttaraṇ
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
24. Dvenavute ito kappe yaṇ buddham abhipūjayaṇ
duggataṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
26. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Tiṇasūlakachādaniyo th. i. g. a-ti.
Tiṇasūlakachādaniyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[411. *Madhumāṇsadāyaka.*]

1. Nagare Bandhumatiyā sūkariko ahoṣ' ahaṇ
ukkoṭakaṇ randhayitvā madhusappimhi³ ākiriṇ.⁴
2. Sānñipātam ahaṇ gantvā ekaṇ pattaṇ gaheṣ' ahaṇ⁵
pūrayitvāna taṇ pattaṇ bhikkhusaṅghassa dās' ahaṇ.
3. Yo 'ttha therataro bhikkhu⁶ niyyātesī mamaṇ tadā:
iminā pattapūrena labhassu vipulaṇ sukhaṇ.
4. Dve sampattiyo bhutvā sukkamūlena codito
pacchime vattamānamhi kilese jhāpayissati.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsam agacch'⁷ ahaṇ
tattha bhutvā ca pitvā⁸ ca labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
6. Maṇḍape rukkhamūle vā pubbakammam anussariṇ
annapānābhivasso me abhivassati tāvade.
7. Idaṇ pacchimakaṇ mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi annapānam me vassate sabbakālikaṇ.
8. Ten' eva maṇsadānena⁹ sandhāvitvā bhava ahaṇ
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.

¹ S¹ nisajjanto.² G. unnatā.³ S¹ madhumāṇsamhi; G. madurasamhi.⁴ G. S¹ okiri.⁵ G. S¹ adās' ahaṇ.⁶ S² yo tattha te bhikkhu.⁷ S² agaṇṇh'.⁸ G. yasitvā; S² caritvā.⁹ G. madhudānena.

9. Ekanavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi madhudānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Madhumaṇsadāyako th. i. g. a-ti.
Madhumaṇsadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[412. *Nāgapallavaka*.]

1. Nagare Bandhumatiyā rājuyyāne vasām' ahaṇ
mama assamasāmantā nisīdi lokanāyako.
2. Nāgapallavam ādāya Buddhassa abhiropayaṇ
pasannacitto sumano sugatam abhivādayaṇ.¹
3. Ekanavute ito kappe yaṇ pallavam apūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Nāgapallavako thero i. g. a-ti.
Nāgapallavattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[413. *Ekadīpiya*.]

1. Parinibbutamhi sugate Siddhatthe lokanāyak :
sadevamanusā² sabbe pūjenti dipaduttamaṇ.
2. Āropite ca citake Siddhatthe lokanāyake
yathāsakena thāmena citaṇ³ pūjenti satthuno.
3. Avidūre citakassa dipam uj jālayim ahaṇ⁴
'yāva udeti suriyo dīpam me tāva uj jāli.⁵
4. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch⁶ ahaṇ.
5. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁷ Ekadīpi ti ñāyati
dīpasatasahassāni vyamhe pajjalare⁸ mama.

¹ G. abhivādayi.² G. sadevā mānussā.³ S² citakaṇ.⁴ S¹ uj jālayi mamaṇ.⁵ S¹ uj jāli.⁶ S² agaṇoh'.⁷ G. brahmaṇ.⁸ G. S¹ pajjalaye.

6. Udayanto va suriyo deho me rājate¹ sadā
sabb'ābhāhi² sarīrassa āloko hoti me sadā.
 7. Tirokuḍḍaṇ tiroselaṇ samatiggayaṇ pabbataṇ
samantā yojanasataṇ passāmi cakkhunā ahaṇ.
 8. Sattasattatikkhattuṇ ca devaloke ramiṇ ahaṇ
ekatiṇsakkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
 9. Aṭṭhaviṣatikkhattuṇ³ ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
 10. Devalokā cavitvāna nibbattiṇ mātukucchiyaṇ
mātukucchigatassāpi akkhi me na nimīlati.⁴
 11. Jātiyā⁵ catuvasso' haṇ pabbajiṇ⁶ anagāriyaṇ
aḍḍhamāse asampatte arahattam apāpuṇiṇ.
 12. Dibbaṇ cakkhuṇ visodhesiṇ⁷ bhavā sabbe samūhatā
sabbe kilesā sañchinā⁸ ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 13. Tirokuḍḍhaṇ tiroselaṇ pabbataṇ cāpi kevalaṇ
samatikkamma passāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 14. Visamā me samā honti andhakāro na vijjati
nāhaṇ passāmi timiram ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 15. Catunavute ito kappe yaṇ dīpam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadīpass' idaṇ phalaṇ.
 16. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 17. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Eḍakīpiyo th. i. g. a-ti.
Ekadīpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[414. Uccaṇḍagapupphiya.]

1. Nagare Bandhumatiyā ahoṣiṇ⁹ māliko tadā
uccaṇḍaṇ pūrayitvāna āgamam¹⁰ antarāpanaṇ.¹¹
2. Bhagavā ca¹² tamhi samaye bhikkhusaṅghapurakkhato
mahatā ānubhāvena niyyāti¹³ lokanāyako.

¹ G. S¹ jotate.

² S² pabbābhi.

³ G. aṭṭhaviṣati.

⁴ G. nimmiyati; S¹ namissati; S² vinassati.

⁵ G. jātiyaṇ.

⁶ G. S¹ pabbaji.

⁷ G. S¹ dibbacakkhuṇ visodhesi.

⁸ S¹ sacchannā.

⁹ G. S¹ ahoṣi.

¹⁰ G. āgamaṇ.

¹¹ S² antaropanaṇ.

¹² G. omiṭṭa.

¹³ S¹ niyyāti.

3. Disvāna lokapajjotaṃ Vipassinṃ lokatāraṇaṃ
pupphaṃ paggayha ucchaṅgā¹ Buddhasettṭham apūjayaṃ.
 4. Ekanavute ito kappe yaṃ puppham abhipūjayaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṃ sudam āyasmā Uccaṅgapupphiyo th. i. g. a-ti.
Uccaṅgapupphiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[415. *Yāgudāyaka*.]

1. Atithiṃ² me gahetvāna āgacchiṃ gāmakam tadā
sarpunna-nadikaṃ disvā saṅghārāmaṃ upāgamiṃ.
2. Āraṇṇakā dhūtavādā jhāyino lukhacīvara
vivekābhiratā dhīrā saṅghārāme vasanti te.
3. Gati tesam upacchinnā suvimuttāna tādinaṃ
piṇḍāya te na gacchanti oruddhanadikā yadi.
4. Pasannacitto sumano vedaajāto³ katañjali
taṇḍulam me gahetvāna yāgudānam akās⁴ ahaṃ.
5. Pañcannaṃ yāguṃ datvāna pasanno sehi pāṇihi
sakakammābhiraddho 'haṃ Tāvatiṃsam agacch' ahaṃ.
6. Mañimayaṃ ca me vyamhaṃ⁵ nibbattaṃ Tidase gaṇe⁶
nāriganehi sahito modāmi vyamha-m-uttame.⁷
7. Tettiṃsakkhattuṃ devindo devarajjam akārayiṃ⁸
tiṃsakkhattuṃ cakkavattī mahārajjam akārayiṃ.⁸
8. Padesarajjaṃ vipulaṃ gaṇanāto asaṅkhiyaṃ
devaloke manusse⁹ vā anubhotvā¹⁰ yasam ahaṃ.
9. Pacchime bhava sampatte pabbajim¹¹ anagāriyaṃ
saha oropite kese sabbasampattivijjh¹² ahaṃ.¹³
10. Khayato vayato cāpi sammāsanto kalebaraṃ
*pure si*kkhāpadādāne arahattam apāpuniṃ.

¹ G. S¹ uccaṅgā. ² S¹ atitthi; G. atitiṃ; S³ atthime. ³ G. devajāto.

⁴ G. adās'. ⁵ G. brahmaṃ. ⁶ S² tidasagaṇe.

⁷ G. brahmam°. ⁸ G. akārayi. ⁹ G. mānusse.

¹⁰ G. S¹ anubhotvā. ¹¹ G. pabbaji.

¹² S¹ sabbhaṃ sampatti°; G. sabbasampatti°. ¹³ S¹ vijahaṃ; G. vijahaṃ.

11. Sudinnam me dānavaraṇ vānijjaṇ suppayojitaṇ¹
ten' eva yāgudānena patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
 12. Sokaṇ pariddavaṇ vyādhiṇ² darathaṇ cittatāpanaṇ
nābhijānāmi uppannaṇ yāgudānass' idaṇ phalaṇ.
 13. Yāguṇ saṅghassa datvāna puññakkhette anuttare
pañcānisaṇse anubhom³ aho yāgu-suyiṭṭhatā.⁴
 14. Avyādhitā rūpavatā khippaṇ dhammanisantitā
lābhitā annapānassa āyu pañcamakaṇ mama.
 15. Yo koci vedaṇ janayaṇ saṅghe yāguṇ *dadey*ya so
imāni pañcaḥhānāni patigaṇheyya paṇḍito.
 16. Karaṇiyaṇ kataṇ sabbaṇ bhavā ugghāṭitā mayā
sabbāsavaparikkhino n' atthi dāni punabbhavo.
 17. So haṇ vicarissāmi gāmā gāmaṇ purā puraṇ
namassamāno sambuddhaṇ dhammassa ca sudhammataṇ.
 18. Tiṇsakappasahassāni yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi yāgudānass' idaṇ phalaṇ.
 19. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
 20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Yāgudāyako thero i. g. a-ti.
Yāgudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[416. *Patthodanadāyaka.*]

1. Vanacārī pure āsiṇ satataṇ vanakammiko
patthodanaṇ⁵ gahetvāna kammantaṇ agamās' ahaṇ.
2. Tatth' addasāsiṇ⁶ sambuddhaṇ sayambhum aparājitaṇ
vanā piṇḍāya nikkhantaṇ disvā cittaṇ pasādayiṇ.
3. Parakammāyane yutto puññaṇ ca me na vijjati
ayaṇ patthodanam atthi bhojayissām' ahaṇ muniṇ.
4. Patthodanaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ
mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā muni.
5. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch⁷ ahaṇ.

¹ G. pubbayojitaṇ.

² G. vyādhi.

³ G. pañcānisaṇse anubhom.

⁴ S¹ °yutṭṭhatā.

⁵ S² G. pattodanaṇ. ⁶ G. °adassāsi; S² adassāsiṇ. ⁷ °agacch'.

6. Chattiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam¹ akārayiṇ
tettiṇṣakkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
 7. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
sukhito yasavā homi paṭthodanass' idaṇ phalaṇ.
 8. Bhavābhavā saṇsaranto labhāmi amitaṇ dhaṇaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi paṭthodanass' idaṇ phalaṇ.
 9. Nadisotapaṭibhāgā bhogā nibbattare mama
parimetuṇ na sakkomi paṭthodanass' idaṇ phalaṇ.
 10. Imaṇ khāda imaṇ bhuñja imamhi² sayane saya
tenāhaṇ sukhito homi paṭthodanass' idaṇ phalaṇ.³
 11. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi paṭthodanass' idaṇ phalaṇ.
 12. Kilēsa . . . pe . . . pe . . .
 13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Paṭthodanadāyako th. i. g. a-ti.
Paṭthodanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[417. *Mañcadāyaka.*]

1. Parinibbute kāruṇike Siddhatthe lokanāyake
vitthārike⁴ pāvācane devamānusaṅkate.⁵
2. Caṇḍālo ās' ahaṇ tattha āsandipīṭhakārako
tena kammena jīvāmi tena posemi dārake.
3. Āsandiṇ sukataṇ katvā pasanno sehi pāṇihi⁶
sayam eva upāgantvā⁷ bhikkhusaṅghassa adās' ahaṇ.
4. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch' ahaṇ.
5. Devalokagato santo modāmi Tidasagaṇe⁸
sayanāni mahagghāni nibbattanti yadicchakaṇ.
6. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
asītikkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.

¹ S² devarājaṇ.² G. S¹ imasmiṇ.³ G. omits gāthā 10.⁴ G. S¹ vitthārīte.⁵ G. devamanusa^o; devamanussa^o.⁶ G. pāṇihi.⁷ G. S¹ upagantvā.⁸ G. S¹ tidase gaṇe.

7. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
sukhito yasavā homi mañcadānass' idaṇ phalaṇ.
8. Devalokā cavitvāna emi ce mānusaṇ bhavaṇ
mahārāhā su-sayanā sayam eva bhavanti me.
9. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
ajjāpi sayane kāle sayanam upatitṭhati.
10. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi mañcadānass' idaṇ phalaṇ.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Mañcadāyako thero i. g. a-ti.
Mañcadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ :

Bhaddāli Ekacchatto ca Tiṇasūlo ca Maṇsado
Nāgapallavi*ko Dīpi* Ucchaṅgī Yāgudāyako
Paṭthodani Mañcadado gāthāyo gaṇitā v-iha¹
dvesatāni ca gāthānaṇ gāthā c' ekā taduttarīti
Bhaddālivaggo dvācattārīso.²

XLIII

[418. *Sakiṇsammajjaka.*]

1. Vipassino bhagavato pāṭalibodhiṇ *uttamaṇ
disvā va taṇ pā*dapaggaṇ³ tattha cittaṇ pasādayiṇ.
2. Sammajjanaṇ gahetvāna bodhiṇ sammajji⁴ tāvade
sammajjitvāna taṇ bodhim avandiṇ pāṭaliṇ ahaṇ.
3. Tattha cittaṇ pasādetvā sire katvāna añjaliṇ
namassamāno taṇ bodhiṇ⁵ gacchiṇ⁶ *paṭikuṭim aham.
4. Cārima-maggena⁷* gacchāmi saranto bodhim uttamaṇ
ajagara⁸ maṇ pīlesi gho*ra*rūpo mahābalo.

¹ G. S¹ c'visā.

³ G. padamaggaṇ.

⁵ S² sambodhiṇ.

⁷ S² cārimaggena.

² G. bācattalīssamo.

⁴ S¹ sammajji.

⁶ S¹ gaocha; G. gacchi; S² gaṇgiṇ.

⁸ S² ajagāro.

5. Āsanne me¹ katan̄ kamman̄ phalena² tosayī mamaṇ
kalebaraṇ me gilati devaloke ramām' aban̄.
6. Anāvilaṇ mama cittaṇ vi*suddhaṇ paṇḍaraṇ sadā
sokasallaṇ* na jānāmi cittasantāpanaṇ mama.
7. Kuṭṭhaṇ gaṇḍo kilāso ca apamāro vitacchikā
daddu kaṇḍu ca me n' atthi phalaṇ sammajjanāy' idaṇ.
8. Soko ca paridevo ca hadaye me na vijjati
asattam³ ujukaṇ cittaṇ phalaṇ sammajjanāy' idaṇ.
9. *Samādhisu na sajjā*mi visuddhaṇ hoti mānasaṇ
yaṇ yaṇ samādhim icchāmi so⁴ so sampajjate mama.
10. Rajaniye na rajjāmi atho dosaniyesu ca
mohaniye na muyhāmi phalaṇ sammajjanāy' idaṇ.
11. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam ākariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phalaṇ *sammaj*janāy' idaṇ.
12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sakiṇsammajjako⁵ thero i. g. a-ti.
Sakiṇsammajjakattherassa apadānaṇ samattiṇ.

[419. *Ekadussadāyaka*.]

1. Nagare Haṇsavatīyā āhosiṇ tiṇahārako
tiṇahārena jīvāmi tena posemi dārake.
2. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
tam andhakāraṇ nāsetvā uppajji lokanāyako.
3. Sake ghare nisīditvā evaṇ cintesi tāvade:
buddho loke samuppanno deyyedhammo na vijjati.
4. Idaṇ me sātakaṇ⁶ ekaṇ n' atthi me koci dāyako
dukkho nirayasamphasso⁷ ropayissāmi dakkhiṇaṇ.
5. Evāhaṇ cintayitvāna sakaṇ cittaṇ⁸ pasādayiṇ
ekaṇ dussaṇ gaheṭvāna buddhaseṭṭhassa dās' aban̄.

¹ G. āpanne me; S² āsanne na.² G. balena.³ S² agantaṇ; G. asantaṇ; S¹ ahaṇkaṇ.⁴ S¹ yo.⁵ S² Saki°.⁶ S² ghātakaṇ.⁷ G. S² sampasso; S¹ °sampayo.⁸ S² saka°.

6. Ekaṇ dussaṇ¹ dadditvāna ukkuṭṭhiṇ saṇipavattayaṇ
'Yadi Buddho tuvaṇ vīra tārehi maṇ mahāmunī.'
 7. Padumuttaro lokavidū āhutaṇaṇ paṭiggaḥo
mama dānaṇ pakittento akā² me anumodanaṇ:
 8. 'Iminā ekadussena cetanāpapaṇidhihi ca
kappasatasahassāni vinipātaṇ na gacchasi.³
 9. Chatṭiṇsakkhattuṇ devinda devarajjaṇ karissasi⁴
tettiṇsakkhattuṇ⁵ rājā ca cakkavattī bhavissasi⁶
 10. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṇkhiyaṇ
devaloke manusse vā saṇsaranto tuvaṇ bhava.
 11. Rūpavā guṇasampanno anupakkantadehavā⁷
akkhobhaṇ⁸ amitaṇ dussaṇ labhissasi yadicchakaṇ.'
 12. Idaṇ vatvāna sambuddho jalajuttamanāyako⁹
nabham abbhuggamī¹⁰ vīro¹¹ haṇsarājā va ambare.
 13. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam atha mānusaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi ekadussass' idaṇ phalaṇ.
 14. *Pāduddhāre pāduddhāre dussaṇ nibbattate mama
heṭṭhā dussamhi tiṭṭhāmi uparicchedanaṇ¹² mama.
 15. Cakkavālam upādāya sakānanaṇ sapabbataṇ
icchaṇāno v' aham¹³ ajja dusseh' acchādayeyya taṇ.¹⁴
 16. Ten' eva ekadussena saṇsaranto bhavābhava
suvaṇṇavaṇṇo hutvāna saṇsarāmi bhavābhava.
 17. Vipākaṇ ekadussassa nājjhagaṇ katthaci kkhayaṇ
ayaṇ me pacchimā jāti vipaccati¹⁵ idhāpi me.
 18. Satasahassee ito kappe yaṇ dussam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekadussass' idaṇ phalaṇ.
 19. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekaḍussadāyako th. i. g. a-ti.
Ekaḍussadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² eka°.

² G. aka.

³ S² gañchasi.

⁴ *All MSS. read karissati.*

⁵ S² tetṭiṇga°.

⁶ *All MSS. read bhavissati.*

⁷ G. °dehave; S¹ °resavā.

⁸ G. aggaḥaṇ; S¹ akkoḥaṇ; S² akkhamha.

⁹ G. °nāmaako.

¹⁰ G. °gami.

¹¹ G. dhīro.

¹² S¹ uparicchedanaṇ.

¹³ S² o' ahaṇ.

¹⁴ S² acchādayyekaṇ.

¹⁵ G. vipajjati.

[420. *Ekāsanadāyaka*.]

1. Himavanlass' avidūre Kosiko¹ nāma pabbato
assanio sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nārado nāma nāmena Kassapo iti maṇ vidū
suddhimaggaṇ gavesanto vasāmi Kosike² tadā.
3. Padumuttaro nāma jino sabbadhamāna pāragū
vivekakāmo sambuddho āgacchi anilañjasā.³
4. Vanagge gacchamānassa disvā raṇsiṇ mahesino
kaṭṭhamañcaṇ paññāpetvāna ajinañ ca apatthariṇ.⁴
5. Āsanaṇ paññāpetvāna sire katvāna añjaliṇ
somanassaṇ pavedetvā⁵ imaṇ vacanam abraviṇ⁶:
6. Sallakatto tuvaṇ vira āturānaṇ tikicchako
mamaṇ⁷ rogaparetassa⁸ tikicchaṇ dehi nāyaka.⁹
7. Kallaṭṭhikā ye¹⁰ passanti Buddhasettḥa tavam¹¹ mune
dhuvaṇ ti siddhiṇ¹² papponti etesaṇ jajjaro bhavo.¹³
8. Na me deyyaṇ tavam¹⁴ atthi pavattaphalabhoji 'haṇ
idaṇ me āsanam atthi nisīda kaṭṭhamañcake.
9. Nisīdi tattha bhaga vā asambhito¹⁵ va kesari
muhuttaṇ vitināmetvā imaṇ vacanam abravi¹⁶:
10. ' Vissatṭho hohi; mā bhāyi; laddho jotiraso tayā
yaṇ tuyhaṇ patthitaṇ sabbaṇ pariṇāressati 'nāgate.¹⁷
11. Na thokaṇ taṇ kataṇ tuyhaṇ puññakkhetto anuttare
sakkā uddharitum attā yassa cittaṇ paṇḍitaṇ.¹⁸
12. Iminā āsanadānena cetanāpaṇḍihī ca
kappasatasahassāni vinipūtaṇ na gacchasi.
13. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjaṇ karissasi¹⁹
āsītikkhattuṇ rājā ca cakkavatti bhavissasi.²⁰

¹ G. S¹ Kesiko.² G. Kesike.³ G. anilañjusā.⁴ G. appattariṇ; S¹ apatthari.⁵ G. paveditvā.⁶ G. abravi; S¹ abruvī.⁷ G. S¹ mama.⁸ G. rāga°.⁹ *All MSS. read nāyakaṇ.*¹⁰ G. kallaṭṭhikā°.¹¹ G. S¹ tuvaṇ.¹² G. dhuvattisiddhi; S² dhuvam tvā siddhiṇ; S¹ suvattisiddhi.¹³ S² pajjaro bhavo.¹⁴ G. S¹ tava.¹⁵ G. S¹ asambhito.¹⁶ S¹ abruvī.¹⁷ G. pariṇāya tāsanaṇ; S¹ pariṇāya tāsanaṇ.¹⁸ G. paṇḍitaṇ; S¹ S² paṇḍitaṇ.¹⁹ S² karissati.²⁰ S¹ S² bhavissati.

14. Padesarajjaṇ vipulaṇ ḡaṇanāto asaṅkhiyaṇ
sabbattha sukhito hutvā saṅsāre saṅsarissasi.¹
15. Idaṇ vatvāna sambuddho jalaḡuttamanāyako²
nabham abbhuggami³ viro haṅsarājā va ambare.
16. Hatthiyānam assayānaṇ sarathaṇ sandamānikaṇ
labhāmi sabbam ev' etam ekāsanass' idan phalaṇ.
17. Kānanaṇ pavisitvā pi yadā icchāmi āsanaṇ
mama saṅkappam aññāya pallaṅko upatiṭṭhati.
18. Vārimajjhe gato⁴ santo yadā icchāmi āsanaṇ
mama saṅkappam aññāya pallaṅko upatiṭṭhati.
19. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattam atha mānusaṇ
pallaṅkā satasahassāmi parivārenti maṇ sadā.
20. Duve bhava saṅsarāmi devatte atha mānuse
duve kule pajjāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
21. ekāsanaṇ daditvāna puññakkhette anuttare
dhammapallaṅkam ādāya⁵ viharāmi anāsavo.
22. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ekāsanass' idan phalaṇ.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekāsanadāyako th. i. g. a-ti.
Ekāsanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[421. *Sattakadambapupphiya.*]

1. Himavantass' avidūre Kadambo nāma pabbato
tasmiṇ pabbatapassamhi satta⁶ Buddhā vasiṇsu⁷ te.
2. Kadambaṇ pupphitaṇ disvā paggahe tvāna añjaliṇ
satta mālā gahe tvāna puññacittena⁸ okiriṇ.
3. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch' ahaṇ.

¹ S² saṅsarissati.

² G. °nāmako.

³ G. abbhuggami; S² abbhuggami.

⁴ G. vārimajjha°; S¹ vārimajjhāgate.

⁵ G. S¹ aññāya.

⁶ G. S¹ satataṇ.

⁷ S² vasiṇsu.

S¹ S² punna°.

4. Catunavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisanubhidā . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sattakadambapupphiyo th. i. g. a-ti.
Sattakadambapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[422. *Koraṇḍapupphiya.*]

1. Vanakammiko¹ pure āsiṇ pitupetāmahen' ahaṇ
pararuhirena jīvāmi kusalaṇ me na vijjati.
2. Mama āsayasāmantā Tisso loka*gganāya*ko
padāni tīni dassesi² anukampāya cakkhumā.
3. Akkante ca paḍe disvā Tissanāmassa³ satthuno
haṭṭho haṭṭhena cittena paḍe cittaṇ pasādayiṇ.
4. Koraṇḍaṇ pupphitaṇ⁴ disvā pādapaṇ dharapūruhaṇ
sakoṭakaṇ⁵ gahetvāna padasetṭhe apūjayaṇ.⁶
5. Tena kammena sukatenā cetanāpapidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch⁷ ahaṇ.
6. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devuttam atha mānusaṇ
koraṇḍavaṇṇako yeva sappabhāso⁸ bhavām' ahaṇ.
7. Dvenavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi padapūjāy' idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Koraṇḍapupphiyō therō i. g. a-ti.
Koraṇḍapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[423. *Ghatamandudāyaka.*]

1. Sucintitaṇ bhagavantaṇ lokajetṭhaṇ narāsabhaṇ
upaviṭṭhaṇ mahāraññaṇ vātābādheṇa pīlitaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā⁹ ghatamaṇḍaṇ upānayaṇ.

¹ G. S¹ nava°.³ G. Tissamānassa.⁵ S¹ caṇḍoṭakaṇ; S² saṇkoṭakaṇ.⁷ S² agañch'.⁸ G. sabbahhāso.² S¹ dasseti.⁴ G. koraṇḍa°.⁶ S² apūjayaṇ.⁹ G. S¹ pasāditvā.

2. Katattā ācitattā ca¹ GaṅgāBhāgīrasī 'va 'yaṇ²
mahāsamuddā³ cattāro ghataṇ saṇpajjare mama.
3. Ayañ ca paṭhavi ghorā appamāṇā asaṅkhiyā
mama saṅkappam aññāya bhavate madhusakkarū.
4. Cātuddipā⁴ ime rukkhā pādapā dharaṇīruhā
mama saṅkappam aññāya kapparukkhā bhavanti te.
5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuñ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi ghatamaṇḍass' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasina Ghatamaṇḍadāyako⁵ th. i. g. a-ti.
Ghatamaṇḍadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[424. *Ekadhammasavanīya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
catusaccam pakāsento santāreti bahūjanaṇ.
2. Ahaṇ tena samayena jaṭilo uggatāpano
dhunanto vākaṭṭhāni gacchāmi ambare tadā.
3. Buddhasetṭhassa upari gantuṇ na visahāmi' ahaṇ
pakkhī va selam āsajja gamanaṇ na labhāmi' ahaṇ.
4. Udahe vomisitvāna⁶ evam gacchāmi ambare
na me idaṇ bhūtapubbam iriyāpathavikopanaṇ.
5. Handa me taṇ gavesissam appev' atthaṇ⁷ labheyy' ahaṇ
orohanto antalikkhā saddam assosi⁸ satthuno.
6. Sareṇa rajaniyena⁹ savaniyena vaggunā
aniccataṇ kathentassa tañ ñeva uggahiṇ¹⁰ tadā.

¹ G. bhavitattā; S² apacitaṇ tāva. ² G. vassam; S¹ mayam.

³ G. °samuddaṇ; S¹ °samudde. ⁴ S¹ cātuddipā; G. catudisā.

⁵ Cf. p. 436.

⁶ G. vomisotvāna (cf. p. 273 g. 4).

⁷ G. appevattaṇ (cf. p. 274, g. 5); S² appevan taṇ.

⁸ G. assosiṇ.

⁹ G. S¹ rajjanīyena.

¹⁰ S¹ uggahī.

7. Aniccasaññam uggayha agamāsiṃ mam assamaṇ
yāvatāyuṇ vasiṭvāna tattha kālakato¹ ahaṇ.
 8. Carime vattamānamhi saddhammasavanaṇ sariṇ²
tena kammena sukatenā cetaṇāpaṇḍhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsam agacch³ ahaṇ.
 9. Tiṇsakappasahassāni⁴ devaloke ramim ahaṇ
ekapaññāsakkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
 10. Ekaviṇsatikkhattuṇ ca cakavattī ahoṣ' ahaṇ
padesaṇajjaṇ vipulaṇ gapaṇāto asaṇkhiyaṇ.
 11. Anubhoṣiṇ⁵ sakaṇ puññaṇ sukhito 'haṇ bhavābhava
anussarāmi taṇ saññaṇ saṇsaranto bhavābhava
na koṭipativijjhāmi⁶ nibbānam accutaṇ padaṇ.
 12. Pitugehe nisīditvā samaṇo bhāvitindriyo
kathāyaṇ⁷ paridipento aniccaṇ vatthudāharaṇ.
 13. Aniccā vata saṇkhārā uppāḍavayadhammiṇo
uppajjitvā nirujjhanti teṣaṇ vūpasamo sukho.
 14. Saha gāthaṇ suṇitvāna pubbasaññāṇ amussaraṇ⁸
ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpuppiṇ.
 15. Jātiyā sattavassena⁹ arahattaṇ apāpuppiṇ
upasampādayi¹⁰ Buddhō dhammasavanass' idaṇ phalaṇ.
 16. Satasaḥasse ito kappe yaṇ dhammam asuṇiṇ¹¹ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi dhammasavanass' idaṇ phalaṇ.
 17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 19. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ekadhammasavanīyo th. i. g. a-ti.
Ekadhammasavanīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[425. *Sucintita.*]

1. Nagare Haṇsavatiyā ahoṣiṇ kassako¹² tadā
kasikkammena jīvāmi tena posemi dārake.

¹ G. kālakato.² S¹ sari.³ S² agaññoh'.⁴ G. S¹ 'sahassamhi.⁵ S¹ anubhomi.⁶ *All MSS. read na koci pativijjāmi.*⁷ G. katayaṇ; S² katthāyaṇ⁸ S¹ anussaraṇ.⁹ G. sattavasso 'haṇ.¹⁰ G. S¹ upasampādayi.¹¹ S¹ asuni.¹² G. kāsako.

2. Susampannaṃ tadā khettaṃ dhaññaṃ me phalitam¹ ahu
pākakāle ca sampatte evaṃ cintes' ahaṃ tadā:
3. Nacchannaṃ nappaṭirūpaṃ jānantaṃsa gūṇā*gu*ṇaṃ
yo 'haṃ saṅghe adatvāna aggaṃ bhuñjeyya 'maṃ tadā.
4. Ayaṃ Buddho asamasamo battiṃsavaraṇakkhaṇo
tato pabbhāvito² saṅgho puññakkhetto anuttaro.
5. Tattha dassam³ ahaṃ dānaṃ navasassaṃ pure pure
evāhaṃ cintayitvāna haṭṭho piṇitamānaso.⁴
6. Khetto dhaññaṃ āharitvā sambuddhaṃ upasaṅkamaṃ
upasaṅkamma sambuddhaṃ lokajetthaṃ narāsabhaṃ
vanditvā satthuno pāde imaṃ vacanam abaviṃ:
7. Navasassaṃ ca sampannam⁵ āyāgo⁶ pi ca taṃ⁷ mune
anukampam upādāya adhivāsehi cakkhumā.
8. Padumuttaro lokavidū āhutaṃ paṭiggaho
mamaṃ saṅkappam aññāya imaṃ vacanam abaviṃ:
9. Cattāro ca paṭipannā cattāro ca phale ṭhitā
esa saṅgho ujubhūto paññā-sīla-samāhito
10. Yajantānaṃ manussānaṃ puññapekkhāna pāṇinaṃ
karontaṃ opadhikaṃ⁸ puññaṃ saṅghe dinnam mahapphalaṃ.
11. Tasmiṃ saṅghe ca dātabbaṃ navasassaṃ tathetaraṃ
saṅghato uddisitvāna bhikkhū⁹ netvāna saṃ¹⁰ gharaṃ
paṭiyattaṃ ghare yaṃ te¹¹ bhikkhusaṅghassa dehi tvaṃ⁷
12. Saṅghato uddisitvāna bhikkhū¹² netvāna 'haṃ gharaṃ
yaṃ ghare paṭiyattaṃ me bhikkhusaṅghassa dās' ahaṃ.
13. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsam agacch' ahaṃ.
14. Tattha me sukataṃ vyamhaṃ¹³ sovaṇṇaṃ sappabhassaraṃ
saṭṭhiyojanam ubbidhaṃ tiṇṣayojanavattitaṃ.
15. Ākiṇṇaṃ bhavanaṃ mayhaṃ nāriganasamākulaṃ
tattha¹⁴ bhutvā pivitvā ca vasāmi Tīdase ahaṃ.
16. Satānaṃ tinikkhattuṃ ca devaraṃjam akārayiṃ
satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavattī ahoṃ ahaṃ
padesaṃraṃ vipulaṃ gaṇanāto asaṅkhiyaṃ.

¹ S² phalinaṃ.² S¹ pabbhāviko.³ S¹ S² dassam.⁴ S² vinīta°.⁵ S¹ sampanno.⁶ S² āyāgo.⁷ S² tvaṃ.⁸ G. opadhikaṃ; S² opāyikaṃ.⁹ *All MSS. read* bhikkhu.¹⁰ S¹ taṃ; G. haṃ.¹¹ G. sante.¹² *All MSS.* bhikkhu.¹³ G. brahmaṃ.¹⁴ S¹ bhattaṃ.

[426. *Sovanṇakiṇṇkhanṇiya.*]

1. Saddhāya abhinikkhamma pabbajim¹ anagāriyaṇ
vākacīradharo āsiṇ² tapokammam³ apassito.
2. Atthadassī tu bhagavā lokajetṭho narāsabho
upējji tamhi samaye tārayanto mahājanaṇ.
3. Balaṇ ca vata me khīṇaṇ⁴ vyādhinā paramen⁵ ahaṇ
Buddhaseṭṭhaṇ saritvāna puline thūpam uttamaṇ.
4. Karitvā haṭṭhacitto 'haṇ sahasseṇa samokiriṇ⁶
soṇṇakiṇṇkhanipupphāni uddaggamanaso ahaṇ.
5. Saṇṇimukhā viya sambuddhaṇ thūpaṇ paricarim ahaṇ
tena cetopasādena Atthadassissa tādino
6. Devalokagato santo labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
suvanṇavanno tatthāsiṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
7. Asitikoṭiyo mayhaṇ nāriyo samalaṇkatā
sadā mayham upaṭṭhanti⁷ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
8. Saṭṭhiṇ turiyasahasāni⁸ bheriyo paṇavāni⁹ ca
saṇkhā ca deṇḍimā¹⁰ tattha vaggu vadati dundubhi.¹¹
9. Cullāsītisahasāni haṭṭhino¹² samalaṇkatā
tidhappabhinnamātaṇgā kuṇḍurā saṭṭhihāyaṇā¹³
10. Hemaḷālābhisaṇchannā upaṭṭhānaṇ karonti me
balakāye gaje¹⁴ o' eva ūnatā me na vijjati.
11. Soṇṇakiṇṇkhanipupph*ānaṇ* vipākam anubhom' ahaṇ
aṭṭhapaṇṇāsakkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
12. Ekasattatikkhāttuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
pathavyā rajjam ekasataṇ mahiyā kārayim ahaṇ.
13. So dāni patto amatam asaṇkhataṇ sududdasaṇ
*saṇyōjan*aparikkhīṇo n' atthi dāni punabbhavo.
14. Aṭṭhārase kappasate yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. pabbajji; S¹ pabbajī.² G. S¹ āsi.³ S¹ tato°.⁴ G. palaṇ ca tava me khīṇā; S¹ °khīṇa.⁵ G. maraṇen'.⁶ G. samokiri.⁷ G. upaṭṭhahanti.⁸ G. saṭṭhi°.⁹ G. bhaṇavārī.¹⁰ G. S¹ dindimā; S² desimā.¹¹ G. S¹ dudubhi.¹² S² haṭṭhiyo.¹³ G. hāraṇa.¹⁴ S¹ gave; S² bave.

15. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 16. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 17. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Sovaṇṇakiṇkhaniyo¹ theero i. g. a-ti.
 Sovaṇṇakiṇkhanīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[427. *Sovaṇṇakattarika*.]

1. Manobhāvaniyaṇ Buddham attadantaṇ samāhitaṇ
 iriyamānaṇ² brahmapathe³ citta-vūpasame rataṇ
2. Nittiṇṇa-oghaṇ sambuddhaṇ jhāyi-jhānarataṇ munīṇ
 upaviṭṭhaṇ⁴ samāpannam indīvaradalappabhaṇ
3. Alābun' odakaṇ gayha Buddhasettṭham upāgamin
 Buddhassa pāde dhovītvā alābukam adās' ahaṇ.
4. Āṇāpesi ca sambuddho Padamuttaranāyako
 imin' odakam āhatvā⁵ pādamiḷe thapehi me.
5. Sādhūti 'haṇ paṭissutvā satthu gāravatāya ca
 udakaṇ lābun' āhatvā Buddhasettṭham upānayaṇ.
6. Anumodi mahāvīro cittaṇ nibbāpayaṇ mamaṇ:
 'iminā lābudānena saṅkappo te samijjhatu.'⁶
7. Pannarasesu kappesu devaloke ramin ahaṇ
 tiṇṣatikkhattuṇ rājā ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ.
8. Diva vā yadi vā rattiṇ caṅkamantassa tiṭṭhato
 sovaṇṇaṇ kattaraṇ⁷ gayha tiṭṭhati purato mama.
9. Buddhassa datvāna lābuṇ labhāmi soṇṇakattaraṇ⁸
 appakampikataṇ⁹ kāraṇ vipulaṇ hoti tādisaṇ.¹⁰
10. Satasahassee ito kappe yam alābum adaṇ¹¹ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi alābusa idaṇ phalaṇ.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sovaṇṇakattariko¹² th. i. g. a-ti.
 Sovaṇṇakattarikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Soṇṇa°.² S° iriyāmānaṇ.³ G. S° brahā°.⁴ G. S° upatiṭṭhaṇ.⁵ G. āhitvā; S° āhattha.⁶ S° samijjhatū.⁷ G. °kontaraṇ.⁸ G. S° °kontaraṇ.⁹ G. °kammikataṇ.¹⁰ S° S° tādisu.¹¹ G. adadiḷ.¹² G. Soṇṇakattariko.

Uddānaṇ:

Sakiṇṣammajjako¹ thero Ekadussi tath' Āsaṇi²
Kadamba-Koraṇḍa tadā Ghataṇ Savaniko pi ca
Suciṇṭito Kiṇkhaniko Soṇṇa-kattariko³ pi ca
ekaṇ gāthāsatañ c' ettha ekasattati-m-eva ca.
Sakiṇṣammajjakavaggo tecattāriso.⁴

XLIV

[428. *Ekavihāriya.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmacariya mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajji vadataṇ varo.
2. Nippapaṇṇo nirālambo ākāśasamamānaso
puññatā-bahulo⁵ tādi animittarato vasi⁶
3. Asaṅgacitto nikleso⁷ asaṅsattho kule gaṇe
mahākāraṇiko viro vinayopāyakovidō.
4. Uyyutto⁸ parakiccasu vinayanto sadetvake
nibbānagamanaṇ maggaṇ gatipaṇṇakavissosanaṇ⁹
5. Amataṇ param-assādaṇ¹⁰ jarāmaccunivāraṇaṇ
mahāparisaṃmaṇṇe so nisinnō lokatārano.
6. Karavikarudo nātho brahmacariyassa Tathāgato
uddharanto mahāduggā¹¹ vippanaṭṭhe anāyake.
7. Desento virajaṇ dhammaṇ dittho me lokanāyako
tassa dhammaṇ sūritvāhaṇ pabbajjīṇ anagāriyaṇ.
8. Pabbajjivā tadā vāhaṇ cintento jinasāsaṇaṇ
ekako pavane ramme¹² vasiṇ¹³ saṅgaggaṇpīlito.
9. Savkāyaūpakaṭṭho me¹⁴ hetubhūto¹⁵ mam āgami¹⁶
maṇaso vūpakaṭṭhassa¹⁷ saṅgaggaṇbhayaḍassino.

¹ S¹ °Sammajjani; G. Sakiṇṣammajjak' eva. ² G. Dhothāsani.

³ G. S¹ Soṇṇakontariko.

⁴ G. S¹ tecattārisamo.

⁵ S¹ puññatā.

⁶ S¹ vasi.

⁷ G. nilepo; S¹ nilemāpo.

⁸ S¹ uyyatto.

⁹ S¹ G. °saṇṇakavissosanaṇ.

¹⁰ G. akhamataṇ parakkhamassādaṇ.

¹¹ G. mahāduggā.

¹² G. vacane ramme; S¹ va vane ramme.

¹³ S¹ vasi; G. vasi.

¹⁴ G. S¹ vupakasso; S² vūpakasso.

¹⁵ S¹ sotu-to.

¹⁶ G. mahāgami; S¹ mahāgami; S² mam āgamiṇ.

¹⁷ G. S¹ vupakāsassa; S² vūpakāsassa.

10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekavihāriyo thero i. g. a-ti.
 Ekavihāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[429. *Ekasaṅkhiya*.]

1. Vipassino bhagavato mahābodhimaho ahū
 mahājanā samāgama pūjenti bodhim uttamaṇ.
 2. Na hi taṇ orakaṇ¹ maññe Buddhaseṭṭho bhavissati
 yassāyama² edisā³ bodhi pūjaniyā va⁴ satthuno.
 3. Tato saṅkhaṇ gahetvāna bodhirukhaṇ upaṭṭhahaṇ
 dhamento⁵ sabbadivasaṇ avandiṇ bodhim uttamaṇ.
 4. Āsanna⁶ ketaṇ kammaṇ devaokaṇ a*⁷pāpayiṇ*
 kalebaraṇ me patitaṇ devaokaṇ ramāni' ahaṇ.
 5. Saṭṭhituriyasahassāni tuṭṭhahaṭṭhapamoditā⁷
 sadā mayhaṇ upaṭṭhanti Buddhapūjāy' idam phalaṇ.
 6. Ekasattat' ime kappe rājā āsi Sudassano
 cāturato vijitāvi *jambūsaṇḍa*ssa issaro.
 7. Tato aṅgasatā turyā⁸ parivārenti maṇ sadā
 anubhomi sakaṇ kammaṇ upaṭṭhānass' idaṇ phalaṇ.
 8. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
 mātukucchigatassāpi vajjare bheriyo sadā.
 9. Upaṭṭhahitvā *sambuddhaṇ* anubhotvāna⁹ sampadā
 sivaṇ sukhemaṇ¹⁰ amataṇ patto 'mhi acaṇaṇ padaṇ.
 10. Ekanavute ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
 11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 13. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekasaṅkhiyo¹¹ thero i. g. a-ti.
 Ekasaṅkhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² orukaṇ.² G. S² yassāhaṇ.³ G. idisā; S¹ idiso.⁴ G. S¹ ca. ⁵ S¹ vamaṇto; S² dhammaṇto.⁶ Cf. p. 379, gāthā 5.⁷ S¹ tuṭṭhahaṭṭhāpamoditā; S² °hatthopamoditā; G. °pamodito.⁸ G. aṅgaṇ satā turā; S² °turā.⁹ G. anubhutvāna.¹⁰ S² mūkhe°.¹¹ S² °saṅkhiiko.

[430. *Pāṭihīrasaṇṇaka.*]

1. Padumuttaro nāma jīno āhutiṇaṇ paṭiggaho
vasīsatasahasseehi nagaraṇ pāvīsī¹ tadā.
2. Nagaṇ pavisantassa upasantassa tādino
ratanāni panādiṇsu² nigghoso āsi tāvade.
3. Buddhassa ānubhāvena bherivajjanaghattitā³
sayāṇ vipā pavajjanti Buddhassa pavisato puraṇ.
4. Buddhasettṭhaṇ namassāmi⁴ Padumuttaraṇ mahāmuniṇ⁵
pāṭihīraṇ ca passitvā tattha cittaṇ pasādayiṇ⁶.
5. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
acetanā pi turiyā⁷ sayam eva pavajjare.
6. Satasahassee ito kappe yaṇ saṇṇaṇ alabhiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi buddhasaṇṇāy⁸ idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ Pāṭihīrasaṇṇako thero i. g. a-ti.
* Pāṭihīrasaṇṇakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[431. *Ñāṇathavika.*]

1. Kanikāraṇ va jalitaṇ dīparukkhaṇ va jotitaṇ¹
kañcanaṇ va virocantaṇ addasaṇ dīpaduttamaṇ.
2. Kamaṇḍaluṇ ṭhapetvāna vā²*kacīraṇ ca kuṇḍikaṇ*
ekaṇsaṇ ajinaṇ katvā buddhasettṭhaṇ thaviṇ³ ahaṇ;
3. 'Tam andhakāraṇ vidhamaṇ mohajālaṇ samākulaṇ⁴
ñāṇalokaṇ dassayitvā⁵ nittipṇo 'si mahāmuni.
4. Samuddharasi 'maṇ lokaṇ sabbāvantaṇ a⁶*nuttaraṇ
ñāṇe⁷ te upamā n' atthi* yāvatā ca gato gati.⁸
5. Tena ñāṇena sabbāññū itī bhotvā pavuccati⁹
vandāmi taṇ mahāvira¹⁰ sabbāññūtam anāsavaṇ.¹¹

¹ S² pāvīsī; G. pāvīsī.² S¹ panādiṇsu.³ S¹ bheridhajini^o.⁴ S¹ S² na passāmi.⁵ S¹ Padumuttara mahāmuni; S² Padumuttara mahāmuni.⁶ S¹ pasādayi.⁷ S² ratanā.⁸ S² jotikam.⁹ S² thavi; S¹ thaviṇ.¹⁰ G. S¹ anākulaṇ.¹¹ S¹ dassetvāna.¹² S¹ ñāṇa.¹³ S¹ gato tato.¹⁴ G. S¹ sabbāññū sabbāññū ti pavuccati.¹⁵ G. S¹ viraṇ.¹⁶ S² anāsavaṇ.

[434. *Ambūṭaka.*]

1. Pavane Bu*ddhaṇ disvāna sa*yambhuṇ aparājitaṇ
ambāṭakaṇ gahetvāna sayambhussa adās' ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānassa' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ambāṭako therō i. g. a-ti.
Ambāṭakadāyakaṭtherassa apadānaṇ samattaṇ.

[435. *Harīṭakadāyaka.*]

1. Harīṭakaṇ āmalakaṇ amba-jambu-vibhīṭakaṇ¹
kolaṇ² bhallāṭakaṇ bellaṇ sayam ev' āharām' ahaṇ.
2. Disvāna pabbhāragataṇ jhāyiṇ jhānarataṇ munīṇ
ābādhena paṭīentaṇ³ adutiyaṇ mahāmuniṇ.
3. Harīṭakaṇ gahetvāna sayambhussa adās ahaṇ
khādamattamhi⁴ bhesajje vyādhi passambhi⁵ tāvade.
4. Pahīnadaratho Buddho anumodaniyaṇ akā⁶:
'Bhesajjadānen' iminā vyādhivupasamena ca
5. Devabhūto manusso vā jāto vā aṇṇijātiyā
sabbattha sukhito hohi⁷ mā ca te vyādhi āgamā.'
6. Idaṇ vatvāna sambuddho sayambhu aparājito
nabhaṇ abbhuggami⁸ vīro⁹ haṇsarājā va ambare.
7. Yato harīṭakam adaṇ sayambhussa mahesino
imaṇ jātiṇ¹⁰ upādāya vyādhi me n' upapajjatha.
8. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
tisso vijjā sacchikatā¹¹ kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ.
9. Catunavute ito kappe bhesajjam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhesajjassa idaṇ phalaṇ.

¹ G. S¹ vibhedakaṇ.² S¹ S² kolā.³ G. paṭīantaṇ.⁴ S¹ S² katamattaṇ.⁵ S¹ S² vyādhi passamhi; G. °passammi.⁶ G. S¹ anumodam akāsi me.⁷ G. S¹ hoti.⁸ G. abbhuggami.⁹ G. dhīro.¹⁰ G. S¹ jātī.¹¹ G. anuppattā.

10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasnā Harīṭakadāyako thero i. g. a-ti.
Harīṭakadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[436. *Ambapiṇḍiya.*]

1. Hatthirājā tadā āsiṇ isādanto¹ urūlhavo
vicaranto² brahmāraññe³ addasaṇ lokanāyakaṇ.
 2. Ambapiṇḍiṇ gahetvāna adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ
paṭiṇṇaṇhi⁵ mahāvīro Siddhattho lokanāyako.
 3. Mamaṇ⁶ nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jino
tatta cittaṇ pasādetvā Tusitā upapajj' ahaṇ.
 4. Tato ahaṇ cavitvāna cakkaṇvatti ahoṣ' ahaṇ
eten' eva upāyena an*ubhuttvāna sampadā
 5. pa*dhānaṇ pahitatto 'haṇ upasanto nirūpadhi⁷
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.'
 6. Catunavute ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānassa' idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṭisambhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Ambapiṇḍiyo thero i. g. a-ti.
Ambapiṇḍiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[437. *Jambuphaliya.*]

1. Padunuttarabuddhassa lokajetthassa tādino
piṇḍāya vicarantassa dhārato⁸ uttamaṇ yasaṇ
2. Aggaphalaṇ gahetvāna vippasannena cetasā
dakkhiṇeyyassa vīrassa adāsiṇ⁴ satthuno ahaṇ.
3. Tena kammaṇa dipadinda lokajettha narāsabha
patto 'mhi acalaṇ thānaṇ hitvā jayaparajayaṇ.

¹ S² raṇsādanto.² S¹ brahmāraññe.³ G. paṭiṇṇaṇhi; S¹ paṭiṇṇaṇhi.⁴ S¹ nirupadhi.⁵ G. S¹ vicinanto.⁶ G. S¹ adāsi.⁷ G. S¹ mama.⁸ G. vadato; S¹ dhāretā.

4. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi aggaḍānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Jambuphaliyo thero i. g. a-ti.
Jambuphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Thero-Ekavihāri ca Saṅkhiko Pāṭihirako¹
Thaviko Uccukaṇḍi² ca Kalamb' Ambāṭakapadā
Harīṭak' Ambapinḍi ca Jambudo³ dasamo yati⁴
chalāsitiṇ⁵ ca gāthāyo gaṇitāyo vibhāvihīti.
Ekavihārivaggo catucattāriso⁶

XLV

[438. *Vibhīṭakamiñjiya.*]

1. Kakusandho mahāvīro sabbadhammāna pāragū
gaṇamhā vupakaṭṭho so agamāsi vanantaraṇ.
2. Bijabijāṇ gaheṭvāna latāya āvuniṇ⁷ ahaṇ
bhagavā ca tamhi samaye jhāyate pabbatantare.
3. Disvān' ahaṇ devadevaṇ vippasannena cetasā
dakkhiṇeyyassa vīrassa bijabijāṇ *padās' ahaṇ*
4. Imasmiṇ ñeva kappasmiṇ yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bijabijass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Vibhīṭakamiñjiyo⁸ th. i. g. a-ti.
Vibhīṭakamiñjiyattherassa⁹ apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Pāṭihiriko.

² G. Jambūdo.

³ G. °āṣṭi. ⁶ S¹ °cattālisatimo.

⁸ G. Vibedhakabijjiyo; S¹ Virodabijjo.

⁹ S¹ Virodakabijjiya°; S² Viheṭṭaka°.

² S¹ G. °khaṇḍi.

⁴ S¹ yaṭi; G. omiṭṭa.

⁷ S¹ āvuniṇ; G. ahuniṇ.

[439. *Koladāyaka*.]

1. Ajinena nivattho 'haṇ vākacīradhāro tadā
khāribhāraṇ haritvāna¹ kolam āharim² assamaṇ.
2. Tamhi kāle 'Sikhī buddho eko adutiyo ahū³
mam assamaṇ upagacchi jotento⁴ sabbakālīkaṇ.
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā vanditvāna ca subbataṇ
ubho hatthehi paggayha kolaṇ Buddhass' adās' ahaṇ.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi koladānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Koladāyako thero i. g. a-ti.
Koladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[440. *Billaphaliya*.]

1. Candabhāgānadītīre assamo sukato manā
belurukkehi ākiṇṇo nānādumanisevito.⁵
2. Sugandham beluvaṇ disvā Buddhasettṭham anussariṇ
khāribhāraṇ pūrayitvā tuṭṭho saṇviggamānaso
3. Kakusandham upāgamaṇa billapakkaṇ adās' ahaṇ
puññakkhattassa vīrassa vipassannena cetasā.
4. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Billaphaliyo⁶ thero i. g. a-ti.
Billaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ khāriyāhārayitvāna.² S¹ āhasiṇ; G. ahāsiṇ.³ G. ahu.⁴ G. jānanto; S¹ upāgacchi jānanto.⁵ G. nānādumaṇ.⁶ G. Billuphaliyo; S¹ Vilvaphaliyo.

[441. *Bhallātakadāyaka.*]

1. Suvannavaṇṇaṇṇa sambuddhaṇṇa dvattiṇṣaṇṇaṇṇaṇṇa¹
pavanaggena gacchantaṇṇa sālārājaṇṇa va *phullitaṇṇa
2. Tipattharaṇṇa pañ*ñāpetvā Buddhasetthamaṇṇa ayāc² ahaṇṇa:
anukampatu maṇṇa Buddho bhikkham icchāmi dātuye.³
3. Anukampako kārūṇiko Atthadassī mahāyaso
mama saṅkappam aññāya oruhi⁴ mama assame.
4. Oruhhitvāna sambuddho n*isīdi paṇṇasanthare⁵
bhallā*takaṇṇa gahetvāna Buddhasetthassa' adās' ahaṇṇa.
5. Mama nijjhāyamānassa paribhuñji tadā jino
tattha cittaṇṇa pasādetvā abhivandiṇ⁶ tadā jinaṇṇa.
6. Aṭṭhārase kappasate yaṇṇa phalam adadiṇṇa tadā
duggatiṇṇa nābhijānāmi phaladānassa' idaṇṇa phalaṇṇa.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇa sudam āyasmā Bhallātakadāyako⁷ th. i. g. a-ti.
Bhallātakadāyakattherassa apadānaṇṇa samattaṇṇa.

[442. *Utuḥhipupphiya.*]

1. Nigrodhe haritobbhāse saṇṇavirūḥhamhi pādape
utuḥhimālaṇṇa⁸ paggayha bodhiyā abhiropayaṇṇa.
2. Imasmiṇṇa yeva kappamhi yaṇṇa puppham abhiropayaṇṇa
duggatiṇṇa nābhijānāmi bodhipūjāy' idaṇṇa phalaṇṇa.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇa sudam āyasmā Utuḥhipupphiya⁹ th. i. g. a-ti.
Utuḥhipupphiyattherassa⁹ apadānaṇṇa samattaṇṇa.

¹ S² dvattiṇṣaṇṇa.² G. dātave; S¹ dātavo.³ G. °sandharc.⁴ S¹ Ballātaka°.⁵ G. S¹ utali°; S² utelhi°.⁶ S¹ ayām'.⁷ S² oruhi.⁸ G. S¹ abhivandi.⁹ G. S¹ utali°; S² utelhi°.

[443. *Ambāṭakiya.*]

1. Supupphitaṇ sālavanam ogayha Vessabhū muni
nisīdi giriduggesu abhiyāto va kesarī.
2. Pasannacitto sumano ambāṭakam apūjayiṇ
puññakkhettaṇ mahāvīraṇ pasanno sehi pāṇihi.¹
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ambāṭakiyo thero i. g. a-ti.
Ambāṭakiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[444. *Sihāsaniḥa.*]

1. Padumuttarassa bhagavato sabbabhūtaḥitesino
pasannacitto sumano sihāsanaṃ adās' ahaṇ.
2. Devaloke manusse vā yattha yattha vasāma² ahaṇ
labhāmi vipulaṇ vyamaṇ³ sihāsanaṃ' idaṇ phalaṇ
3. Sovaṇṇamayā rūpimayā lohitaṇkamayā bahū
maṇimayā ca pallaṇkā nibbattanti mamaṇ sadā.
4. Bodhiyā āsanaṇ katvā jalaḥjuttamanāmino
ucce kule pajāyāmi aho dhammasudhammatā.
5. Sataśahassee ito kappe sihāsanaṃ akās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi sihāsanaṃ' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sihāsaniḥa thero i. g. a-ti.
Sihāsaniḥakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. pāṇihi.² G. S¹ bhavāma.³ G. S¹ brahmaṇ.

[445. Pādapīṭhiya.]

1. Sumedho nāma sambuddho aggo kārūṇiko muni
tārayitvā bahū satte nibbuto so mahāyaso.
2. Sihāsanassa *sā*¹mantā Sumedhassa mahesino
pasannacitto sumano pādapīṭham akārayiṇ.
3. Katvāna kusalaṇ kammaṇ sukhapākaṇ sukhindriyaṇ¹
puññakammena *sam*²yutto Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
4. Tattha me vasamānassa puññakammaṇ samaṅgino²
pādāni uddharantassa soṇṇapīṭhā³ bhavanti me.
5. Lābhā tesaṇ suladdhaṇ te⁴ ye labhanti upassutiṇ
nibbute kāraṇ katvāna labhanti vipulaṇ sukhaṇ.
6. Mayāpi sukataṇ kammaṇ vāniijaṇ suppayojitaṇ
pādapīṭhaṇ karitvāna soṇṇapīṭhaṇ⁵ labhām' ahaṇ.
7. Yaṇ yaṇ disaṇ pakkamāmi kenaci paccayen⁶ ahaṇ
soṇṇapīṭhe akkamāmi puññakammass' idaṇ phalaṇ.
8. Tiṇsakappasahassambhi yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pādapīṭhass' idaṇ phalaṇ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Pādapīṭhiyo thero i. g. a-li.
Pādapīṭhiyattherassa apalānaṇ samattaṇ.

[446. Vedikāraṇa.]

1. Padumuttarabuddhassa bodhiyā pāda-m-uttame
vediyaṇ sukataṇ katvā sakaṇ cittaṇ pasādiyiṇ.
2. *Atholārāṇi*⁷ bhaṇḍāni katāni akatāni⁸ ca
antalikkhā pavassanti vedikāya-m⁹-idaṇ phalaṇ.
3. Ubhato¹⁰ byūḷhasaṅgāme¹¹ pakkhandanto¹² bhayānake
bhayaḇheravaṇ na passāmi vedikāya idaṇ phalaṇ.

¹ S¹ sukhapāpa°; S² °sukhuddamaṇ.² G. S¹ puññakamma°.³ S² sovaṇṇabijā.⁴ S² S¹ vo.⁵ S² sovaṇṇabijāṇ.⁶ S² °kiccen'.⁷ G. °lāyāni.⁸ G. kē tāni bhojanāni.⁹ G. S¹ vedikāya.¹⁰ S² labhato.¹¹ G. vyaḷa°; S² culha°; S¹ brūḷha°.¹² G. pakkhananto; S² pakkhanta no.

4. Mama saṅkappam aññāya vyamhaṇ¹ nibbattate subhaṇ
sayanāni mahagghāni vedikāya idaṇ phalaṇ.
5. Satasahassee ito kappe yaṇ vedikum akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vedikāya idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Vedikārako² theero i. g. a-ti.
Vedikārakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[447. *Bodhighariya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato dipadindassa tādino
pasannacitto sumano bodhigharam akārayiṇ.
2. Tusitaṇ upapanno 'mhi vasāmi ratane ghare
na me sītaṇ vā uṇhaṇ vā vāto gatte na samphuse.³
3. Pañcasaṭṭhiṇh' ito kappe cakkavattī ahoṣ' ahaṇ
Kāsikaṇ⁴ nāma nagaraṇ Vissakammaṇa⁵ māpitaṇ
4. dasañojana-āyānaṇ aṭṭhajojana-vitthataṇ
na tamhi nagare atthi kaṭṭhaṇ valli⁶ ca⁷ mattikā.
5. Tiriyaṇ yojanaṇ āsi addhajojana-vitthataṇ
Maṅgalo nāma pāsādo Vissakammaṇa⁵ māpito.
6. Cullāsītisahasāni thambhā sovaṇṇayā ahuṇ⁸
maṇimayā ca piyyuhā chadanaṇ rūpiyaṇ ahū.
7. Sabbasovaṇṇayaṇ gharaṇ Vissakammaṇa⁵ māpitaṇ
ajjhāvutthaṇ mayā etaṇ gharadānass' idaṇ phalaṇ.
8. Te sabbe anubhotvāna devamānusake bhave
ajja patto⁹ 'mhi nibbānaṇ santipadam anuttaraṇ.
9. Catunavute ito kappe bodhigharam akārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gharadānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. brahunaṇ.² S¹ sambhuye.³ G. Vissu°.⁴ S² va.⁵ G. ajjhapatto.⁶ S² Vedikākārako.⁷ G. Kosikaṇ; S² Kasinaṇ.⁸ G. valli; S¹ palli.⁹ S² ahū.

[449. *Morahatthiya.*]

1. Morahatthaṇ gahetvāna upesiṇ lokanāyakaṇ
pasannacitto sumano morahattham adās' ahaṇ.
 2. Iminā morahatthena cetanāpaṇidhīhi ca
nibbanti me tayo aggī labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
 3. Aho Buddhā aho dhammā aho no satthu sampadā
datvān' ahaṇ morahatthaṇ labhāmi vipulaṇ sukhaṇ.
 4. Tivaggi¹ nibbutā mayhaṇ bhaṇvā sabbe samūhatā
sabbāsavaṇ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
 5. Ekatiṇse ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi morahatthassa' idaṇ phalaṇ.
 6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Morahatthiyo thero i. g. a-ti.
Morahatthiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[450. *Sihāsanavijānīya.*]

1. Tissassāhaṇ² bhagavato bodhirukkham a*vandi 'haṇ*
paggayha vijāniṇ tattha sihāsanam avij' ahaṇ.
 2. Dvenavute ito kappe sihāsanam avij' ahaṇ³
duggatiṇ nābhijānāmi vijānāya idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Sihāsanavijāniyo⁴ th. i. g. a-ti.
Sihāsanavijāniyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. tidhaggi; S¹ ti aggī.³ G. avijī 'haṇ.² G. Tissass' ahaṇ.⁴ S¹ °vijjiyo; G. °bijiyo.

[451. *Tiṇukkadhāriya.*]

1. Padumuttarassa Buddhassa bodhiyā pāda-v-uttame¹
pasannacitto sumano tayo ukke adhārayiṇ.
2. Satasahassee ito kappe yo² 'haṇ ukkam adhārayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi ukkadānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇukkadhāriyo thero i. g. a-ti.
Tiṇukkadhāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[452. *Akkamanudāyaka.*]

1. Kakusandhassa munino brāhmaṇassa vusīmato
divāvihāraṇ vajato akkamanam adās' ahaṇ.
2. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi akkamanass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Akkamanadāyako thero i. g. a-ti.
Akkamanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[453. *Vanakorandīya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato lokajetṭhassa tānino
vanakorandam ādāya Buddhassa abhiropayiṇ.
2. Catunavute ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vanakorandīyo th. i. g. a-ti.
Vanakorandiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. padan-uttame: S¹ pāda-m-uttame.² G. so.

[454. *Ekachattiya*.]

1. Aṅgārajātā puthuvī kukkulānugatā mahī
Padumuttaro¹ bhagavā abbhokāsanihi caṅkami.
2. Paṇḍaraṇ chattam² ādāya addhānaṇ paṭipajj' ahaṇ
tattha disvāna sambuddhaṇ vitti me upapajjatha.
3. Maricivopphuṭā³ bhūmi aṅgārā va mahī ayaṇ
upavāyanti⁴ mahāvātā sarīrass' ānukhepanā⁵
4. Sitaṇ uṇhaṇ viharanti⁶; vātātapanivāraṇaṇ
patigaṇha imaṇ chattaṇ phassayissāmi⁷ nibbutiṇ.
5. Anukampako kārūṇiko Padumuttaro mahāyaso
inama saṅkappam aññāya patigaṇhi tadā jino.
6. Tiṇṣakappāni devindo devarajjam akāmyiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
7. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇaṇāto⁸ asaṅkhiyaṇ
anubhomi sakaṇ kammaṇ pubbe sukataṃ attano.
8. Ayaṇ me pacchinā jāti carimo vattate bhavo
ajjāpi setacchattaṇ me sabbakālaṇ dhariyyati.⁹
9. Satasahassee ito kappe yaṇ chattaṃ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi chattaḍānass' idaṇ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Ekachattiyo thero i. g. a-ti.
Ekachattiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[455. *Jātipupphiya*.]

1. Parinibbute bhagavati Padumuttare mahāyase
pupphaṇ caṅgotake¹⁰ katvā sarīram abhiropayaṇ.
2. Tattha cittaṇ pasādetvā Nimmānam¹¹ agamās' ahaṇ
devalokagato santo puñṇakammaṇ sarāṃ' ahaṇ.

¹ S² Padumuttaro ca.² S¹ paṇḍaraṇchattaṇ.³ G. marici mophutā; S² marici voputā.⁴ S² upavāyanti; G. upahanti. ⁵ G. āyukhepanā; S¹ āsukhepanā.⁶ S¹ vihanāti; G. vihanati. ⁷ G. phassayissāmi; S¹ passayissāmi.⁸ G. S¹ gaṇaṇātho.⁹ G. dharissati.¹⁰ G. caṅgotake.¹¹ G. nibbānam.

3. Ambarā¹ pupphavasso me sabbakālam pavassati
saṅsarāmi manusse² ce rājā homi mahūyaso.
4. Taṇṇi kusumavasso me abhivassati sabbadā
tāy' eva³ pupphapūjāya vāhasā sabbadassino.
5. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carinio vattato bhavo
ajjāpi pupphavasso me abhivassati sabbadā.
6. Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Jātipupphīyo therō i. g. a-ti.
Jātipupphīyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[456. Sattipañṇiya.]

1. Niharaṇte sarīraṇhi vaṇṇamānāsu bherisu
pasannacitto sumano sattipuppham⁴ apūjayaṇ.
2. Satasahassee ito kappe yaṇ puppham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dehapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sattipañṇīyo therō i. g. a-ti.
Sattipañṇiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[457. Gandhapūjaka.]

1. Citesu⁵ kiramānesu nānāgandhe samāgate⁶
pasannacitto sumano gandhamuṭṭhim apūjayaṇ.
2. Satasahassee ito kappe citakaṇ yaṇ apūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. apparā.² S² tāh' eva; S¹ nāy' eva.³ G. S¹ citakesu.⁴ G. manusso.⁵ G. saṭṭhi; S¹ saṭṭhi.⁶ S¹ samāgato.

5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Gandhapūjako thero i. g. a-ti.
 Gandhapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Jagatī Morahatthī¹ ca Āsaṇi Ukkadhārako²
 Akkamī³ Vanakorandī⁴ Chattado Jātipūjako
 Sattipannī ca yo thero dasamo Gandhapūjako
 sattasatthī ca gāthāyo gaṇitāyo vibhāvīhi.⁵
 Jagatidāyakavaggo chacattārīso.⁶

XLVII

[458. *Sālakuṣuṃiṃya*.]

1. Parinibbute bhagavati jalajuttamanāmake
 āropitamhi citake sālāpuppham apūjayiṇ.
2. Satassahassee ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Sālakuṣuṃiṃyo⁷ th. i. g. a-ti.
 Sālakuṣuṃiyattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ.

[459. *Citapūjaka*.]

1. Jhāyamānassa bhagavato Sikhino lokabandhuno
 aṭṭhacampakapupphāni citakam abhiropayiṇ.
2. Ekatiṇṣe ito kappe yaṇ puppham abhiropayiṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi citapūjāy' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Citapūjako thero i. g. a-ti.
 Citapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ °hatthañ.

² G. °dāyako.

³ S² Akkamiṇ.

⁴ S² °korandī.

⁵ G. vibhāvthi.

⁶ G. chacattālissamo; S¹ cattālissatimo.

⁷ S¹ Sālāpupphiyo; S² Sālakuṣuṃiko.

⁸ S¹ Sālāpupphiya°.

[460. *Citakanibbāpaka.*]

1. Dayhamāne sarīramhi Vessabhussa mahesino
gāndhodakaṇ gaḥetvāna citaṇ nibbāpayim ahaṇ.
2. Ekatiṇse ito kappe citaṇ nibbāpayim ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi gāndhodakass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Citakanibbāpako th. i. g. a-ti.
Citakanibbāpakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[461. *Setudāyaka.*]

1. Vipassino bhagavato caṅkamantassa sammukhā
pasannacitto sumano setuṇ kārāpayim ahaṇ.
2. Ekanavute ito kappe yaṇ setuṇ kārayiṇ ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi setudānass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Setudāyako thero i. g. a-ti.
Setudāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[462. *Sumanatālavanṭiya.*]

1. Siddhatthassa bhagavato tālavaṇṭam adās' ahaṇ
sumanehi paṭicchannaṇ dhārayāmi¹ mahāyasaṇ.
2. Catunavute ito kappe tālavaṇṭam adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi tālavaṇṭass' idaṇ phalaṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sumanatālavanṭiyo² th. i. g. a-ti.
Sumanatālavanṭiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. dhārissāmi.² S³ °vanṭhiyo.

1. Sataṇṇaṣī¹ nāma bhagavā sayambbhū aparājito
vivekakāmo sambuddho gocarāyābhinikkhami
2. Phalaḥattho ahaṇ disvā upagacchiṇ naṛasabbaṇ
pasannacitto sumano adāsīm² avaṭaṇ³ phalaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phalaḍānaṣ⁴ idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudam āyasmā Avaṭaphaliyo⁴ th. i. g. a-ti.
Avaṭaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

1. Nagare Bandhumatiyā ārāmiko ahaṇ tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhāṇ gacchantam anilañjase.
2. Labujaphalam ādāya Buddhasethhass' adās' ahaṇ
ākāse va ṭhito santo patigaṇhi mahāyaso
vittiṇ sañjanano mayhaṇ diṭṭhadhammasukhāvaho.
3. Phalaṇ Buddhassa datvāna vippasannaena cetasā
adhigacchiṇ⁵ tadā pītiṇ vipulaṇ sukham uttamaṇ
uppaṇjate 'va ratanaṇ nibbattaṇsa yaḥiṇ yaḥiṇ.⁶
4. Ekanavute ito kappe yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phalaḍāṇass' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudam āyasmā Labujadāyako th. i. g. a-ti.
Labujadāyakattherassa apadāṇaṇ samattaṇ.

² C. adāsi.

⁴ G. Acata⁹.

^a G. S¹ tahan tahan.

[465. *Pilakkhuphaladāyaka.*]

1. Vanante¹ Buddhaṇ disvāna Atthadassīṇ mahāyaṣaṇ
pasannacitto sumano pilakkhussa² phalaṇ adaṇ.
 2. Aṭṭhārāse kappasate yaṇ phalam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudam āyasmā Pilakkhuphaladāyako² th. i. g. a-ti.
Pilakkhuphaladāyakattherassa² apadānaṇ samattaṇ.

[466. *Sayampatibhāniya.*]

1. Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ ko disvā nappasīdati ?
2. Tam andhakāraṇ nāsetvā santāretvā bahūjanaṇ
ñāṇālokena jotentaṇ³ ko disvā nappasīdati ?
3. Vasīsatasaḥassehi niyyantaṇ⁴ lokanāyakaṇ
uddharantaṇ bahū satte ko disvā nappasīdati ?
4. Āhanantaṇ⁵ dhammabheriṇ maddantaṇ titthiye gaṇe
sihanādaṇ vinādantaṇ⁶ ko disvā na ppassīdati ?
5. Yāvata brahmalokato āgantvāna sabrahmakā
pucchanti nipuṇe pañhe ko disvā na ppassīdati ?
6. Yass' añjaliṇ karitvāna āyācanti sadevakā
tena puññaṇ anubhonti ko disvā na ppassīdati ?
7. Sabbe janā samāgantvā sampavārenti cakkhumaṇ
na vikampati ajjhiṭṭho ko disvā na ppassīdati ?
8. Nagaraṇ pavisato⁷ yassa ra*va*nte *bheriyo bahū
vinadanti* anugajja⁸ ko disvā nappasīdati ?
9. Vithiyā⁹ gacchato yassa sabbābhā¹⁰ jotate sadā¹¹
abbhunnatā¹² samā honti ko disvā na ppassīdati ?

¹ S¹ S² vananto.² G. milakkhussa; S¹ milakkhassa.³ G. jotantaṇ.⁴ S¹ nisinnaṇ; G. niyanta.⁵ S¹ āhanetvā; G. āharetvā; S² āhatvā.⁶ S¹ S² vinādantaṇ; G. vinadantaṇ.⁷ G. visato.⁸ G. rājāmatte; S² corrupt; S¹ missing.⁹ G. S¹ rath.¹⁰ G. S¹ sabhathā.¹¹ S¹ tadā¹² S¹ abbhantatā; S² abbhunnatā.

10. Vyāharante¹ ca² Buddhassa cakkavālaṃhi suyyati
sabbe satte viññāpeti ko disvā nappasidati ?
11. Satasahassee ito kappe yaṇ Buddhā abhikkittayaṇ
duggatayaṇ nābhijānāmi kittanāya idaṇ phalaṇ.
12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Sayappaṭibhāniyo³ th. 1. g. a-ti.
Sayappaṭibhāniyātherassa apadānaṇ samattaṇ.

[467. *Nimittavyākaraṇīya*.]

1. Ajjhogahetvā Himavaṇ manto vācem' ahaṇ tadā
catupaññāsasahassāni sissā mayham upaṭṭhahū.
2. Adhitā⁴ vedagū sabbe chalaṇce pāramiṅga⁵
sakaviyāh' upatthaddhā⁶ Himavante vasanti te.
3. Cavitvā Tusitākāyā devaputto mahāyaso
upajji mātukucchiṃ⁷ sampajāno paṭissato.
4. Sambuddhe upapajjante dasasahasā pakampatha
andhā cakkhū alattaṇsu⁸ upajjantamhi⁹ nāyake.
5. Chabbikāraṇ¹⁰ pakampittha¹¹ kevalā vasudhā ayaṇ
nigghosassaddaṇ sutvā ubbiyjaṇsu¹² mahājanā.
6. Sabbe janā samāgamma āgaohū¹³ mama santikaṇ
'vasudhāyaṇ pakampittha kiṇ vipāko bhavissati ?'
7. Avacāsi tadā tesā, mā bhetha¹⁴ n' atthi vo bhayaṇ
vissatthā hotha sabbe pi, uppādo 'yaṇ sukhattiko.
8. Aṭṭhahetvā samphassa¹⁵ vasudhāyaṇ pakampati¹⁶
tathā nimittā dissanti obhāso vipulo mahā.
9. Asaṇsayāṇ Buddhasattho upajjissati cakkhumā
saññāpetvā janataṇ pañcasile kathaṇ' ahaṇ¹⁶

¹ S¹ vyāharanto.² S¹ va.³ G. Sayambhāvaniyo.⁴ S² ayitā.⁵ S¹ usattamo.⁶ G. upapajji mātukucchiṇ.⁷ G. S¹ aladdhaṇsu.⁸ G. upapajjamhi.⁹ S² ohaddhikāraṇ; G. S¹ sabbakāraṇ.¹⁰ G. S¹ akampittha.¹¹ G. S¹ vimhayaṇsu.¹² S² āgañchū.¹³ S¹ paro 'va; G. pag' eva.¹⁴ S² samphassaṇ; S¹ yaṇ sabbā; G. sampassa.¹⁵ S¹ vasudhā sampā^o.¹⁶ G. S¹ kathes¹⁰.

- Uddānaṇ:

[468. *Nalamāliya.*]

⁹ *G. nikkhanto.*

[469. *Maṇipūjaka*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbaḍḍhammāna pārāgū
vivekakāmo sambuddho gacchate anilāñjase.¹
2. Avidūre Himavato² mahājātassaro ahū³
tattha me bhavaṇaṇ ṇsi puññakammēna *saṇ*⁴ utaṇ.
3. Bhavanā abhinikkhamma addasaṇ lokanāyakaṇ
indivaraṇ va jalitam ādittaṇ va hutāsanaṇ.
4. Vicinaṇ nāddasaṇ pupphaṇ pūjayissaṇ tī nāyakaṇ
Sakaṇ cittaṇ pasādetvā avandiṇ⁵ satthuno ahaṇ.
5. Mama sīse maṇiṇ⁶ gyaḥa pūjayaṇ lokanāyakaṇ
imāya maṇipūjāya vipāko *hotu bhadda*⁷ko.
6. Padumuttaro lokavidū āhutiṇaṇ paṭiggaha
antalikkhe ṭhito satthā imā gāthā abhāsatha :
7. ' So te ijjhatu saṅkappo labhasu vipulaṇ sulhaṇ
imāya maṇipūjāya anubhoḥi⁸ mahāyasaṇ.'
8. Idaṇ *vatvāna*⁹ bhagavā jalaḷuttamanāma¹⁰ko⁷
agamāsi Buddhasaṭṭho yattha¹¹ cittaṇ paṇḍitaṇ.
9. Saṭṭhikappāni devinda devaraḷḷam akārayiṇ
anekasatakkhattuṇ ca cakkavatti¹² aho¹³ ahaṇ.
10. Pubbakammaṇ sarantassa devabhūṭassa me sato
maṇi nibbattate mayhaṇ ālokakaraṇo¹⁰ mama.
11. Chalaṇsītisaḥassāni nariyo me pariggahā
vicittavattābharaṇā āmuttamaṇiḷḷaḷā
12. Alārapamhā hasulā¹¹ susoṇṇā tanumajjhimā
parivārenti maṇ niccaṇ maṇipūjāy' idaṇ phalaṇ.
13. Sovanṇamayā maṇimayā lohitaṇkamayā tathā
bhaṇḍā katākatā bhonti¹² yadicchāya pilandhanā.
14. Kūṭāgārā guhā rammaṇ sayanaṇ ca mahārahaṇ
mama saṅkappam aṇṇāya nibbattanti yadicchakaṇ.
15. Lābhā tesāṇ suladdhaṇ va ye labhanti upassutiṇ ...
puññakkhettaṇ manussānam osadhaṇ sabbaḷpāṇinaṇ.

¹ G. anilāñjase.² S² Himavantaṇ.³ G. ahu.⁴ G. S² avandi.⁵ S¹ S² sīsa^o.⁶ S¹ ānubhavaṇ; S² ānubhoḥi.⁷ S¹ nāyako.⁸ S¹ yassa.⁹ G. cakkavatti.¹⁰ S¹ S² karaṇe.¹¹ G. ālāyasaḥhā pāsulā.¹² S¹ honti; G. bhaṇḍa kathā parikatā.

16. Mayham pi sukataṇ kammaṇ yo 'haṇ addakkhi¹ nūyakaṇ
vinipātā pamutto 'mhi patto ca nalaṇ padaṇ.
17. Yaṇ yaṇ youṇpapajjāmi devattaṇ atha mūnusaṇ
samantā saṭṭaratanā² āloko hoti³ me sadā.
18. Tāy' eva maṇipūjāya anubhotvāna sampadā
ñāṇāloko mayā diṭṭho patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
19. Satasahassee ito kappe yaṇ maṇim abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi maṇipūjāy' idaṇ phalaṇ.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Maṇipūjako therō i. g. a-ti.
Maṇipūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[470. Ukkāsatiḱa.]

1. Kosiko nāma bhagavā Cittakūṭe vasi tadā
jhāyi jhānarato Buddho vivekābhirato nuṇi.
2. Ajjhogahetvā Himavantaṇ nāriganaparakkhato
addasaṇ Kosikaṇ Buddhaṇ puṇṇamāse va candaṇ.
3. Ukkāsato⁴ gahetvāna parivāres' ahaṇ tadā
sattarattindivaṇ ṭhatvā aṭṭhamena⁵ agacch⁶ ahaṇ.
4. *Vuṭṭhi*taṇ Kosikaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ
pasannacitto vanditvā okaṇ bhikkhaṇ adās' ahaṇ.
5. Tena kammaṇa dipadindaṇ lokaṇetṭhaṇ narāsabhaṇ
upparijjṇ Tusite kāye ekabbhikkhass' idaṇ phalaṇ.
6. Divasaṇ c' eva rattiṇ ca āloko hoti me sadā
samantā yojanasataṇ obhāsena pharām' ahaṇ.
7. Pañcapaṇṇāsakappamhi cakkavatti aho's' ahaṇ
cāturanto vijitā*vī* jambusaṇḍassa issaro.
8. Tadā me nagaraṇ āsi iddhaṇ phitaṇ⁷ sunimmitaṇ
tiṇṣayojana-āyāmaṇ vitthārena ca vīseti.
9. Sobhanaṇ nāma nagaraṇ Vissakammaṇa⁸ māpitaṇ
dasasaddāvivittan taṇ samatālasamāhitaṇ.

¹ G. adakkhiṇ.² S² rattaratanā.³ S² homi.⁴ S¹ ukkāsaṇe. ⁵ G. anattṭhamena gacch' ahaṇ.⁶ S² agaṇḱoh'.⁷ G. iddhiphitaṇ; S¹ S² pītaṇ.⁸ G. Vissu^o.

10. Na tasmiṇṇaṃ nagaraṃ atthi valli-katṭhaṇṇi ca matṭhikā
sabbasovannaṃ yaṇṇaṃ yeva jōtate niccakālīkaṇṇaṃ.
11. Catupākāraparikkhitaṇṇaṃ tayo āsuṇṇaṃ maṇimayā
vemaṇṇiṇi tālapattī¹ ca Vissakammaṇṇaṃ māpitaṃ.
12. Dasasahassā pokkharaṇṇi padumuppalachāditā
puṇḍarīkehi saṇḍhannā nānāgandhasameritā.
13. Catunavute ito kappe yaṇṇaṃ ukkaṇṇaṃ dhārayiṇṇaṃ ahaṇṇaṃ
duggatiṇṇaṃ nābhijāṇāmi ukkādhārass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Sāgataṇṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇaṃ sudam āyasmā Ukkāsātiko² thero i. g. a-ti.
Ukkāsātikattherassa apadāṇaṇṇaṃ samattaṇṇaṃ.

[471. *Sumanavijāṇiya.*]

1. Vipassino bhagavato bodhiyā pāda-m-uttame³
sumanavijāṇiṇṇaṃ⁴ gayha avijīṇṇaṃ bodhim uttamaṇṇaṃ.
2. Ekanavute ito kappe avijīṇṇaṃ bodhim uttamaṇṇaṃ
duggatiṇṇaṃ nābhijāṇāmi vijāṇāya idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇaṃ sudam āyasmā Sumanavijāṇiyo⁵ thero i. g. a-ti.
Sumanavijāṇiyattherassa⁵ apadāṇaṇṇaṃ samattaṇṇaṃ.

[472. *Kummāsādāyaka.*]

1. Esanāya carantassa Vipassissa mahesino
rittakaṇṇaṃ pattaṇṇaṃ disvāṇa kummāsaṇṇaṃ pūrayim ahaṇṇaṃ.
2. Ekanavute ito kappe yaṇṇaṃ bhikkh*am adadiṇṇaṃ tadā*
duggatiṇṇaṃ nābhijāṇāmi kummāsassa idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇaṃ sudam āyasmā Kummāsādāyako thero i. g. a-ti.
Kummāsādāyakattherassa apadāṇaṇṇaṃ samattaṇṇaṃ.

¹ S¹ tālapaṇṇi; G. tālapanti; S² °pattiṇ.

² G. °pātiko.

³ G. pādaputtame.

⁴ G. sumanā°.

⁵ G. Sumanavijāṇiyo.

[473. *Kusaṭṭhakudāyaka.*]

1. Kassapassa bhagavato brāhmaṇassa vuṣṇanto
pasannacitto sumano kusaṭṭhakam adās' ahaṇṇ.
2. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ kusaṭṭhakam adās' ahaṇṇ
duggatiṇ nābhijānāmi kusaṭṭhakass' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudam āyasmā Kusaṭṭhakadāyako th. i. g. a-ti.
Kusaṭṭhadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[474. *Giripunnāgiya.*]

1. Sobhito nāma sambuddho Uttakūṭe vasī tadā
gahetvā giripunnāgaṇ sayambhum abhipūjayaṇṇ
2. Catunavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayaṇṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Giripunnāgiyo thero i. g. a-ti.
Giripunnāgiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[475. *Vallikaraphaladāyaka.*]

1. Sumano nāma sambuddho Takkarāya¹ vasī tadā
vallikaraphalaṇ gayha sayambhussa adās' ahaṇṇ.
2. Ēkatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇṇ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vallikaraphaladāyako th. i. g. a-ti.
Vallikaraphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ Takkarāyaṇ.

[476. *Pānadhidāyaka*.]

1. Anomadassi bhagavā lokajettho narāsabho
divāvihārā nikkhamma pathamā āruhi cakkhumā.
2. Pānadhiṇ¹ sukataṇ gayha addhānaṇ paṭipajj' ahaṇ
tatth' addasāsiṇ sambuddhaṇ pattikañ cārudassanaṇ.
3. Sakaṇ cittaṇ pasādetvā niharitvāna pānadhiṇ²
pādamūle ṭhapetvāna idaṇ vacanam abraviṇ:
4. Abhirūha mahāvira sugata-inda vināyaka
ito phalaṇ labhissāmi³ yo me attho samijjhātu.
5. Anomadassi bhagavā lokajettho narāsabho
pānadhiṇ⁴ abhirūhitvā imaṇ vacanam abravi:
6. Yo pānadhiṇ me adadā pasanno sehi paṇhi⁵
tam ahaṇ kittayissāmi; sunoṭha mama bhāsato:
7. Buddhassa giram aññāya sabbe devā samāgatā
udaggacittā sumanā vedajūtā katañjali.
8. Pānadhiṇaṇ padāncna⁶ sukhito 'yaṇ bhavissati
pañcapaññāsakkhattuñ ca devarajjaṇ karissati.
9. Sahassakkhattuṇ rājā ca cakkaṇvatti bhavissati
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
10. Aparimeyye ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
12. Devaloke manusse vā nibbattissati puññavā
devayānapaṭibhāgaṇ yānaṇ paṭilabhisati.
13. Pāsādā sivikā mayhaṇ hatthino samalaṅkatā
rathā c' ājañña-saṇyuttā sadā pātubhavantī me.
14. Agārā nikkhamanto pi rathena nikkhamām' ahaṇ
kesesu chijjamānesu arahattam apāpuniṇ.
15. Lābhā mayhaṇ suladdham me vāniyaṇ suppayojitaṇ
datvāna pānadhiṇ⁴ ekaṇ patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
16. Aparimeyy' ito kappe yaṇ pānadhiṇ⁴ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pānadhiṇa idaṇ phalaṇ.

¹ G. pānadiṇ; S² pānayaṇ.² G. pānadi; S¹ pānadhiṇ; S² pānayaṇ.³ G. labhāmi.⁴ G. pānadiṇ.⁵ G. paṇhi.⁶ S¹ S² padhānena.

17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 18. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 19. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Pānadhidāyako¹ thero i. g. a-ti.
 Pānadhidāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[477. *Pulinacaṅkamiya.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ araṇṇe kānane ahaṇ
 yātamigaṇ gavesanto caṅkamaṇ addasaṇ ahaṇ.
 2. Uccaṇṇapulinaṇ² gayha caṅkame okiriṇ ahaṇ
 pasannacitto sumano sugatassa sirūmato.
 3. Ekatiṇse ito kappe pulinaṇ okiriṇ ahaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi pulinassa idaṇ phalaṇ.
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudam āyasmā Pulinacaṅkamiyo th. i. g. a-ti.
 Pulinacaṅkamiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Nalamāli Maṇḍado Ukkāsatika Vijaṇī
 Kunmāso ca Kusattho ca Giripunnāgiyo pi ca
 Vallinkaro Pānadhido aha Pulinacaṅkamo³
 gāthāyo pañcanavuti gaṇitāyo vibhāvīhi.
 Nalamālivaggo aṭṭhacattāliso.⁴

XLIX

[478. *Paṇsukūlasaṇṇika.*]

1. Tisso nāmāsi bhagavā syambhū aggapuggalo
 paṇsukūlaṇ ṭhapetvāna vihāraṇ pāvisi jino.
 2. Tiyaṇṭaṇ⁵ dhanuṇ ādāya akkhitto yamaṇiṇ⁶ ahaṇ
 maṇḍalaggaṇ gaheṭvāna kānanaṇ pāvisiṇ ahaṇ.

¹ (t. Pānadi°.

² S³ °caṅkamiṇ.

³ G. ānataṇ; S¹ tippaṇ.

⁴ G. uccaṇṇa°.

⁵ (t. °cattālissamo.

⁶ G. yamaṇi; S¹ samali.

3. Tatth' addasaṇ paṇsukūlaṇ dunnagge laggitaṇ tadā
cāpaṇ tatth'¹ eva nikkhippa sire katvāna añjaliṇ.
4. Pasannacitto sumano vipulāya ca pitiyā
Buddhaseṭṭhaṇ saritvāna paṇsukūlaṇ avandi 'haṇ
duggatiṇ nābhijānāmi vandanāya idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . . ,
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Paṇsukūlasaṇṇako th. 1. g. a-ti.
Paṇsukūlasaṇṇakatherassa apadānaṇ samattaṇ.

[479. *Buddhasaṇṇaka*.]

1. Ajjhāyako mantadharo tippaṇ vedānapāragū²
lakkaṇe *itihāse ca sanighaṇḍu-sa*keṭṭubhe.
2. Nadisotapaṭibhāgā sissā āyanti me tadā
tesāhaṇ mante³ vācemi rattindivam atandito.
3. Siddhattho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
tam andhakāraṇ nāsetvā ñāṇālokaṇ⁴ pavattayi.
4. Mama aññataro sisso sissānaṇ so kathesi me
sutvāna te etam atthaṇ ārocesuṇ maman tadā:
5. "Buddho loke samuppanno sabbaññū lokanāyako
tassānuvattati jano lābho amhaṇ na hessati."⁵
6. Adhiccuppattikā Buddhā cakkhumanto mahāyasā
yannūnāhaṇ Buddhaseṭṭhaṇ passeyyaṇ lokanāyakaṇ.
7. Ajinam me gahetvāna vākaṇṇaṇ kamaṇḍaluṇ
assanā abhinikkhamma sisse āmantayaṇ ahaṇ.
8. Odumbarakapupphaṇ va candamhi sasakaṇ yathā
vāyasānaṇ yathā khīraṇ dullabhaṇ lokanāyakaṇ.
9. Buddho lokamhi uppanno manussattam pi dullabhaṇ
ubhosu vijjamānesu savanañ ca sudullabhaṇ.
10. Buddho loke samuppanno cakkhuṇ lacchāma no bhavaṇ⁶
etha⁷ sabbe gamissāma saumāsambuddhasantikaṇ.⁸

¹ G. tath'.³ G. mantāṇ.⁵ G. vijjati.⁷ G. ettha.² G. vedānaṇ^o.⁴ G. ñāṇaṇ lokaṇ.⁶ G. lacchamāno bhavaṇ.⁸ G. °santike.

11. Kamaṇḍaluddharā sabbe kharājjinanivāsino
Je jaṭṭabhārabharitā¹ nikkhamuṇṇ pavanā tadā.
12. Yugamattaṇṇ pekkhamānā utthamattaṇṇ gavesino
āyanti nāgapotā va² asambhitā va kesarī.
13. Appabhāsā alilatā³ nipakā santavuttino
uñchāya caramānā te Buddhasaṇṇaṇṇ upāgamuṇṇ.
14. Diyaḍḍhayojana⁴ sese vyādhi me udapajjatha⁵
Buddhasaṇṇaṇṇ saritvāna tattha kālakato⁶ ahaṇ.
15. Uatunavute ito kappe yaṇṇ saññam alabhinṇ tadā
duggatiṇṇ nābhijānāmi buddhasaṇṇaṇṇ idañ phalaṇṇ.
16. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
17. Sāgataṇṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇ sudam āyasmā Buddhasaṇṇaṇṇako therō i. g. a-ti.
Buddhasaṇṇaṇṇakattatherassa apadānaṇṇ samattaṇṇ.

[480. *Bhisadāyaka.*]

1. Ogayhāhaṇṇ pokkharāṇṇ nānākuñjarasevitaṇṇ
uddharāmi bhisaṇṇ tattha ghāsahetu⁷ ahaṇ tadā.
2. Bhagavā ca tamhi samaye Padumuttara* savhayo
rattam* baradhāro Buddho gacchati anilañjase.⁸
3. Dhunanto⁹ paṇṇasukūlāni saddam assos¹⁰ ahaṇ tadā
uddhaṇṇ nijjhāyamāno¹⁰ 'haṇ addasaṇṇ lokanāyakaṇṇ.
4. Tatth¹¹ eva ttitako santo āyāciṇṇ¹¹ lokanāyakaṇṇ
madhu bhisehi savati khirasa ppi mulālibhi
paṭigaṇṇhātu me Buddho anukampāya cakkhumā.
5. Tato kāruniko satthā orohitvā mahāyaso
patigaṇṇhi mamaṇṇ bhikkhaṇṇ anukampāya cakkhumā.
6. Patiggahetvā¹² sambuddho akā me anumodanaṇṇ:
'Sukhī hohi mahāpuñña¹³ gati tuyhaṇṇ samijjhātu
iminā bhisadānena labhassu vipulaṇṇ sukhāṇṇ.'

¹ G. bhejaṭṭabhāre°.² G. nāgabotā tāva³ S² salilatā.⁴ G. diḍḍh°.⁵ G. S¹ upapajjatha.⁶ G. kalaṇkato.⁷ G. S¹ vāsahetu.⁸ G. anilañjase.⁹ S² dhunato.¹⁰ G. uddhaṇṇ nijjhāyamāno; S¹ ubbaṇṇ°.¹¹ S² adhāra.¹² [mahāpuñña: S¹ S² °puññaṇṇ.

7. Idaṇ vatvāna sambuddho jalajuttamanāmakō
bhikkham ādāya sambuddho ambarena gami jino.
8. Tato bhisāṇ gahetvāna āgacchiṇ¹ mama assamaṇ
bhisāṇ rukke lagetvāna² mama dānaṇ anussariṇ.
9. Mahāvāto vuṭṭhahitvā sañjālesi vanaṇ tadā
ākāso abhinādittha³ asaniyā phalantiyā.
10. Tato me asanipāto matthake nipatī tadā
so haṇ nisinnako santo tattha kālakato⁴ ahaṇ.
11. Puññakammaṇa saṇyutto Tusitaṇ upapajj' ahaṇ
kalebaraṇ⁵ me patitaṇ devaloke ramāmi' ahaṇ.
12. Chālāsītisaḥassāni nāriyo samalaūkatā
sāyapātaṇ⁶ upaṭṭhanti bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
13. Manussayoniṇ āgantvā sukhito hom' ahaṇ tadā
bhoge me ūnatā n' atthi bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
14. Anukampitattā⁷ tena devadevena tādinā
sabbāsavā parikkhīnā⁸ n' atthi dāni punabbhavo
15. Satasahassee ito kappe yaṇ bhikkham adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi bhisadānass' idaṇ phalaṇ.
16. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
17. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
18. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
[tthaṇ sudaṇ āyasmā Bhisadāyako thero i. g. a-ti.
Bhisadāyakatthcrassa apadānaṇ samattaṇ.

[481. *Ñāṇatthavīka.*]

1. Dakkhiṇe Himavantassa sukato assamo mama
uttamatthaṇ gavesanto vasāmi pavane tadā.
2. Lābhālābhena santuṭṭho mūlena ca phalena ca
anomasanto cariyaṇ⁹ vasāmi ekato ahaṇ.
3. Sumedho nāma sambuddho loke uppajji tāvade
catusaccaṇ pakāseti uddharanto mahājānaṇ.
4. Nāhaṇ suṇomi¹⁰ sambuddhaṇ na pi me koci sāsati¹¹
atthavasse utikkante assosiṇ lokanāyakaṇ.

¹ G. agañchiṇ.

² G. laggitvāna.

³ G. S¹ abhinādittha.

⁴ G. kalaṇkato.

⁵ G. kaḷevaraṇ.

⁶ S¹ sāyaṇ pātaṇ.

⁷ G. °kampikato; S¹ °kampitato.

⁸ G. S¹ sabbāsavaparikkhīṇo.

⁹ G. acariṇ; S¹ S² acariyaṇ.

¹⁰ S² suṇāmi.

¹¹ S¹ sāsati.

20. Devabhūto manusso vā puññakammasamāhito
anūnamatasāṅkappo¹ tikkhapañño bhavissati
21. Tiṇṣakappasahassamhi Okkākakulasambhavo.
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
22. Agārā abhinikkhamma pabbajjissati 'kiñcano
jātiyā sattavasseva arahattaṇ phussissati.²
23. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'nhi sūsaṇaṇ
etth' antare na jānāmi cetanaṇ amanoramaṇ.³
24. Saṅsaritvā bhava sabbe sampat' anubhaviṇ⁴ ahaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phalaṇ ñāṇassa thomane.
25. Tivaggi⁵ nibbutā mayhaṇ bhavā sabbe samūhatā
sabbāsavaparikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
26. Tiṇṣakappasahassāni yaṇ ñāṇaṇ abhithom' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi phalaṇ ñāṇassa thomane.
27. Kilcā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ñāṇatthavīko thero i. g. a-ti.
Ñāṇatthavīkattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[482. *Candanamālīya.*]

1. Pañcakāmaguṇe hitvā piyarūpe manorame
asitikoṭṭiyo hitvā pabbajjīṇ anagāriyaṇ.
2. Pabbajitvāna kāyena pāpakamunaṇ vivajjayiṇ⁶
vaciduccaritaṇ hitvā nadikūle vasāmi' ahaṇ.
3. Ekakamunaṇ vihāraṇtaṇ Buddhasettḥo upāgami
nāhaṇ jānāmi Buddho ti akāsiṇ paṭisantharaṇ.⁷
4. Karitvā paṭisanthāraṇ nāmagottaṇ apuech' ahaṇ:
devatā nu 'si gandhabbo uda⁸ Sakko Purindado ?
5. Ko vā tvaṇ kassa vā putto mahābrahmā idhāgato
virocesi⁹ disā sabbā udayaṇ suriyo¹⁰ yathā.

¹ G. anumanasaukappo.² (f. phussissati.³ G. manorammaṇ.⁴ S² °anubhaviṇ; S¹ °anubhavi.⁵ G. S¹ tidhaggi.⁶ G. S¹ vivajjayi.⁷ G. °sandhāraṇ.⁸ All MSS. read adu.⁹ S² virocasi.¹⁰ G. udayasuriyo.

6. Sahassarāṇi cakkāni pāde dissanti mārissa
ko va tvaṇ kassa vā putto kathaṇ jānemu taṇ mayaṇ ?
nāmagottaṇ paveddhi saṇsayaṇ apanchi me !
7. ' N' amhi devo na gandhabbo n' amhi Sakko Purindado
brahmā bhāvo ca me n' atthi etesaṇ uttamo ahaṇ
8. Atīto visayaṇ tesaṇ dālayiṇ kāmabandhanaṇ
sabbe kilese jhāpetvā patto sambodhim uttamaṇ.'
9. Tassa vācaṇ sunitvāhaṇ imaṇ¹ vacanam abravīṇ²:
yadi Buddho 'si sabbaññū nisīda tvaṇ mahāmune
tam ahaṇ pūjayissāmi dukkhassa' antakaro³ tvaṇ.
10. Pattharitvā 'jinaṇ cammaṇ⁴ adāsiṇ⁵ satthuno ahaṇ
nisīdi tattha bhagavā sīho va girigabbhāre.
11. Khippaṇ pabbatam āruya ambassa phalam aggahiṇ⁶
sālakalyāṇikaṇ pupphaṇ candanaṇ ca mahārahaṇ.
12. Khippaṇ paggayha taṇ sabbaṇ upesiṇ⁷ lokanāyakaṇ
phalaṇ Buddhassa datvāna sālapupphaṇ apūjayiṇ.
13. Candanaṇ anulimpitvā avandi satthuno ahaṇ
pasannacitto sumano vipulāya ca pītiyā.
14. Ajinaṇhi nisīditvā Sumedho lokanāyako
mama kammaṇ pakittesi hāsayaṇto⁸ mamaṇ tadā:
15. ' Iminā phaladānena gandhamālehi cūbhayaṇ
pañcaviṣakappasate⁹ devaloke ramissati
anūnāmanasāṇkappo Vasavatti¹⁰ bhavissati.
16. Chabbisatikappasate manussattaṇ gamissati
bhavissati¹¹ cakkavatti cāturato mahiddhiko.
17. Vēbhāraṇ¹² nāma nagaṇaṇ *Vissakammena¹³ māpitaṇ*
hessati sabbasovaṇṇaṇ nānāratanabhūsitāṇ.
18. Eten' eva upāyena saṇsarissati¹⁴ yoniso
sabbattha sukhito hutvā devatte atha mānuse
pacchime bhāve sampatte brahmabandhu bhavissati.
19. Agārā abhinikkhamma anāgārī bhavissati
aviññattipaccayo hutvā nibbāyissat' anāsavo.'

¹ G. idaṇ.

³ S² antaṇkaro.

⁵ G. adāsi.

⁷ G. upotvā.

¹⁰ G. Vasavattiṇ.

¹² S¹ Vēhāraṇ.

² G. abravī; S¹ abravī.

⁴ G. 'jinacammaṇ.

⁶ S¹ G. aggahi.

⁸ S¹ bhāsayaṇto.

⁹ S¹ pañcaviṣati°.

¹¹ S² bhavissasi.

¹³ S¹ Viṣu°.

¹⁴ S² saṇsarissasi.

20. Idaṇ vatvāna sambuddho Sumedho lokanāyako
mama nijjhāyamānassa pakkāmi anilañjase.
 21. Tusitāto cavitvāna nibbattiṇ¹ mātukucchiyaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi yamhi gabbhe vasām' ahaṇ.
 22. Mātukucchigate mayhaṇ annapānaṇ² ca bhojanaṇ
mātuyā mama chandena nibbattati³ yadicchakaṇ.
 23. Jātiyā pañcavassena pabbajīṇ⁴ anagāriyaṇ
oropitaṇhi kesamhi arahattaṇ apāpupīṇ.
 24. Pubbakammaṇ gavesanto orena nāddasaṇ ahaṇ
tiṇsakappasahassamhi mama kammaṇ anussariṇ.⁵
 25. Namo te purisājañña ! Namo te purisuttama !
tava sāsanaṇ āgamina patto 'mhi acalam padaṇ.
 26. Tiṇsakappasahassamhi yam Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
 27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Candanamāliyo thero i. g. a-ti.
Candanamāliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[483. Dhātupūjaka.]

1. Nibbuta lokanāthamhi Siddhatthe lokanāyake
mama ñāti⁶ samānctvā dhātupūjaṇ akās' ahaṇ
 2. Catunavute ito kappe yaṇ dhātuṇ abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi dhātupūjāy' idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhātupūjako thero i. g. a-ti.
Dhātupūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² G. nibbatti.² S² nibbatti.³ G. anussari.⁴ G. S¹ annaṇ°.⁴ G. pabbajjaṇ; S¹ pabbaji.⁶ G. S² ñātiṇ; S¹ jāti.

[484. Pulinuppāduku.]

1. *Pabbate Himavantiambi Devalo¹ nāma tāpaso
tattha me caṅkamo* āsi amānussikamūpito.²
2. Jātābhārena bharito kamaṇḍaludharo tadā
uttamatthaṇ gavesanto pavanā abhinikkhamiṇṇ.³
3. Cullāsītisahasāni *sissā mayhaṇ upaṭṭhahun
sakakamināni pasutā vasanti pavane tadā.
4. Assamā* abhinikkhamma akaṇ pulinacetiyaṇ⁴
nānāpupphaṇ samānetvā taṇ cetiyam apūjayaṇ.
5. Tattha cittaṇ pasādetvā assamaṇ pavisām⁵ ahaṇ
sabbe sissā samāgantvā⁶ etam atthaṇ pucchiṇsu maṇ.⁷
6. Pulīnena kato thūpo yaṇ tvaṇ *devam namassasi
mayaṇ pi ñā*⁸ tum icchāma puṭṭho ācikkha 'me⁸ tuvaṇ.
7. Niddiṭṭhā no mantapade⁹ cakkhumanto mahāyasā
te kho ahaṇ namassāmi Buddhasaṭṭhamahāyase.
8. Kidisā te mahāvira sabbāññū lokanāyaka
kathaṇ vaṇṇākaṭhaṇ sīlā kidisā te mahāyasā ?
9. Battīṇsalakkaṇā Buddhā cattārīsaddijāpi¹⁰ ca
nettā go-pamukhā¹¹ tesāṇ jīṇṇakaphalasannibhā.¹²
10. Gacchamānā ca te Buddhā yugamattaṇ ca pekkhare
na tesāṇ jānu nadati sandhisaddo na suyati.¹³
11. Gacchamānā ca sugatā uddharantā va gacchare
paṭhamaṇ dakkhiṇaṇ pādaṇ; Buddhānaṇ esa dhammatā.
12. Asamhātā ca te Buddhā migarājā va kesarī
nev' ukkaṇsenti¹⁴ attānaṇ no ca vambhenti¹⁵ pāṇinaṇ.¹⁶
13. Mānāvamānato muttā samā sabbesu pāṇisu¹⁷
anattukkaṇsakā Buddhā, Buddhānaṇ esa dhammatā.
14. Uppajjantā ca sambuddhā ālokaṇ daṇḍayanti te
chabbikāraṇ¹⁸ pakampenti kevalaṇ vasudhaṇ imaṇ.

¹ G. L'evilo.² G. amānussī^o; S¹ amānussitā^o.³ S¹ 'khami; S² 'nikkhamāṇ.⁴ G. pulīna^o.⁵ G. pāvīṇig; S² pāvīṇam'.⁶ S² samānetvā.⁷ S² apucch' ahaṇ.⁸ S¹ ācikkh' ime.⁹ S¹ niddiṭṭhānā^o; S² utṭhāno; G. niddiṭṭhā nā.¹⁰ G. S¹ cattāṇṇadvijāpi.¹¹ G. go padumā; S¹ pamukhaṇ.¹² S¹ jīṇṇa^o.¹³ G. sūssati; S¹ sūyati.¹⁴ S¹ neo^o.¹⁵ G. vambhenti; S² camhanti.¹⁶ S¹ pāṇino; G. pāṇine.¹⁷ G. māṇisu.¹⁸ G. S¹ atṭhikāraṇ.

[484. *Pulīnuppādaka.*]

1. *Pabbate Himavantamhi Devalo¹ nāma tāpaso
tatttha me caṅkamo* āsi amānussikamāpito.²
2. Jaṭābhārena bharito kamaṇḍaludharo tadā
uttamatthaṇ gavesanto pavanā abhinikkhamiṇ.³
3. Cullāsītisahassāni *sissā mayhaṇ upaṭṭhahūṇ
sakakammāni pasutā vasanti pavane tadā.
4. Assamā* abhinikkhamma akaṇ pulīnacetiyaṇ⁴
nānāpupphaṇ samānetvā taṇ cetiyam apūjayiṇ.
5. Tattha citlaṇ pasādetvā assamaṇ pavisām⁵ ahaṇ
saḷhe sissā samāgantvā⁶ etam atthaṇ pucchisū maṇ.⁷
6. Pulīnena kato thūpo yaṇ tvaṇ *devam namassasi
mayāṇ pi fiā*tum icchāma puṭṭho ācikkha 'me⁸ tuvaṇ.
7. Niddiṭṭhā no mantapade⁹ cakkhumanto mahāyasa
te kho ahaṇ namassāmi Buddhasaṭṭhamahāyase.
8. Kīdisā te mahāvira sabbāññū lokanāyaka
kathaṇ vaṇṇakathaṇ sīlā kīdisā te mahāyasa ?
9. Battiṇsalakkhaṇā Buddhā cattārisaddijāpi¹⁰ ca
nettā go-pamukhā¹¹ tesāṇ jīṇṇukaphalasannibhā.¹²
10. Gacchamānā ca te Buddhā yugamattaṇ ca pekkhare
na tesāṇ jūnu nadati sandhisaddo na suyyati.¹³
11. Gacchamānā ca sugatā uddharantā va gacchare
paṭhamaṇ dakkhiṇaṇ pādaṇ; Buddhāṇaṇ esa dhammatā.
12. Asambhitā ca te Buddhā migarājā va kesari
nev' ukkaṇsenti¹⁴ attānaṇ no ca vambhenti¹⁵ pāṇinaṇ.¹⁶
13. Mānāvamānato muttā samā sabbesu pāṇisu¹⁷
anattukkaṇsakā Buddhā, Buddhāṇaṇ esa dhammatā.
14. Uppajjantā ca sambuddhā ālokaṇ dassayanti te
chabbikāraṇ¹⁸ pakampenti kevalaṇ vasudhaṇ imaṇ.

¹ G. L'evilo.² G. amānussī°; S¹ amānussita°.³ S¹ °khami; S² °nikkhamāṇ.⁴ G. pulīna°.⁵ G. pāvisig; S² paṭisām'.⁶ S² samānetvā.⁷ S² apucchi' ahaṇ.⁸ S¹ ācikkh' ime.⁹ S¹ niddiṭṭhinā°; S² tiṭṭhāno; G. niddiṭṭhā nā.¹⁰ G. S¹ catṭārisadvijāpi.¹¹ G. go padumā; S¹ pamukhaṇ.¹² S² jījuka°.¹³ G. sussati; S¹ suyyati.¹⁴ S¹ neo°.¹⁵ G. vambhenti; S² camhanti.¹⁶ S¹ pāṇino; G. pāṇine.¹⁷ G. mānāsu.¹⁸ G. S¹ aṭṭhikāraṇ.

15. Passanti nirayaṇ e' etc nibbāti nirayo tadā pavassati mahāmegho, Buddhānaṇ esa dhammatā.
16. Edisā te mahānāgā atulyā¹ ca² mahāyasaṁ vannaṇato anatikkantā³ appamcyyā Tathāgatā.
17. Anumodiṇsu me vākyāṇ sabbe sissā sagāravā tathā va⁴ paṭipajjīṇsu yathāsatti yathābalaṇ.
18. Paṭipūjenti puḷinaṇ sakakammaābhilāsino⁵ saddahantā mamaṇ vākyāṇ Buddhattaggutainānasā.
19. Tadā cavitvā Tusitā devaputto mahāyaso uppajji mātukucchiṇṇaṇ dasasahasā pakampatha.
20. Assamissaṇṇāvidūraṇhi caṇḍikamaṇhi ḷhito ahaṇ sabbe sissā samāgantvā āgacchuṇ⁶ mama santikaṇ.
21. 'Usabho va mahī nadati nigarājū va kūjati⁷ suṇṇunāro va saddati; kiṇ vipūko bhavissati?'
22. Yaṇ pakittemi⁸ sambuddhaṇ sikaṭā-thūpasantiko so dāni bhagavā satthā mātukucchiṇṇaṇ upāgami.
23. Tesāṇ dhammakathaṇ katvā kittayitvā mahāmunṇiṇ uyyojetvā sake sisse pallaṇikaṇ ābhujīṇ ahaṇ.
24. Balaṇ ca vata me khūṇaṇ vyādhiṇo paramena⁹ ahaṇ Buddhaseḷṭhaṇ saritvāna tattha kālakato ahaṇ.
25. Sabbe sissā samāgantvā akaṇsu citakaṇ tadā kalebaraṇ ca me gayha citakaṇ abhiropayaṇ.
26. Citakaṇ parivāretvā sise katvāna añjaliṇ sokasallaparetā te vikkandiṇsu samāgatā.
27. Tesāṇ lālappamānānaṇ agamāsiṇ¹⁰ citan tadā ahaṇ ācariyo tuyhaṇ¹¹ mā socittha¹² sumedhasā.
28. Sadatthe vāyameyyātha rattindivam atanditā mā vo¹³ pamattā ahuttha khaṇo vo¹⁴ paṭipādito.
29. Sake sisse 'nusāsivā¹⁵ devalokaṇ punāgamiṇ¹⁶ aṭṭhārasāhaṇ kappāni devaloke ramiṇ ahaṇ.

¹ S¹ atulā.² S¹ anutikkantā.³ G. 'ābhilābhino.⁴ S² kūjati; G. kūjati.⁵ S² paramato 'ham; S¹ padumaṇ¹⁰.⁶ S² agamāmi; S¹ agamāsi.⁷ S¹ S² socitta.⁸ G. S¹ te.⁹ G. nāsasetvā; S² numāsivā; S¹ nāsivāna.¹⁰ S¹ G. te.¹¹ S¹ ca.¹² G. āgañchūṇ.¹³ S² pakittesi.¹⁴ G. S¹ tumhaṇ.¹⁵ G. te.¹⁶ S² 'gamaṇ.

30. Satānaṃ pañcakkhattuṃ ca cakkavatti ahaṃ ahaṃ
 anekasatakkhattuṃ ca cakkavatti ahaṃ ahaṃ
 anekasatakkhattuṃ ca devarañjan akārayiṃ
 31. Avasesesu kappesu vokiṇṇo¹ saṃsariṃ ahaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi uppādassa² idaṃ phalaṃ.
 32. Yathā komudike māse bahū pupphanti pādapā
 tath' evāham pi samaye pupphito 'mhi mahesino.³
 33. Viriyaṃ me dhuraḍhorayaṃ yogaḍkhemādhivāhanaṃ
 nāgo va bandhanaṃ chetvā viharāmi anāsavo.
 34. Satasahassee ito kappe yaṃ Buddham abhikittayaṃ
 duggatiṃ nābhijānāmi kittanāya idaṃ phalaṃ.
 35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 36. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 37. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṃ sudaṃ āyasmā Pulipuppādako⁴ therō i. g. a-ti.
 Pulipuppādakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[485. *Taraṇiya.*]

1. Atthadassī tu bhagavā sayambhū lokanāyako
Cinātā⁵ nadiyā tīre upāgacchi⁶ Tathāgato.
2. Udaḍā abhinikkhamma kacchapo vārigocaro
 Buddhaṃ taritukāmo 'haṃ upesiṃ⁷ lokanāyakaṃ
3. Abhirūhatu maṃ Buddho Atthadassī mahāmuni
 ahaṃ taṃ tārāyissāmi dukkhass' antakaro⁸ tuvaṃ.
4. Mama saṃkappam aññāya Atthadassī mahāyaso
 ārohitvāna⁹ me piṭṭhiṃ aṭṭhāsī¹⁰ lokanāyako.
5. Yato sarāmi attānaṃ yato patto 'smi viññutaṃ
 sukhaṃ me tādisaṃ n' atthi yathā pādātale¹¹ muni.¹²
6. Uttaritvāna sambuddho Atthadassī mahāyaso
 nadi^{*}tiramhi ṭṭatvāna imā gāthā abhā^{*}satha:

¹ G. vokiṇṇaṃ; S¹ vokiṇṇa. ² G. uppādāya. ³ S² mahesinā.

⁴ S² uppādāyako.

⁵ G. S¹ Vinatā.

⁶ S² upāgañchi.

⁷ G. S¹ upemi.

⁸ S² antakaro.

⁹ G. ārohitvāna.

¹⁰ S¹ aṭṭhāsī; G. atthārasi.

¹¹ G. pāthāle.

¹² G. mune.

7. Yāvatā vattato cittaṇ¹ kaṅkhāsotaṇ tarām² ahaṇ
ayaṇ hi³ kacchapo rājā tāreti mama puññavā.
8. Ininā Buddhatarāṇena⁴ mettacittavatāya⁵ ca
aṭṭhārāse kappasate devaloke ramissati.
9. *Devalokā idhāgantvā* sukkamūlena codito
ekāsane nisīditvā kaṅkhāsotaṇ tarissati.
10. Yathāpi bhaddake khetto bījaṇ appam pi ropitaṇ
sammādhāre pavassante phalaṇ toseli kassa ke
11. Tath ev' idaṇ Buddhakhettaṇ sammāsambuddhadesitaṇ
sammādhāre pavecchante phalaṇ maṇ tosayissati.
12. Padhānaṇ pahitatto 'mhi upasanto nirūpadhī
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
13. Aṭṭhārāse kappasate yaṇ kamman akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi taraṇāya idaṇ phalaṇ.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . 'pe . . .
15. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Taraṇiyo thero i. g. a-ti.
Taraṇiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[486. *Dhammaruci.*]

1. Yadā Dipaṅkaro 'Buddho Sumedhaṇ vyākari⁶ jino:
'Aparimeyye ito kappe ayaṇ Buddho bhavissati.
2. Imassa janikā⁷ mātā Māyā nāma bhavissati
pitā Suddhodano nāma, ayaṇ hessati Gotamo.
3. Padhānaṇ padahitvāna katvā dukkarakārikaṇ
assatthamūle sambuddho bujjhissati mahāyaso.
4. Upatisso Kolito ca aggā hessanti sāvakā
Ānando nāma nāmena upaṭṭhissat' imay jinaṇ.
5. Kheṇā Uppalavaṇṇā ca aggā hessanti sāvikā
Citto Ālavako c' eva aggā hessant' upāsakā
6. Khujjuttarā Nandamātā aggā hessant' upāsikā
bodhi imassa vīrassa assattho ti pavuccati.'

¹ S¹ mittāṇ.² S² hīrām'.³ S¹ G. ca.⁴ G. S¹ 'ratanena.⁵ S² 'vasāya.⁶ G. vyākari.⁷ G. janitā.

7. Idaṃ sutvāna vacanaṃ asamaṣṣa¹ mahesino
ānuditā naramarū namassanti katañjali.
8. Tadāhaṃ mānava āsiṃ Megho nāma susikkhito
sutvā vyākaraṇaṃ soṭṭhaṃ Sumedhassa mahāmuno.
9. Saṃvissattho bhavitvāna Sunedhe karuṇāssaṃ
pabbajantaṃ ca taṃ viraṃ saḥ² eva³ anupabbajij³
10. Saṃvuto pātimokkhasmiṃ indriyesu ca pañcaṃ
suddhājivo sato viro jinaśāsanakārako.
11. Evaṃ viharamāno 'haṃ pāpamittena kenaci
niyojito anācāre sumaggā paridhaṃsito.
12. Vitakkavasago⁴ hutvā sāsanato apakkamiṃ⁵
pacchā tena kumittena payutto⁶ mātughātanaṃ
13. Akarim⁷ anantariyaṃ⁸ ca ghātayaṃ duṭṭhamānaso
tato cuto mahāvīriṃ upapanno sudāraṇaṃ.
14. Vinipātagato santo saṃsariṃ dukkhito ciraṃ
na puno addasaṃ viraṃ⁹ Sumedhaṃ narapuṃgavaṃ.
15. Asmiṃ kappe samuddamhi maccho āsiṃ timiṅgalo¹⁰
disvāhaṃ sāgare nāvaṃ gocarattham upāgaminṃ.
16. Disvā maṃ vārijā bhītā Buddhasoṭṭhaṃ anussaraṃ
Gotamo ti mahāghosaṃ sutvā tehi udīritaṃ
17. Pubbasaññaṃ saritvāna tato kālakato¹¹ ahaṃ.
Sāvattiyaṃ kule ucce¹² jāto brāhmaṇajātiyā¹³
18. Āsiṃ Dhammaruciṃ nāma sabbapāpajigucchako.¹⁴
disvāhaṃ lokapajjotaṃ jātiyā sattavassiko
19. Mahā-Jetavanaṃ gantvā pabbajij anagāriyaṃ
upemi Buddhaṃ tikkhattuṃ rattiyaṃ divasassa ca
20. Disvā disvā muni¹⁵ āha ciraṃ Dhammaruciṃ maṃ
tato 'haṃ avacaṃ Buddhaṃ pubbakammaṃ pabhāvitaṃ¹⁶.
21. Suciraṃ setapuññaṃ lakkaṇaṃ¹⁷
patipubbāna visuddhapaṇaṃ.

¹ S¹ G. assamaṣṣa; S² ayamassa.

³ S¹ anupabbajij.

⁵ S² avakkamiṃ; S¹ apapaṇamiṃ.

⁷ S¹ S² akarī.

⁹ G. dhīraṃ.

¹¹ G. kalaṇkato.

¹³ G. S¹ jātīyaṃ.

¹⁵ S² muniṃ.

² S¹ sahāya; G. sahā 'va.

⁴ G. °vasito; S¹ °vassiko.

⁶ S² paṇḍitto.

⁸ S¹ anantariyaṃ.

¹⁰ Cy. Tīpiṅgalo.

¹² G. S¹ iddhe.

¹⁴ S¹ S² sabbapāpadi.

¹⁶ S² °pabhācayaṃ.

¹⁷ S¹ °lakkaṇaṃ.

- Ahaṇ ujja supokkhaṇaṇ vata
 tava passāmi nirūpamaṇ viggahaṇ¹
 22. Suciraṇ vihatatamo² mayā³
 sucirakkhena⁴ nadī visositā
 Suciraṇ amalaṇ visodhitaṇ
 nayaṇaṇ ñāṇamayaṇ mahāmune
 23. Cirakālaṇ⁵ samāgato⁶ tayā⁷
 na vinaṭṭho⁸ punarantaraṇ⁹ ciraṇ¹⁰
 Punar ajjasamāgato tayā
 na hi nassanti katāni (otama.
 24. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 26. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dhammaruci¹¹ thero i. g. a-ti.
 Dhammaruciyattherassa apadāṇaṇ samattaṇ.

[487. *Sālaṃaṇḍapiya*.]

1. Ajjhogahetvā sālavanaṇ sukato assamo mama
 sālappuphehi sañchanno vasāmi pavane tadā.
2. Piyadassī ca bhagavā sayambhū aggapuggalo
 vivekakāmo sambuddho sālavanam upāgami.
3. Assamā abhinikkhamma pavanaṇ agamās' ahaṇ
 mūlaphalaṇ gavesanto *āhiṇḍūmi vane tadā.
4. Tatthā*ddasāsiṇ sambuddhaṇ Piyadassiṇ mahāyasaṇ
 sunisinnaṇ samāpannaṇ virocantaṇ mahāvane.
5. Catudaṇḍe ṭhapetvāna Buddhassa uparī ahaṇ
 — maṇḍapaṇ sukataṇ katvā sālappuphehi chādayiṇ*
6. Sattā*haṇ dhārayitvāna maṇḍapaṇ sālachāditāṇ
 tattha* cittaṇ pasādetvā Buddhasettḥhaṇ avandi 'haṇ.

¹ S¹ nirupamaggahaṇ. ² G. vihatattamo; S¹ vihatamo.

³ G. mayāpi corrected to tayā; Cy. mayā.

⁴ S² S¹ °rakkh' esū.

⁵ G. S¹ cirakāla.

⁶ G. samadhigato corrected to samāgato; S¹ samadhigato; Cy. °adhikato.

⁷ S² mayā.

⁸ S¹ pariniṭṭho; G. parinaṭṭho; Cy. avinaṭṭho.

⁹ G. S¹ punadantaraṇ.

¹⁰ S¹ Cy. omī.

¹¹ G. °rūci.

7. Bhagavā tanihi samaye vuṭṭhahitvā samādhino¹
yugamattaṃ pekkhamāno nisīdi purisuttamo.
8. Sāvako Varuṇo nāma Piyadassissa satthuno
vasāsatasahasseehi upāgacchi² vināyakaṃ.
9. Piyadassī tu³ bhagavā lokajetṭho narāsabho
bhikkhusaṅghe nisīditvā sitaṃ pātukari⁴ jino.
10. Anuruddho upaṭṭhāko Piyadassissa satthuno
ekaṃsaṃ cīvaraṃ katvā apucchittha mahāmuniṃ:
11. 'Ko nu kho bhagavā hetu sitakammasa⁵ satthuno
kāraṇo vijjamānamhi satthā pātukaresi⁶ taṃ?'
12. Satthāhaṃ pupphachadanaṃ yo me dhāresi māṇavo
tassa kammaṃ saritvāna sitaṃ pātukariṃ ahaṃ.
13. Okāsāhaṃ na passāmi yaṃ taṃ puññaṃ vipaccati⁷
devaloke manusse vā okāso ca na sammati.
14. Devaloke vasautassa puñña-kammasamaṅgino
yāvataṃ parisā tassa sālacchannā bhavissati.
15. Tattha dibbehi nacchohi gītehi vāditehi ca
ramissati tadā santo puñña-kammasamāhito.
16. Yāvataṃ parisā tassa gandhagandhī bhavissati
sālassa pupphavasso ca pavassissati tāvade.
17. Tato cuto yaṃ⁸ manujo mānusaṃ agamissati
idhāpi sālacchadanaṃ sabbakālaṃ dhariyyati⁹
18. Idha naccaṃ ca gītaṃ ca samatālasamāhitaṃ
parivāressant' imaṃ niccaṃ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
19. Uggacchante ca suriye sālavassaṃ pavassati
puñña-kammena sanyuttaṃ vassate sabbakālīkaṃ.
20. Aṭṭhārase kappasate Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
21. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
sabbāsava pariññāya nibbāyissat' anāsavo.
22. Dhammaṃ abhisamentassa sālacchadanaṃ bhavissati
citake jhāyamānassa chadanaṃ tattha hessati
23. Vipākaṃ kittayitvāna Piyadassī mahāmuni
parisāya dhammaṃ desesi¹⁰ tappento dhammavutṭhiyā.

¹ S² samāyito; S¹ G. samādhito. ² S² upagacchi. ³ G. S¹ ca.

⁴ S² G. pātukari. ⁵ S² sitaṃ. ⁶ S¹ °karosi.

⁷ S² vipaccatha. ⁸ G. ya. ⁹ G. S¹ dhariyasati.

¹⁰ S¹ pariāyadhammaṃ sudeseti; G. parisāra°; S² °deseti.

24. Tiṇṣakappāni devesu devarañjam akārayiṇ
saṭṭhiñ¹ ca catukkhattuñ ca cakkavattī ahoṣ' ahaṇ
25. Devalokā idhāgantvā labhāmi vipulaṇ sukhaṇ
idhāpi sālaccadanaṇ maṇḍapassa idaṇ phalaṇ.
26. Ayaṇ pacchimako mayhaṇ carimo vattate bhavo
idhāpi sālaccadanaṇ hessati sabbakālikaṇ.
27. Mahāmuniṇ tosayitvā Gotamaṇ Sakyapungavaṇ
patto 'mhi acalaṇ thānaṇ hitvā jayaparājayaṇ.
28. *Aṭṭhārase* kappasate yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sālamaṇḍapiyo thero i. g. a-ti.
Sālamaṇḍapiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Paṇsukūla-Buddhasaṇṇī Bhisado² Nāṇakittako
Candaṇī Dhātupūj³ ca Pulipuppādako pi ca.
Taraṇo⁴ Dhammaruciko Sālamaṇḍapiyo tathā
gāthā satāni dve honti ūnavīsatiṃeva ca.
Paṇsukūlavaggo ekūnapaṇṇāso.⁵

L

[488. *Tiṇṇikāṇḍanipuppāya*.]

1. Kanikāraṇ va jotentaṇ⁶ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ Vipassim lokanāyakaṇ.
2. Tiṇi kiṇḍhanipuppāni⁷ paggayha abhiropayaṇ
sambuddhaṇ abhipūjivā gacchāmi dakkhiṇāmmukho.
3. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā manusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁸ ahaṇ.
4. Ekanavute ito kappe yaṇ Buddham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. saṭṭhi.

² S¹ Bhisado.

³ S² °pūjañ.

⁴ S² Taraṇo; S¹ Carane.

⁵ G. ekūnapaṇṇāsamā; S¹ ekūnapaṇṇāsatimo.

⁶ G. S² jotentaṇ.

⁷ G. kaṇḍhāni.

⁸ S² agaṇḍh'.

5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tīṇikiṇkhanipupphīyo th. i. g. a-ti.
Tīṇikiṇkhanipupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[489. Paṇsukūlapūjako.]

1. Himavantaṇṇa¹ avidūre Uda²ko¹ nāma pabbato
tatt³ addasaṇ paṇsukulaṇ² dumaggaṇhi vilambitaṇ.³
 2. Tīṇikiṇkhanipupphāni ocinitvāna 'haṇ tadā
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa paṇsukūlaṇ apūjayaṇ
 3. Tena kammaṇa sukateṇa *cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā^{*} mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁴ ahaṇ.
 4. Ekanavut¹ ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pūjivā arahaddhaṇ.⁵
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Paṇsukūlapūjako th. i. g. a-ti.
Paṇsukūlapūjakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[490. Korāḍapupphiya.]

1. Vanakanuniko pūre āsiṇ pitupitāmaheṇ' ahaṇ
pararuhireṇa jīvāmi kusalam me na vijjati.
2. Mama āsayasāmantā Tisso lokaggaṇāyako
tīṇi padāni dassesi anukampāya cakkkhumā.
3. Akkante ca pade⁶ disvā Tissa-nāmaṇsa satthuno
haṭṭho haṭṭhena cittaṇa pade⁷ cittaṇ pasādayaṇ.
4. Korāḍaṇ pupphitaṇ disvā pādaṇa dharāṇīruhaṇ
caṇḍogūkaṇ⁸ gahetvāna padasetṭhe apūjayaṇ.⁹

¹ G. Udaḍanto; S³ Udaḍaṇaṇo.

² S¹ °kūlaṇ; G. S² °kulaṇ.

³ G. vilappitaṇ; S¹ vilampitaṇ.

¹ S² agaṇḍh¹.

⁵ G. pūjayaivā rataaddhaṇ; S¹ pūjayaivā 'rahaddhaṇ.

⁶ S¹ padaṇ; G. akkamante pade.

⁷ S¹ pāde.

⁸ S¹ sakaḍḍakaṇ; G. caṇḍokakaṇ; S² caṇḍokakaṇ; (? sa-koṭakaṇ).

⁹ S² pūdasatṭhān' apūjayaṇ.

5. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agaṇṇh¹ ahaṃ.
6. Yaṃ yaṃ yonūpapajjāmi devattaṃ atha mānusaṃ koraṇḍakachavi² homi sappabhāso³ bhavām' ahaṃ.
7. Dvenavute ito kappe yaṃ kammam akariṃ tadā duggatiṃ nābhijānāmi pādapūjāy⁴ idaṃ phalaṃ.
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Koraṇḍapupphiyo⁵ thero i. g. a-ti.
Koraṇḍapupphiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[491. *Kiṇṣukapupphiyā.*]

1. Kiṇṣukaṃ pupphitaṃ disvā paggahehvāna añjaliṃ Buddhasettṭhaṃ saritvāna ākāse abhipūjayiṃ.
2. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agaṇṇh' ahaṃ.
3. Ekatiṃse ito kappe yaṃ kammam akariṃ tadā duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kiṇṣukapupphiyo th. i. g. a-ti.
Kiṇṣukapupphiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[492. *Upaḍḍhadussadāyaka.*]

1. Padumuttarassa bhagavato Sujāto nāma sāvako paṇṣukūlaṃ gavesanto saṅkāre carate sadā.⁶
2. Nagare Haṇṣavatiyā paresaṃ bhatako ahaṃ upaḍḍhadussaṃ datvāna sirasā abhivādayiṃ.
3. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.

¹ G. agacch'.² G. sabbabhāso; S¹ sabbabhāvo.³ G. Koraṇḍa°.⁴ G. koraṇḍakachavi.⁵ G. S¹ pada°.⁶ G. S¹ tadā.

4. Tettiṇṣakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
sattasattatikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.
5. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ
upaḍḍhadussadānena modāmi akuto bhayo.
6. Icchamāno c' ahaṇ ajja sakānanaṇ¹ sapabbataṇ
khomadussehi chādeyyaṇ aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ
7. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi aḍḍhadussass' idaṇ phalaṇ.
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Upaḍḍhadussadāyako th. i. g. a-ti.
Upaḍḍhadussadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[493. *Ghatamaṇḍadāyaka.*]

1. Sucintitaṇ² bhagavantaṇ loka jetthaṇ narāsabhaṇ
upaviṭṭhaṇ mahāraññaṇ vātābādheṇa pīlitaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā ghatamaṇḍaṇ upānayaṇ.
2. Katattā ācitattā³ ca Gaṇḍā Bhagīrasī c' ayaṇ
mahāsamuddā⁴ cattāro ghataṇ sampajjare⁵ mama.
3. Ayaṇ ca paṭhavī ghorā appamāṇā asaṅkhiyā
mama saṅkappam aññāya bhavate madhusakkarā.
4. Cātuddipā⁶ ime rukkhā pādapā dharapīruhā
mama saṅkappam aññāya kapparukkhā bhavanti te.
5. Paññāsakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
ekapaññāsakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto asaṅkhiyaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ *dānaṇ adadiṇ tadā*
duggatiṇ nābhijānāmi ghatamaṇḍass' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ghatamaṇḍadāyako th. i. g. a-ti.
Ghatamaṇḍadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. Sakāsananaṇ.

² S¹ Sucintikaṇ.

³ G. ācinattā.

⁴ S² samudde.

⁵ S² sammajjare; G. samajjane.

⁶ G. catuddisā.

[494. *Udakadāyaka.*]

1. Padumuttara-Buddhassa bhikkhusaṅghe anuttare pasannacitto sumano pāṇiyaghaṭam apūrayiṇ.
2. Pabbatagge dumagge vā ākāse v'ātha bhūmiyaṇ yadā pāṇiyam icchāmi khippaṇ nibbattate mama.
3. Satasahassee ito kappe yaṇ dānam adadīṇ tadā duggatīṇ nābhijānāmi udakadānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Udakadāyako thero i. g. a-ti.
Udakadāyakattherassa apadānaṇ saṇattaṇ.

✓ [495. *Puḷinathūpiya.*]

1. Himavantass' avidūre Samaṅgo¹ nāma pabbato assamo sukato mayhaṇ paṇṇasālā sumāpitā.
2. Nārado nāma nāmena jaṭilo uggaṭāpano catuddasaṇ sahasasānaṇ² sissā paricaranti maṇ.
3. Paṭisallīnako santo evaṇ cintes' ahaṇ tadā: sabbajano maṇ pūjeti³ nāhaṇ pūjemi kañcinaṇ.
4. Na me ovādako atthi vattā koci⁴ na vijjati anācariyupajjhāyo vane vāsaṇ upem' ahaṇ.
5. Upāsamaṇo⁵ yam ahaṇ garucittaṇ upaṭṭhahe⁶ so me ācariyo n' atthi vanavāso niratthako.
6. Āyāgam me⁷ gavesissaṇ garubhāvaniyaṇ⁸ tatha⁹ sāvassayo vasissāmi na koci garahissati.
7. Uttānakūlā nadikā supatitthā manoramā susuddhapulīnākiṇṇā avidūre mam' assamaṇ.
8. Nadī-Amarikaṇ¹⁰ nāma upagantvā¹¹ ahaṇ tadā saṇvaḍḍhayitvā pulīnaṇ akaṇ pulīnacetiyaṇ.

¹ G. Samago.² G. catuddasasahasāni.³ G. S¹ pūjesi.⁴ S² oattā koci; G. vattāko ca; S¹ vatvā ko ca.⁵ G. S¹ upasevamāno.⁶ G. S¹ upaṭṭhame.⁷ G. āragadhamma.⁸ G. °sāvaniyaṇ; S¹ °bhāvaniyaṇ.⁹ G. tadā.¹⁰ G. S¹ aparikaṇ.¹¹ G. upagantā.

9. Ye te ahesuṇ sambuddhā bhavantakaraṇā muni
tesaṇ etādiso thūpo taṇ nimittaṇ karom' ahaṇ.
10. Karitvā puline thūpaṇ sovaṇṇaṇ māpayiṇ ahaṇ
sovaṇṇakiṇkhanipupphānaṇ sahasse tīṇi pūjayiṇ.
11. Sāya-pātaṇ¹ namassāmi vittijāto katañjali
sammukhā viya sambuddhaṇ vandiṇ² pulinacetiyaṇ.
12. Yadā kilesā jhāyanti vitakkā gehanissitā
sarāmi sukataṇ³ thūpaṇ paccavekkhāmi tāvade.
13. Upanissāya viharam⁴ satthavāhaṇ vināyakaṇ
kilese saṇvaseyyāsi na yuttaṇ tava⁵ marisa.⁶
14. Saha⁷ āvajjite thūpe gāraṇaṇ hoti me tadā
kuvitakkaṇ⁸ vinodemi nāgo tuttaddito⁹ yathā.
15. Evaṇ viharamānaṇ maṇ Maccurājā 'bhimaddatha
tattha kālakato santo brahmalokaṇ agañich'¹⁰ ahaṇ.
16. Yavatāyuṇ vasitvāna tidase upapajj' ahaṇ
asitikkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ.
17. Satānaṇ tiṇikkhattuṇi ca cakkaṇvatti ahoṣ' ahaṇ
paḍesuraṇṇuṇ vipulāṇ guṇaṇaṇaṇ asadikkhiyaṇ.
18. 'Tesaṇ kiṇkhanipupphānaṇ vipākaṇ anubhom' ahaṇ
dvāvisatisahassāni parivārenti maṇ bhave.
19. Thūpassa paricinnattā rajojallaṇ na limpati
gatte sedā na muccanti sappabhāso¹¹ bhavām' ahaṇ.
20. Aho me sukato thūpo sudiṭṭhā 'Marikā'¹² nadi
thūpaṇ katvāna¹³ puline patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
21. Kusalaṇ kattukāmena jantunā pāragāminā¹⁴
n' atthi khettaṇ akhettaṇ vā paṭipatti va sārīkā.¹⁵
22. Yathāpi balavā poso aṇṇavaṇ taritussahe¹⁶
parittaṇ kaṭṭham ādāya pakkaṇdeyya mahāsaraṇ
23. Imāhaṇ kaṭṭhaṇ¹⁷ nissāya tarissāmi mahodadhiṇ
ussāhena viriyena taroyya udadhiṇ naro.

¹ G. S¹ sāyappātaṇ.

² G. S¹ vandi.

³ G. sugataṇ.

⁴ G. vihāraṇ.

⁵ S¹ vata.

⁶ S¹ marisaṇ.

⁷ G. sahasa'; S¹ sapahassa'; cf. p. 519, g. 5.

⁸ S² avitakko.

⁹ G. turaḍḍiko; S² tudalḍito.

¹⁰ G. agacch'.

¹¹ G. sappabhāso; S² sappabhāvo.

¹² G. supatitṭhā sarikā; S¹ °sadirakā.

¹³ S² karitvāna.

¹⁴ G. Māra°.

¹⁵ G. sārāṇā; S¹ sārakā.

¹⁶ S² °savo.

¹⁷ G. imāyā°.

24. Tath' eva me kataṇ kammaṇ parittaṇ thokakañcaṇaṇ
katṇ kammaṇ upanissāya¹ saṇsāraṇ² samatikkamaṇ.
25. Pacchime bhava sampatte sukkamūlena codito
Sāvattiyaṇ pure jāto mahāsāle su-aḍḍhake.
26. Saddhā mātāpitā mayhaṇ Buddhassa saraṇaṇ gatā
ubho diṭṭhapadā cte anuvattanti sāsanaṇ.
27. Bodhipapaṭikaṇ³ gayha soṇṇathūpaṇ⁴ akārayuṇ
sāyapātaṇ⁵ namassanti Sakyaputtassa sammukhā.
28. Uposathamhi divase soṇṇathūpaṇ⁶ viniharuṇ⁷
Buddhassa vaṇṇaṇ kittentā tiyāmaṇ vītināmayuṇ.
29. Saha⁸ disvāna 'haṇ⁹ thūpaṇ sariṇ pulinacetiyaṇ
ekāsane nisīditvā arahattaṇ apāpuniṇ.
30. Gavesamāno¹⁰ taṇ vīraṇ dhammasenāpat' addasaṇ¹¹
agārā nikkhamitvāna pabbajiṇ tassa santike.
31. Jātiyā sattavassena arahattaṇ apāpuniṇ
upasampādayi¹² Buddho guṇaṇ aññāya cakkhumā.
32. Dāraken' eva santona kiriyaṇ¹³ niṭṭhitaṇ mayā
kats in me karaṇiy'¹⁴ ajja Sakyaputtassa sāsane.
33. Sabbaverabhayaṇātīto sabbasaṇḍātigo isi
sāvako te mahāvīra soṇṇathūpass' idaṇ phalaṇ.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pulīnathūpiyo thero i. g. a-ti,
Pulīnathūpiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. kammūpanissāya; S¹ kammupanissāya.

² G. saṇsāyaṇ.

³ G. bodhipapaṭikaṇ; S¹ bodhipaṭṭikaṇ.

⁴ G. 'yūpaṇ; S¹ sovaṇṇathūpaṇ.

⁵ G. sāyaṇ pātaṇ.

⁶ G. S¹ sovaṇṇa°.

⁷ G. vinihayaṇ; S¹ visāraḍaṇ; S² viniharu.

⁸ G. saha; S¹ saḥha.

⁹ S¹ taṇ.

¹⁰ S¹ bhava samāne.

¹¹ G. S¹ 'senāpati' ddaṇ.

¹² G. S¹ upasampādayi maṇ

¹³ S² tiriyaṇ.

¹⁴ G. karaṇi-r-; S¹ karaṇiy'

[496. *Nalakuṭikadāyaka.*]

1. Himavantass' avidūre Bhāriko¹ nāma pabbato
sayambhū Nārado nāma rukkhamūle vasi² tadā.
2. Naḷagāraṇ karitvāna tiṇena chādayiṇ ahaṇ
caṅkamaṇ³ sodhayitvāna sayambhussa adās' ahaṇ.
3. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agañch' ahaṇ.
4. Tattha me sukataṇ vyāmaṇ⁴ nalakuṭikāya nimmitaṇ
saṭṭhiyojanam ubbidhaṇ tiṇsayojanavitthataṇ.
5. Catuddasesu kappesu devaloke ramiṇ ahaṇ
ekasattatikkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ.
6. Catuttiṇsakkhattuṇ⁵ o' eva cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ.
7. Dhammapāsādam ōruya sabbāgāra varūpamaṇ⁶
yadicchakāhaṇ vihareyy⁷ Sakyaputtassa sāsane.
8. Ekatiṇse ito kappe yaṇ kamman akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi nalakuṭikāy' idaṇ phalaṇ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nalakuṭikadāyako thero i. g. a-ti.
Nalakuṭikadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[497. *Piyālaphaludāyaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ vīcine⁸ vicaran tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pāraguṇ.
2. Piyālaphalam ādāya Buddhasaṭṭhass' adās' ahaṇ
puññakkhattassa vīrassa pasanno sehi pāṇihi.⁹
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. Hāriko; S¹ Hiriko.² G. S¹ vasi.³ G. S¹ caṅkamo.⁴ G. S¹ brahmaṇ.⁵ S² catuttiṇga°.⁶ S¹ °vasūpamaṇ; G sabbākāra°.⁷ S¹ G. vihareyyuṇ.⁸ G. pavane; S¹ vivane.⁹ G. paṇihi.

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Piyālapthaladāyako th. i. g. a-ti.
Piyālapthaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Kiṇkhani-Paṇsukūlaṇ ca Korāḍapupphi Kiṇsukhaṇ
Upaḍḍhadussī Ghatado Udaṇaṇ-Thūpakāra¹
Naḷāgārī ca navamo Piyālapthaladāyako
sataṇ ekaṇ ca gāthānaṇ navakaṇ ca taduttariṇ.²
Kiṇkhanipupphiyavaggo paññāso.³

Atha vagguddānaṇ:

Metteyya-Bhaddālivaggo⁴ Sakiṇsammajjako pi ca⁵
eko Vibhetakī vaggo Jagati Sālapupphiyo
Nalamālaṇ Paṇsukūlaṇ⁶ Kiṇkhanipupphiyo tadā⁷
asīti dve ca gāthāyo catuddasasatāni ca.

LI

[498. *Tinikaṇikārapupphiya.*]

1. 'Sumedho' nāma sambuddho dvattiṇsavaralakkhaṇo⁸
vivekakāmo sambuddho Himavantaṇ upāgami.
2. Ajjhogahetvā Himavaṇ⁹ aggo kāruṇiko muni
pallaṇkaṇ ābhujitvāna¹⁰ nisīdi purisuttamo.
3. Vijjādharo tadā āsiṇ antalikkhacaro¹¹ ahaṇ
tisūlaṇ¹² sukataṇ gayha gacchāmi ambare tadā.
4. Pabbatagge yathā acci¹³ puññamāse va candimā
vane¹⁴ obhāsate Buddho sālārājā va phullito.

¹ G. °dāyako.

² G. °uttari.

³ G. S¹ paññāsamo.

⁴ G. S¹ Metteyyavaggo Bhaddāli

⁵ S² °sammajjakāri ca.

⁶ G. S³ °kulaṇ.

⁷ G. S¹ tathā

⁸ G. battiṇsa°.

⁹ G. S¹ Himavantaṇ.

¹⁰ G. abhuñjitvāna.

¹¹ G. S¹ antalikkhe°.

¹² G. S¹ tipulaṇ; S² tisulaṇ.

¹³ G. S¹ acci; S² asi

¹⁴ S² vanaṇ

5. Vanaggā¹ nikkhamitvāna Buddharajṣ' ābhidhāvare
nalaggivannaśaṅkāṣā disvā cittaṇ pasādayiṇ.
6. Vicinaṇ addasaṇ pupphaṇ² kaṇikāraṇ devagandhikaṇ
tīṇipupphāni ādāya Buddhasetṭhaṇ apūjayiṇ.
7. Buddhassa ānubhāvena tīṇi pupphāni me tadā
uddhavaṇṭā³ adhopattā chāyaṇ kubbanti satthuno.
8. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
9. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ⁴ Kaṇikārṭti nīyati
saṭṭhiyojanam ubbidhaṇ tiṇsayojanavittathaṇ.⁵
10. Sahassakaṇḍo satageṇḍu⁶ dhajālu haritāmāyo
satasahassa-niyyūlā vyamhe⁷ pātubhaviṇsu me.
11. Sovanṇamayā maṇimayā⁸ lohitaṅkamayā pi ca
phalīkāpi ca pallaṅkā yenicchakā yadicchakā.
12. Ma^{*}hārahaṇ ca sayanaṇ tū^{*}likāvikatīyutaṇ⁹
uddhalomika-ekantaṇ¹⁰ bimbohanasamāyutaṇ.
13. Bhavanaṇ nikkhamitvāna caranto devacārikaṇ
yadā icchāmi gamanaṇ devasaṅghapurakkhato.
14. Pupphassa heṭṭhā tiṭṭhāmi uparicchadanaṇ mama¹¹
samantā yojanasataṇ kaṇikārehi¹² chāditaṇ.
15. Saṭṭhiṇṇiriyasahassāni sāyaṇ pātaṇ¹³ upaṭṭhahūṇ
parivārenti¹⁴ maṇ niccaṇ rattindivaṇ atanditā.
16. Tattha naccehi gītehi ^{*}tā^{*}lehi vāditehi ca
ramāmi khidḍāratīyā modāmi kāmakāmi 'haṇ.
17. Tattha bhutvā ca pitvā ca modāmi Tidase tadā
nārīganehi sahito modāmi vyamha-m-uttame.¹⁵
18. Satānaṇ paṇcakkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ
satānaṇ tīṇikkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.
paḍesaraṇṇaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ.
19. Bhavābhavē saṇsaranto mahābhoge¹⁶ labhām' ahaṇ.
bhoge me ūnatā n' atthi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ S¹ nabhamhā.² S² Buddhaṇ.³ G. S¹ uddhaṇ vaṇṭā.⁴ G. brahmaṇ.⁵ S² tiṇṇa°.⁶ S² °bheṇḍu.⁷ G. brahme.⁸ G. rajatasovanṇamayā.⁹ G. °vigati°.¹⁰ G. ekantaṇ; S² aḍḍhalomika°; S¹ udda°.¹¹ G. S¹ mamaṇ.¹² G. kaṇṇikārehi.¹³ S² sāyapātāy.¹⁴ S² parivāressanti.¹⁵ G. brahmaṇ.¹⁶ G. S¹ °bhogaṇ.

20. Duve bhavē saṅsarāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
21. Duve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe
nice kule na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
22. Hatthiyānaṇ assayānaṇ sivikaṇ saṇdamānikaṇ¹
labhāmi sabbam ev' etaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
23. Dāsigaṇaṇ dāsagaṇaṇ nāriyo ca alaṅkatā
labhāmi sabbam ev' etaṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
24. Koseyyakambaliyāni² khomakappāsikāni ca
labhāmi sabbam ev' etaṇ . . . pe . . . pe . . .
25. Navavatthaṇ navaphalaṇ nav'-agga-rasa-bhojanaṇ
labhāmi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Ime khāda ime bhuñja imamhi sayane saya
labhāmi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Sabbattha pūjito homi yaso accuggato³ mama
mahāpakkho⁴ sadā homi abhejjapariso tadā.
ñātināṇ⁵ uttamo homi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
28. Sītaṇ unhaṇ na jānāmi parilāho na vijjati
atho cetasikaṇ dukkhaṇ hadaye me na vijjati.
29. Suvaṇṇavaṇṇo hutvāna saṅsarāmi bhavābhavē
duvaṇṇikaṇ⁶ na jānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
30. Devalokā cavitvāna sukkamūlena codito
Savatthiyaṇ pure jāto mahāsāle su-aḍḍhake.
31. Pañcakāmaguṇe hitvā pabbajjāṇ anagāriyaṇ
jātiyā⁷ sattavasso 'va⁸ arahattaṇ apāpunij.
32. upasampādayi⁹ Buddhō guṇaṇ aññāya cakkhumā
taruṇo¹⁰ pūjanīyo 'haṇ Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
33. Dibbaṇ cakkhuṇ visuddham¹¹ me samādhikusalo ahaṇ
abhiññāpāramippatto Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
34. Paṭisambhidā anuppatto iddhipādesu kovido
saddhamme¹² pāramippatto Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. sandha°.² G. S¹ abbhuggato.³ G. ñāṇiṇaṇ.⁴ G. jātiyaṇ.⁵ G. S¹ upasampādayi maṇ.⁶ S¹ dibbacakkhuvisuddhaṇ; G. dibbaṇ cakkhu°.⁷ G. yaṇ me ayaṇ; S¹ yaṇ me saṇ.⁸ G. °kambaliyyāni.⁹ G. mahāsakkho.¹⁰ G. vevanṇikaṇ.¹¹ G. S¹ 'haṇ.¹² G. taraṇo.

35. Tiṇṣakappasahassamhi yaṇ Buddham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idañ phalaṇ.
36. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
38. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇikanikārapupphiyō th. i. g. a-ti.
Tiṇikanikārapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[499. *Ekapattadāyaka.*]

1. Nagare Haṇsavatiyā kumbhakāro ahoṣ' ahaṇ
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ oghatiṇṇam anāsavaṇ.
2. Sukataṇ mattikāpattaṇ Buddhasetṭhass' adās' ahaṇ
pattaṇ datvā bhagavato ujubhūtaṣṣa tādino
3. Bhavē nibbattaṇāno 'haṇ sovaṇṇathāle labhām' ahaṇ
rūpimaye ca sovaṇṇe taṭṭake¹ ca imaṇimaye
4. Pātiyo² paribhuñjāmi puññakammass' idañ phalaṇ
yasānaṇ ca dhanānaṇ ca pattaḥhūto ca hom' ahaṇ.
5. Yathāpi bhaddake khetṭe bījam appam pi ropitaṇ³
sammādhāre pavacchante⁴ phalaṇ⁵ toseti kassakaṇ.
6. Tath ev' imaṇ⁶ pattadānaṇ Buddhakhetṭamhi ropitaṇ
pīṭidhāre pavassante phalaṇ⁷ me tosayissati.
7. Yāvataṇ khetṭā vijjanti saṇḥhāpi ca gaṇhāpi ca
buddhakhetṭasamo n' atthi sukhadānattha⁷ pāpinaṇ.
8. Namo te purisājaṇṇa ! Namo te purisuttama !
ekapattaṇ⁸ daditvāna patto 'mhi acalaṇ padaṇ.
9. Ekanavute ito kappe yaṇ pattam adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idañ phalaṇ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sūgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ekapattadāyako therō i. g. a-ti.
Ekapattadāyakanattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. taḍḍike; S¹ taḍḍake; S² taḍḍake. ² G. S² pātiyā; S¹ pītiyo.

³ G. viropitaṇ.

⁴ G. S¹ pavacchante; S² pavassante.

⁵ S² phalā.

⁶ G. idañ.

⁷ S¹ °atta.

⁸ G. ekaṇ pattaṇ.

[500. *Kāsumāraphaladāyaka*.]

1. Kanikāraṇ¹ va jotantaṇ nisinnaṇ pabbatantare
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ lokajeṭṭhaṇ narāsabhaṇ.
2. *Pasannacitto sumano sire* katvāna añjaliṇ
kāsumārikam ādāya Buddhasēṭṭhass' adas' ahaṇ.
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāsumāraphaladāyako thero i. g. a-ti-
Kāsumāraphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[501. *Avataphaliya*.]

1. Sahassaraṇsī bhagavā sayambhū aparājito
vivekā vutṭhahitvāna gocarāyābhnikkhami.²
2. Phalahattho ahaṇ disvā upagacchiṇ³ narāsabhaṇ
pasannacitto sumano avataṇ adadaṇ phalaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Ittham sudaṇ āyasmā Avataphaliyo⁴ thero i. g. a-ti.
Avataphaliyattherassa⁴ apadānaṇ samattaṇ.

[502. *Pāraphaliya*.]

1. Suvannavaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutiṇaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ patipajjantaṇ pāraphalam⁵ adās' ahaṇ.
2. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ G. kaṇṇikāraṇ; S¹ S² kanikāraṇ.

² S¹ °nikkhami.

³ S² upagañchiṇ.

⁴ S¹ Avanta°. *The following apadāna is missing in G., and the Thera's name is attached to this apadāna.*

⁵ S¹ pāda°.

- 3⁵ Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 3⁵ Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pārapphalīyo¹ thero i. g. a-ti.
 Pārapphalīyattatherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[503. *Mātulūṅgaphaladāyaka.*]

1. Kanikāraṇ va jalitaṇ puṇṇamāse va candimaṇ
jalantaṇ diparukkhaṇ² va addasaṇ lokanāyakaṇ.
2. Mātulūṅgaphalaṇ gayha adāsiṇ satthuno ahaṇ
dakkhiṇeyyassa *vīrassa pasa*³no sehi pāpihi.³
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mātulūṅgaphaladāyako th. i. g. a-ti.
 Mātulūṅgaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[504. *Ajelaphaladāyaka.*]

1. Ajjuno nāma sambuddho Himavante vasi⁴ tadā
caraṇena ca sampanno samādhikusalo muni.
2. Kumbhamattaṇ gahetvāna ajelam jīvajīvakaṇ⁵
chattapannaṇ gahetvāna adāsiṇ satthuno ahaṇ.
3. Catunavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ajelaphaladāyako thero i. g. a ti.
 Ajelaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ

¹ S¹ pāda°. ² G. dibba°. ³ G. pāpihi. ⁴ G. vasi.
⁵ G. jīvajīvikaṇ; S² jīvakaṇ; S³ añjali°; also cf. Uddānaṇ.

[505. *Amorphaliya.*]

1. Suvannavanṇaṇa sambuddhaṇa āhutaṇa paṭiggahaṇa
rathiyaṇa paṭipajjantaṇa anoram¹ adadaṇa phalaṇa.
 2. Ekanavute ito kappe yaṇa phalaṇa adadiṇa tadā
duggatiṇa nābhijānāmi phaladānassa' idaṇa phalaṇa.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇa sudaṇa āyasmā Amorphaliyo² thero i. g. a-ti.
Amorphaliyattherassa² apadānaṇa samattaṇa.

[506. *Tālaphaliya.*]

1. Sataṇṇasi nāma bhagavā sayambhū aparājito
vivekā vuṭṭhahitvāna³ gocaṛā*yābhinikcha*mi.⁴
 2. Phalahattho ahaṇa disvā upagacchiṇ⁵ narāsabhaṇa
pasannacitto sumano tālaphalam adās' ahaṇa.
 3. Catunavute ito kappe yaṇa phalaṇa adadiṇa tadā
duggatiṇa nābhijānāmi phaladānassa' idaṇa phalaṇa.
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇa sudaṇa āyasmā Tālaphaliyo thero i. g. a-ti.
Tālaphaliyattherassa apadānaṇa samattaṇa.

[507. *Nālikeradāyaka.*]

1. Nagare Bandhumatiyā ārāṇiko ahaṇa tadā
addasaṇa virajaṇa Buddhaṇa gacchantaṇa anilañjase.⁶
2. Nālikeraphalaṇ⁷ gayha Buddhasetṭhassa' adās' ahaṇa
ākāse ṭhitako santo paṭigaṇhi⁸ mahāyaso

¹ S¹ amodaṇa.² S¹ Amodara°; G. Amora°; S² Avora°.³ G. vivekaka-m-utṭhahitvāna.⁴ S¹ °nikkhami.⁵ S² upagañchiṇa.⁶ G. anilañjase.⁷ S² nālikira.⁸ G. paṭigaṇhi.

3. Vittisañjanano mayhaṇ diṭṭhadhammasukkhāvaḥo phalaṇ Buddhassa datvāna vippasannena cetasā.
 4. A¹ higacchiṇ¹ tadā pūtiṇ vipulaṇ ca sukhutīmanā up¹pajjate va ratanaṇ nibbattassa² yaḥiṇ taliṇ.³
 5. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 6. Dībhaṇ cakkhuṇ visuddham me samādhikusalo ahaṇ abhiññāpāramippatto phaladānass' idaṇ phalaṇ.
 7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Nālikeradāyako⁴ th. i. g. a-ti.
Nālikeradāyakattherassa⁴ apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Kaṇikār'-Ekapatto ca Kāsumāri tath' Āvaṭaṇ⁵
Pāraṇ ca Mātuluṅgaṇ ca Ajel' Āmoram⁶-eva ca.
Tālaṇ tathā Nālikerāṇ⁷ gāthāyo gaṇitā-v-iḥa⁸
ekaṇ gāthā sataṇ hoti ūnādhika-vivajjitaṇ.
Kaṇikāravaggo ekapaññāso.⁹

LII

[508. *Kurañjiyaphaladūyaka.*]

1. Migaluddo pure āsiṇ vivane¹⁰ vicaraṇ ahaṇ addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pārāguṇ.
2. Kurañjiyaphalaṇ¹¹ gayha Buddhasettṭhass' adās ahaṇ puññakkhattassa vīrassa pasanno sehi pāṇiḥi.¹²
3. Ekaṭiṇse ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā duggatiṇ nābhijānāmi phaladānass' idaṇ phalaṇ.

¹ S² adhigañchiṇ.

² G. nibbutassa; S² nibbattissa.

³ G. S¹ tahiṇ tahiṇ.

⁴ S² Nālikra^o.

⁵ S¹ tathā phalaṇ; S¹ Avanṭaṇ.

⁶ G. Ajala Amodhaṇ; S² Añjal' āmorāṇ.

⁷ S² nālikiraṇ.

⁸ G. viṣa; S² v-iḥi.

⁹ S¹ ekapaññāsatiṃ.

¹⁰ S² vicane.

¹¹ G. kurañjisse; S¹ kurañjiya.

¹² G. pāṇiḥi.

4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kureñjiyaphaladāyako¹ th. i. g. a-ti.
Kureñjiyaphaladāyakattherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[509. *Kapitthaphaladāyaka.*]

1. Suvannaṇaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhutināṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kapitthaṇ² adadaṇ phalaṇ.

2. Ekanavute ito kappe yaṇ phalaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi phaladānaṇ³ idaṇ phalaṇ.

3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kapitthaphaladāyako th. i. g. a-ti.
Kapitthaphaladāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

✓ [510. *Kosumbaphaliya.*]

1. Kakudhaṇ vilasantaṇ va devadevaṇ narāsabhaṇ
'rathiyaṇ paṭipajjantaṇ kosumbham adadam phalaṇ.

2. Ekatiṇse ito kappe . . . pe . . . pe . . . pe . . .

3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kosumbaphaliyo³ therō i. g. a-ti.
Kosumbaphaliyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[511. *Ketakapupphiya.*]

1. Vitthāya⁴ nadiyā tīre vihāsi purisuttamo

addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ ekaggaṇ susanāhitaṇ.

2. Madhugandhassa pupphena ketakassa ahaṇ tadā
pasannacitto sūmano Buddhaseṭṭhaṇ apūjayaṇ.

¹ S¹ Kurendiya°.

² S¹ kaviṭṭhaṇ.

³ S¹ S² Kosambha°.

⁴ S¹ Cittiāya or Vittāya.

3. Eka¹avute ito . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudan āyasmā Ketakapupphīyo thero i. g. a-ti.
Ketakapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[512. Nāgapupphīya.]

1. Suvanna¹vaṇṇaṇ sambuddhaṇ āhntinaṇ paṭiggahaṇ
rathiyaṇ paṭipajjantaṇ nāgapupphaṇ apūjayaṇ.
 2. Ekanavute ito . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudan āyasmā Nāgapupphīyo thero i. g. a-ti.
Nāgapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[513. Ajjuna¹pupphīya.]

1. Candabhāgā-nadītīre ahosiṇ kinnaro tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ.
2. Pasannacitto sumano vedajāto katañjali
gahetvā ajjunaṇ pupphaṇ¹ sayambhuṇ abhipūjayaṇ.
3. Tena kaṇṇmena sukatena cetanāpanidhihi ca
jahitvā kinnaraṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ.
4. Chatṭisakkhattuṇ devindo devarajjam akārayiṇ
dasakkhattuṇ ca cakkavatti³ mahārajjam akārayiṇ
5. Padesarajjaṇ vipulaṇ gaṇanāto⁴ asaṅkhiyaṇ
sukhette va phītaṇ⁵ biṇṇaṇ sayambhusmiṇ aho mamaṇ.⁶
6. Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajjaṇ anagāriyaṇ
pūjāraho ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsane.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. ajjuna^o.³ G. cakkavatti.⁵ S¹ S² pitaṇ; G. pitaṇ.² S² agañch¹.⁴ G. S¹ gaṇanātho.⁶ S¹ mama.

9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ajjunapupphīyo thero i. g. a-ti.
 Ajjunapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[514. *Kutaḷapupphiya.*]

1. Himavantass' avidūre Cāvalo¹ nāma pabbato
 Buddho Sudassano uāma vasate² pabbutantare.
2. Pupphaṇ hemavataṇ³ gayha vchāsaṇ agamās' ahaṇ
 tatth' addasāsīṇ sambuddhaṇ oghatiṇnam anūsavaṇ.
3. Pupphaṇ kuṭajam ālāya sīre katvān' ahaṇ tadā
 Buddhassa abhūropesīṇ sayambhussa mahesīno.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ pupphaṇ abhipūjayaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kuṭajapupphīyo thero i. g. a-ti.
 Kuṭajapupphiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[515. *Ghosasaññaka.*]

1. Migaluddo pure āsīṇ araññe vivane⁴ ahaṇ
 addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ devasaṅghapurakkhataṇ
2. Catusaccaṇ pakāsentaṇ desentaṇ amataṇ padaṇ
 assosīṇ madhuraṇ dhammaṇ Sikhīno lokabandhuno.
3. Ghose cittaṇ pasādesīṇ asamappaṭipuggalaṇ⁵
 tattha cittaṇ pasādetvā atariṇ⁶ duttaraṇ⁷ bhavaṇ.
4. Ekatiṇse ito kappe yaṇ saññam alabhiṇ tadā
 duggatiṇ nābhijānāmi ghosasaññāy' idaṇ phalaṇ.
5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Ghosasaññako thero i. g. a-ti.
 Ghosasaññakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ Vasalo; S² Caphalo; cf. p. 279.² G. vasati.³ G. hemavantaṇ.⁴ S² vipphino.⁵ S¹ asamaṇ paṭipuggalaṇ.⁶ G. adadiṇ.⁷ S² duttariṇ; S¹ duttadaṇ.

[516. Subbaphaladūyaka.]

1. Varuṇo¹ nāma nāmena brāhmaṇo mantapāragū
chaḍḍetvā dasaputtāni vanam ajjhogaṇiṇṇ tadā.
2. Assamaṇ sukataṇ katvā *suviḥhattaṇ manoramaṇ
paṇṇa*sālaṇ karitvāna vasāmi pavane ahaṇ.
3. Padumuttaro lokavidū āhutaṇ paṭiggaho
mam uddharitukāmo so agacchi² mam 'assamaṇ.
4. Yāvatā vanasaṇḍasmiṇ obhāso vipulo ahu
Buddhas*sa ānubhāvena pajjali³ pavanaṇ tadā.
5. Disvān' ahaṇ⁴ pāṭihīraṇ Buddhasetṭhassa tādino
pattapuṭaṇ⁵ gahetvāna phalena pūrayaṇ ahaṇ.
6. Upagantvāna taṇ Buddhaṇ sākḥārikaṇ⁶ adās' ahaṇ
anukampāya me Buddho imaṇ vacanam abravī⁷:
7. Khāribhāraṇ⁸ gahetvāna pacchato ehi⁹ me tuvaṇ
paribhutte¹⁰ ca¹¹ saṅghamhi puññaṇ taṇ va¹² bhavissati.
8. Puṭakantaṇ¹³ gahetvāna bhikkhusaṅghass' adās ahaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā Tusitaṇ upapajj' ahaṇ.
9. Tattha naccehi gītehi dibbehi vāditehi ca¹⁴
puññaakammena saṇyutto anubhomi sadā ahaṇ.
10. Yaṇ yaṇ yon' upapajjāmi devattaṇ atha mānusaṇ
bhoge me ūnatā n' atthi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
11. Yāvatā caturo¹⁵ dīpā sasamuddā sapabbatā
phalaṇ Buddhassa datvāna issaraṇ kārayāmaṇ ahaṇ.
12. Yāvatā ye paḥkhigaṇā ākāso uppatanti te
te pi maṇ vasam anventi phaladānass' idaṇ phalaṇ.
13. Yāvatā vanasaṇḍamhi yakkhā bhutā ca rakḥhasā
kumbhaṇḍā gaṇulā cāpi pāricariyaṇ¹⁶ upenti me.

¹ S² Varuṇo.² S² agañchi.³ S¹ pajjali.⁴ S¹ disvāna taṇ.⁵ G. patīakute; S¹ pattapuṭe.⁶ G. sākḥādihiṇ; S¹ °rihaṇ; S² sākḥāri-.⁷ G. abravī.⁸ G. bhāribhāraṇ.⁹ G. jahi; S¹ eti.¹⁰ G. pariputte; S² paḍibhatte.¹¹ S¹ va.¹² S¹ G. puññaḥhettaṇ.¹³ S¹ puṭabhattaṇ.¹⁴ G. S¹ tattha dibbehi naccehi°.¹⁵ G. cattāro.¹⁶ G. parivārenti maṇ; S¹ parivāriṣsaṇ; S² paricāriyaṇ.

14. Kuṃbhasonā madhukarā daṇṇā ca makasā ubho
te pi maṇṇaṃ vasam anventi phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 15. Supannā nāma sakunā pakkhijātā mahābalā
te pi maṇṇaṃ saraṇaṇṇaṃ yanti phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 16. Ye pi dighāyukā nāgā iddhimanto mahāyasā
te pi maṇṇaṃ vasam anventi phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 17. Sīhā vyagghā ca dīpī ca acchakokataracchayo¹
te pi maṇṇaṃ vasam anventi phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 18. Osadhī-tiṇa-vāsā² ca ye ca ākūsuvāsino
sabbe maṇṇaṃ saraṇaṇṇaṃ yanti phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 19. Sududdasaṇṇaṃ sunipunaṇṇaṃ gambhīraṇṇaṃ suppakāsitaṇṇaṃ
passitvāna³ viharāmi phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 20. Vinokhe aṭṭha passitvā viharāmi anāsavo
ātāpi⁴ nipako cāhaṇṇaṃ phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 21. Ye phalaṭṭhā Buddhaputtā khīṇadosā mahāyasā
aham aññataro tesāṇṇaṃ phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 22. Abhiññāpāramiṇṇaṃ gantvā sukkamūleṇa codito
sabbāsava pariññāya viharāmi anāsavo.
 23. Tevijjā iddhippattā⁵ ca Buddhaputtā mahāyasā
dibbasotaṇṇaṃ samāpannā tesāṇṇaṃ aññataro ahaṇṇaṃ.
 24. Satasahassee ito kappe yaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ adadhiṇṇaṃ tadā
duggatiṇṇaṃ nābhijānāmi phaladānass' idaṇṇaṃ phalaṇṇaṃ.
 25. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 26. Sāgataṇṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇṇaṃ sudaṇṇaṃ āyasmā Sabbaphaladāyako thero i. g. a-ti
Sabbaphaladāyakattherassa apadānaṇṇaṃ samattaṇṇaṃ.

[517. *Padumadhāriya.*]

1. Himavantass' avidūre Romaso nāma pabbato
Buddho pi Sambhavo nāma abbhokāse vasi⁶ tadā.
2. Bhavanā nikkhanitvāna padumaṇṇaṃ dhārayiṇṇaṃ ahaṇṇaṃ
ekālaṇṇaṃ dhārayitvāna bhavanaṇṇaṃ punar āgamaṇṇaṃ.

¹ G. °taracchakā.² G. odhītiṇa vāsi; S² osadhī tiṇa vāsā.³ S² passitvā; G. passāritvā.⁴ G. S¹ ātāpi.⁵ S² buddhipattā.⁶ G. vasi.

atīṇso ito kappe yaṇ Buddham abhiṇṇūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

- 1 4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Padumadhāriyo thero i. g. a-ti.
Padumadhāriyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Kureūjika¹ Kapitṭhañ ca Kosumbhaṇ aṭha Ketakaṇ²
Nāgapupph' Ajjunañ c' eva Kuṭajī Ghosasaññako
Thero ca Sabbaphalado tathā³ Padumadhāriko
asīti c' ettha gāthāyo tisso gāthā taduttariṇ⁴
Kureūjiyaphaladāyakaṇ dvepaññāso.⁵

LIII

[518. *Tiṇanuttidāyaka.*]

1. Himavantass' avidūre Lambako nāma pabbato
tattḥ' Opatisso sambuddho abbhokāsamhi caṅkami.
2. Migaluddo tadā⁶ āsiṇ araññe kānane⁷ ahaṇ
disvān' ahaṇ devadevaṇ tiṇanuttṭhim adās' ahaṇ.
3. Nisīdanatthaṇ Buddhasa datvā cittaṇ pasādayiṇ
sambuddhaṇ abhivādetvā pakkāmiṇ uttarāmukho.
4. Aciragatamattassa migarājā aheṭṭhayi
sihena patito santo tattha kālakato ahaṇ.
5. Āsanne me kataṇ kammaṇ Buddhasetṭhe anāsave
sumutto⁸ saravego ca⁹ devalokaṇ agacch¹⁰ ahaṇ.
6. Yūpo¹¹ tattha subho¹² āsi puññakammābhiniṇmitta
sahassakaṇḍo satageṇḍu¹³ dhajālu haritāmayo.
7. Pabhā niddhāvato tassa sataṇṇasīva uggato
ākiṇṇo devakaññābhi āmodiṇ kāmakāmi 'haṇ.

¹ S² Kuriūjika

² G. Patha°.

³ G. tato.

⁴ S¹ °uttari.

⁵ G. S¹ dvepaññāsam.

⁶ G. pūre.

⁷ G. vivane.

⁸ G. pamutto.

⁹ G. S¹ va.

¹⁰ S² °agañch'.

¹¹ S² thūpo.

¹² G. pugo.

¹³ S² °bheṇḍu.

8. Devalokā cavitvāna sukkamūlena codito
āgantvāna manusattaṃ patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
9. Catunavute ito kappe usīdanam adās' ahaṃ
duggatiṃ nābhijānāmi tiṇamutṭhe idaṃ phalaṃ.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Tiṇamutṭhidāyako th. i. g. a-ti.
Tiṇamutṭhidāyakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[519. *Pecchadūyaka.*]

1. Vipassino bhagavato lokajetṭhassa tādino
ekapecchaṇ¹ mayā dinnāṃ pasannena sapāṇinā.
2. Hatthiyānaṃ assayānaṃ dibbayānaṃ samajjhagaṇ²
tena pecchakadānena³ patto 'mhi āsavakkhayaṃ.
3. Ekanavute ito kappe yaṃ peccham⁴ adadiṃ tadā
duggatiṃ nābhijānāmi pecchadānass⁴ idaṃ phalaṃ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Pecchadyako⁴ thero i. g. a-ti.
Pecchadāyakattherassa apadānaṃ⁴ samattaṃ.

[520. *Saraṇāgamaniya.*]

1. Āruhimha⁵ tadā nāvaṃ bhikkhu ca 'jīvako c' ahaṃ⁶
nāvāya bhijjamānāya bhikkhu me saraṇaṃ adā.
2. Ekatiṃse ito kappe yaṃ so me saraṇaṃ adā
duggatiṃ nābhijānāmi saraṇāgamane phalaṃ.
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Saraṇāgamaniyo thero i. g. a-ti.
Saraṇāgamaniyuttherassa apadānaṃ samattaṃ.

¹ G. ekaṃ pecchaṇ.² G. samajjhukaṇ; S¹ samajjh' ahaṃ; S² samajjakaṇ.³ G. macchaka^o.⁴ G. meccaṇ.⁵ G. aruhimhi.⁶ G. mayaṃ; S² bhikkhav' ājivako c' ahaṃ.

[521. *Abbhañjanadāyaka.*]

1. Nāgaro Bandhumatiyā rājuyyāne vasāṃ' ahaṇ
dhammavādī¹ tadā āsiṇ kamaṇḍaludharo ahaṇ.
 2. Addasaṇ virajaṇ² Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ
padhānapahitattaṇ taṇ jhāyiṇ jhāuarataṇ vasiṇ.³
 3. Sabbakāmasamiddhiṃ ca oghatiṇṇam anāsavaṇ
disvā pasanno sumano abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
 4. Ekanavute ito kappe yam abbhañjanam⁴ adās ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi abbhañjanass'⁴ idaṇ phalaṇ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Abbhañjanadāyako thero i. g. a-ti.
Abbhañjanadāyakattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[522. *Pūpapavadāyaka.*]

1. Divāvilhārā nikkhanto Vipassī lokanāyako
lahupūpapavaṇ⁵ datvā kappāṇ saggamhi mod' ahaṇ.
 2. Ekanavute ito kappe pūpapavaṇ⁶ adās' ahaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi pūpapavass'⁷ idaṇ phalaṇ.
 3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Pūpapavadāyako thero i. g. a-ti.
Pūpapavadāyakattherassa⁸ apadānaṇ samattaṇ.

[523. *Duṇḍadāyaka.*]

1. Kānanaṇ vanam ogayha veluṇ chetvān' ahaṇ tadā
ālambanaṇ gahetvāna saṅghassa adadiṇ ahaṇ.
2. Tena cittappasādena subbate⁹ abhivādiya
ālambadaṇḍaṇ datvāna pakkāmi uttarāṃukho.

¹ G. S¹ cammavāsī.² S¹ vasi; G. vasi.³ G. labhusuputaṇ.⁷ S² pupaṭassa; G. supuṭassa.⁸ S² Pupaṭaka°; G. Supuṭadāyaka.² G. S¹ vimalaṇ.⁴ G. abhūñjanaṇ.⁶ S² pūpapavakaṇ.⁹ G. pubbake.

3. Catunavute ito kappe yaṇ daṇḍaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi daṇḍadānass' idañ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Daṇḍadāyaka itthero i. g. a-ti.
Daṇḍadāyakattherassa apaḍānaṇ samattaṇ.

[524. *Girinelapūjaka*.]

1. Migaluddo pure āsiṇ vicine¹ vicaraṇ ahaṇ
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sabbadhammāna pūraguṇ.
2. Tasmaṇ mahākāruṇike² sabbasattahite raṭe
pasannacitto sumano nelapupphaṇ³ apūjayaṇ.
3. Ekatiṇse ito kappe yaṇ puppham abhipūjayaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idañ phalaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Girinelapūjako thero i. g. a-ti.
Girinelapūjakattherassa apaḍānaṇ samattaṇ.

[525. *Bodhisammajjaka*.]

1. Ahaṇ pure hodhipattaṇ ujjiḥitaṇ⁴ cetiyaṅgane
taṇ gahotvāna chaddesiṇ alabbiṇ vīsati guṇe
2. Tassa kammassa tejena saṇsaranto bhavābhavē
duve bhavē saṇsarāmi devattaṇ cāpi mānusaṇ.
3. Devalokā cavitvāna āgantvā mānusaṇ bhavaṇ
duve kule pajāyāmi khattiye cāpi brāhmaṇe.
4. Aṅgapaccaṅgasanpanno ārohapariṇāhava
abhirūpo ruci⁵ homi sampunṇaṇgo⁶ anūnako.
5. Devaloke manusse vā jāto vā yattha katthaci
bhavē suvaṇṇavaṇṇo⁷ va uttattakanakūpano.

¹ G. S¹ vivane.² G. S¹ °kāruṇiko.³ S¹ tela°.⁴ S² udakkhittaṇ.⁵ G. S¹ Suoi.⁶ G. sampunṇago.⁷ G. S¹ °vaṇṇe.

- adukā maddavā niddhā¹ sukhumā sukumārakū²
 shavi me sabbadā hoti bodhipatṭe su-chaḍḍite.
 . Yato kuto ca³ gatisu sarīre samudāgate⁴
 na lippati⁵ rajojallaṇ vipāko pattachaḍḍite
 8. Uṇhe vātātape tassa aggitāpena vā puna
 gatte sedā na muccanti vipāko pattachaḍḍite.
 9. Kuṭṭhaṇ gaṇḍo kilāso ca tilakā pilakā tathā
 na honti kāye dadduṇ⁶ ca vipāko pattachaḍḍite.
 10. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati⁷ bhavābhavē
 rogā na honti kāyasmaṇ vipāko pattachaḍḍite.
 11. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhavē
 na hoti cittajā pīlā vipāko pattachaḍḍite.
 12. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhavē
 āmittā na bhavant' assa vipāko pattachaḍḍite.
 13. Aparam pi guṇaṇ tassa nibbattati bhavābhavē
 anūnabhogo bhavati vipāko pattachaḍḍite.
 14. Aparam pi guṇaṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 aggi-rajjūhi⁸ corehi na hoti udake bhayaṇ.
 15. Aparam pi . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 dāsī dāsā anucarā honti cittānuvattakā.
 16. Yamhi āyuppanānamhi jāyate⁹ mānuse bhavē
 tato na hāyate āyu tiṭṭhate yāvatāyukaṇ.
 17. Abbhantarā bahicarā¹⁰ negamā ca saraṭṭhakā
 anuyuttā honti sabbe pi vuṭṭhikāmā sukhicchakā.¹¹
 18. Bhogavā yasavā homi sirimā nītipakkhavā
 apeta bhayasantāso bhavesaṇ sabbato¹² bhavē.
 19. Devā manussā asurā gandhabbā yakkha-rakkhasā
 sabbe te parirakkhanti bhavē saṅsarato sadā.¹³
 20. Devaloke manusse vā anubhotvā ubho yase
 avasāne¹⁴ ca nibbānaṇ sivaṇ patto anuttaraṇ.

¹ G. niddā.² G. sukumādakā.³ S² kutoci.⁴ G. sadhunadāgatena.⁵ S¹ lippati.⁶ G. daddu.⁷ S² nibbatti always.⁸ S² °rājūhi; S¹ rājūhi.⁹ G. āyuppanānamhi āyate; S¹ ayate.¹⁰ G. S¹ hāhirā ca.¹¹ S¹ sakicchakā; S² °su-m-icchakā; G. buddhikāmā°.¹² G. °pabbato; S¹ °sabbaso.¹³ G. tassa.¹⁴ G. bhavasāne.

- dhārani-r-iva sīlena Himavā va samāhlinā
 bhākāso viya paññāya asaṅgo¹ anilo yathā.
 3. Sa kadāci mahāvīro parisāsu visārado
 saccāni sampakāseti uddharanto mahājanay.
 6. Tadā hi Bārāṇasīyam seṭṭhiputto mahāyaso
 ās' ahaṇ dhanadhaññassa pahūtassa pahū tadā²
 7. Jaṅghāvihāraṇ vicaraṇ Migadāyam upacce' ahaṇ³
 addasaṇ tādisaṇ Buddhaṇ desentaṇ amataṇ padaṇ.
 8. Vissatṭhakantavacanaṇ karavīkasamassaraṇ
 haṇsadundubhi-nigghosaṇ⁴ viññāpentaṇ mahājanaṇ
 9. Disvā devātidevan taṇ sutvā ca madhuraṇ giraṇ
 palāy' ānappake bhoge pabbajīṇ anagāriyaṇ.
 10. Evaṇ pabbajito cāhaṇ nacirena bahussuto
 ahoṇ⁵ dhammakathiko vicittapaṭibhānavā.
 11. Mahāparisaṇaṇjhe 'haṇ haṭṭhacitto punappunaṇ
 vaṇṇayiṇ⁶ hemavaṇṇassa vaṇṇaṇ vaṇṇavisārado⁷:
 12. Esa khīṇāsavo Buddho anīgho chinnaṇsaṇsayo⁸
 saḥhakammakkhayaṇ paṭto vimutto satīsāṇikkhaya.⁹
 13. Esa so bhagavā Buddho esa sīho anuttaro
 sadevakassa lokassa brahmacakkappavattako.
 14. Danto dametā santo ca sametā nibbuto isi
 nibbāpetā ca assattho assāsetā mahājanaṇ.¹⁰
 15. Vīro suro ca dhīro ca pañño kāraṇiko¹¹ vasi¹²
 vijitāvi ca sa jino apagabbho¹³ anālayo.
 16. Anejo acalo dhīmā amoho asamo muni
 dhorayho usabho nāgo sīho sakko gurūsu pi¹⁴
 17. Virāgo vimalo brahmā vādisuro¹⁵ raṇaṇjaho¹⁶
 akhilo ca visallo¹⁷ ca asamo payato¹⁸ suci.¹⁹

¹ G. asaṅgā.

² G. bahu tassa bahu tadā; S¹ bahu tassa bahū tadā; S² g. *deficient*.

³ G. S¹ upes'o.

⁴ G. haṇsaduddabhi°; S² °junūbhi.

⁵ G. S¹ ahosi.

⁶ G. S¹ vaṇṇayī.

⁷ G. vaṇṇavaṇṇaṇ°.

⁸ G. bhinna°.

⁹ S² pati°; S¹ saṇkhaya.

¹⁰ G. °janī.

¹¹ G. mañño°; S² paññā°.

¹² S² G. vasi.

¹³ S¹ appagabbho.

¹⁴ S² gurūsu oi.

¹⁵ G. vāri°.

¹⁶ S¹ dhanaṇjaho; G. °jayo°.

¹⁷ G. S² vipallo.

¹⁸ G. S¹ samyato.

¹⁹ S¹ G. suci.

18. Brāhmaṇo samaṇo¹ nātho bhisakko sallakattako
yodho Buddho suto sūto² acalo mudito 'sīto.³
19. Tātā tantā ca hantā⁴ ca kattā netā pakāsītā
sampahaṇsitā bhottā⁵ ca chettā sotā⁶ pasāṇsitā
20. Akhilo ca visālo ca aniggho⁷ akathaṅkathī⁸
anejo virajo khattā⁹ gandhā mettā pakāsītā.¹⁰
21. Tāretā atha tāretā¹¹ kāretā sampadāletā¹²
pāpetā sahītā hantā hantā tātāpi tāpaso.¹³
22. Samacitto samasamo asahāyo dayāvaso
accherasanto¹⁴ akuho¹⁵ katāvīsi satthāno.
23. Nittiṇṇakāṅkho nimunāno appameyyo anūpano
sabbavākyapathātīlo¹⁶ saccameyyuntāgo jino.¹⁷
24. Sattasāravare¹⁸ tasmiṃ pasādo¹⁹ amatāvaho
tasmā Buddhe ca dhamme ca saṅghe satthā²⁰ mahiddhikā.
25. Guṇehi evamādīhi tilokasaraṇuttamaṃ
vaṇṇento parisāmajjhe akaṇṇ dhammakathayāhaṇ.
26. Tato cuto 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhayā
tato cuto manussesu jāto homi sugandhiko.
27. Nissāso²¹ mukhagandho²² ca dehagandho tath' eva me
sedagandho²³ ca satatam sabbagandho ti seti me.
28. Mukhagandho²⁴ sadā mayhaṇ padumuppalacaniṇṇa²⁵
atisanto sadā vāti²⁶ sarīro ca tath' eva me.
29. Guṇatthavassapupphan²⁷ taṃ phalaṃ tu param²⁸ abbhutaṃ
ekaggamanasā sabbe vaṇṇavissaṇṇaṃ suṇoṭha²⁹ me:

¹ S¹ samaṇo. ² S² yodho yodho Buddho sūto; G. °muto suto.

³ S¹ muditodito; G. mudito vito.

⁴ G. dhātā dātā ca hantā; S¹ dhītā ratā ca bhantā.

⁵ G. yottā; S¹ vettā.

⁶ G. S¹ hetā.

⁷ G. S¹ aniggho

⁸ S¹ °kami; G. akataṇ kati.

⁹ G. S¹ mattā.

¹⁰ G. vettā vaṇṇiṇṇitā; S¹ pottā dhaṇṇiṇṇitā

¹¹ G. kāretā.

¹² S¹ °dāditā; S² °dāritā.

¹³ S² tātāpi tāva so.

¹⁴ G. S¹ °patto.

¹⁵ S² akubho.

¹⁶ G. sabbavākyapat^o; S² sabbavākyan^o.

¹⁷ G. S² °noyyanta bhio jino.

¹⁸ G. °paro; S¹ sattasādhare.

¹⁹ G. pasādhā.

²⁰ G. sadā; S¹ saddā.

²¹ G. nayāniyo; S¹ niyāyo.

²² S² sukha^o.

²³ G. dca^o; S¹ S² scca^o.

²⁴ S¹ °campako.

²⁵ G. padāvāti; S² sahāvāti.

²⁶ G. °pubban.

²⁷ G. jalantaṇ padan; S¹ °pariṇ.

²⁸ G. S¹ sunātha.

- .. Gunay Buddhassa vatvāna hitāya janasaṇḍhisu¹
sukhito homi sabbattha rasaddhoviśamāyuto.²
31. Yasasī sukhito kanto³ jutimā piyadassano⁴
vattā aparibhūto ca niddoso paññavā tatthā.
32. Khīṇ' ev' āyu pi⁵ nibbānaṃ sulabhaṃ Buddhabhuttino⁶
tesaṃ hetuṃ pavakkhāmi taṃ suṇoṭha yatthātathaṃ.
33. Santaṃ yasaṃ bhagavato vidhinā⁷ abhivādayaṃ⁸
yattha tatth' upapanno⁹ pi yasasī tena bhoṃ' ahaṃ.
34. Dukkhaṇṭakaraṇaṃ Buddhaṃ dhaṇṇaṃ santaṃ asaṅkhaṭaṃ
vaṇṇayaṃ sukhado āsiṃ¹⁰ sattānaṃ sukhito tato.
35. Guṇaṃ vadanto Buddhassa Buddhapīṭisaṃāyuto
sakantim parakantiṃ ca janayaṃ tena kantimā.¹¹
36. Janoghe tittikākiṇṇo¹² abhikhuyya kutittihīye
guṇaṃ vadanto jotesiṃ¹³ nāyakaṃ jutimā tato.
37. Piyakārijanassāpi¹⁴ sambuddhassa guṇaṃ varaṃ¹⁵
saraṃ diyaśaṅko 'haṃ¹⁶ ten' āsiṃ¹⁷ piyadassano.
38. Yathāsattivasenāhaṃ sabbavācāhi¹⁸ santhaviṃ
sugataṃ tena vāgiso¹⁹ vicittapaṭibhānavā.
39. Ye bālā vimatiṃ²⁰ pattā²¹ paribhonti mahāmuniṃ
niggahiṃ²² te saddhammena paribhūto na ten' ahaṃ
40. Buddhavaṇṇehi sattānaṃ kilese apaniṃ²³ ahaṃ
nikkilesamano homi tassa kammassa vāhasā.

¹ G. hitāyaṃ ca naṃ saṇḍisu; S¹ hitāyaṃ oha na sandhisu.

² S¹ rasaghoṇisaṃāyuto; G. rasavagghāvivahāsuto; S² dasaddhovi-
samāyuto.

³ G. S¹ santo.

⁴ G. viśadassato; S¹ viśadayato.

⁵ S² khīṇo; S¹ khīṇ evāsaṇḍhisu.

⁶ G. °gattino.

⁷ S² vicinā.

⁸ G. abhitaṣaṃ ahaṃ; S¹ agatass' ahaṃ; S² vāhayaṃ.

⁹ S¹ yattha yattho.

¹⁰ G. S¹ āsi.

¹¹ S¹ akanti sarakanti ca nayaṃ tena khatantimā; G. akantimadakanti¹
-ca nayitthe na khatanti me; S² °ohanayaṃ.

¹² G. jino tētittikākiṇṇo; S¹ jino te tittikākiṇṇo; S² janogho.

¹³ G. S¹ jotesi.

¹⁴ G. piyakārijanassāpi; S² piyakārijanassāsiṃ.

¹⁵ G. guṇavarāṃ; S¹ guṇavarāṃ; S² °vadaṃ.

¹⁶ G. paraṃ; S¹ saraṃ rivassaṅko haṃ.

¹⁷ G. tenāhaṃ; S² S² tenāsi.

¹⁸ G. °vātaḥi.

¹⁹ S² G. S¹ Vāgiso.

²⁰ S¹ vimati; G. vimati.

²¹ G. sattā.

²² G. niggahi; S¹ niggahan.

²³ S¹ apanes; G. asanes.

41. Sotūnaṇ¹ Buddhim ajaṇiṇ² Buddhānussatidesako
tenāham āsiṇ³ sappañño nipuṇatthavipassako.
42. Sabbāsavaaparikkhīṇo tiṇṇasamsārasāgaro⁴
sikhī va anupādāno pāpuṇissāmi nibbutaṇ.
43. Imasmiṇ yeva kappasmiṇ yam ahaṇ santhaviṇ jinaṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhavaṇṇass' idaṇ phalaṇ.
44. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
46. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sugandho thero i. g. a-ti.
Sugandhattherassa upadānaṇ samatay.

Uddānaṇ :

Tiṇḍo Pecchado c' eva Saraṇ' Abbhāñjanappaḍo
Pūpaṭi⁵ Daṇḍadāyī ca Nelapūji tath' eva ca
Bodhisammajjako 'Maṇḍo Sugandho dasamo diḍo
gāthā sataṇ satevīsaṇ gaṇitaṇ c' ettha sabbaso.
Tiṇḍāyakaṇvaggo tepaññāso.⁶

LIV

[528. *Mahākaccāna.*]

1. Padumuttaro nāma jino anejo ajitañjayo
satasahassee kappānaṇ ito uppajji nāyako.
2. Vīro kamalapattakkho sasaṇkavimalānaṇo
kanakācalaśaṇkāso ravidittiharippabho⁷
3. Sattanettamanohāri⁸ varalakkaṇabhūsito
sabbavākyapathātito manujāmarasakkato.
4. Sambuddho⁹ bodhayaṇ satte vāgīso¹⁰ madhurassaro
karuṇānidḍhasantāno¹¹ parisāsu visārado.

¹ G. S² sotunaṇ; S¹ hetunaṇ.

³ G. S¹ teuāpi āsi.

⁵ G. Supuṭi; S¹ Supaṭi.

⁷ G. °samappabho; S² °harappabho.

⁹ G. sa buddho.

¹¹ S¹ taruṇa niddha; G. niddha corrected to °nibandhasantāno; S² °niddha.

² G. ajanī; S¹ ajanī.

⁴ G. S² tiṇṇaḍo.

⁶ G. S¹ tepaññāśamo.

⁸ S² °hāriṇ.

¹⁰ G. S¹ vāgī; S² vāgīso.

5. Deseti madhuraṇ dhammaṇ catusaccupasañhitay
niṃṣugge mohapaṅkamhi samuddharati pāṇino.
6. Tadā ekacaro hutvā tāpaso Himavālayo
nabhasā mānusaṇ lokaṇ gacchanto jinani addasaṇ.
7. Upecca santikaṇ tassa assosiṇ dhammadesanaṇ
vaṇṇayaṇ tassa vīrassa sāvakassa mahāguṇaṇ:
8. Saṅkhittena mayā vuttaṇ vitthārena pakāsayaṇ
parisaṇ mañ ca toseti yathā Kaccāyano ayaṇ¹.
9. Nāhaṇ evaṇ vidhaṇ kañci aññaṇ passāmi sāvakaṇ
tasmā² 'tadagge es' aggo evaṇ dhāretha bhikkhavo.
10. Tadāhaṇ vinhiṭo hutvā sutvā vākyamanoramaṇ³
Himavantaṇ gamitvāna āhatvā⁴ pupphaśācayaṇ
11. Pūjetvā lokasaraṇaṇ tan ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
tadā mam' āsayaṇ ūatvā vyāhāsi⁵ saraṇaṇjaḥo:
12. Passath' etaṇ isivaraṇ muddhantakanakattacaṇ
muddhaggaḷomaṇ pīn' aṇsaṇ⁶ acalaṇ añjalin ṭhitaṇ.⁷
13. Hāsasupunnāyanaṇ Buddhavaṇṇagatāsayaṇ⁸
dhammapaṭṭiggaḷavaraṇ⁹ amatāsittasannibhaṇ.¹⁰
14. Kaccānassa guṇaṇ sutvā taṇ ṭhānaṇ patthayaṇ¹¹ ṭhito
anāgataṇhi addhāne Gotamassa mahāmune.
15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kaccāno nāma nāmena hessati satthu sāvako.
16. Bahussuto mahāñāṇi adhippāyavidū mune
pāpūṇissati taṇ ṭhānaṇ yathāyaṇ vyākato mayā.¹²
17. Satasaḥasse ito kappe yaṇ kammaṇ akariṇ tadū
duggatiṇ nābhijānāni Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
aññagatiṇ¹³ na gacchāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
19. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nice kule na jāyāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. S² ahaṇ.

² S¹ taṇ me.

³ G. S¹ vākyam manaramaṇ.

⁴ S² āgantvā; G. āhitvā; S¹ āhatvā.

⁵ G. S¹ vyākūṣi; S² vyāhāti.

⁶ S¹ paṇamaṇ.

⁷ S¹ añjaliṭṭhitaṇ.

⁸ S² 'haṭṭāsayaṇ.

⁹ G. corrected to dhammaṇaṇ uggaḥadayaṇ; S² dhammaṇ va viggahaṇ
varaṇ.

¹⁰ S² amatāsatta°.

¹¹ S² patṭhayaṇ.

¹² G. S¹ aññaṇ°.

20. Pacchime ca bhāve dāni jāto Ujjeniye pure
Pajjotassa Acaṇḍassa¹ purohitadijātino.²
21. Putto Tirīṭivacchassa³ nipuṇo vedapāragū
mātā ca Candupadumā⁴ Kaccāno haṃ varattaco.⁵
22. Vimaṇṣanatthaya Buddhassa bhūṇupālena pesito
disvā mokkhapuradvāraṇ⁶ nāyakaṃ guṇasañcayaṃ
23. Sutvā ca vimalaṃ vākyaṃ gatipaṇkavisosanaṃ
pāpuṇiṃ amataṃ santaṃ satehi saha pañcahi.⁷
24. Adhippāyavidū jāto sugatassa mahāmate
ṭhapito etadagga ca susamiddhananoratho.
25. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Sūgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
27. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Mahākaccāno therō i. g. a-ti.
Mahākaccānattherassa apadānaṃ samattaṃ

[529. *Vakkali*.]

1. Ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako
Anomā nāmo amito nāmena Padumuttaro
2. Padumākūravadaṇo padumāmalasucchavi
lokenānupalitto va toyena padumaṃ yathā.
3. Dhīro⁸ padumapattakkho kanto va padumaṃ yathā
padumuttaragandho 'va⁹ tasmā so Padumuttaro.
4. Lokajettho ca nimmāno andhānaṃ nayanūpamo
santaveso guṇanidhi karuṇāmatissāgaro.¹⁰
5. Sa kadāci¹¹ mahāvīro brahmāmarasuraccito¹²
sadevamanujākiṇṇo janamañjhe januttamo¹³
6. Vadanena sugandhena madhurena rutena ca
rañjayaṃ parisāṃ sabbaṃ santhavi sāvakaṃ sakaṃ :

¹ G. sa Caṇḍassa.² G. °dijādino.³ G. Tirīṭi°; S¹ Tiditī°.⁴ G. S¹ Candinā nāma.⁵ S² varatthamo; S¹ parattaco.⁶ S¹ °puray rammaṇ.⁷ G. *alters MS. to seschi saha sattabhi*; S¹ *and S² read as text.*⁸ G. S¹ vīro.⁹ S¹ ca.¹⁰ S¹ karuṇāniākaro; Cy. °ākaro.¹¹ S¹ sakadāmi; S² sakadāsi.¹² S¹ °āsurasurādhitto; G. *corrected to* °āsurasuraccito.¹³ G. S¹ annittamo.

7. Saddhādhimutto¹ sumati mama dassanalālaso
n' atthi etādiso añño yathāyaṇ bhikkhu Vakkali.
8. Tādā 'haṇ Haṇsavatīyā nagare brāhmaṇatrajo
hutvā sutvā etaṇ² vākyāṇ taṇ ṭhānaṃ abhiropayaṇ³.
9. Sasāvakāṇ taṇ⁴ vimalaṇ nimantetvā Tathāgataṇ
sattāhaṇ bhojayitvāna dussehi chādayiṇ tadā.
10. Nipacca sīrasā tassa anantaḡuṇasāgare
nimuggo pīlisampunṇo imaṇ⁵ vacanam abravīṇ:
11. Yo so tayā santhavito ito sattamake 'hani
bhikkhusaddhāvataṇ aggo tādiso hom' ahaṇ mune.⁶
12. Evaṇ vutte mahāvīro anāvaraṇadassano
imaṇ vākyam udīresi parisāyā mahāmuni:
13. Passath' etaṇ māṇavakaṇ pītamattṭhaṇivāsanaṇ⁷
hemayaṇṇopacitaṇgaṇ⁸ jananettamanoharaṇ.
14. Eso anāgataddhāne Gotamassa mahesino
aggo saddhādhimuttāṇaṇ sāvako yaṇ bhavissati.
15. Devabhūto manusso vā sabbasantāpavajjito
sabbabhogaparibbūlho sukhito saṇsarissati.
16. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
17. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanānimitto
Vakkali nāma nāmena hessati satthu sāvako.
18. Tena kamāvisesena eetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇ agacch' ahaṇ.
19. Sabbattha sukhito hutvā saṇsaranto bhavābhavē
Sāvattṭhiyaṇ pure jāto kule aññatare ahaṇ
20. Nonītasukhumālaṇ maṇ jātapaḷlavakomalaṇ
maṇdaṇ uttānasayanaṇ piṇṇābhayaṇajjitaṇ
21. Pādamūle mahesissa sāyeyyaṇ dīnamānasā⁹
idaṇ dadāma te¹⁰ nāttha saraṇaṇ hohi¹¹ nāyaka.

¹ S¹ ādhimutto.

² S¹ sutvā ca pana taṇ.

³ G. S¹ abhiropayaṇ.

⁴ S¹ sasāvakāṇaṇ.

⁵ G. S¹ iṇaṇ.

⁶ S¹ 'haṇ mahāmune.

⁷ G. pītamattṭha^o; S¹ sitamaddha^o.

⁸ S² opadhiṭṭhaṇaṇ; S¹ opatitṭhaṇaṇ (opatitṭhaṇaṇ ?)

⁹ S¹ jīnamāsaṇ; Cy. dīnamānasā and glosses bhīṇāntā; S² jīna^o

¹⁰ G. imaṇ^o; S¹ imaṇ dadāma te.

¹¹ S¹ S² hoti.

22. Tadā paṭiggahī¹ so maṇ bhītāna saraṇo² muni
jālinā suṅkhalaṅkena³ mudukomalapāṇinā.
23. Tadā pabhuti tenāhaṇ ārakkheyyena rakkhito
sabbūpadhivinimmutto⁴ sukkena parivaddhito.⁵
24. Sugatena vinā bhūto ukkaṇṭhāmi mukuttakaṇ
jātiyā sattavasso 'haṇ pabbajīṇ anagāriyaṇ.
25. Sabbapārami-sambhūtaṇ nilakkhinayanaṇ paraṇ⁶
rūpaṇ sabbasubhākiṇṇaṇ⁷ atitto pihayāni' ahaṇ.⁸
26. Buddharūparataṇ ūatvā tadā ovaḍi maṇ jino :
alaṇ Vakkali kiṇ rūpe ramase bālanandite.
27. Yo hi passati saddhammaṇ so maṇ passati paṇḍito
apassamāno saddhammaṇ maṇ passan pi na passati.
28. Anantādīnava kāyo visarukkkhasamūpamo⁹
āvāso sabbarogaṇaṇ puṇḍo dukkhassa kevalo.
29. Nibbindiya tato rūpe khandhānaṇ udayabbayaṇ
passaṇ sabbakilesānaṇ¹⁰ sukken' antam gamissati.
30. Evaṇ tenānusiṭṭho 'haṇ nāyakena hitesinā
Gijjhakūṭaṇ samāruya jhāyāmi giriniddare.¹¹
31. Thito pabbatapādambhi mam āha¹² sa mahāmuni
Vakkali ti jino vācaṇ taṇ sutvā mudito ahaṇ.
32. Pakkhaṇḍi¹³ selapabbhāre anekasataporise
tadā Buddhānubhāvena sukken' eva mahiṇ gato.¹⁴
33. Puno pi dhammaṇ desesi khandhānaṇ udayavyayaṇ
tam ahaṇ dhammam aññāya arahattaṇ apāpuniṇ.
34. Su-mahāparisāmajjhe¹⁵ tadā maṇ¹⁶ maraṇantago¹⁷
aggaṇ saddhādhimuttānaṇ paññāpesi mahāmati.
35. Śatasahassee ito kappe yaṇ kammam akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.

¹ G. paṭiggahi; S¹ paṭiggāhe.

² G. S¹ bhītānaṇ°.

³ S² saṭṭhikantena.

⁴ S¹ sabbopadhi°.

⁵ G. parivuddhito; S² parivattito.

⁶ S² G. lakkhinilayanaṇ paraṇ; S¹ lakkhinilānāyanaṇ paraṇ.

⁷ S² sabbag°.

⁸ S¹ viharem' ahaṇ; G. viharūm' ahaṇ.

⁹ S¹ viśadukka°.

¹⁰ G. S¹ sabbag°.

¹¹ S¹ °niddhāre; G. °kaudaro.

¹² S² āhā.

¹³ G. S¹ pakkhandi.

¹⁴ S² mahi.

¹⁵ G. S¹ °parisa°.

¹⁶ G. S¹ tadā 'haṇ.

¹⁷ *Cy. gives two readings : caraṇantago and maraṇantago.*

36. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 37. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 38. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vakkali thero i. g. a-ti.
 Vakkalittherassa¹ apadānaṇ samattaṇ.

[530. *Mahākappina.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
udito jaladākāse² ravīva saradambare.
2. Vacanābhāya bodheti veneyyapadumāni so
kilesapaṇkaṇ soseti matirasmihi nāyako.
3. Tittihīyānaṇ³ yaso hanti khajjotābhā⁴ yathā ravi
sabbattham sampakāseti⁵ ratanaṇ va⁶ divākaro.
4. Guṇānaṇ āyati bhūto ratanānaṇ va sāgaro
pajjunno pi⁷ va bhūtāni dhammameghena vassati.
5. Akkhadasso tadā āsiṇ nagare Haṇsasavhaye
upecca dhammaṇ assosiṇ jalajuttamanāmino
6. Ovādakassa bhikkhūnaṇ sāvakassa katāvino⁸
guṇaṇ pakāsayantassa vāsayanīta⁹ me manaṇ.
7. Sutvā patīlo sumano nimantetvā Tathāgataṇ
sasissaṇ bhojayitvāna taṇ ṭhānaṇ abhipatthayiṇ.
8. Tadā haṇsasamābhāgo haṇsadundubhinīvaco¹⁰
passath¹¹ etaṇ mahāmattaṇ vinicchayavisāraḍaṇ
9. Mama pādaniūle¹² patitaṇ samuggatatanūruhaṇ
jinuuttavaṇṇaṇ¹³ pīn' aṇsaṇ¹⁴ pasanna-nayanānaṇ¹⁵
10. Parivārena mahatā rājāyuttaṇ¹⁶ mahāyasaṇ
eso katāvino ṭhānaṇ pattheti mudilāya so.¹⁷

¹ S¹ Vakkaliya°.² G. jagad° corrected to jaladākāse; Cy. 'va' jaṭākāse and glosses saka-lākāse³ S¹ tittihikānaṇ.⁴ S¹ vajjātābhā.⁵ G. saccatthābhaṇ pakāseti; S¹ sabbattha sampakāseti.⁶ S¹ sarade va.⁷ G. r-iva.⁸ G. S¹ S² kathāvino.⁹ G. tappayantassa.¹⁰ G. °dudrabhinīvaco; S¹ °dudubhinisabbace; S² °nisvano; cf. p. 160, g. 8.¹¹ G. passate; S² sacathe.¹² G. S¹ sampādamūle.¹³ S¹ jīmūta°.¹⁴ S¹ pīnaṇ; S² supīnaṇ.¹⁵ G. S² pasanna°.¹⁶ S² rājāyantaṇ; S¹ rājāyattaṇ; G. corrected to rājāyuttaṇ¹⁷ S¹ pūritāya so.

11. Iminā paṇḍapātena¹ eāgena paṇidhīhi² ea
kappasatasahassāni n' upapajjati duggatiy.
12. Devesu devasobhāgyaṇ³ manusseṣu mahantataṇ
anubhotvāna sesena nibbānaṇ paṇḍissati.
13. Satasahasṣe ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
14. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimutto
Kappino nāma nāmena hessati satthi sāvako.
15. Tato 'haṇ sukataṇ kārāṇ katvāna jinasāsaṇ
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tusitaṇ agamū⁴ ahaṇ.
16. Devamānusaṇ rajjāni sutaso amū⁵siya
Bārāṇasiyaṇ āsanne jāto Keniyaṇ jātīyā.⁴
17. Sahassaparivāreṇa sapajjapātiko ahaṇ
pañcapaceekabuddhānaṇ satthi samupattḥaliy.
18. Temāsaṇ bhojayitvāna pacchā dānmi⁵ ticivaraṇ
tato cutā mayaṇ sabbe ahunha⁶ Tidasūpagā
19. Puno sabbe mānussaṇ āgamaṇha⁷ tato cutā
Kukkuṭaṇihi pure jāto Himavantaṣṣa passato.
20. Kappino nām' ahaṇ āsiṇ rājaputto mahāyaso
śeṣānaccakule jātā mānava parivārayaṇ.
21. Mahārajjaṇ sukhapputto sabbakāmasamiddhimā
vāṇijehi samakkhātāṇ Buddhuppadanā apāpūṇiy.
22. Buddho loka samuppanno asamo ekapuggalo
so pakāseti saddhammaṇ amataṇ sukhān uttamaṇ.
23. Suyuttā tassa sissā ca sumuttā ca anāsava⁸
sutvā⁹ esaṇ⁸ suvacanaṇ sakkaritvā va⁹ vāṇije
24. Vihāya¹⁰ rajjaṇ sāmacco nikkhamiy Buddhamaṇako
nadiṇ disvā Mahācandaṇ pūritaṇ samatitḥikaṇ
25. Appatiṭṭhaṇ anālambaṇ duttaraṇ sīghavāhinīy
guṇaṇ saritvā Buddhassa sotthinā samatikkamaṇ.
26. Bhavaṇotaṇ sace Buddho tiṇṇo lokantaṇo vidū¹¹
etena saecavajjena gāmanaṇ me samijjhata.

¹ S¹ piṇḍapātena; G. pāṇipātena.

² G. °panidhāya; S¹ cetanā paṇidhāya.

³ G. S¹ °sobbhaggaṇ.

⁴ S² Kāliyaṇ jātīyā; S¹ Tejīyaṇ jātīyā.

⁵ G. dāmma.

⁶ G. ahunhā; S¹ ṭhūmhi.

⁷ G. agamaṇha.

⁸ S¹ sutvāna 'saṇ; S² evaṇ.

⁹ G. S¹ sakkarotvāna.

¹⁰ G. pihāya.

¹¹ G. S¹ lokantaṇū.

27. Yādi santigamo maggo mokkho ca santikaṇ¹ sukhaṇ
etena saccavajjena gamanam me samijjhatu.
28. Saṅgho ce tinnakantāro puññakkhetto anuttaro
etena saccavajjena gamanaṇ me samijjhatu.
29. Saha kate saccavare maggā-d-apagataṇ jalaṇ
tato sukkena uttinnō naditīre manorame
30. Nisinnaṇ addasaṇ Buddhaṇ udentāṇ va pabbhaṇkaraṇ
jalantaṇ hemaseṇaṇ va dīparukkhaṇ va jotitaṇ.
31. Sasiva² tārā sahitaṇ sāvakehi purakkhataṇ
Vāsavaṇ viya vassantaṇ desanājalanandanaṇ.³
32. Vanditvāna saḥāmacco ekamantaṇ upāvisiṇ
tato no āsayaṇ űatvā Buddho dhammam adesayi.
33. Sutvāna dhammaṇ vimalaṇ avocumha mayaṇ jinaṇ
pabbājchi mahāvīra nibbippāmbha bhava mayaṇ."
34. Svākkhāto bhikkhave dhammo dukkhaṇtakaraṇāya vo
caratha brahmacariyaṇ ice āha munisattamo.
35. Saha vācāya sabbe pi bhikkhu-vesadharā⁴ mayaṇ
ahumhā upasampannā sotāpannā ca sāsane.
36. Tato Jetavanaṇ gantvā anusāsi vināyako
anusittho jinenāhaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.
37. Tato bhikkhusaḥassan taṇ⁵ anusāsini ahan tadā
*ma*mānusāsanaṇkarā te pi āsuṇ anāsavā.
38. Jino tasmaṇ guṇe tuṭṭho etadaggo ṭhapesi maṇ
bhikkhu-ovādakāṇ aggo Kappino ti mahājino.⁶
39. Satasaḥasse kataṇ kaumaṇ phalaṇ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṇ⁷ mama.⁸
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhūdā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākappino thero i. g. a-ti.
Mahākappinattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ °caccantikaṇ.

² G. sasiṇ va; S¹ sasi va.

³ (i. desanājāladantaṇ; S¹ desanā jalantaṇ tadā; S² desanājāla°.

⁴ bhikkhavesadharā; G. bhikkhavo samaṇā corrected to bhikkhū
S²

vesadharasaṇṇi.

⁶ G. °jano.

⁵ (i. S¹ °savi.

⁸ S¹ namaṇ.

⁷ G. S¹ jhā.

[531. *Dabbamalla*.]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥ sabbapāṇinaṇ
desanākusalo Buddhō tāresi¹ janataṇ bahuj.
3. Anukampako kārūṇiko hitesī sabbapāṇinaṇ
samppatte tittihīye² sabbe pañcasīle patiṭṭhapi.³
4. Evaṇ nirākulaṇ āsī suññataṇ tittihīyeḥi ca
vicittaṇ arahantehi vasiḥbhūtehi tūḍhi.
5. Ratanānaṭṭhapaññāsaṇ uggaṭṭo so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāso dvattiṇṇasavaralakkhaṇo⁴
6. Vassasatasaḥassāni āyuj vijjati tāvade
tāvataṇ tiṭṭhamāno so⁵ tāresi⁶ janataṇ bahuj.
7. Tadhāhaṇ Haṇṣavatiyaṇ setthiputto mahāyaso
upetvā lokapajjotaṇ assosiṇ dhanimadesanaṇ.
8. Senāsanāni bhikkhūnaṇ paññāpentaṇ sa sāvaḥkaṇ⁷
kittayantassa vacanaṇ suṇṇitvā muḍḍito ahaṇ.
9. Adhikāraṇ sasaṅghassa katvā tassa mahesino
nipacca sirasā pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
10. Tadaḥaṇ sa mahāvīro mama kammaṇ pakittayaṇ :
'So yaṇ⁸ sasaṅghaṇ bhojesī sattāhaṇ lokanāyakaṇ
11. 'So yaṇ kamalapattakkho sīhaṇso kanakattaco⁹
maṇ¹⁰ pādamaḷe patito patthayi¹¹ ṭhānam uttamaṇ.
12. Satasahassee ito kappe Okkākkulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati
13. Sāvako tassa Buddhassa Dabbo nāmena vissuto
senāsanapaññāpako aggo hessat' ayaṇ¹² tadā.
14. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpapiddhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹³ ahaṇ.
15. Satānaṇ tiṇikhattuṇ ca devaraṇṇam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ.

¹ G. tāreti.² S¹ tattha te.³ G. S¹ patiṭṭhasi.⁴ G. S¹ battiṇsa°.⁵ G. tiṭṭhamānaso.⁶ G. S¹ tāreti.⁷ G. S¹ paññāpentaṇ sa sāvaḥkaṇ; S² paññāpentaṇsa.⁸ G. S¹ haṇ.⁹ G. °kattato¹⁰ G. S¹ me.¹¹ S² patthayaṇ.¹² S¹ hessati 'yaṇ.¹³ S² agacch'.

16. Paḍesarajjaṇ vipulaṇ gaṇauṇto asaṇṇikhiyaṇ¹
sabbatthaṇ sukhito āsiṇ tassa kaṇṇuṇassa vūḥṇsā.
17. Ekaṇṇvute ito kappe Vipassī nāma nūyako
upparjji cārunayano² sabbadhammavipassako.
18. Duṭṭhacitto upavadi sāvakaṇ tassa tādino
sabbāsavaparikkhiṇaṇ³ 'suddho' ti ca vijāṇiya.⁴
19. Tass' eva naravīrassa *sāvakānaṇ* mahesinaṇ
salākaṇ paggaḥetvāna khīrodanā⁵ adās' ahaṇ.
20. Imamhi bhaddako kappe brahmabandhu mahāya⁶so
Kassapo nāma nāmena upparjji vadataṇ varo.
21. Sāsanaṇ jotayitvā so abhibhuyya kutāttḥiye
veneyye vinayitvā ca⁶ nibbuto so sasāvako.
22. Sasissa-nibbute nāthe attham entamhi⁷ sāsane
devā kandiṇsu saṇviggā muttakesā rudammukhā,
23. Nibbāyissati dhammakkho⁸ na passissāma subbate
na supissāma saddhammaṇ aho no appapuññatā.
24. Tadāyaṇ puthavi⁹ sabbā acalā sācalācalā¹⁰
sūguro ca sasoko va¹¹ vinandī¹² kurunaṇ pīraṇ.
25. Catuddisā dundubhiyo¹³ nādayiṇsu¹⁴ samānusa¹⁵
samantato asaniyo patiṇsu ca bhayāvahā.
26. Ukkā patiṇsu nabhasā dhūmaketu ca diṇṇati
sabbā-thalaja-sattā ca raviṇsu karuṇaṇ¹⁶ migā.
27. Uppāde dāruṇe diṇvā sāsanaṭṭhaṇ ca sūcakaṇ¹⁷
saṇviggā bhikkhavo tattha¹⁸ cintayimha mayaṇ tadā
28. Sāsanaṇa vinā sammā¹⁹ jīvitena alaṇ mayāṇ
pavisitvā mahāraññaṇ yuñjāma jinasāsane.
29. Addasaṇha tadāraññe ubbidhaṇ selam uttamaṇ
nisseniyaṇ tam²⁰ āruyaṇ nisseniṇ pāṭapamhase.²¹

¹ G. asaṇṇikhiyaṇ.

² S¹ °daṇṇano.

³ S² °parikkhīno.

⁴ G. vijāṇiyyā; S¹ vijāṇiya.

⁵ S¹ khīrodānaṇ.

⁶ S¹ vinayitvāna; S² veneyya°.

⁷ G. atthamantamhi; S¹ anattḥam etatamhi.

⁸ S¹ °yakkho.

⁹ S¹ paṭhavi.

¹⁰ G. acalā sācalo; S¹ acalaṇ°.

¹¹ G. sūgiro°; S¹ sāgare va saḥeto va.

¹² G. vinandī; S¹ vinandī.

¹³ G. dundrabhiyo; S¹ dundubhiyo.

¹⁴ G. samānusaṇsu.

¹⁵ S¹ amānusa.

¹⁶ S² karuṇā.

¹⁷ G. suvakaṇ; S¹ sūsakaṇ.

¹⁸ G. sattā; S¹ satthā.

¹⁹ S² samākaṇ; G. samā.

²⁰ S¹ naṇ.

²¹ S¹ pāṭamamhase; S² pāṭamamhase.

30. Tadā ovadi no thero: Buddhuppādo sudullabho
saddhā vo¹ sulabhā laddhā, thokasesaṇ ca sāsanaṇ.
31. Nipatanti khaṇātītā² anante dukkhasāgare
tasmā payogo kattabbo yāvaṇ ṭhāti³ mune mataṇ.
32. Arahā āsi⁴ so thero anāgāmi tadānugo
susīlā itare⁵ yuttā devalokam agamhase.
33. Nibbuto tinnasaṇsāro suddhāvāse ca ekako⁶
ahaṇ ca Pukkusāti⁷ ca Sabhiyo⁸ Bāhiyo tathā
34. Kumāra-Kassapo c' eva tattha *tatt' u*pagāmiyaṇ⁹
saṇsārabandhanāmuttā Gotamena' ānukampitā.
35. Mallesu Kusinārāyaṇ jāto gabbhe ca¹⁰ me sato
mātā pitā¹¹ cit' ārūhā tato nibbattito¹² s' ahaṇ
36. Patito dabbapuñjamhi tato Dabbo ti vissuto
brahmaceraphalenāhaṇ¹³ vimutto sattavassiko.
37. Khirāsanaphalenāhaṇ pañcaṅgehi upāgato
khiṇāsavo pavādena pāpchi bahu codito.¹⁴
38. Ubho puññaṇ ca pāpaṇ ca vītivatto 'mhi dān' ahaṇ¹⁵
patvāna paramaṇ santiṇ viharāmi anāsavo.
39. Senāsanaṇ paññāpayiṇ hāsaiyivāna¹⁶ subbate
jino tasmiṇ gune tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇ.
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Dabbamallaputto thero i. g. a-ti.
Dabbamallaputtattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[532. *Kumārakassapa.*]

1. Ito satasahasamhi kappe uppajji nāyako
sabbalokahito viro Padumuttaranāmako.
2. Tadā 'haṇ brāhmaṇo hutvā va sato vedapārāgo
divāvihāraṇ vicaraṇ addasaṇ lokanāyakaṇ

¹ G. S¹ vā; S² laddhā vo.

² S¹ ṭhanātītā.

³ G. yāva ṭhāti; S¹ yāvattṭhāti.

⁴ G. S¹ ahosi.

⁵ S¹ itaro.

⁶ G. S¹ ekato.

⁷ G. Pukkusāthi.

⁸ S¹ Sabhiyo.

⁹ G. upakāmayāṇ; S¹ upagāmayāṇ.

¹⁰ G. gabbho va.

¹¹ G. mayā; S¹ mātā mātā.

¹² S² nippatito.

¹³ G. brahmacara^o; S² brahmanvera^o.

¹⁴ G. terito.

¹⁵ G. dānataṇ.

¹⁶ S² bhāsaiyivāna.

16. Padesaccaṇ pakāsentaṇ bodhayantaṇ sadevakaṇ
sahittakathikānaggaṇ¹ vaṇṇayantaṇ mahājānaṇ.
17. Tadā muditacitto 'haṇ nimantetvā Tathāgataṇ
nānārattehi vatthehi alaṅkatvāna maṇḍapaṇ.
5. Nānāratanaṇapajjotaṇ sasaṅghaṇ bhojayaṇ tahiṇ
bhojayitvāna sattāhaṇ nānā-'gga-rasa-bhojanaṇ.
6. Nānācittēhi pupphehi pūjayitvā sasāvakaṇ
nipacca pādamūlamhi taṇ ṭhānaṇ patthayaṇ ahaṇ.
7. Tadā munivaro āha karuṇ' eka-ras-āsayo²
"passath' etaṇ dijavaṇaṇ padumānanalocanaṇ
8. Pītipānujjabahaṇaṇ³ samuggatatanūruhaṇ =
hāsādhikaṇ⁴ visālakkhaṇ mama sāsanaḷāsaṇ
9. Maṇ pādamūle patitaṇ ekāvattasumānaṇaṇ
esa pattheti taṇ ṭhānaṇ vicittakathikatthadaṇ.⁵
10. Satasaḷhasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
11. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Kammāra Kassapo nāma hesseṇa sattho sāvako.
12. Vicittapupphadussānaṇ ratanānaṇ ca vāhasā
vicittakathikānaṇ so aggataṇ pāpupissati. "
13. Tena kammaṇa sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
14. Paribbhaṇaṇ bhavākaṇe raṅgamajjhe yathā naḷo⁷
sākhāmigatrajo hutvā migiyā kucchim okkhamiṇ.⁸
15. Tadā mayi kucchigate vajjhavāraṇ⁹ upatṭhitā
sākhena cattā¹⁰ me mātā nigrodham saraṇaṇ gatā
16. Tena sā migarājena maraṇā parimocitā
pariccajitvā saṇ pāṇaṇ mam evaṇ ovadī tadā:
17. "Nigrodham eva seveyya na Sākhā upasaṇvase
Nigrodhasmiṇ mataṇ seyyo yaṇ ce Sakhasmiṇ jīvitaṇ."¹¹
18. Tunānsi*ṭṭhā* miga-y-ovādena¹¹
ahaṇ ca¹² mātā ca tass' ovādena

¹ S³ sāvakaṇ cittakathikaṇ.² G. tarupaka^o; S² karuṇ^o.³ S¹ pītipamojja^o.⁴ G. hāsādhikaṇ; S² pabbhasedha.⁵ S¹ 'kattahaṇ; S¹ 'kattavaṇ.⁶ S² agaṇṇh.⁷ S¹ namo; S² nabbe.⁸ G. okkhāmi; S¹ okkamī.⁹ G. 'vāra; S¹ gacchavāra; S² bajjhavaraṇ.¹⁰ G. vattā.¹¹ G. migayuvadhena.¹² G. ahacca.

19. Āganūma ramūaṇ Ṭusitādivāsaṇ
gato¹ pavāsaṇ saḡharaṇ yath' eva.
20. Puno Kassapavīrassa attham entamhi² sāsane
āruyha selasikharāṇ yuñjivā jinasāsanaṇ.
21. Idāni 'haṇ Rājagahe³ jāto seṭṭhikule ahuṇ
āpannagabbhā⁴ me mātā pabbajij⁵ anagāriyaṇ.
22. Sagabbhan taṇ viditvāna Devadattam upānayaṇ
so avoca: 'vināsetha pāpikaṇ bhikkhuniṇ⁶ imaṇ.'
23. Idāni pi munḡdena jīnena anukampitā
sukhiṇi ājaṇi⁷ mayhaṇ mātā bhikkhūnapassaye.
24. Taṇ viditvā mahipālo Kosalo maṇ aposayi⁸
kumārāparihārena nāmenāhaṇ⁹ ca Kassapo.
25. Mahā-Kassapaṇ āganūma ahaṇ Komārakassapo
vammikāsādisaṇ¹⁰ kāyaṇ sutvā Buddhena dēsitay¹¹.
26. Tato cittaṇ vimucci me anupādāya sabbaso
pāyāsiṇ damayitvā 'haṇ¹¹ etadaggaṇ apāpuṇiṇ.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisaṃblidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasaṇā Kumārakassapo thero i. g. a-ti.
Kumārakassapattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[533. *Bāhiya.*]

1. Ito satasahasamhi kappe uppajji nāyako
mahappabho tilokaggo nāmena Padumuttaro.
2. Khippābhiññaṇsa bhikkhussa gūṇaṇ kittayato mune
suttvā udaggacitto 'haṇ kāraṇ katvā mahesino.
3. Datvā sattāhikaṇ dānaṇ sa-sissassa mune-r-ahaṇ¹²
abhivādiya sambuddhaṇ taṇ thānaṇ patthayaṇ tadā.
4. Tato maṇ vyakarī Buddho: etaṇ passatha brāhmaṇaṇ
patitaṇ pādamūle me pīn' aṇsaṇ¹³ paccavekkhanaṇ

¹ S¹ gatā.³ G. S¹ idāni Rājagahe ca.⁵ G. pabbajji.⁸ *All MSS.* aposayiṇ.¹⁰ S¹ dhammikaṇ sadisaṇ; G. dhammika^o.¹² G. S¹ mune ahaṇ.¹³ G. S¹ pīnaṇ; S² pīnaṇ; ('y. hasanaṇ; cf. p. 468, g. 9.)² S¹ °etthamhi.⁴ S² āpannasattā.⁷ G. ajani; S¹ ajini.⁹ G. nāmen' ahaṇ.¹¹ G. taṇ.

5. Hemayaññopacitaṅgaṃ avadātaṃ tanuttacaṇ¹
palambabimbataṃboṭṭhaṇ² sitatiṇhaṇ samaṇ³ dijaṇ
6. Guṇatthāmaṇ bahutaraṇ⁴ samuggatatanūruhaṇ
guṇe kāyatanibhūtaṇ pītisamphullitānanaṇ.
7. Eso patthayato thānaṇ khippābhiññassa bhikkhuno
anāgate mahāvīro Gotamo nāma hessati.
8. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Bāhiyo nāma nāmena hessati satthu sāvako.⁵
9. Tadā hi tuṭṭho vuṭṭhāya yāvajivaṇ mahāmuniṇ
kāraṇ katvā cuto saggaṇ agaṇ⁶ sabhavanaṇ yathā.
10. Devabhūto manusso vā sukhito tassa ka^{*}mmuno
vā^{*}hasā saṇsaritvāna sampattiṇ anubhos^{*} ahaṇ.
11. Puno Kassapavīrasa atthaṇ entamhi sāsane
āruya selaṇ sikharaṇ yuñjitvā jinasāsane
12. Visuddhasilo sappañño jinasāsanakārako
tato cutā pañcajanā devalokaṇ ^{*}agamhase.^{*}
13. Tato 'haṇ Bāhiko jāto Bhārukacche⁶ puruttame
tato nāvāya pakkanto sāgaraṇ appasiddhiyaṇ.⁷
14. Tato nāvā abhiñjittha gantvāna katipāhakaṇ
tadā bhiṇsanake ghore patito makarākare.
15. Tadā 'haṇ vāyamitvāna ^{*}santaritvā^{*} mahodadhiṇ
Suppārapaṭṭanaṇ⁸ varaṇ sampatto mandavedhito.⁹
16. Dārucīram nivāsetvā gāmaṇ piṇḍāya pāvīsīṇ
tal' āha¹⁰ so jano tuṭṭho: "arahā 'yam idhāgato
17. Imaṇ annena pānena ^{*}vatthena sa^{*}yanena¹¹ ca
bhesajjena ca sakkatvā hessāma sukhitā mayaṇ."
18. Paccayānaṇ tadā lābhī, tehi sakkatapūjitaṇ
arahā 'yan ti¹² saṅkappaṇ uppādesiṇ ayoniso.

¹ G. taduttacaṇ; S² tanuttamaṇ.

² S¹ talambabimba^o; G. balampabimba^o.

³ G. sitatiṇhasamaṇ dija.

⁴ G. guṇatthāma bahutadaṇ.

⁵ S¹ S² ahaṇ.

⁶ S² Bharukacoe.

⁷ G. abhisiddhiyaṇ; S¹ appasibbiyaṇ.

⁸ S² suppānapaṭṭanaṇ.

⁹ G. S¹ mandamedhiko; S² mandavedhito.

¹⁰ G. tadāhaṇ; S² tadā vā.

¹¹ G. saraṇena.

¹² S² arahāhan ti.

19. Tato me ci*ttam aññāya co*dayitvā pubbadevaṭṭā:
'na tvaṇ ṇpāyamaggaññū¹ kuto hi² arahā bhava.³
20. Codito tāya saṇvigo tadā 'haṇ paripucchi taṇ:
ke³ vā etc kuhiṇ loke arahanto naruttamā ?
21. *Sāvatthiyaṇ Ko*salamandire jino
pahūtapañño⁴ varabhurimedhaso
22. Sakyaputto arahā anāsavo
deseti dhammaṇ arahattapattiyā. ||
23. Tad' assa sutvā vacanaṇ supiṇito⁵
nidhiṇ va la*ddhā⁶ kapaṇo va⁷ vī*mhito
24. Udaggaṇitto arahatṭaṇ uttamaṇ
sudassanaṇ dūṭṭhaṇ anantagocaraṇ.
25. Tadā rato⁸ nikkhamitvā⁹ satthuno¹⁰
sadā jinaṇ passāmi vimalānanaṇ
26. Upecca rammaṇ Vijilavhayaṇ va taṇ¹²
dije¹³ apucchiṇ: kuhiṇ Lokananda*no ? ||
27. Tato* avocuṇ naradevavandito
puraṇ pavitṭho asanesanāya¹⁴ so.
28. Saso va¹⁵ khippaṇ munidassanussuko
upecca vandāhi tam aggapuggalam¹⁶
29. Tato 'haṇ tuvaṇ gantvā Sāvatthim puram uttam. ṇ
vicarantaṇ tam addakkiṇ¹⁷ piṇḍatthaṇ apibhāgidham¹⁸
30. Pattapāṇiṇ¹⁹ alolakkaṇ bhājayantaṇ idhāmatāṇ²⁰
sirinilayaśāṅkāsaṇ ravidittiharānanaṇ.
31. Taṇ samecca nipaccāhaṇ innaṇ²¹ vacanaṇ abravīṇ²²:
'kupaṭhe²³ vippanatṭhassa saraṇaṇ hohi²⁴ Gotama.'

¹ G. °maggañña.² G. S¹ tvaṇ.³ All MSS. read ko.⁴ G. bahutapañña.⁵ G. suvinito; S¹ suvinito⁶ S¹ nidhi laddhā; G. nidhiṇ laddhā.⁷ G. ca.⁸ S¹ ditṭha°.⁹ G. S¹ tato.¹⁰ S¹ nikkhamituna.¹¹ S² satvaro¹² S¹ jivitāvhyāṇ°; G. jivituvuyan taṇ.¹³ S¹ rije.¹⁴ G. esayanāya; S² °esana.¹⁵ G. sa h' eva; S¹ sa so ca; S² sa vo ti.¹⁶ S¹ °puggalā; S² °puggalo.¹⁷ (t. S¹ addakkihi.¹⁸ S² Siddhattha°.¹⁹ S¹ appatṭa°.²⁰ G. idhāgataṇ.²¹ G. idan.²² G. abravī; S¹ abravī.²³ G. S¹ kunate.²⁴ G. S¹ hoti.

32. Pāpasantāraṇatt*¹hāya¹ piṇḍāya vicarāmi' ahaṇ*
na te dhammakathākālo¹icc āha munisattamo.
33. Tadā punappunaṇ Buddhaṇ āyāciṇ dhammulālaso
so me dhammam adesesi gambhīraṇ suññataṇ² padaṇ
34. Tassa dhammaṇ suñitvāna pāpuniṇ āsavakkhayaṇ
pari*³kkhīṇāyuko santo atho*³ satthā 'nukampito.³
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
38. Evaṇ thero viyākāsi Bāhiyo Dāruciṇiyo
saṅkārakūṭe patito bhūtādhiṭṭhāya gāviyā.⁴
39. *Attano pubbacariṇaṇ ki*⁵ttayitvā mahāmāti
parinibbāyi so viro Sāvattiyaṇ puruttame.
40. Nagarā nikkhamanto taṇ disvāna isisattamo
dāruciṇadharāṇ⁶ dhīraṇ bāhikaṇ bāhitāgamaṇ⁶
41. Bhumiyaṇ *⁷patitaṇ da*⁷ntaṇ⁷ indaketuṇ va pātitaṇ
gatāyusaṇ gataklesaṇ⁸ jinasāsana⁸karakaṇ.
42. Tato āma⁹ntayī⁹ satthā sāvake sāsane rate¹⁰:
ganhā aha hutvā¹¹ jhāpetha tanuṇ sabrahmacāriṇo
43. *Thūpaṇ ka*¹²rotha pūjetha; nibbuto so mahāmāti
k'hippābhīṇānaṇ ce' aggo sāvako me vaco karo.
44. Sahassam api ce¹² gāthā anattapadasaṇ hitā¹³
ekaṇ gāthāpadaṇ seyyo yaṇ sutvā upasammāti.
45. Yattha āpo ca pathavī ca tejo vāyo na gādhati¹⁴
na tattha sukkā¹⁵ jotanti ādicco na ppakāsati.
46. Na tattha candimā bhāti tamo tatttha na vijjati
yadā ca attanā vedī¹⁶ *muni mo*nena brāhmaṇo.
47. Atha rūpā arūpā ca sukhadukkhā vimuccati¹⁷
icc evaṇ abhaṇi¹⁸ nātho tilokasaraṇo muni ti.¹⁹
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Bāhiyo thero i. g. a-ti.
Bāhiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ S² °sandhāraṇ°; S¹ sautaran°.

² S¹ puññataṇ.

³ S¹ S² °kampiko; S¹ aho sattānukampino.

⁴ (S¹ S² °ditṭhāya gaviyo; S² °gāriyā.

⁵ S¹ °varaṇ.

⁶ (S¹ S² °bāhitaṇ bāhitārāmaṇ.

⁷ G. dandaṇ.

⁸ (S¹ S² °sāyusaṇ gatalessaṇ; S¹ S² °kelasaṇ.

⁹ G. āmantayī.

¹⁰ S¹ rate.

¹¹ S² hitvā.

¹² S² ca.

¹³ S² °saṅghito.

¹⁴ S¹ gāmaṇ.

¹⁵ G. sutṭā.

¹⁶ S¹ verī.

¹⁷ G. nāmaṇ.

¹⁸ S² ābhaṇi; S¹ ahaṇi.

¹⁹ G. S¹ muni ti.

[534. *Mahākottthika*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥko sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddhō tāresi¹ janataṃ bahuy.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṃ
sampatte titthiye sabbe pañcasīle patitṭhapi.²
4. Evaṃ nirākulaṃ āsi suññataṃ titthiyehi ca
vicittaṃ arahantehi³ vasibhūtehi tādihi.⁴
5. Ratanānatṭhapāṇi⁵ nūsaṃ ugga⁶ to so mahāmuni
kañcanagghiyasunkāso battāṇsavaraḥakkhaṇo.⁶
6. Vassasatasahassāni āyuy vijjati tāvade
tāvataṃ titṭhamāṇaso tāresi janataṃ bahuy.
7. Tadā 'haṃ Haṃsavatūyā⁷ brāhmaṇo vedapāraṇū⁷
*upctvā⁸ sattapāraṇaṃ⁹ assosiṃ dhammadesaṇaṃ.
8. Tadā so sāvaṇaṃ viro pabbhinna-mati-gocaraṃ
atthe dhamme ca nerutte paṭibhāne ca kovidaṃ
9. Thapesi etad aggaṇihi. Taṃ sutvā mudito ahaṃ
sasāvaṇaṃ jinavaraṃ sattāhaṃ bhojayaṃ tadā.
10. Dusse¹⁰ 'haṃ chādayitvā¹⁰ sasissaṃ Buddhasāgaraṃ¹¹
nipacca pādamaḥlamhi taṃ thānaṃ patthayaṃ¹² ahaṃ
11. Tato avoca lokaggo : passath' etaṃ dijuttamaṃ
vinataṃ pādamaṇḍile me kamalodarasappabhaṃ.¹³
12. Buddhasetṭhassa bhikkhussa thānaṃ patthayate ayaṃ
tāya saddhāya¹⁴ cāgena tena dhammassavena ca
13. Sabbattha sukhito hutvā saṃsaritvā bhavābhavā
anāgatamhi addhāne lacchate taṃ manorathiaṃ.¹⁵
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.

¹ S² tāreti.² S¹ patitṭhayaṃ.³ S² vicittā³.⁴ S¹ ādihi.⁵ S² battiṇḍa⁶.⁶ G. S¹ vatiyaṃ.⁷ S¹ pāraṇo.⁸ G. usetvā.⁹ G. pāraṇaṃ; S¹ pattapāraṇaṃ, S² oṃggaṇ.¹⁰ S¹ dusse 'haṃ chādayitvā.¹¹ S¹ buddhi¹⁰.¹² S¹ patthayaṃ.¹³ G. odayasappabhaṃ; S¹ odayasappagaṃ.¹⁴ G. sandhāya; S² sabbāya.¹⁵ S¹ G. manoraṇaṃ.

15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimutto
Koṭṭhito nāma nāmena hessati satthu sāvako.
 16. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajivaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamaḥito.¹
 17. Tena kammavipākena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ
 18. Satānaṇ tipikkhattuṇ ca devarajjam akārayiṇ
satānaṇ pañcakkhattuṇ ca cakkavatti ahoṣ' ahaṇ
 19. Padesarajjaṇ vipulaṇ gāṇanāto asaṅkhiyaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā.
 20. Duve bhava saṇsarāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na gacchāmi suciṇṇassa idaṇ phalaṇ,
 21. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nīce kule na jāyāmi³ suciṇṇassa idaṇ phalaṇ.
 22. Pacchime bhava sampatte brahmanabandhu ahoṣ' ahaṇ
Sāvattiyaṇ vippakule pacchā jāto mahaddhane.⁴
 23. Mātā Candavatī nāma pitā me Assalāyano
yadā me pitaraṇ Buddho vinay⁵ sabbabuddhiva⁶
 24. Tadā pasanno sugate⁷ pabbajiṇ anagāriyaṇ.
Moggallāno ācariyo upajjhāyo Sarisambhavo⁸
 25. Kessesu chiṇṇānesu diṭṭhichinnasamūlikā⁹
nivāsento ca kāsāvaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.
 26. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne ca me maṭi
pabhinnā tena lokaggo etadagge ṭhaposi maṇ.
 27. Asandiṭṭhaṇ viyākāsiṇ Upatissena pucchito
paṭisambhidāsu tenāhaṇ aggo sambuddhasāsane.
 28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 29. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 30. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Mahākoṭṭhiko thero i. g. a-ti.
Mahākoṭṭhikattherassa apadānaṇ samattaṇ.

¹ G. °cāhito.

² S² agacch'.

³ S¹ jānāmi.

⁴ S¹ mahaddhano.

⁵ (i. vinayī.

⁶ S² °suddhiyā.

⁷ G. S¹ sugato.

⁸ S¹ G. upajjhācārisambhavo.

⁹ G. °chindāya mulikā; S¹ °chindāsamūlikā.

[535. *Uruvelakassapa.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā
2. Ovādako viññāpako tārako sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddho tāresi janataṃ bahuj.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbapāṇinaṃ
saṃpatte titthiye sabbe pañcasile patitṭhapi
4. Evaṃ nirākulaṃ āsi suññataṃ¹ titthiyehi ca
vicittaṃ arahantehi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanānaṭṭhapaññāsaṃ uggaṭo so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkuso batṭhaṃsavarnalakkhaṇo²
6. Vassasatasahassāni āyuj vijjati tāvade
tāvataṃ tiṭṭhamāno so tāresi janataṃ bahuj.
7. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyā³ brāhmaṇo sādhusammitto
upecca lokapajjotaṃ assosiṃ dhammadesaṃ.
8. Tadā mahāparisaṭiṃ⁴ mahāpurisasāvakaṃ
ṭhapentaṃ etadaggamhi sutvāna mudito ahaṃ.
9. Mahatā parivārena⁵ nimantetvā mahājinaṃ⁶
brāhmaṇānaṃ sahassona saha dānaṃ ahuj adaṃ.
10. Mahādānaṃ deditvāna abhivādiya nāyakaṃ
ekamantaṃ ṭhito haṭṭho imaṃ⁷ vacanam abraviṃ:
11. Tayi⁸ saddhāya me vīra⁹ adhikāraguṇena ca
parisā mahatī hotu nibbattissa tahiṃ tahiṃ.
12. Tadā avoca parisāṃ gajagajjita-sussaro¹⁰
karavīkarudo satthā: etaṃ¹¹ passatha brāhmaṇaṃ
13. Hemavaṇṇaṃ¹² mahābāhuṃ kamalānanalocaṇaṃ
udaggaṭaṇṇaṃ haṭṭhaṃ sandhāvantaṃ taguṇaṃ mamaṃ¹³
14. Eṣa patthayate¹⁴ ṭhānaṃ sīhaghosassa bhikkhuno
anāgataṃ addhāne lacchate taṃ manorathaṃ.
15. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.

¹ G. S¹ āsiṃ puññataṃ.² G. S¹ °vatiyaṃ.³ S² saha jinaṃ; G. °janaṃ.⁴ G. S¹ dhira.⁵ S¹ somavaṇṇa.⁶ G. patthayato; S¹ passayato; S² patthayase.⁷ G. °sati.⁸ G. S¹ idaṃ.⁹ G. S² gacchagacchita°.¹⁰ S² battiṇṇa°.¹¹ S² parihārena¹² S¹ tayi.¹³ S¹ ekaṃ.¹⁴ G. S¹ mama.

29. Māyākāro yathā laddho¹ dasseti² vikatiṇ³ bahuṇ
tathā bhavē bhavanto⁴ 'haṇ Videhādhipati ahuṇ.⁵
30. Guṇ' Ācelassa⁶ vākyena micchāditiṭṭhihātāsayo
narakaṇ maggam⁷ ārūho. Rujāya⁸ mama dhituyā
31. Ovādaṇ nādayitvāna brahmunā Nāraden' ahaṇ
bahuṇ va sāsito santo⁹ diṭṭhiṇ hitvāna pāpakaṇ.¹⁰
32. Pūrayitvā¹¹ visesena dasakammāpathen' ahaṇ
hitvāna deham agamiṇ saggaṇ sabhavanāṇ yathā.
33. Pacchime bhavasampatte¹² brahmabandhu aho¹³ ahaṇ
Bārāṇasīyaṇ pi tāyaṇ jāto vippamahākule.
34. Maccuvyādhijarābhito¹³ hitvāna ca¹⁴ mahādhanāṇ¹⁵
nibbānapadam esanto¹⁶ Jaṭilesu paribbaṇiṇ.
35. Tadā dve bhātaro mayhaṇ pabbajiṇsu mayā saha
Uruvelāya māpetvā assamaṇ nivaṇiṇ¹⁷ ahaṇ.
36. Kassapo nāma gottena Uruvelā-nivāsita¹⁸
tato me āsi paṭṭatti¹⁹ Uruvelāsu Kassapo.
37. Nadīsakāse bhātā me Nadī-kassapasavhaya
āsi sakāse²⁰ nāmaṇa Gayāya²¹ Gayakassapo
38. Dve satāni; Nadīkassa²² tīṇi majjhassa bhātuno
*mama pañcasatā*nūnā sissā sabbe mamānugā.
39. Tadā upecca me Buddho katvā nānāvīdhāni me
pāṭihīrāni lokaggo vinesi²³ naraśārathi
40. Satasahassaparivārena ahoṇiṇ²⁴ 'ehi bhikkhavo²⁵
teh' eva saha sabbehi a*rahattaṇ apāpuniṇ.*

¹ G. S¹ ratṭho.² G. S¹ dassesi.³ S² vikataṇ.⁴ G. bhavenamanto; S¹ bhavēbhamanto.⁵ G. S¹ ahu.⁶ G. S¹ guṇacelassa; S² °volassa⁷ G. S¹ nārāmaggaṇ; S² nārakaṇ°.⁸ G. rūjāya.⁹ G. S¹ bahudhāyāsito santo.¹⁰ G. S¹ pāpitaṇ.¹¹ G. pūjayitvā; S¹ pūrayi.¹² G. bhavē sampatte.¹³ G. S¹ °hilo.¹⁴ G. S¹ jahitvāna.¹⁵ G. °janaṇ; S² °vanaṇ.¹⁶ G. S¹ nibbanaparam°.¹⁷ G. niggasiṇ; S¹ nīvasī-m-.¹⁸ G. Uruvelānivāsitaṇ.¹⁹ G. paṭṭattiṇ.²⁰ S¹ asīsakāse; S² ppakāso.²¹ S² Gayāyaṇ.²³ S² °passa.²³ S² vihesi.²⁴ S¹ G. ahosi.²⁵ G. S¹ bhikkhu so.

41. Te ca-r-aññe 'va¹ bahavo siasā² mañ parivārayuñ
sāsituñ ca samattho 'hañ tato³ mañ isisattamo
42. Mahāparisabhāvasmiñ etadagge t̥hapesi mañ
aho Buddhē⁴ katañ kārañ saphalam me ajāyatha.⁵
43. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Sāgatañ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthañ sudañ āyasmā Uruvela-kassapo thero i. g. a-ti.
Uruvela-kassapattherassa apadānañ samattañ.

[536. Rādha.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
īto satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥ sabbapāṇinañ
desanākusalo Buddhō tāresi janatañ bahuñ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesi sabbapāṇinañ
sampatto tiṭṭhiye sabbe pañcasīle paṭiṭṭhapi
4. Evañ nirākulañ āsī⁶ suññatañ tiṭṭhiye⁷ ca
vicittañ arahante⁸hi vasībhūtehi tādihi.
5. Ratanānaṭṭhapāṇiṇāsañ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāso battiṇṣavarelakkhano.
6. Vassasatasahassāni āyuñ vijjati tāvade
tāvata tiṭṭhamāno so⁸ tāresi janatañ bahuñ.
7. Tada 'hañ Haṇsavatīyā⁹ brāhmaṇo mantapāragū
upecca tañ naravarañ assosiñ dhammadeśanañ
8. Paññāpentañ mahāvīrañ parisāsu visāradañ
paṭibhāneyyakañ bhikkhum etadagge vināyakañ.
9. Tada 'hañ kārañ katvāna sasaṅghe lokanāyake
nipacca sirasā pāde tañ ṭhānañ abhipatthayiñ.
10. Tato mañ bhagavā āha siṅginikkhasamappabho¹⁰
sarena rajaniyena kilesamalahāriṇā.¹¹
11. Sukhī bhavassu dighāyu sijjhatañ paṇidhī tava¹²
sasaṅghe me katañ kāraṇaṃ atīva vipulañ tayā.

¹ S¹ te ca-y-añño ca.

² S² yasasā.

³ S³ sakho.

⁴ S⁴ buddha.

⁵ G. adās aṭṭha.

⁶ S¹ āsiṅ.

⁷ S² tiṭṭhiyesu.

⁸ G. mānaso.

⁹ G. S¹ vatiyañ.

¹⁰ S¹ nikkhamasappabho.

¹¹ G. bhārinā.

¹² S¹ bhava.

12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
(Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Rādho ti nāmadheyyena hessati satthu sāvako.
14. Sake hetuguno¹ tuṭṭho Sakyaputto narāsabho
paṭibhāneyyakānaggaṇ paññāpessati² nāyako.
15. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricariṇ sato paññāsamāhiito.³
16. Tona kammena sukatenā cetanūpanidhū ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ⁴ agacch' ahaṇ.
17. Satānaṇ tūpikkhattaṇ ca devaraṇṇaṇ akārāyaṇ
satānaṇ pañcakkhattaṇ ca rakkhavatti ahoṣ' ahaṇ.
18. Padesaraṇṇaṇ vipulaṇ gaṇaṇāto asaukhiyaṇ
sabbattha sukhito āsiṇ tassa kammassa vāhasā.
19. Pacchime bhavasampatte⁵ (iribbajapuruttame
jāto vippakule n' iddhe⁶ vikalacchādanāsane.
20. Kaṭacchubbhikkhaṇ pādāsiṇ Sāriputtassa tādino
yadā jinno ca vuddho⁷ ca tadārāṇam upāgamiṇ.
21. Pabbājenta na maṇ keci jinṇam dubbalathānakaṇ⁸
tena jinno⁹ vivaṇṇango soko c' āsiṇ¹⁰ tadā ahaṇ.
22. Disvā mahākāraṇiko mam āha sa mahāmuni :
kimatthaṇ putta sokaṭṭo ? brūhi te cittaṇaṇ rujaṇ.
23. Pabbajjaṇ na labhe vira svākkhāte tava sāsane
tena sokena dīno 'smi ; saraṇaṇ hohi nāyaka.¹¹
24. Tadā bhikkhū samānetvā āpucchi munisattamo
imassa adhikāraṇ ye sarantā¹² vyāharantu te.
25. Sariputto tadāvoca : kāraṇ assa sarāmi 'haṇ
kaṭacchubbhikkhaṇ dāpesi piṇḍāya carato mama.
26. Sādhu sādhu kataññāsi¹³ Sāriputta ; imaṇ tuvaṇ
pabbājesi dijaṇ vuddhaṇ hessat' ājāniyo ayaṇ.

¹ S² sato setuguno.² G. S¹ 'pissati.³ G. S¹ pañño.⁴ S² 'tingam.⁵ G. bhavo.⁶ G. nitthe.⁷ G. buddho.⁸ G. 'dhamakaṇ ; S² thālakāṇ.⁹ S² jino ; G. dīno.¹⁰ S¹ cāpi, S² koso.¹¹ S² hoti nāyakaṇ ; S¹ 'nāyakaṇ.¹² S¹ adhikariyaṇ sarantā, G. adhikārī yaṇ bhadantā ; S² 'saranto.¹³ S¹ kataññāsi ; G. kataññāni.

27. Tato alatthaṇ pabbajjaṇ kaṁmavācopasampadaṇ
nañciren' eva kālena pāpuniṇ āsavakkhayaṇ.
28. Sākkaccaṇ munino vākyaṇ suṇāmi mudito sato
patibhāneyyakānaggaṇ tato maṇ ṭhapaṇi jino.
29. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
31. Paṭisaṁbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Rādho thero i. g. a-ti.
Rādhattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[537. *Mogharāja.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbalokavidū muni
ito satasahassamhi kappe uppajji cakkhumā.
2. Ovādako viññāpako tāraḥ sabbaṇāṇaṇ
desanākusalo Buddho tāresi janataṇ bahuṇ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī sabbaṇāṇaṇ
sampaṭṭe tiṭṭhiye sabbe pañcasīle paṭiṭṭhapa.¹
4. Evaṇ nirākulāṇ āsī suññataṇ tiṭṭhiyehi ca
vicittaṇ arahantehi vasibhūtehi tādihi.
5. Ratanānaṭṭhapaññāsaṇ uggato so mahāmuni
kañcanagghiyasaṅkāsō battiṇsavarelaḥkhaṇo.
6. Vassasatasahassāni āyuṇ vijjati tāvade
tāvata tiṭṭhamāno so tāresi janataṇ bahuṇ.
7. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā² kule aññatare ahuṇ
parakammāyane yutto n' atthi me kiñci sandhanaṇ.³
8. Paṭikkamanasālāyaṇ vasanto katabbhūmiyaṇ
aggaṇ ujjālayiṇ tattha dāḥakapā siyā mahi.⁴
9. Tadā parisatiṇ⁵ nātho catusaccapakāsako
sāvakaṇ sampakittesi lūkhacīvaradhārakaṇ.
10. Tassa tamhi⁶ guṇe tuṭṭho paṇipacca⁷ Tathāgataṇ
lūkhacīvaradhāraggaṇ⁸ patthayaṇ ṭhānam uttamaṇ.
11. Tadā avoca bhagavā sāvake Padumuttaro:
'passath' etaṇ purisaṇaṇ kucclaṇ tanudehakaṇ

¹ S¹ paṭiṭṭhayaṇ; G. paṭiṭṭhasi.

² G. S¹ vatiyaṇ.

³ S¹ santharaṇ; G. santeraṇ.

⁴ G. dāḥakatvā sisā mahi.

⁵ S¹ parisati; G. parisati.

⁶ G. S¹ tasmig.

⁷ G. sanisajja; S¹ satipacca.

⁸ S² dhāritvaṇ.

12. Pītippasannavadanaṃ saddhādhanassa¹ udaggatanujāṇ² haṭṭhaṃ acaṇaṃ sūlapinḍaṃ.
13. Eso pattheti taṃ thānaṃ saccasenassa³ bhikkhū⁴ lūkhacīvaradhārissa⁴ tassa vaṇṇagutāsaya⁵.
14. Taṃ sutvā mudito hutvā nipacca siraṣā jinaṃ yāvajīvaṃ subhaṃ kammaṃ karitvā jinasāsane.
15. Tena kammaṃ sukateṇa cetanāpanidhihi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsūpago ahaṃ.
16. Paṭikkamanasūlāyaṃ bhumiḍāhakaṃmanā⁶ samasahassaṃ niraye aḍaḍhiṃ vedanaṭṭito.⁷
17. Tena kammaṃ vasesena pañcajātisaṭṭaṃ⁸ ahaṃ manusso kulaḃo hutvā tatiyāṅkuraṃ⁹ aṅkito.⁸
18. Pañcajātisaṭṭaṃ⁸ eva kuṭṭharogasamappito mahādukkhaṃ anubhaviṃ⁹ tassa kammassa vāhasā.
19. Imamhi bhaddake kappe upaṭṭhiṭaṃ yasassinaṃ piṇḍapāteṇa tappesiṃ pasannamaṇaṇaṃ ahaṃ.
20. Tena kammavissesaṇa cetanāpanidhihi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch¹⁰ ahaṃ.
21. Pacchime bhavaṣaṇupatte ajāyaṃ khattiye kule pituno accayenāhaṃ mahārajjasamappito.
22. Kuṭṭharogābhībhūto¹¹ haṃ na¹¹ rattiyaṃ sukhaṃ labhe mogharajjasukhaṃ¹² yaṃ mā mogharāja tato ahaṃ.
23. Kāyassa dosaṃ disvāna pabbajjaṃ anagāriyaṃ Bāvariyaṃ dijaḃgassa¹³ sissattaṃ¹⁴ ajjhupāgamiṃ.¹⁵
24. Mahatā parivāreṇa upecca naraṇāyakaṃ apucch¹⁶ nipaṇaṃ paṇhaṃ vāg-isaṃ vādisūdanaṃ.¹⁷
25. “Ayaṃ loko paro loko brahmaloko sadevako diṭṭhi no,¹⁸ nābhijānāmi Gotamassa yasassiṃ ?

¹ S² ujjagatanujāṇ. ² S² °limbitaṃ. ³ G. yassa senassa; S¹ yasa°.

⁴ G. °dhārassa. ⁵ G. S¹ vaṇṇahatā°. ⁶ G. S¹ kammunā.

⁷ S² vedanaṭṭiko; S¹ vedanāṭṭhito.

⁸ G. pātiyā lakkhanaṃgato; S¹ pātiyā lakkhanaṃ kato; S² tatiyā°.

⁹ G. anubhomi; S¹ anubhavi. ¹⁰ S² Tāvatiṃsaṃ agacch¹.

¹¹ G. nadatiṇaṃ; S¹ narathīnaṃ. ¹² S¹ mogharajjaṃ°.

¹³ G. Bāvariya dijaḃgassa; S¹ Bāvaya.

¹⁴ G. °atthaṇ. ¹⁵ S² ajjhupāgamiṃ.

¹⁶ G. S¹ apucchi. ¹⁷ S¹ vāgisūdanaṃ.

¹⁸ S² diṭṭhiṃ no.

[538. *Lakunṭakabhaddiya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahasamhi kappe uppajji cakkhumā.¹
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatīyā² setṭhipntto mahādhano
jaṅghāvihāraṇ vicaraṇ saṅghārāmanam agacch³ ahaṇ
3. Tadā so lokapajjoto dhammaṇ desesi⁴ nāyako
mañjussarānaṇ⁵ pavaraṇ sāvakaṇ abhikkittayī.⁶
4. Taṇ sutvā mudito hutvā kāraṇ katvā mahesino
vanditvā satthuno pāde taṇ ṭhānaṇ abhipatthayiy.
5. Tadā Buddho viyākāsi⁷ saṅghamaññhe vināyako
anāgataṇhi addhāne laecheṣe taṇ manorathaṇ.
6. Satasahasū ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāna nāmena satthū loka bhavissati.
7. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Bhaddiyo nāma nāmena hessati satthu sāvako.
8. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiyaṇ agacch⁸ ahaṇ.
9. Dvenavute ito kappe Phusso uppajji nāyako
durāsado duppasalo sabbalokuttamo jino.
10. Carāṇena ca sampanno brahā⁹ ujupatāpavā
hiteṣi sabbasattānaṇ bahū mocesi bandhana.
11. Nandārāmaṇare¹⁰ tassa ahoṣiṇ phussakokilo¹⁰
gandhakuṭṭisamāsanne¹¹ ambarukkhe vasāṃ' ahaṇ.
12. Tadā piṇḍāya gacchantāṇ dakkhiṇeyyaṇ jinuttamaṇ
disvā cittaṇ pasādetvā mañjunā abhikkuj' ahaṇ¹²
13. Rājuyyānaṇ tadā gantvā supakkaṇ kanakattacaṇ
ambapiṇḍaṇ gahetvāna sambuddhass' opanāmayiy.
14. Tadā me cittaṇ aññāya mahākāruṇiko jino
uppaṭṭhākassa hatthato pattaṇ paggaṇhi nāyako.

¹ S¹ G. nāyako.² G. Haṇsavatīyaṇ.³ S² agaṇṇh'.⁴ G. deseti.⁵ G. S¹ madhura°.⁶ G. °kittayiy.⁷ G. viyākāsi.⁸ G. brahmā.⁹ G. Nandā nāma vane.¹⁰ S¹ pussahokilo; G. puṇṇa°.¹¹ G. S¹ °samāpanno.¹² G. mañjunā 'bhikkuj' aham; S¹ mañjunāni nikuj' ahaṇ; S² abhiññuj ahaṇ.

15. Dadāmi haṭṭhacitto 'haṇ ambapiṇḍaṃ mahāmuno
patte pakkipa pakkehi pañjalin katvāna,¹ mañjunā
16. Sarena rajaniyena² savaniyena dhaṇṣanā³
vassanto Buddhapūjatthaṇ⁴ niddaṇ gantvā⁵ uipajji' ahaṇ
17. Tādā muditacittaṇ maṇ Buddhapemagatāsayaṇ
sakunagghi⁶ upagantvā ghātayi duṭṭhamānasā.⁷
18. Tato cuto 'haṇ Tusite anubhotvā mahāsukhaṇ
manussayoniṇ āgacchiṇ⁸ tassa kammassa vāhasā.
19. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma gottena uppajji vadataṇ varo.
20. Sāsanaṇ jotayitvā so abhibhuyya kutiṭṭhiye
vinayitvā ca veneyye⁹ nibbuto so sasāvako.
21. Nibbuta tamhi lokagge pasannā janatā bahū
pūjanatthāya Buddhassa thūpaṇ kubbanti satthuno.
22. Sattayojanikaṇ thūpaṇ sattaratanavibhūsitāṇ
kāressāma mahesissa : icc evaṇ mantayanti te.
23. Kikino Kāsirājassa¹⁰ tadā sonāya nāyako
hutvā 'haṇ appamāṇassa pamāṇaṇ cetiye vadiṇ.¹¹
24. Tādā te mama vākyena cetiyaṇ yojanuggataṇ
akaṇsu naravīrassa nānāratanabhūsitāṇ.
25. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ āgacch¹² ahaṇ.
26. Pacchime ca bhava dāni jāto seṭṭhikule ahaṇ
Sāvattiyaṇ puravare iddhe pite¹³ mahādhane.
27. Purappavese sugataṇ disvā vimhitamānaso
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpuppiṇ.
28. Cetiyaṇsa pamāṇaṇ yaṇ akariṇ¹⁴ tena kammena¹⁵
lakuntakasarīro 'haṇ jāto paribhavāraho.
29. Sarepa madhureṇāhaṇ pūjetvā isisattamaṇ
mañjussarāṇaṇ bhikkhūnaṇ aggattam anupāpuppiṇ.¹⁶

¹ S² katvā.² G. rajaniyena.³ G. mañjunā.⁴ S¹ antaṇ.⁵ S¹ katvā.⁶ S² agghīṇ.⁷ S¹ tuṭṭha^o; G. °mānaso.⁸ S² āgañchiṇ.⁹ G. S¹ veneyya.¹⁰ G. S¹ āsi^o.¹¹ G. cari; S¹ vadi.¹² S² āgañch'.¹³ G. S² pite; S¹ pite.¹⁴ S¹ akari.¹⁵ S¹ kammuṇā.¹⁶ gg. 28, 29, missing in G.

30. Phaladānena¹ Buddhassa guṇānusaraṇena ca
sāmaññaphalasampanno viharāmi anāsavo.
31. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
32. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
33. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Lakunṭakabhaddiyo thero i. g. a-ti.
Lakunṭakabhaddiyattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[539. *Kaṅkha-Revuta.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu² cakkhunā
ito satasahassanihi kappe uppajji nāyako
2. Sīhahanu brahmagiro haṃsadundrabhinisvano³
nāgavikkantagamano candasūrālikappabho
3. Mahāmati mahāvīro mahājjhāyī mahūhito⁴
mahākāruṇiko nātho mahātannanissūdanano.⁵
4. Sa kadāci tilokaggo veneyyavinayaṃ⁶ bahuj
dhammaṃ deseti sambuddho satīḥsaṃvidū muni.
5. Jhāyij jhānarataṃ vīraṃ upasantaṃ anāvilaṃ
vaṇṇayanto parisatiṃ⁷ toseti janataṃ jino.
6. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyaṃ⁸ brāhmaṇo vedapāragū
dhammaṃ sutvāna mudito taṃ jhānaṃ abhipatthayaṃ.
7. Tadā jino viyākāsi⁹ saṅghamajjhe vināyako
mudito hohi¹⁰ tvaṃ brahme, lacchase taṃ manorathaṃ.
8. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
9. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Revato nāma nāmena hessati satthu sāvako.
10. Tena kammena sukatena cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch¹¹ ahaṃ
11. Pacchime ca bhava dāni jāto 'haṃ Koliye pure
khattiye kulasampanne iddhe phīte¹² mahaddhane.

¹ S¹ pala°.² G. °dhammāna.³ S¹ °dundubhisāvano; G. °dudrabhinisaro; cf. p. 408, g. 8.⁴ All MSS. read so; G. suggests mahābalo; cf. p. 500, g. 18.⁵ S¹ mahāiddhi mahaddhano; G. corrected to °panūdanano.⁶ G. veneyyaṃ°. ⁷ G. parisati. ⁸ G. °vatiyaṃ. ⁹ G. vyākāsi.¹⁰ S¹ hotu.¹¹ S¹ agañch'.¹² G. pite; S¹ S¹ pite.

12. Yadā Kapilavattthusmiṃ Buddho dhammam adesayi
tadā pasanno sugate pabbajiṃ anagāriyaṃ.
13. Kaṅkhā me bahuso āsi kappākappo¹ tahiṃ tahiṃ
sabbaṃ taṃ vinayi² Buddho desetvā dhammam uttamaṃ
14. Tato 'haṃ tiṇṇasaṃsāro tadā jhānaśukhe rato
viharāmi, tadā Buddho maṃ disvā etad abravi :
15. "Yā kāci kaṅkhā idha vā huraṃ vā
sakavediyā³ vā paravediyā⁴ vā
Jhāyino tā pajahanti sabbā
ātāpino brahmacariyaṃ carantā."⁵
16. Satasahassee kataṃ kammaṃ phalaṃ dassesi me idha
sumutto sara*vego va ki*lese jhāpayiṃ⁶ mamaṃ.
17. Tato maṃ jhānanirataṃ⁷ disvā lokantaḡ muni
jhāyīnaṃ bhikkhūnaṃ aggo ti⁸ paññāpesi mahāmuni.⁹
18. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Kaṅkhā-revato thero i. g. a-ti.
Revatattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[540. *Sīvali.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhuma
ito sataśāhassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Sīlaṃ tassa asaṅkheyyaṃ samādhi vajropamo¹⁰
asaṅkhiyaṃ¹¹ nānavaṃ vimutti ca¹² anopamā.
3. Manuj'-āmara-nāgānaṃ brahmānaṃ ca samāgame
samaṇabrāhmaṇākiṇṇo¹³ dhammaṃ desesi nāyako.
4. Sa sāvakaṃ mahālābhiṃ¹⁴ puññavantaṃ jutindharaṃ
tḡpesi etadaggamhi parisāsu visārado.
5. Tadā 'haṃ khattiyo āsiṃ nagare Haṃsasavhaye
sutvā jinassa taṃ vākyaṃ sāvakassa guṇaṃ bahuṃ.

¹ G. kasmā kappe.² S² tam sabbavinayiḡ; G. °vinayi.³ G. S¹ °vedikā.⁴ G. S¹ °vedikā.⁵ G. brahma cariya^o.⁶ G. kilesā jhāpatī.⁷ G. °niyataḡ.⁸ G. S¹ omitted.⁹ G. S¹ mahāmatī.¹⁰ G. S¹ °upamo.¹¹ G. S¹ asaṅkheyyaṃ.¹² S² va.¹³ G. °tīppe; S¹ ākinpe.¹⁴ G. °lābhi.

6. Nimantayitvā sattāhaṇ bhojayitvā sasāvakaṇ.
mahādānaṇ daditvāna taṇ thānaṇ abhipatthayaṇ.
7. Tadā maṇ vinataṇ¹ pāde disvāna purisāsabho
susarena mahāvīro² imaṇ vacanaṇ abravi:
- * 8. Tato jinassa vacanaṇ sotukāmā mahājana
deva-dānava-gandhabbā brāhmaṇā³ ca mahiddhikā.
9. Samaṇā brāhmaṇā c' eva namassīsu⁴ katañjali
"namo te purisājañña ! namo te purisuttama !
10. Khatiyena mahādānaṇ dinnaṇ sattāhikaṇ vibho
sotukāmā phalaṇ tassa ; vyākaroḥi⁵ mahāmune."
11. Tato āvoca bhagavā suṇoṭha mama bhāsitaṇ:
appameyyamhi Buddhamhi saṅghamhi suppatitṭhitā⁶
12. Dakkhiṇādāya kho-v-atthaṇ⁷ ? Appameyyaphalā hi sū
āpi ve⁸ sa mahābhogo thānaṇ pattheti uttamaṇ.
13. Lābhi⁹ vipulalābhānaṇ yathā bhikkhu sūlassano
tathā 'ham¹⁰ pi bhaveyyan ti lacchate taṇ anāgata.¹¹
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
15. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammauṇimmito
Sīvali nāma nāmena hessati satthu sāvako.
16. Tena kammena sukatenā cetanāpāpiddhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsūpago ahaṇ.
17. Ekanavute ito kappe Vipassī lokanāyako
uppajji cārunayano¹² sabbadhammavipassako.
18. Tadā 'haṇ Bandhūnatiyā kulass' aññatarassa ca
dayito¹³ patthito¹⁴ c' eva āsi kammantavyāvaṇo.
19. Tadā aññatara pūgo¹⁵ Vipassissa mahesino
pariveṇaṇ akāresi mahantaṇ iti vissutaṇ.¹⁶

1 S¹ vinatiṇ.

2 G. S¹ sarena mahatā vīro.

3 S¹ brāhmaṇo; S² G. brāhmaṇo. 4 G. namassīsuṇ; S¹ kamaṇ-sīsu.

5 G. S¹ tassa vyākaroḥi.

6 G. S¹ sasaṅghamhi patitṭhitā.

7 G. ko vatthā; S¹ ko khetta; S² ko-v-atthaṇ. 8 S¹ me; G. ce.

9 S¹ lābhi.

10 G. tadā°.

11 S² lacchan°; S¹ °anāgataṇ.

12 G. S¹ cārudassano.

13 S¹ dassino; G. damito; S² dayino.

14 G. patṭito; S¹ patthino.

15 S¹ puggo; S² tadā 'haṇ°.

16 G. pi ti visutaṇ; S¹ pī ti vissutaṇ.

20. Niṭṭhite ca mahādāna¹ dadan² khajjakasaññuta²
navadadhim³ madhu⁴ c' ova vicina⁴ uva adḍasa⁴
21. Tadā bhatta⁵ gahetvāna nava⁵ dadhim madhū⁵ pi ca
kamma⁵sāmi⁵ghara⁵ṇa⁵ gacchan⁵ tam esanta⁵ tam⁵ adḍasa⁵ṇa⁵.
22. Sahassam api⁷ datvāna nālabhita⁷ gata⁷ añjaya⁸
tato 'ha⁷ eva⁷ cintesi⁹: n' eta⁷ hessati¹⁰ oraka⁷.
23. Yathā ime janā sabbe sakkaronti Tathāgata⁷
aham pi kāra⁷ karissāmi¹¹ sasaṅghe lokanāyake.
24. Tadā 'ham eva⁷ cintetvā dadhi⁷ madhu⁷ ca¹² ekato
moditvā¹³ lokanāthassa sasaṅghassa adās' aha⁷.
25. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhī¹⁴ ca
jahitvā mānusa⁷ deha⁷ Tāvatiṇsa⁷ agacch¹⁴ aha⁷.
26. Puṇāha⁷ Bārāṇasiya⁷ rājā hutvā mahāyaso
sattukassa¹⁵ tadā Buddho¹⁶ dvāra⁷rodha⁷ akārayi⁷.
27. Tadā tapassino ruddhā¹⁸ ekāham rakkhita¹⁷ ahu⁷
tato tassa vipākena pāpatta¹⁹ niraya⁷ bhu⁷.
28. Pacchime ca bhava dāni jāto 'ha⁷ Koliye pure
Suppavāsā ca me mātā Mahāli²⁰ Licchavi²¹ pitā.
29. Khattiyena puṇṇakammena dvāra⁷rodhassa vāhasā
sattavassāni nivasī mātukucchimhi dukkhito.
30. Sattāha⁷ dvāramūlho 'ha⁷ mahādukkhasamappito
mātā me chanda⁷dānena eva⁷ āsi sudukkhita⁷.
31. Sāvattithito 'ha⁷ nikkhanto Buddhena anukampito
nikkhantadivase yeva pabbaji⁷ anagāriya⁷.
32. Upajjhā Sāriputto me Moggallāno mahiddhiko
kese oropayanto me anusāsi mahāmati.²¹

¹ G. S¹ mahādāne.

³ S¹ navam^o.

⁵ G. S¹ tadāha⁷ ta⁷.

⁶ G. tam esand inda⁷; S¹ ta⁷ esandika⁷.

⁷ G. S¹ pi ca.

⁹ G. S¹ cintesi.

¹¹ G. S¹ kassāmi.

¹² G. S¹ te dadhim madhu⁷ c' ekato.

¹³ S² modetvā.

¹⁵ G. satthu kassa.

¹⁷ G. S¹ rodhi.

¹⁹ S² attha⁷.

³ G. S² o^osaññata⁷.

⁴ S¹ vicita⁷.

⁸ G. sata⁷ caya⁷.

¹⁰ G. S¹ hissati.

¹⁴ S² aga⁷ñch⁷.

¹⁶ G. duddho; S² ra⁷ṭṭho.

¹⁸ S¹ buddhā.

²⁰ G. Mahāli.

²¹ G. mahāpati.

33. Kosesu chijjamānesu arahattaṇṇaṇṇa apāpuniṇṇa
deva-nāga-manussā¹ ca paccayān' upanenti² me.
34. Padumuttara-nāmañi ca Vipassīṇa ca vināyakaṇṇa
yaṇṇa pūjayaṇṇa pamudito paccayehi visesato.
35. Tato tesāṇṇa visesena kammānaṇṇa vipuluttamaṇṇa
lābhaṇṇa labhāmi sabbattha vane gāme jale thale.
36. Revataṇṇa³ dassanattāya yadā yāti vināyako
tiṇṇasabbhikkhusahashehi⁴ saha⁵ lokagganāyako
37. Tadā dev' opanītehi mamattāya mahāmati
paccayehi mahāvīro sasaṅgho lokanāyako
38. Upaṭṭhito mayā Buddho, gantvā Revataṇṇa⁶ addasaṇṇa
tato Jetavanaṇṇa gantvā etadagge ṭhapesi maṇṇa.
39. Lābhīnaṇṇa Sīvali aggo maṇṇa sissesu bhikkhavo
sabbalokahito satthā kittayaṇṇa⁷ parisāsu maṇṇa.
40. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
41. Sāgataṇṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
42. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇa sudaṇṇa āyasmā Sīvali thero i. g. a-ti.
Sīvalittherassa apadānaṇṇa samattaṇṇa.

[541. *Vaṅḡsa*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Yathāpi sāgare ūmi gagaṇe viya tārakā
evaṇṇa pāvacaṇṇa tassa arahantehi cintitaṇṇa.
3. Sadevāsuraṇāgehi manujehi purakkhato
samaṇabrāhmaṇākiṇṇe janamajjhe jinuttamo⁸
4. Pabbāhi anurañjanto loka⁹ lokantaḡ jino
vacanena vibodhento veneyyapadumāni¹⁰ so
5. Vesārajjehe sampanno catuhi purisuttamo
pahīnabhayaśāraḡjo khemappatto vīsārudo.

¹ G. S¹ devā nagā manussā.² S¹ paccayāṇ upanenti; G. paccayā c' upanenti.³ G. devataṇṇa.⁴ S² tiṇṇasabbhikkhuḡ.⁵ S² saha.⁶ G. ch' etaṇṇa.⁷ S² kittayaṇṇa.⁸ S¹ S² januttamo.⁹ G. loka; S² loka.¹⁰ S¹ vaneyya.

6. Āsabbhaṇ pavaṇaṇ ṭhānaṇ¹ Buddhābhūmiṇ ca kevalaṇ
paṭijānāti lokaggo n' atthi sañcedako² kvaci³
7. Sihanādam asambhitaṇ⁴ nadato tassa tādino
devo naro vā brahmā vā paṭivattā na vijjati.
8. Desento pavaṇaṇ dhammaṇ santārento sadevakaṇ
dhammacakkaṇ pavattoti parisāsu visārado.
9. Paṭibhānavataṇ aggaṇ sāvakaṇ sādhusammataṇ
guṇaṇ bahuṇ pakittetvā⁵ etadagge ṭhapesi taṇ.
10. Tādā 'haṇ Haṇsavatiyā⁶ brāhmaṇo sādhusammato
sabbavedavidū⁷ jāto vāgīso⁸ vādisūdano.⁹
11. Upecca taṇ mahāvīraṇ sutvā taṇ dhammadesanaṇ
pūlīvaraṇ paṭilabhiṇ¹⁰ sāvakassa guṇe rato.
12. Nīmantayitvā sugataṇ sasaṅghaṇ lokanandanaṇ
suttāhaṇ bhojayitvā 'haṇ¹¹ dussehi chādayaṇ tadā.
13. Nipacca sirasā pāde katokāso katañjali
ekamantaṇ¹² ṭhito haṭṭho santhaviṇ¹³ jinam uttamaṇ
14. Namo te vālisaddūla¹⁴ ! Namo te purisuttama¹⁵ !
Namo te sabbalokagga ! Namo te abhayaṅkara !
15. Namo te māramathana¹⁶ ! Namo te diṭṭhisūdana !
Namo te santisukhada ! Namo te saraṇantaṇa¹⁷ !
16. Anāthānaṇ bhavaṇ nātho bhītānaṇ abhayappado
vissānabhūmisantānaṇ saraṇaṇ saraṇesinaṇ.
17. Evamādihi sambuddhaṇ santhavitvā mahāguṇaṇ
avocaṇ vādisurassa¹⁸ gatim pappomi¹⁹ bhikkhuno.
18. Tādā avoca bhagavā anantaṇ paṭibhānavā :
“Yo so Buddhaṇ apūjesi sattāhaṇ saha sāvakaṇ.²⁰
19. Guṇaṇ ca me pakittesi pasanno sehi pāṇihi
eso patthayate ṭhānaṇ vādisurassa²¹ bhikkhuno.

¹ vā² S¹ yānaṇ. ² S¹ sañcedako; S² santodako; G. sañj°. ³ S² kuoci

⁴ Sdā. Sihanādava°.

⁵ G. S¹ bahulaṇ kittetvā.

⁶ G. S¹ vatiyaṇ.

⁷ G. sabbadeva°.

⁸ S² L. vāgīso; S¹ Vāgīso.

⁹ S¹ vāgisūdano.

¹⁰ G. pī. ṭilābhi; S¹ paṭilabhi.

¹¹ G. bhi. ojayitvā tam; S¹ bhojayitvāna.

¹² G. S¹ ekamantaṇ.

¹³ S¹ santhavi, G. santhāvi.

¹⁴ G. isisaddula; S¹ isisaddūla.

¹⁵ G. S¹ isisuttama.

¹⁶ G. māramathana; S¹ masana.

¹⁷ G. S¹ kara.

¹⁸ G. avoca vādisudaya; S¹ vādisuraya.

¹⁹ G. S¹ papposi.

²⁰ S¹ mama saha; G. mama bhāvakaṇ.

²¹ G. S¹ sudassa.

20. Anāgataṃhi addhāne lacchate taṇ¹ manorathaṇ
devamanussasampattiṇ² anubhotvā anappakaṇ.
21. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
22. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammaninimmitto
Vaṅgīso nāma nāmena hessati satthu sāvako.”
23. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
paccayehi upaṭṭhāsīṇ nectacitto Tathāgataṇ.
24. Tena kammena sukateṇa cetanāpapudhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tusitaṇ agamāsa’ ahaṇ.
25. Pacchime ca bhavo dāni paribbājakule ahaṇ
pacchā jāto yadā āsīṇ jūtiyā sattavassiko.
26. Sabbavedavidū³ jāto vādasatthavisārado
vaggussaro⁴ cittakathī paravādappanadāmo.
27. Vaṅge hi jāto⁵ Vaṅgīso vacane issaro ti vā
Vaṅgīso iti me nāmaṇ abhavi⁶ lokasammataṇ.
28. Yadā ’haṇ viññutaṇ patto t̥hito paṭhamayobbane
tadā Rājagahe ramme Sāriputtaṇ aṭṭi’ addasaṇ
29. Piṇḍāya vicarantaṇ taṇ pattapāpiṇ sussaṇvutaṇ⁷
alolakkhiṇ mitabhāsīṇ⁸ yugamattaṇ nirikkhitaṇ.⁹
30. Tam disvā vimhito hutvā avocaṇ man anucchaviṇ¹⁰
kaṇṇikāraparicitaṇ¹¹ cittaṇ¹² gāthāpadaṇ¹³ ahaṇ.
31. Tadā so paṇḍito viro¹⁴ uttaraṇ samavoca me
virāgasahitaṇ vākyāṇ katvān’ uddayaṇ¹⁵ uttamaṇ
32. Vicittapaṭibhāne hi tosito tena tādina¹⁶
nipacca sirasā pāde “pabbājehi”¹⁷ c’ abraviṇ.¹⁸
33. Tato maṇ sa mahāpaṇḍito Buddhasetṭham upānaya
mam āha vadataṇ¹⁹ seṭṭho: saccaṇ Vaṅgīsa kacci te²⁰

¹ G. S¹ laddhān etaṇ. ² S¹ devamānusa°. ³ G. sabbadeva°.

⁴ G. paggussaro; S² vaṅgissaro. ⁵ G. Vaṅgo jāto ti; S¹ ojaṭo ’si.

⁶ S¹ abhavi; S² abhaviṇ.

⁷ G. pattapāṇa°.

⁸ S¹ °hitābhāsīṇ; G. abhosakkhimhita°.

⁹ G. nidikkhikaṇ; S² nidikkhitaṇ

¹⁰ G. pana naucchaviṇ.

¹¹ S² aganiṇ t̥hānarecitaṇ; G. S¹ °cittaṇ.

¹² G. vittaṇ.

¹³ G. gāthāmadāṇ.

¹⁴ G. S¹ dhiro.

¹⁵ G. katvā duddasaṇ.

¹⁶ G. tādino.

¹⁷ G. S¹ pabbājehi.

¹⁸ S¹ abravi.

¹⁹ G. S¹ varataṇ.

²⁰ S² kacchako.

34. Matarj sisan¹ vanacchuddharj² api³ būrasavassī⁴
tayā⁴ vijjāvisesena sace sakkosi bhāsaya.
35. Āmā ti me paṭiññāte⁵ tīni sīsāni dassayi
atho nirayadevcsu upapanne avācayi.⁶
36. *Tadā pacceka*buddhassa sirarj⁷ dassesi nāyako
tato 'harj vigatārambho⁸ pabbajarj samayāci 'ha:
37. Pabbajitvāna sugatarj santhavāmi¹⁰ yahij tahirj
tato marj kavyacitto¹¹ ti ujjhāyanti ha¹² bhikkhavc.
38. Tato vīmarj sanattham me āha Buddho vināyako:
*takki*tānarj imā gāthā ṭhānaso paṭibhanti¹³ vā¹⁴?
39. Na kavyacitto 'harj¹⁵ vīra,¹⁶ ṭhānaso paṭibhanti me
tona dānena¹⁷ Vaṅgīsa ṭhānaso santhavāhi marj
40. Tadā 'harj santhavarj vīrarj gāthāhi isisatamarj
so ṭhānaso tadā tuṭṭho jino aggarj ṭhapesi marj.
41. Paṭibhānena cittena aññe samatimaññī¹⁸ aharj¹⁸
pesal' etena¹⁹ sarjviggo arahatarj apāpupij.
42. Paṭibhānavatarj aggo añño koci na vijjati
yathānarj bhikkhū Vaṅgīso, evarj ānāretha bhikkhū²⁰
43. Satasahassee katarj kammarj phalarj dassesi me idh
sumutto saravego ca kilesee jhāpayij²⁰ manna.
44. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
45. Sāgatarj . . . pe . . . pe . . . pe . . .
46. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Ittharj sudarj āyasmā Vaṅgīso therō i. g. a-ti.
Vaṅgisattherassa apadānarj samatarj.

¹ S¹ G. matasīsarj.² S² vīra^o; G. vanu².³ S¹ āsī.⁴ G. tassa.⁵ G. āh eti me paṭiññāyato; S¹ S² amo.⁶ G. avāvassī.⁷ G. sisarj.⁸ G. vihat^o.⁹ S¹ samayāci 'yarj.¹⁰ G. saddavāpi.¹¹ G. kathi^o; S¹ kapi^o.¹² S¹ sā.¹³ S¹ paṭiyanti.¹⁴ G. S¹ tarj.¹⁵ G. na kappavittho ham; S¹ na kappacitto^o.¹⁶ G. vīrarj.¹⁷ S² dāno pi.¹⁸ S¹ aññesam satimaññaharj; G. aññe savapīpañña^o.¹⁹ G. vesalotena; S¹ sesalobhena.²⁰ S¹ jhāpayi; G. jhāpayi.

[542. *Nandaku*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Hitāya sabbasattānaṃ sukhāya vaḍḍatā¹ varo
atthāya purisājañño paṭipanno sadevake.
3. Yasaggapatto sirimā kittivaṇṇabhato² jino
pūjito³ sabbalokassa disā sabbā suviassuto.
4. Uttiṇṇavicikiccho so vītivattakathaṃkatho⁴
paripūṇṇamanasaṅkapṇo⁵ patto sambodhinī uttamaṃ.
5. Anuppannassa magguṣṣa uppādetā naruttamo
anakkhātā⁶ ca akkhāsi asaṅjātā⁷ ca saṅjani.
6. Maggaññi⁸ so maggaṇḍi⁹ maggaṅkhaṇḍi¹⁰ narāsabho
maggassa kusalo satthā¹¹ sārathīnaṃ varuttamo.
7. Tadā mahākaruṇiko dhammaṃ deseti nāyako
nimugge mohanaggamhi¹² samudharati¹³ pāṇino.
8. Bhikkhuniṇaṃ ovaḍḍane sāvakaṃ seṭṭhasammatā¹⁴
vaṇṇayaṃ etadaggaṇhi paṇḍāpesi¹⁵ mahāmmi.
9. Taṃ sutvā 'haṃ pamudito nimantetvā Tathāgataṃ
bhojayitvā sasaṅghaṃ taṃ patthayaṃ thānam uttamaṃ.
10. Tadā pamudito nātho maṃ avoca mahāisi:
sukhī bhavassu dīghāyu, lacchase¹⁶ taṃ manorathaṃ.
11. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
12. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Nandako nāma nāmena hessati satthu sāvako.
13. Tena kammena sukateṇa cetanāpanidhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatisupago ahaṃ.
14. Pacchime ca bhava dāni jāto seṭṭhikule ahaṃ¹⁷
Sāvattiyaṃ puravare¹⁸ iddhe phīte mahaddhane.
15. Purappavese sugataṃ disvā vimhitaṃ mānaso
Jetārāmapaṭiggāhe pabbajjaṃ anagāriyaṃ.

¹ S¹ varataṃ.² G. kitta°.³ S¹ puriso.⁴ S² °kato.⁵ G. satto.⁶ G. S¹ kāmapaṇkamhi.⁷ S² °dharani pāṇinaṃ.⁸ S² °jottha°.⁹ S² paṇḍupeti.¹⁰ G. lacchise.¹¹ S² ahug¹² G. pure varo.

16. Naciren' eva kālena arahattaṃ apāpuṇiṃ
tāto 'haṃ tiṇṇasaṃsāro sāsito sabbadassinaṃ.
17. Bhikkhunīnaṃ dhammakathaṃ paṭipucchākariṃ ahaṃ
sāsitaṃ tā mayā sabbā abhaviṃsu anāsavaṃ
18. Satāni pañc' anūnāni; tadā tuṭṭho mahāhito
bhikkhunīnaṃ ovadataṃ agge tḥāne¹ tḥapesi maṃ.
19. Satasahassee kataṃ kammaṃ phalaṃ dassesi me idha
sumutto saravego ca kilese jhāpayiṃ² mama.
20. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
22. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Nandako tthero i. g. a-ti.
Nandakattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[543. Kāḷudāyī.]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Nāyakānaṃ varo satthā guṇāguṇa³ vidū jīno
kataññū katavedī ca tittḥe yojeti⁴ pāpino.⁵
3. Sabbaññūtena ñāpene tulayitvā dayāsayo
deseti pavaraṃ dhammaṃ anantaḡuṇasañcayo.
4. Sa kadāci⁶ mahāvīro anantajanataṃ-sarī⁷
deseti madhuraṃ dhammaṃ catusaccupasañhitaṃ.
5. Sutvāna taṃ dhammavaraṃ ādimajjhantasobhanaṃ
pāṇisatasahassānaṃ⁸ dhammābhisamayo ahu.
6. Ninnāditā tadā bhūmi gajjiṃsu ca payodharā
sādhukāraṃ pavattiṃsu devabrahmanarāsura:
7. 'Aho kāruṇiko satthā aho saddhammadessaṇā
aho bhavasamuddamhi nimugge uddharī jīno.'
8. Evaṃ saṃvegajātesu sanarāmarabrahmasu⁹
kulappasādakānaggaṃ sāvakaṃ vaṇṇayi jīno.
9. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyā¹⁰ jāto 'maccakule ahu¹¹
pāsādiko dassaniyo pahūtadhanadhaññivā.

¹ G. S¹ aggaṭṭhāne.² G. guṇāguṇa³.³ This half gāthā is missing in G.⁴ G. °jinasāsariṃ; S¹ jinasasariṃ; S¹ °sadi.⁵ S¹ G. °brahmusu.⁶ G. S¹ kilesā jhāpayi⁷ S¹ sojeti.⁸ S² sakadāgāmi.⁹ S² pāṇaka⁹; G. pāi¹⁰ G. S¹ °vatiyaṃ.¹¹ S¹ ahū

10. Haṇṣārāmaṃ upeccāhaṃ vanditvā taṃ Tathāgataṃ
sunitvā madhuraṃ dhammaṃ kāraṃ katvā va¹ tādino
11. Nipacca pādamūle 'haṃ imaṃ vacanam abraviṃ:
'kulappasādakānaggo yo tayā² santhuto mune
tādiso hom' *ahaṃ vīra Buddha*seṭṭhassa sāsane.'
12. Tadā mahākāruṇiko siñcanto 'vāmatena maṃ
āha maṃ: putta vuttiṭṭha³ lacchase tam manorathaṃ.
kathaṃ⁴ nāma jine⁵ kāraṃ katvāna viphalo⁶ siyā?
13. Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
14. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Udāyī nāma nāmena hessati satthu sāvako.
15. Taṃ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṃ tadā jinaṃ
mettacitto paricaṇṇiṃ paccayehi vināyakaṃ.
16. Tena kammaṇipākena cetanāpapaṇḍhihi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṇsaṃ agacch⁷ ahaṃ.
17. Pacchime ca bhava dāni ramme Kāpilavatthave⁸
jāto mahāmaccakule Suddhodana-mahāpate.
18. Yadā ajāyī Siddhattho ramme Lumbini-kānane
hitāya sabbalokassa sukhāya ca narāsabho.
19. Tadahe 'va ahaṃ jāto saha ten' eva vaḍḍhito
piyo sahāyo dayito vissattho nītikovido.
20. Ekūnaṭṭiso vayasā⁹ nikkhanto pabbajittha so¹⁰
chabbassāni vināmetvā āsi Buddho vināyako.
21. Jetvā sasenakaṃ Māraṃ khepayitvāna āsave
bhavaṇṇavaṃ taritvāna āsi Buddho¹¹ sadevake.
22. Isivhayaṃ¹² gamitvāna vinetvā pañcavaggiye
tato vinesi Bhagavā gantvā gantvā tahiṃ tahiṃ.
23. Veneyyavinayanto so saṅgaṇhanto sadevakaṃ
upecca Maṅgalāgiriṃ¹³ viharittha tadā¹⁴ jino

¹ G. ca.² G. S¹ uttiṭṭha.³ S¹ S² jino.⁴ S² agaṇṇi'.⁵ G. °vayaso.⁶ G. S¹ buddho āsi.⁷ S² Maṅkalāgiriṃ; S¹ Mahalagiri.⁸ (i. tassa.⁹ S¹ katanṇā.¹⁰ (i. vipalo; S² vipulo.¹¹ (i. °vatthusmiṃ.¹² (i. nikkhamitvā agārato.¹³ (i. isivhayaṃ; S¹ isivayaṃ.¹⁴ S² yadā.

24. Tadā Suddhodanen' āhaṇ bhūnipālena posito
gantvā disvā dasabalaṇ pabbajitvā 'rahā aluṇ.¹
25. Tadā mahesiṇ yācitvā pāpayiṇ² Kapilavhayaṇ
tato punāhaṇ gantvāna pasāдеми³ mahākulaṇ.
26. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho mam āha purisāsambho⁴
kulappasādakānaggaṇ paññāpesi vināyako.
27. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
28. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kāludāyi therō i. g. a-ti.
Kāludāyittherassa apadānaṇ samattaṇ.

[544. *Abhaya.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhamnesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Saraṇāgamane kañci⁵ nivesesi Tathāgato
kañci⁶ sīle nivesesi⁷ dasakammappathuttame.
3. Deti kassaci so viro sāmāññaphalam uttamaṇ
saṇāpattī tathā aṭṭha tisso vijjā pavecchati.
4. Chalabhiññāsu yojeti kañci sattaṇ naruttamo
deti kassaci so nātho catasso paṭisambhidā.
5. Bodhaneyyaṇ pajaṇ disvā asaṅkheyye 'pi yojane
khaṇena upagantvāna vineti naraśārathi.
6. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyā⁸ ahoṣiṇ⁹ brāhmaṇatrajo
pāragū sabbavedānaṇ veyyākaraṇasummato,
7. Niruttiyā ca kusalo nighaṇṭe¹⁰ ca visārado
padako keṭubhavidū chandovicitikovidō.
8. Jaṇghāvihāraṇ vicaraṇ Haṇsārāmam upecc' ahaṇ
uddasaṇ vadataṇ seṭṭhaṇ mahājana-purakkhataṇ
9. Desentaṇ virajaṇ dhammaṇ paccanīka-matī ahaṇ¹¹
upetvā tassa vākyāni sutvāna vimalān' ahaṇ.

¹ G. S¹ alu.

³ S² pasādesi.

⁶ G. S¹ kiñci.

⁷ S¹ nisedhoti; G. nisevosi.

⁹ G. S¹ ahoṣi.

¹¹ G. paccanikamati; S¹ paccotiṇ kammati.

² G. pāpayi; S¹ pāpayi.

⁴ S¹ parisāya so.

⁶ G. kiñci.

⁸ G. S¹ vatiyaṇ.

¹⁰ S² nigame; S¹ tisaṇṭo.

10. Vyāhataṇ puna-r-uttañ ca¹ apatthaṇ² 'va³ niratthakaṇ⁴
nāddasaṇ tassa munno tato pabbajito ahaṇ.
11. Naciren' eva kālena sabbasatthavisāraḍo⁵
nipuṇo⁶ Buddhavacane ahoṣi⁷ gaṇṇasammato.
12. Tadā catasso gāthāyo gaṇṇavitvā⁸ suvyañjanaṇ
saṇṇavitvā tilokaggaṇ desayissaṇ⁹ dine dine:
13. "Viratto si¹⁰ mahāvīro saṇṇsāre sabhaye vasaṇ
kāruṇāya na nibbāyi¹¹ tato kāruṇiko muni.
Puthujjano 'va yo satto¹² na kilesavasaṇ¹³ ahu
sampajāno satiyutto tasmā eso acintiyō.
5. Dubbalāni kilesāni yassa¹⁴ sayakatāni¹⁵ me
ñāṇaggiparidaḍḍhāni na khīyisi¹⁶ tadabblutaṇ.¹⁷
6. Yo sabbalokassa guru¹⁸ loko¹⁹ yassa tathā guru
tathāpi lokacariyā loko tassānupattako."
17. Evamādīhi yaṇ Buddhā²⁰ kittayaṇ dhamma-desakaṇ²¹
yāvajjivaṇ karitvāna gato saggaṇ tato cuto.
18. Satasaḥasse ito kappe yaṇ Buddhā²⁰ abhikkittayaṇ
duggatiṇ nābhijānāni kittanāya idaṇ phalaṇ.
19. Devaloke mahārajaṇ rajjapādesikañ ca yaṇ
cakkavatti mahārajaṇ bahuso 'nubhaviṇ ahaṇ.²²
30. Duve bhava pajāyāmi devatte atha mānuse
aññaṇ gatiṇ na jānāmi kittanāya idaṇ phalaṇ.
21. Duve kule pajāyāmi khattiye atha brāhmaṇe
nīce kule na jānāmi kittanāya idaṇ phalaṇ.
22. Pacchime ca bhava dāni Giribaja-puruttane
rañño *'ham Binbisā*rassa putto nāmena c' Ābhayo.
23. Pāpanittavasaṇ gantvā Nigaṇṭhena vimohito²³
pesito Nāṭaputtana Buddhasetṭhaṇ upecc ahaṇ.

¹ G. va.² S¹ apattaṇ³ S² vā.⁴ G. niruttakaṇ.⁵ G. sabbasatta°.⁶ G. S¹ nipuno.⁷ G. S¹ ahoṣi.⁸ G. gandhavetvā.⁹ G. desayissām.¹⁰ S² pi.¹¹ G. °nibbāyi.¹² G. ca yo sattho; S² °santo.¹³ S¹ °vase.¹⁴ S² yassā.¹⁵ S² °gatāni.¹⁶ S² khīyayaṇsu.¹⁷ G. S¹ tarabbhataṇ.¹⁸ G. S¹ guru.¹⁹ S¹ G. loko.²⁰ G. S¹ sambuddhaṇ.²¹ G. S¹ °desakaṇ²² Gāthās 19 and 20 are missing in G.²³ S² samāhito.

24. Pucchitvā nipuṇaṃ paṇhaṃ sutvā vyākaraṇa-uttamaṃ
pabbajitvāna naciraṃ arahattaṃ apāpuṇiṃ.
25. Kittayitvā jinavaraṃ kittito homi¹ sabbadā
sugandhadhavadano āsiṃ sukhassamuppito.
26. Tikkha-hāsa-lahu-paṇṇo mahāpaṇṇo tath' ev' ahaṃ
vicittapaṭibhāno ca tassa kammassa vāhasā.
27. Abhithhavitvā Padumuttarāhaṃ pasannacitto samaṃ
sayambhuṃ
Nāgacchi² kappāni³ apāyabhūmiṃ sataṣaṣṣāni phalena
tassa.
28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṃ sudaṃ āyasmā Abhaya thero 1. g a-ti.
Abhayattherassa apadānaṃ samattaṃ.

[545. *Lomasukaṅgiya.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ varo.
2. 'Tadā 'haṃ Candano c' eva pabbajitvāna sāsane
āpāṇakoṭikaṃ dhammaṃ pūrayitvāna sāsane.
3. Tato cutā Santusitaṃ uppannā ubhaya⁴ mayā
tattha dibbehi naccehi gītehi vāditehi ca.
4. Rūpādi-lasah' aṅgchi adhibhotvāna ssaake⁵
yāvatāyuraṃ vasitvāna anubhoma⁶ mahāsukhaṃ.
5. Tato cavitvā Tidasāṃ Candano upapajjatha
ahaṃ Kapilavatthusmiṃ ahoṣiṃ⁷ Sākiyatrajo.
6. Yadā Udāyi-thereṇa ajjhittṭho lokanāyako
anukampiya Sakyānaṃ upesi Kapilavhayaṃ.
7. Tadā 'timānino Sakyāṇa Buddhassa gunaṇṇuno⁸
paṇamanti na sambuddhaṃ jāti-tthaddhā anādarā.

¹ G. hoti; S¹ hotu.

² S² G. nāgañchi.

³ S² kappāya.

⁴ G. S¹ ubho.

⁵ S¹ accibhotvā mānusaṃ; G. adhibhotvā mānusaṃ.

⁶ G. S¹ anubhotvā.

⁷ S¹ ajāyi; G. ajāyi.

⁸ G. rapaṇṇuno.

8. Tesaṇ saṅkappaṃ aṇṇāya ākāse caṅkamaṃ jīva
pajjunno viya vassittṭha pajjalittṭha yaṭhā sikkhī.
9. Dassetvā rūpaṃ atulaṇ puna-r-¹ antaraḍdhāyatha²
eko pi luttvā bahudhā ahoṣi punar ekako.³
10. Andhakāraṇ pakāsaṇ ca dassayitvā anekadhā
pāliheraṇ karitvāna vinayī⁴ nātaka muni.
11. Cātuddīpo⁵ mahāmegho tāvade sampavassatha⁶
tadā hi Jātakaṇ Buddhō Vessantaraṃ adesayi.
12. Tadā te khattiyā⁷ sabbe nihaṇtvā jātiyaṇ macaṇ⁸
upesuy saraṇaṇ Buddhayaṇ. Āha Suddhodano tadā :
13. Idaṇ tatiyaṇ tava⁹ bhūripaṇṇa
pūḍāni vandāmi samantacakkhu
Yadā hi jāto paṭhavī pakampasi¹⁰
yadā ca taṇ na jahi¹¹ jambucchāyā.
14. Tadā Buddhānubhāvau taṇ disvā vinhitamānaso
pabbajitvāna tatth' eva nivasin¹² mātupūjako.¹³
15. Candano (levaputto¹⁴ maṇ upagantvā 'nurañjatha¹⁵
bhaddēkarattassa tadā saṅkhepaṇ vitthūraṇaṇ naraṇ.¹⁶
16. Uditto 'haṇ tadā tena upecca naraṇāyakaṇ¹⁷
bhaddēkarattaṇ sutvāna saṇviggo vana-māmakō.¹⁸
17. Tadā mātaraṃ āpucchi vane gacchāmi ekako¹⁹
sukhumālo ti me mātā dhārayiṇ²⁰ te tadā vacaṇ.
18. Dabbhaṇ kusaṇ poṭakīḷam²¹ usiṇaṇ muñjababbajjaṇ²²
urasā panudahessāmi²³ vivekam anubrūhayam'
19. Tadā vanam pavitṭho 'haṇ saritvā jinasāsanaṇ
bhaddēkarattaṇ ovādaṇ arahattaṇ apāpuniṇ.

¹ S² puna. ² S² °dhāyati.

³ S¹ ekato.

⁵ S¹ cātuddīpo; G. cātuddhipo.

⁴ S¹ vinayī; S² vinaye.

⁶ G. S¹ tāvad eva pavassatha.

⁷ S¹ khattiye.

⁸ S¹ padaṇ.

⁹ S² vara.

¹⁰ G. pakampayi; S¹ pakampasī.

¹¹ G. naocchi; S² napaha; S¹ najjahi.

¹² G. nivasī; S¹ nīvasī; S² nīvasī.

¹³ S¹ dhātu^o; G. tatupūko.

¹⁴ S² a^o eva putto.

¹⁵ G. °vadatha; S¹ °vandatha; S² anuracchatha.

¹⁶ G. S¹ vitthāraṇayaṇ.

¹⁷ G. °nūraṇaṇ; S¹ tara^o.

¹⁸ G. ca na māmakō; S¹ va na nūmakō; S² mana^o.

¹⁹ S¹ ekato.

²⁰ G. vūrayi; S¹ vārayi.

²¹ S² poṭakalaṇ.

²² G. °pabbajjaṇ.

²³ G. anurahissāmi; S¹ anudahissāmi.

20. Atītaṇ nānvāgameyya¹ na ppaṭikaṇkhe anāgataṇ
yad ātītāṇ² pahinan taṇ appattaṇ ca anāgataṇ.
21. Paccūppannaṇ ca yo dhammaṇ tattha tattha vipassati
asaṇhiraṇ asaṇkappaṇ³ saṇviggan³ anubrūhaye.
22. Ajj' eva kiccaṇ kātappaṇ⁴; ko jaṇṇā maraṇaṇ suve
na hi tosaṇ karontena⁵ mahāsenena Maccunā.
23. Evaṇ vihāriṇ⁶ ātāpiṇ⁷ ahorattam atanditaṇ
tam ve bhaddekaratto ti santo ācikkate muni.
24. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
26. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Lomasakaṇgiyo thero⁸ i. g. a-ti.
Lomasakaṇgiyattherassa apadānaṇ samattaṇ.

[546. Vanavaccha.]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso.
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
2. Tadā 'haṇ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsane
yāvajīvaṇ caritvāna brahmacerāṇ⁹ tato cuto.
3. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch¹⁰ ahaṇ
4. Tato cuto araṇṇamhi kapoto¹¹ ās' ahaṇ tahiṇ¹²
vasate guṇasampanno bhikkhu jhānarato sadā.
5. Mettacitto kāruṇiko sadā pamuditānāno
upekkhako mahāvīro appamaññāsu kovido
6. Vinivaraṇasaṇkappe sabbasattahitāsaye
Vissattho naciren' āsmiṇ tasmiṇ sugatasāvake.¹³

¹ S¹ nātvāgameyya; S² nānya°.² S² tadātītaṇ; S¹ yadā hitaṇ³ G. tappiddvām; S¹ tabbidā.⁴ S² ālappaṇ.⁵ S² no saṇgaratīna; G. °saṇkarantena.⁶ G. vihāri; S² vihāraṇ.⁷ G. ātāpi; S¹ ātāpi.⁸ G. Lomasakambhiya°; S¹ °sakamhiya°; S² saṇgiyo.⁹ G. brahmacāri; S¹ °cāri.¹⁰ S² agañich'.¹¹ S¹ tapote.¹² S² āsahhitahī; G. āsahantataṇ.¹³ G. visattho nacirenāsmiṇ sukatasāvake; S¹ visattho tasmiṇ sugatā
sāvako; S² corrupt.

7. Upecca pādamūlanhi ni*si*nnassa tadā sa me
kadāci āmisaj¹ deti dhammaj deseti c' ekadā.
8. Tadā vipulapemena upāsītivā jīnatrajaṇ
tato cuto gato saggaṇ pavā*so sughaṇaṇ yaṭhā.*
9. Saggacuto² manussesu nibbatto puññakammunā³
agāraṇ chaḍḍayitvāna pabbajjij bahuso ahaṇ.
10. Samaṇo tāpaso vipπο paribbājo tath' ev' ahaṇ
hutvā vasī araṇṇiṇi anekasata so⁴ ahaṇ.
11. Pacchime ca bhava dāni ramme Kapilavatthave⁵
Vacchagotta⁶ ti Jotissa jāyāya uhaṇ okkamij.
12. Mātu me dohalo āsi tirokucchigatassa me
jāyamānasamūpanhi vanavāsāyanicchuyo.
13. Tato me ajanī⁷ mātā ramāniye vanantare
gabbhato nikkhamantaṇ maṇ kāśeyena⁸ paṭiggahaṇ.
14. Tato kumāro Siddhattho jāto Sakyakuladdhajo
tassa mitto piyo āsiṇ saṇvissattho⁹ sumāniyo¹⁰
15. Sattasārehi nikkhanto¹¹ ohāya vipulaṇ yasaṇ
āham pi pabbajitvāna Himavantaṇ upāgamaṇ.
16. Vanālayaṇ bhāvanīyaṇ¹² Kassapaṇ dhutavādukaṇ¹³
disvā sutvā jinuppādaṇ¹⁴ upesiṇ¹⁵ uarasārathij.
17. So me dhammam adesesi subbatthasampakāsaṇ
tato 'haṇ pabbajitvāna vanam eva punāgamiṇ.¹⁶
18. Tatth' appamatto vihaṇaṇ chalabhiññā apassayiṇ¹⁷
aho suladdhalābho 'mhi sumitten' ānukampito.¹⁸
19. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
21. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ āyasmā Vanavaccho thero i. g. a-ti.
Vanavacchattherassa apadūnaṇ samattaṇ.

¹ G. S¹ sāmisaṇ.² G. saggā cuto; S¹ saggō.³ G. °kammunā.⁴ S² °yo.⁵ G. °vattlio ca.⁶ G. S¹ °gotta.⁷ S³ ajanij; G. ajanī.⁸ S¹ kāśeyena.⁹ G. saṇviyatto; S² saṇṭhiṇattho.¹⁰ G. sumāniyo; S¹ sumātiyo; S² sūmāniyo.¹¹ G. sattasārehi nikkhanta; S¹ sattaṇ °.¹² S¹ bhāvanīyaṇ.¹³ G. °dhāraṇaṇ; S¹ dhāraṇaṇ.¹⁴ S¹ jinappadaṇ.¹⁵ G. S¹ upesi.¹⁶ G. S¹ suṇogamiṇ.¹⁷ S¹ apassayi; G. aphalaṇsaṇ.¹⁸ G. S¹ samittena.

[547. *Cūlasugandhu.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso,
Kassapo nāma nāmona uppaṃji vadataṃ varo.
2. Anuvyāñjanasampanno dvattiṃsavaralakkhaṇo¹
byāmapabhāparivuto raṇṣijālasamotato.²
3. Assāsetā yathā cando suriyo va pabhaṇkaro
nibbāpetā yathā meghe sāgaro va guṇākaro.
4. Dharanī-r-iva sīlena Himavā va samādhinā
ākāso viya paṇṇāya asaṅgo anilo yathā.
5. Tadā hi Bārāṇasiyaṃ³ upaṇṇo mahākulo
pahutaḍḍhanadhaññasmiṃ nānāratanasañcaye.
6. Mahatā parivārena nisinnāṃ lokanāyakaṃ
upecca dhammaṃ assosiṃ amataṃ ca manoharaṃ.
7. Dvattiṃsolakkhaṇadhiaro⁴ sunakkhatto⁵ va caudimā
anuvyāñjanasampanno sālārājā va phullito.
8. Raṇṣijālaparikkhito ditto va kanakācalo
byāmapabhāparivuto sarasmiṃ va divākaro.
9. Soṇṇāṇano jinavaro ramanīva⁶ siluccayo
karuṇāpūṇṇahadayo vivaddho⁷ viya sāgaro.
10. Lokavissutakittī ca Sineru va naguttamo⁸
yasaṃ vitato vīro ākāśasadiṣṭo muni.
11. Asaṅgaotto sabbattha anilo viya nāyako
patitṭhā sakababhūtaṇaṃ mahi va⁹ munisattamo.
12. Anupalitto lokena toyena padumaṃ yathā
kupāda-kaccha-dahano¹⁰ aggikkhandho va sobhasi.¹¹
13. Agado viya sabbattha kilesavisanāyako¹²
gandhamādanaseḷo va guṇagandhavibhūsito.
14. Guṇānaṃ ākaro vīro¹³ ratanānaṃ va sāgaro
sindhava va narājañño¹⁴ kilesamalāhārako.

¹ S¹ dvattiṅga°.² S¹ °siyā.³ G. sunakkhatto.⁴ G. guṇa; S¹ guṇe.⁵ G. S¹ ca.⁶ S¹ socapi.⁷ S¹ °nāpako; S² °nāyano.⁸ G. sindhudhavanarajañño; S² siḍḍhuva ca°.⁹ G. S¹ samatthato.¹⁰ G. S¹ °varo.¹¹ G. S¹ samaṇīva.¹² G. naruttamo.¹³ G. S¹ kuvāda°.¹⁴ G. S¹ dhīro.

15. Vijayī va mahāyodho Mārasenāpamaddano¹
cakkavatti² va³ so rājā bojjihaṅgaratan' issaro⁴
16. Mahābhikkasāṅkāso dosavyādhutikkicchako⁵
sallakatto yathā seṭṭho ditṭhigaṇḍaviphalako.⁶
17. So tadā lokapajjoto sanarāmarasakkato⁷
parisūso narādico dhammaṃ desayato jino.
18. Dānaṃ datvā mahābhogo sīlena sugatūpago⁸
bhāvanāya ca nibbāti⁹ icc' eva m' amuśasatha
19. Desanaṃ taṃ mahassācāraṃ ādimajjhantasobhamaṃ
suṇanti parisā sabbā amataṃ va mahārasiṃ.
20. Sutvā sunudhuraṃ dhammaṃ paṇaṇṇo jinasāsaṇ-
sugataṃ saraṇaṃ gantvā yāvajīvaṃ namaṃs' ahaṃ.
21. Munino gaṇḍhakuṭiyā opuññesi¹⁰ tadā mahiṃ
catujjātena gaṇḍhena māse atthadine evaheṃ.
22. Paṇḍhūya sugandhaṃ taṃ¹¹ sarīrasa vigaṇḍhino
tadā jino viyākāsi sugandhatanulābhitaṃ.¹²
- 23.¹ Yo yaṃ gaṇḍhakuṭiy bhuniṃ gaṇḍheṃ opuñjate sakiṃ
tena kammavipākena upapanno yaṃhiṃ taṃhiṃ
24. Sugandhadelo sabbattha bhavissati ayaṃ naro
gupaṃ gaṇḍhāyuto hutvā nibbāyissat' anāsaṃ.¹³
25. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇḍhīṇo ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ
26. Pacchime ca bhava dāni jāto vippakule ahaṃ
gabbhaṃ me vasato¹⁴ mātā deheṃ āsi sugandhitā.
27. Yadā ca mātukucchimhā *nikkhamāmi* tadā puri¹⁵
Sāvatti¹⁶ sabbagaṇḍhehi vāsita viya vāyatha¹⁷
28. Pupphavassaṇ¹⁸ ca surabhiṃ dibbagaṇḍhaṃ manoramaṃ¹⁹
dhūpāni²⁰ ca mahagghāni upavāyisaṃ tāvade.

¹ G. °namaddano.² G. S¹ cakkavatti.³ G. ka.⁴ G. °ratanassaro.⁵ S² dehavyādhī°.⁶ G. °vipālako; S¹ °vipālako; S² ditṭhidaḍḍha°.⁷ Missing in G.⁸ S¹ °śasaho.⁹ S² nibbātiṃ.¹⁰ S² usañjesi.¹¹ G. sugandhataṃ; S¹ sugandhātaṃ.¹² G. °lāgiṭaṃ; S¹ sugandho°.¹³ All MSS. read gabbhaṃ evasato.¹⁴ G. S¹ muni.¹⁵ S¹ Sāvattiṃ.¹⁶ S¹ vāyithā viya vāsatha.¹⁷ S² supphavassaṇ.¹⁸ G. S¹ °gaṇḍhā manoramaṃ.¹⁹ G. S¹ dhumāni.

29. Devā ca sabbagandhehi dhūpapupphelhi¹ taṇṇaṇṇa
vāsayaṇṇa sugandhena yasmiṇṇa *jāto ahaṇṇa glā*re.
30. Yadā ca taruṇo bhaddo paṭhamo yobbane gṇito
tadā Selaṇṇa sapariṇaṇṇa vinetvā nara-sārathi.²
31. Tehi sabbhehi sahito Sāvattṇhipuram āgato
tadā Buddhānubhāvau taṇṇaṇṇa disvā pabbajito ahaṇṇa.
32. Silaṇṇa samādhipaṇṇiṇaṇṇa ca vimuttiṇṇa ca anuttaraṇṇa
bhāvetvā cāturo dhamme 'pāpuṇṇa āsavakkhayaṇṇa.
33. Yadā pabbajito c' āhaṇṇa yadā ca arahaṇṇa ahaṇṇa³
nibbāyissaṇṇa⁴ yadā c' āhaṇṇa gandhavasso tadā ahu.
34. Sariragandho ca saṭṭho 'tiseti me⁵
mahārahaṇṇa candanaṇṇa campakuppalaṇṇa⁶
Tath' eva gandhe itare va sabbato⁷
pasayha vāyāmi gato tahiṇṇa tahiṇṇa.
35. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Sāgataṇṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
37. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇṇa sudaṇṇa āyasmā Cūlasugandho dheru i. g. a-ti.
Cūlasugandhattherassa apadānaṇṇa samattaṇṇa.

Uddānaṇṇa:

Bhaddiyo Revato-thero mahālābhī ca Sivalī
Vaṇṇiso Nandako c' eva Kāludāyi tath' Ābhayaṇṇa.
Lomaso Vanavaccho ca Sugandho dasamo kato
tiṇṇa gāthā satā tattha soḷasā ca taduttari.
Bhaddiyavaggo pañcapaṇṇiṇāso.⁸

Atha vagguddānaṇṇa:

Kaṇṇikāravhaya vaggo Phalado Tīṇadāyako
Kaccāno Bhaddiyo vaggo gāthāyo gaṇitā v-i-ha.⁹

¹ G. S¹ dhumā°.

² S¹ °sārathiṇṇa.

³ G. S¹ ahu.

⁴ G. nibbāyissāṇṇa.

⁵ G. sariragandho ca sadā ti me; S¹ sariragandho ca yadā mā
tine; S² tisati mo.

⁶ G. candana°.

⁷ G. S¹ ca sabbaso.

⁸ G. °paṇṇiṇāso.

⁹ G. °vīsā; S² °ibi.

Navagāthāsātānīha¹ caturāsītini eva ca
 sapaññāsaṃ pañcasatā apadānā pakāsītā.
 Saha uddānagāthāhi cha sahasāni hont' imā
 dvesatāni ca gāthānaṃ aṭṭhādasa tad uttariṃ.²
 Ettāvatā Buddhāpadānaṃ ca Paṇḍitabuddhāpadānaṃ
 ca Therāpadānaṃ ca samattā ti.

*Nibbānapaccayo hotu.*³

¹ G. °satānissa.

² G. uttari ti; S¹ uttara ti.

³ ends with: Siddhi-rastu ! . . Subham astu ! . . . Jayam
 astu ! . . . Ārogyam astu ! . . .

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa.

THERĪ-APADĀNA

ATHA THERIKĀPADĀNĀNI SUṆOTIHA

VAGGO I

[1. *Sumedhā.*]

1. Bhagavati Konāgamane saṅghārāmaṃhi nava¹ nivesaṃhi² sakhiyo tīpi² janiyo vihāradānaṃ adāsīmha.³
2. Dasakkhattuṃ satakkhattuṃ satānaṃ ca⁴ satakkhattuṃ devesu upapajjimha.⁵ Ko vādo mānuse bhave⁶
3. Devesu mahiddhikā ahumhā manussakamhi ko vādo⁷ sattaratanassa mahesi⁸ itthiratanāṃ ahaṃ bhaviṃ.⁹
4. Idha sañcitā kusalaṃ susamiddhakulappajā Dhanāñjāni ca Khemā ca ahaṃ pi ca tayo janā.
5. Ārāmaṃ sukataṃ katvā sabbāvayavamaṇḍitaṃ¹⁰ Buddhapamukkhasaṅghassa¹¹ niyyādetvā¹² paṇoditā.
6. Yattha yatthūpapajjāmi tassa kaṇimassa vahaṣā devesu aggataṃ pattā manussesu tathā¹³ ova ca.
7. Imasmiṃ yeva kappamhi brahmabandhu mahāyaso Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ varo.
8. Upatthāko mahesissa tadā āsi narissaro Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasipuruttame.¹⁴
9. Tassāsuṃ satta dhitaro rājakaññā sukhedhitā¹⁵ Buddhopatthānaniratā brahmacariyaṃ carisṃ tā.
10. Tāsaṃ sahāyikā hutvā silesu susamāhitā datvā dānāni sakkaccaṃ agāre va vataṃ carīṃ.
11. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhihi ca jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatisūpagā¹⁶ ahaṃ.

¹ G. ca nivesaṃhi; S² nava vidhesaṃhi; S¹ omits first nine gāthās.

² G. sikhīyo°; S² sakhiyo tīpiyo. ³ G. adāsīmha. ⁴ G. satāni°.

⁵ G. papajjā tamhā.

⁶ G. Ko paṇācādo manussesu.

⁷ G. ko paṇā yādo.

⁸ S² sattaratanassa°; G. °mahesi.

⁹ S² G. āsiṃ.

¹⁰ G. sabba°.

¹¹ G. °pamukkhassa°.

¹² G. niyyādetvā.

¹³ G. Bārāṇasīṃ°.

¹⁴ G. sukhedhitā.

¹⁵ G. Tāvatisūpago.

12. 'Tato cutā Yāman agay¹ tato 'haṇ Tusitaṇ gatā
tato ca Ninimāuaratiṇ Vāsavattipuraṇ² tato.
 13. Yattha yatth' ūpapajjāmi puññakammamasamāhitā³
tattha tatth' eva rājūnaṇ mahesittaṇ akārayiṇ.
 14. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakkavattinaṇ
maṇḍalinaṇ⁴ ca rājūnaṇ mahesittaṇ akārayiṇ.
 15. Sampattim anubhotvāna devesu mānusesu ca
sabbattha sūkhitā hūtvā nekajātisu⁵ saṇṇariṇ.
 16. So hetu so pabhavo⁶ taṇ mūlaṇ sā ca⁷ sāsane khanti
taṇ paṭhamasamodhānaṇ⁸ taṇ dhammamaratāya nibbhānaṇ.
 17. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūhalaṇ
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavaṇ.
 18. Sāgutaṇ⁹ vata me āsi maina Buddhassa¹⁰ santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ.
 19. Paṭisambhidā catasso vimokkhi pi ca aṭṭhi' ime
chaḍabhiññā¹¹ sacchikatā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ ti.
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Sumedhā bhikkhuu imā gāthāyo
abbhāsittvā ti.

[2. Mekhaladāyikā.]

1. Siddhatthassa bhagavato thūpaṇ kārāpitā¹,² ahaṇ
mekhalikā mayā dinnā navakammāya satthi³.
2. Niṭṭhite ca mahāthūpe mekhalaṇ puna dās⁴ ahaṇ
lokanāthassa munino pasannaṇ sehi pāṇhi.
3. Catunavute ito kappe yaṇ mekhalam adaṇ⁵ tādā
duggatiṇ nābhijānāmi thūpakārass⁶ idaṇ chalaṇ.
4. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā sabbe samūhalaṇ
nāgi va bandhanaṇ chetvā viharāmi anāsavaṇ.

¹ G. Yāmanaggaṇ.² S¹ samohitā.³ G. rātasi; S¹ jātisu.⁴ (A. sāvane; S² sūti ca; P. satthu.⁵ G. sambodhānaṇ; S¹ paṭhamaggaṇ.⁶ S¹ buddhasoṭṭhassa; G. managgaṇ.⁷ S² thūpakārāpikā; S¹ thūpaṇ kārāpitāṇ.⁸ G. adadiṇ; S¹ adiy.² S¹ Vāsavattiy².⁴ G. maṇḍalinaṇ.⁶ G. S¹ sabbhavo; S² so bhavo.(A. S¹ avāgataṇ.¹¹ S¹ chaḍabhiññā.¹⁴ G. thūpakārāy¹.

5. Sāgataṇ¹ vata me āsi² Buddhasaṭṭhassa santike
tisso vijjā anuppattā kataṇ Buddhasa sāsanaṇ.
6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Mekhaladāyikā therī-bhikkhuni³
imā gāthāyo abhāsithā ti.

Mekhaladāyikā bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[3. Maṇḍapadāyikā.]

1. Koṇāgamana-Buddhasa maṇḍapo kārito mayā
dhuvaṇ ca cīvaram adaṇ⁴ Buddhasa lokabandhuno.
2. Yaṇ yaṇ janapadaṇ yāmi nigamarājadhāniyo
sabbattha pūjitā homi puññakammass' idaṇ phalaṇ
3. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
4. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
5. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Maṇḍapadāyikā bhikkhuni imā gāthāyo
abhāsithā ti.

Maṇḍapadāyikāya theriyā apadānam samattaṇ.

[4. Saṅkamanattā.]

1. Koṇḍañṇiassa⁵ bhagavato lokajetṭhassa tādino
rathiyar⁶ paṭipannassa tārayantassa pāṇi⁷no
2. Gharato⁸ nikkhamitvāna⁹ avakujjā nipajj' ahaṇ
anukampa¹⁰ko lokajetṭho⁷ sirasi akkami⁸ tadā.
3. Akkamitvāna⁹ sirasi¹⁰ agamā lokanāyako
tena cittappa¹¹ sādēna Tusitaṇ agamās' ahaṇ.
4. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. S¹ svāgataṇ.

² G. S¹ omī therī.

³ G. S¹ Vipassissa.

⁴ G. S¹ lokanātho.

⁵ G. S¹ akkametvāna.

⁶ S¹ āsiṇ.

⁷ G. ādaṇ.

⁸ G. nikkhametvāna.

⁹ G. S² akkami.

¹⁰ S¹ sirasmi; G. sirasi.

5. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Saṅkamanattā bhikkhunī i. g. a-ti.

Saṅkamanattheriyassa apadānaṇ samattaṇ.

[5. *Tiṇiṇaḷamālīkā*.]

1. Candubbhāgānaditīre ahoṣiṇ kinnarī tadā
 addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ.
2. Pasannacittā sumanā vedajūtā katañjali
 nalamūlaṇ gahetvāna sayambhuṇ abhipūjayaṇ.¹
3. Tena kammaṇa sukateṇa agacchiṇ Tidaṇṇaṇṇaṇ
 chattiṇṇaṇṇaṇṇaṇ mahosittam akārayiṇ.
4. Dasannaṇ cakkaṇvattūnaṇ mahosittam akārayiṇ
 saṇvedayitvā kusalaṇ² pabbajaṇ anagāriyaṇ.
5. Kilesā jhāpitā mayhaṇ bhavā saṅghāṭitā namaṇ³
 sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavaṇ.
6. Catunavute ito kappe yaṇ puppham abhipūjayaṇ
 duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
7. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Tiṇiṇaḷamālīkā bhikkhunī i. g. a-ti.

Tiṇiṇaḷamālīkāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[6. *Ekapiṇḍadūyikā*.]

1. Nagare Bandhumatiyā Bandhumā nāma khattiyo
 tassa ruṇṇo ahaṇ bhariyā ekaccaṇ cārayāmaṇ⁴ ahaṇ
2. Rahogatā nisīditvā evaṇ cintes' ahaṇ tadā:
 ādāya gamaniyaṇ hi⁵ kusalaṇ n' atthi me kataṇ.

¹ G. apujesiṇ.

² G. saṇvejajayitvā me cittaṇ.

³ G. mama; S¹ bhavā sabbe samūhata.

⁴ G. S² vādayāmaṇ.

⁵ G. gamaniyaṇ; S¹ gamaniṇ.

3. Mahābhūtāpaṇḍukkaṇ¹ ghorarūpaṇḍudārūpaṇ²
nirayaṇ nūna gacchāmi ettha me n' atthi saṇṣayo.³
4. Rājānaṇ upasaṅkamma imaṇ vacanaṃ abravīṇ:
Ekaṇ⁴ me samaṇaṇ dehi bhojayissāmi⁵ khattiya.
5. Adāsi me mahārājā samaṇaṇ bhāvitindriyaṇ
tassa pattaṇ gahetvāna paramannena tappayīṇ.
6. Pūrayitvā paramaṇ annaṇ⁶ gandhālepaṇ akās' ahaṇ
jālena pidahitvāna mahānelena⁷ chādayīṇ.⁸
7. Ārammaṇaṇ mamaṇ etaṇ⁹ sarāmi yāvajīvitaṇ¹⁰
tattha cittaṇ pasādetvā Tāvatiṇsaṇ agacch'¹¹ ahaṇ.
8. Tiṇṣānaṇ divarājūnaṇ¹² mahesittam¹³ akārayīṇ
manasā patthitaṇ mayhaṇ nibbattati¹⁴ yadicchakaṇ.
9. Visāna cakkavattīnaṇ¹⁵ mahesittam akārayīṇ¹⁶
ocitattā ca¹⁷ hutvāna saṇṣarāmi bhavesv-ahaṇ.¹⁸
10. Sabbabandhanamuttā 'haṇ apeta me upādikā
sabbāsavā parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
11. Ekanavute ito kappe yaṇ dānaṃ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi piṇḍapātass' idaṇ phalaṇ
12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
13. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Ekapiṇḍadāyikā¹⁹ bhikkhunī i. g. a-ti.

Piṇḍadāyikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[7. Kaṭacchubhikkhadāyikā.]

1. Piṇḍacāraṇ carantassa Tissanāmassa satthuno
kaṭacchubhikkhaṇ paggayha Buddhasettḥass adās' ahaṇ

¹ G. mahābhūtāsaṅgaṭṭukaṇ.

² G. ghorarūpaṇḍu.

³ S² gives g. 3 in duplicate form, the only variation being in reading kaṭukaṇ the reading also of S¹ for dukkhaṇ.

⁴ S² evaṇ.

⁵ G. bhojassissāmi.

⁶ G. S¹ paramannaṇ.

⁷ G. S¹ mahācolena; cf. p. 518, g. 9.

⁸ G. chādayi; S² chādiyaṇ.

⁹ G. ekaṇ.

¹⁰ G. yāvajīvikaṇ.

¹¹ S² agaṇḍh'.

¹² G. 'rājānaṇ.

¹³ S² mahesattaṇ.

¹⁴ G. nipattiṇ ti.

¹⁵ G. visānaṇ°; S² vīsā°.

¹⁶ S² akārayi.

¹⁷ S¹ va.

¹⁸ S² bhavāsvahaṇ.

¹⁹ G. Ekapiṇḍipātadāyikā.

2. Paṭiggahetvā sambuddho Tisso lokagganāyako
vithiyā¹ santhito satthā akā me anuoclanay:
3. 'Kaṭacchubhikkhaṇṇ datvāna Tāvatiyaṇṇ gamissasi
chattiṇṇsudevarājānaṇṇ mahesitṇṇ karissasi.²
4. Paññāsaṇ cakkavattīnaṇṇ mahesitṇṇ karissasi³
manasā patthitaṇṇ sabbaṇṇ paṭilacchasi sabbadā.
5. Sampattiṇ⁴ anubhotvāna pabbajissas⁵ akiñcanā
sabbāsava pariññāya nibbāyissas⁶ anāsavā.⁶
6. Idaṇ vatvāna sambuddho Tisso lokagganāyako
nabhaṇ abbhuggaṇi⁷ viro haṇṇsarājā va anbare.
7. Sudinnaṇ me dānavaraṇṇ suyitṭhā yāga-sampadā⁸
Kaṭacchubhikkhaṇṇ datvāna puttā 'haṇṇ aculaṇṇ puḍuṇṇ.'
8. Dvenavute ito kappe yaṇṇ dānaṇṇ adadiṇṇ taḍā
duggatiṇṇ nābhijānāmi bhikkhadānaṇṇ' idaṇṇ phulaṇṇ.
9. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇṇ sudaṇṇ Kaṭacchubhikkhadāyikā bhikkhuni 1. g a-ti.

Kaṭacchubhikkhadāyikāya bhikkhuniyā apadānaṇṇ samattaṇṇ.

[8. Sattuppalamālikāya.]

1. Nagare Aruṇavatiyā Aruṇavā nāma khattiyo
tassa rañño ahaṇṇ bhariyā na mālāṇ¹⁰ pādayām¹¹ ahaṇṇ.
2. Satta mālā¹² gahetvāna uppalī¹³ devagandhikā
nisajja pāsādavare evaṇṇ cintesi tāvade:
3. Kim me imāhi mālāhi sirasā ropitāhi me¹⁴
varam me¹⁵ Buddhasettṭhassa nāṇamhi abhiropitaṇṇ.

¹ G. S¹ vithiyaṇṇ.

² S² karissati.

³ G. karissasi pajāpati.

⁴ S² sampatti.

⁵ G. pabbajissati.

⁶ G. nibbāyissati 'nāsavā.

⁷ G. abbhukkani

⁸ S¹ suyitṭhiyāga⁹; S² suditṭhaṇṇ yāga-sampadā.

⁹ G. Satthāhaṇṇ avalambadāṇṇ; S² patvā 'haṇṇ.

¹⁰ G. naga-ulaṇṇ; S¹ na gulaṇṇ.

¹¹ G. pavarayām¹; S¹ S² pādayām¹.

¹² S¹ mālīṇṇ; G. mālī.

¹³ P. S² uppalā; G. uppalī.

¹⁴ S² ropite ime.

¹⁵ S² eva.

4. Sambuddhaṃ paṭimānenti dvārāsanne nisīd' ahaṃ
yaḍā etīla¹ sambuddho pūjayissaṃ mahāmuniṃ.
5. Kakudho vilasanto² va³ mīgarūjā va kosarī
bhikkhusaṅghena sahito āgacchi⁴ vithiyā⁵ jino.
6. Buddhassa raṇsaṃ⁶ disvāna haṭṭhā⁷ saṃviggamānasā
dvāraṃ avāpūritvāna⁸ Buddhaseṭṭhaṃ apūjayiṃ.
7. Satta uppalapupphāni pavitthinnāni⁹ ambare
chādiṃ karontā¹⁰ Buddhassa matthake dhārayanti¹¹ te.
8. Udaggacittā sumanā vedajātā katañjali
tattha cittaṃ pasādetvā Tāvatiṃsaṃ āgacch¹² ahaṃ.
9. Mahānelassa¹³ chadanaṃ dhārenti mama muddhani
dibbaṃ gandhaṃ¹⁴ pavāyāmi sattuppalān¹⁵ idaṃ phalaṃ.
10. Kadāci niyamānāya nīatisaṅghena me tadā
yāvataṃ parisā mayhaṃ mahānelaṃ dhariyyati.¹⁶
11. Sattati¹⁷ devarājānaṃ mahesittam akārayiṃ¹⁸
sabbattha issarā hutvā saṃsarāmi bhavābhavo.
12. Tesatṭhi cakkavattīnaṃ mahesittam akārayiṃ
sabbe maṃ anuvattanti: adeyyavacanā¹⁹ ahaṃ.
13. Uppalass' eva me vanna gandho c' eva pavāyati
duggatiṃ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
14. Iddhipādesu kusalā bojhaṅgabhāvane ratā²⁰
abhiññāpāramippattā²¹ Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
15. Satipaṭṭhānakusalā samādhijjhānagocarā²²
saṃmappadhānam²³ anuyuttā Buddhapūjāy' idaṃ phalaṃ.
16. Viriyam²⁴ me dhuraḍhorayaṃ yogakkhemaḍhivāhanaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇā²⁵ n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S¹ ehi ti; G. ehitī.² G. kakuḷo vilapanto.³ G. ca.⁴ S³ āgañchi⁵ G. vithiyā.⁶ G. S¹ raṇsi; S² raṇsa.⁷ G. haṭṭha°.⁸ G. apāpūritvāna.⁹ G. pavitthinnāni; S¹ pavitthinnāni; S² vittinnāni.¹⁰ G. ohādikarontā; S¹ °karonto.¹¹ G. kārayanti¹² S² agañchi.¹³ G. mahānelassa; S¹ °telassa; cf. p. 516, g. 6.¹⁴ G. dibbagandhaṃ.¹⁵ S² sattuppalā.¹⁶ G. dhariyati; S¹ dharissati.¹⁷ S² satṭhaṃsa.¹⁸ G. akārayi.¹⁹ G. ādeyyavacanāṃ.²⁰ G. bhavanārātā.²¹ G. abhiññāpāramippattā²² G. samādhijjhānagocarā.²³ G. °ppamānam.²⁴ G. viriyaṃ.²⁵ G. parikkhīṇā.

17. Ekatiṇṣe ito kappe yaṇ puppham abhipūjayi ṇ
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
18. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
Itthaṇ sudaṇ Sattuppalanālikāya bhikkhunī i. g. a-ti.
Sattuppalanālikāya bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[9. Pañcadīpikā.]

1. Nagare Haṇṣavaliyā cārikī¹ ās' ahaṇ tadā
ārāmena ca² ārānaṇ carānu kusalatthikā.
2. Kālapakkhaṇhi divase addasaṇ bodhim uttamaṇ
tatta cittaṇ pasādetvā bodhimūle nisīd' ahaṇ.
3. Garucittaṇ upaṭṭhetvā³ sire katvāna āñjaliṇ
somanassaṇ pavedetvā evaṇ cintesi tāvade:
4. 'Yadi Buddho anūtaguṇo asanappapāṭipuggalo
dassetu pāṭihīraṇ⁴ me bodhi obhāsatu⁵ ayaṇ.'
5. Saha āvajjite mayhaṇ bodhi pajjali tāvade
sabbasovaṇṇaya⁶ āsi disā sabbū viroceti.
6. Sattarattindivaṇ tattha bodhimūle nisīd' ahaṇ⁷
sattame divase patte dīpapūjaṇ akās' ahaṇ.
7. Āsanaṇ parivāretvā pañcadīpāni pajjalaṇ⁸
yāva udeti suriyo dīpā⁹ me pajjalaṇ tadā.
8. Tena kammaṇa sukatena cetanāpapaṇidhīhi ca¹⁰
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
9. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ¹¹ Pañcadīpīti¹² vuccati
satayojanam ubbiddhaṇ saṭṭhiyojanavittathaṇ.¹³
10. Asaṅkhiyāni¹⁴ dīpāni parivāre¹⁵ jalanti me
yāvata devabhavaṇaṇ dīpūlokena¹⁶ jotati.

¹ G. cārikī; S¹ cārikī; S² marikī; cf. p. 527, g. 1.

² S² °va.

⁴ G. pāṭihīraṇ.

⁶ S² °sovaṇṇayo āsiṇ.

⁸ S² dīpān' uppajjaliṇ

¹⁰ G. omits.

¹³ G. vittataṇ.

¹⁵ G. padivāro.

¹¹ G. brahmaṇ.

¹⁴ G. asaṅkhiyāni; S¹ asaṅkhiyāni.

³ (i. upaṭṭhapetvā.

⁵ S¹ obhāsatū.

⁷ G. nisīdi 'haṇ.

⁹ G. dīpā.

¹² (i. dīpādi.

¹⁶ G. dīpāsokena.

11. P.

1. Puratthā¹ abhimukhā¹ t̥hitā² yaḍi icchāmi passituṇṇaṇ
4. uddha³ ḡ adho ca³ tiriyaṇ⁴ sabbaṇ passāmi cakkhunaṇ.⁵
2. Yāy⁶ t̥tā abhikaṇkhāmi dasuṇ⁶ sukatadukkate⁷
- taṭṭha āvaraṇaṇ n' atthi rukkhesu pabbatesu vū⁸
3. Āsīti devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
- satānaṇ cakkavattinaṇ mahesittan akārayiṇ.
14. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattan aṭṭha mānusaṇ
- dīpasatasahassāni parivāre⁹ jalanti me.
15. Devalokā cavitvāna uppajja¹⁰ mātukucchiyaṇ
- mātukucchigatā santi¹¹ akkhi me na nimilāti.¹²
16. Dīpasatasahassāni puññakammasamaṅginā¹³
- sūtighare¹⁴ pajjalanti; pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
17. Pacchime bhavasampatte¹⁵ mānasaṇ vinivaṭṭayaṇ¹⁶
- ajarāmaranaṇ¹⁷ sītibhāvaṇ¹⁸ nibbānaṇ phassayaṇ¹⁹ ahaṇ.
18. Jātiyā sattavassā²⁰ haṇ²⁰ arahattaṇ apāpuniṇ
- upasaṃpādayi Buddhō guṇam aṇṇāya Gotamo.
19. Maṇḍape rukkhamaṇḍe vā pāsādesu guhāsu vā
- suññāgāre ca jhāyanta²¹ pañcadīpā jalanti me.
20. Dibbacakkuṇ²² visuddhaṇ me samādhikusalā²³ ahaṇ
- abhiññāpāramipattā²⁴: pañca dīpān' idaṇ phalaṇ.
21. Sabbavositavosaṇ²⁵ katakiccā²⁶ anāsava
- Pañcadīpā mahāvīra pade²⁷ vandāmi²⁸ cakkhumaṇ.²⁹
22. Satasahassee ito kappe yaṇ dīpam adadiṇ tadā
- duggatiṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ G. pūrattā^o; S² puratthāmukhā. ² S² t̥hitā santi. ³ G. va.

⁴ S² tiriyaṇ ca. ⁵ G. cakkhunaṇ.

⁶ G. datṭhaṇ; P. datṭhuṇ; cf. p. 527, g. 12. ⁷ S¹ G. °dukkate.

⁸ G. ca. ⁹ S² parivāretvā. ¹⁰ G. S¹ uppajji.

¹¹ G. °kataṇ sentiṇ; S¹ S² °gataṇ sentiṇ.

¹² G. nimmiyaṭi; S¹ nimiyatī; S² nimissati. ¹³ S² °samangitā.

¹⁴ S¹ G. sutighara; S² suciḡhara. ¹⁵ G. bhava sampatte.

¹⁶ G. vinivaṭṭhayaṇ; S¹ vinivaṭṭayī.

¹⁷ G. ajarāmakanaṇ; S¹ ajarāmaranaṇ.

¹⁸ G. sītibhāvaṇ.

¹⁹ G. phassassin; S¹ passayī.

²⁰ S² sattavasso haṇ.

²¹ G. jhāyantaṇ.

²² S² dibbaṇ cakkhuṇ.

²³ S² samādhig kusalā.

²⁴ S² °pārami^o; S¹ °pāramippattā.

²⁵ G. vosaṇ.

²⁶ G. katakicca; S² °piṇḍā.

²⁷ G. S¹ pāde.

²⁸ S² vandāmi corrected to vandati.

²⁹ G. S¹ cakkhuma.

24. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Pañcadīpikā bhikkhūni 1. g. a-ti.

Pañcadīpikāya theriyā apadānaṃ samattaṃ.

[10. *Uḍakudāyikā* |

1. Nagare Bandhumatiyā āsiṃ¹ udakabhārikū²
 udabhārena³ jīvāmi tena posemi dārako
2. Deyyadharmā ca me n' atthi puññakkhette anuttare
 koṭṭhakaṃ upasaṅkamāna udakaṃ paṭṭhapes⁴ ahaṃ.
3. Tena kammāna sukātena Tāvatiyyasaṃ agārech' ahaṃ
 tattha me sukataṃ vyamhaṃ⁵ udabhārena⁶ nimmitaṃ.
4. Accharānaṃ sahasassāna⁷ ahaṃ pi⁸ pavarū tadā
 dasaṭṭhāne⁹ hitā sabbā adhibhōmi sadā ahaṃ.
5. Paññāsaṃ¹⁰ devarājānaṃ mahesittam akūrayiṃ
 vīsaticakka vattiṃaṃ¹¹ mahesittam akūrayiṃ.
6. Dve bhava saṃsarāmi devatte atha mānuse
 duggatiṃ nābhijānāmi udakadānass' idaṃ phalaṃ.
7. Pabbatagge dumaḃge vā antalikkhe ca¹² bhūmiyā
 yadā udakam icchāmi khippaṃ paṭilabbhāmi' ahaṃ.
8. Avuṭṭhikā¹³ disā n' atthi santatta-katthitā na¹⁴ ca
 mama saṅkappaṃ aññāya mahāmegho pavassati.
9. Kadāci niyyamānāya¹⁵ nātisaṅghena me tadā
 yadā icchāmi' ahaṃ vassaṃ mahāmegho ajāyati.¹⁶
10. Uḥhaṃ vā parilāho vā atha m' eva¹⁷ na vijjati
 kāye ca me rajo n' atthi udakadānass'¹⁸ idaṃ phalaṃ

¹ G. S¹ āsi.

² G. udakabhārikā.

³ G. S¹ udabhārena.

⁴ G. paṭṭhapesmi'; S¹ paṭṭhamem'.

⁵ G. brahmaḃ.

⁶ G. udabhārena.

⁷ G. sataśaśassānaṃ; S¹ saśaśassānaṃ.

⁸ G. S¹ hi.

⁹ All MSS read so.

¹⁰ G. paññāsa.

¹¹ S¹ vī-sati^o.

¹² S¹ va.

¹³ G. S¹ avuṭṭhitā; S² avaddhikā.

¹⁴ G. santatthakudhitā hi; S¹ saṃtattha kutikāhi; S² sabbattha
 kapitāma; cf. p. 525, g. 4.

¹⁵ G. nayamānāya.

¹⁶ G. S¹ ajāyatha.

¹⁷ G. sarire me^o; S² atha me nam na vijjati.

¹⁸ G. udadānass'.

11. Visuddhamanasā ajja apeta¹ manupāpikā¹
sabbāsavā parikkhīṇā² n' atthi dāni punabbhavo.
12. Ekanavute ito kappe yaṇṇa kammam akariṇṇa tadā
duggatiṇṇa nābhijānāmi udakadānass' iduṇṇa phalaṇṇa.
13. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
14. Sāgataṇṇa . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇṇa sudaṇṇa Udakadāyikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Udakadāyikāya theriyā apadānaṇṇa samattaṇṇa.

Uddānaṇṇa:

Sumedhā Mekhalādādā³ Maṇḍapa⁴-Saṅkamandadā⁵
Nalamālī⁶ Piṇḍadādā Kaṭacchu-Uppalappadā.
Dīpad-Odakadā⁷ c' eva gāthāyo gaṇitā-viha⁸
ekagāthā sataṇṇi c' eva sattadāsa taduttariṇṇa.⁹

Sumedhavaggo paṭhamo.

Vaggo II

[11. *Ekūposathikā.*]

1. Nagare Bandhumatiyā Bandhumā nūna khattiyo
divase puṇṇamāyaṇṇa so¹⁰ upapajji uposathuṇṇa.
2. Ahaṇṇa tena samayena kumbhadāsī ahuṇṇa tahiṇṇa
disvā sarāṇṇikaṇṇa¹¹ senaṇṇa evāhaṇṇa¹² cintayīṇṇa¹³ tadā:
3. Rājā pi rajjaṇṇa chaddetvā upapajji¹⁴ uposathaṇṇa
saphalaṇṇa nūna taṇṇa kammaṇṇa janakāyo pamodito.

¹ G. apedhā mana^o; S² apeta^o.

² G. parikkhīṇā.

³ S² Maṇḍapaṇṇa.

⁴ S² Nalamālīni.

⁵ G. °vī sū; S² °ihi.

⁶ G. puṇṇamāya so.

⁷ G. sarāṇṇikaṇṇa; S² sarāṇṇikaṇṇa.

⁸ S² evamāhaṇṇa.

⁹ S² S² upapajji.

³ G. Mekhalādāyī; S¹ Mekhalādāyī.

⁵ S² Caṅkatadā.

⁷ G. S¹ Dīpadān Udakadā.

⁹ G. S¹ sattadāsa taduttari.

¹³ G. cintayī.

4. Yoniso paccavekkhitvā duggaccañ¹ ca daliddataṇ
mānasaṇ sampahaṇsetvā² upapajjiṇ³ uposathaṇ.
5. Ahaṇ uposathaṇ katvā sammāsambuddhasāsane
tena kammaṇa sukatena Tāvatiṇsaṇ agacch⁴ ahaṇ.
6. Tattha me sukatāṇ vyaṃhaṇ⁵ ubbhaṇ⁶ yojanam uggaṭaṇ
kūṭāgāraavarūpetāṇ mahāsayanabhūsitāṇ.⁷
7. Accharā satasahassā upatitṭhanti maṇ sadā⁸
aññe deve⁹ atikkamma¹⁰ atirocāmi sabbaḍā.
8. Catusaṭṭhi devarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
tesaṭṭhi cakkavattinaṇ mahesittam akārayiṇ.
9. Suvaṇṇavaṇṇā¹¹ hutvāna bhavesu saṇsarām' ahaṇ
sabbattha pavarā homi; uposathass' idaṇ phalaṇ.
10. Hatthiyānaṇ assayānaṇ rathayānaṇ ca kevalaṇ
labhāmi sabbam etam hi¹² uposathass' idaṇ phalaṇ.
11. Sovannaṃmayaṇ rūpimayaṇ¹³ atho pi phalikāmayaṇ¹⁴
lohitakāmayaṇ¹⁵ c' ova sabbāṇ paṭilabbhām' ahaṇ.
12. Koseyyakambaliyāni khomakappāsikāni ca
mahagghāni ca vatthāni sabbāṇ¹⁶ paṭilabbhām' ahaṇ.
13. Annaṇ pāuaṇ khādanīyaṇ¹⁷ vatthasenāsanāni ca
sabbam etaṇ paṭilabhe; uposathass' idaṇ phalaṇ.
14. Varagandhaṇ ca mālaṇ ca cunnakaṇ ca vilepanaṇ
sabbam etaṇ paṭilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ.
15. Kūṭāgāraṇ¹⁸ ca pāsādaṇ maṇḍapaṇ hammiyaṇ guhaṇ
sabbam etaṇ paṭilabhe, uposathass' idaṇ phalaṇ.
16. Jātiyā¹⁹ sattavass āhaṇ pabbajjiṇ anagāriyaṇ
aṭṭhamāse asaṇpatte arahattaṇ apāpuniṇ.
17. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
sabbāsavā parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S² duggavyaṇ; S¹ duggataṇ.

² G. sampahaṇsitvā; S saṇpahasitvā.

³ S¹ uppajjaṇ; G. upapajjaṇ.

⁴ S² agaññh'.

⁵ G. brahmaṇ.

⁶ S¹ uddhaṇ

⁷ G. sahāsanaṇ subhūsitāṇ; S¹ sahasanabhūsitāṇ.

⁸ G. tadā.

⁹ S² deva.

¹⁰ G. atikkamma.

¹¹ G. °vaṇṇo.

¹² G. etam pi.

¹³ G. rūpīyamayaṇ.

¹⁴ G. viphalikāmayaṇ.

¹⁵ G. lohitakāmayaṇ.

¹⁶ G. sabba.

¹⁷ S¹ khādanīyaṇ.

¹⁸ S² kūṭāgārā.

¹⁹ G. jātiyaṇ.

18. Ekanavute ito kappe yaṇ kammamī akariṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi uposathass' idaṇ phalaṇ.
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Ekūposathikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Ekūposathikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[12. *Salalapupphikā.*]

1. Candabbhāgānadītīre ahoṣiṇ¹ kinnarī tadā
ath' addasaṇ² devadevaṇ caṅkamantaṇ narāsabhaṇ.
2. Ocinitvāna salalaṇ³ Buddhaseṭṭhass' adās' ahaṇ
upasinghi⁴ mahāvīro salalaṇ pupphagandhikaṇ.
3. Paṭiggahetvā sambuddho Vipassī lokanāyako
upasinghi⁴ mahāvīro pekkhamānāya me tadā.
4. Añjalim paggaḥetvāna vanditvā dipaduttamaṇ⁵
sakaṇ cittaṇ pasādetvā tato pabbataṇ āruhiṇ.
5. Ekanavute ito kappe yaṇ pupphaṇ adadiṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi Buddhapūjāy' idaṇ phalaṇ.
6. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
7. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
8. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Salalapupphikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Salalapupphatheriyā apadānaṇ samattaṇ.

[13. *Modakadāyikā.*]

1. Nagare Bandhumatiyā kumbhadāsī ahoṣ' ahaṇ
mama bhāgaṇ gaḥetvāna gacchiṇ⁶ udakabhārikā.⁷
2. Panthamhi samaṇaṇ disvā santacittaṇ samāhitaṇ
pasannacittā sumanā modake tīni dās' ahaṇ.

¹ G. ahoṣi.

² G. addas' ahaṇ; S¹ addasāhaṇ.

³ S¹ ocinitvā salalaṇ pupphaṇ.

⁴ G. upasinghi.

⁵ G. dvipad^o.

⁶ G. S¹ gacchaṇ.

⁷ G. udahārikaṇ; S¹ udakabhārikaṇ.

3. Tena kammena sukatenā cetanāpāṇidhīhi ca ekanavuti-kappāni vinipātāṇaṃ n' agacch' ¹ ahaṇ.
 4. Sampattīṇaṃ taṇ karitvāna ² sabbaṇaṃ anubhaviṇaṃ ahaṇ modake tīṇi datvāna pattā ³ 'haṇaṃ aculaṇaṃ padāṇaṃ.
 5. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 6. Sāgataṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 7. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇaṃ sudāṇaṃ āyasmā Timodakadāyikā bhikkhūni i. g. a-ti.
Modakadāyikāya theriyā apadānaṇaṃ samattaṇaṃ.

[14. *Ekāsanudāyikā*.]

1. Nagare Haysavatiyā ahoṣiṇ ¹ mālīkā taṭṭā mātā ca me pitā c' eva kammanantaṇaṃ ugghaṇṇaṃ te.
2. Majjhantikaṃhi suriye addasaṇaṃ ² samaṇaṇaṃ ahaṇaṃ vīthiyā anugacchantaṇaṃ ³ āsanaṇaṃ paṇḍapasaṇaṃ ⁴ ahaṇaṃ.
3. (Gonakāvīkatikūhi ⁵ paṇḍapetvā ⁶ huv' āsanaṇaṃ ⁷ pasannacittā sumanā imaṇaṃ vacanaṃ abruviṇaṃ?)
4. "Santattā kaṭhitā ⁸ bhūmi sūro ⁹ majjhantikaṃ (hito mālutā ca ¹⁰ na vāyanti kālō c' ev' atthaṇaṃ eti taṇaṃ.
5. Paṇḍattaṇaṃ āsanaṃ idaṇaṃ ¹¹ tavatthāya mahammūne ¹² anukampaṇaṃ upādāya nisīda ¹³ mama āsane "
6. Nisīdi tathā samaṇo sudanto suddhamānaso tassa pattaṇaṃ gahetvāna yathāraṇḍaṇaṃ ¹⁴ adās' ahaṇaṃ.
7. Tena kammena sukatenā cetanāpāṇidhīhi ca jāhitvā mānusaṇaṃ dehaṇaṃ Tāvattiyaṇaṃ agacch' ahaṇaṃ
8. Tathā me sukataṇaṃ vyaṇṇaṇaṃ ¹⁵ āsanaṇaṃ sunummitaṇaṃ saṭṭhiyojanaṃ ubbidhaṇaṃ tiṇṇaṃyojanavittataṇaṃ ¹⁶

¹ S² na gañch'.

² S² sampatti okiritvāna

³ G. tatthāhaṇaṃ.

⁴ G. S¹ ahoṣi.

⁵ (i. addasaṇaṃ)

⁶ G. anugacchantaṇaṃ; S¹ agacchantaṇaṃ.

⁷ G. S¹ gonaka.

⁸ G. S¹ sūmāsaṇaṃ; c. l. haṇāsaṇaṃ; S² haṇaṃ.

⁹ G. abravi; S¹ abravī.

¹⁰ G. kudhitā; S¹ kutikā; S² kaṭikā; cf. p. 521, g. 8.

¹¹ S² S¹ suro.

¹² G. va.

¹³ G. imaṇaṃ.

¹⁴ (i. S¹ mahāraṇi.

¹⁵ G. nisīdi.

¹⁶ S¹ yathāraṇḍaṇaṃ.

¹⁷ G. brahmaṇaṃ.

¹⁸ G. S² vattataṇaṃ.

[15. Pañcadīpadāyikā.]

1. Nagare Haṅsavatīyā cārikī¹ ās' ahan tadā
ārāmena vihārena carāmi kusalatthikā.
2. Kālapakkhamhi divase addasaṇ bodhim uttamaṇ
tattha cittaṇ pasādetvā bodhimūle nisid' ahaṇ.
3. Garucittaṇ upaṭṭhetvā² sire katvāna añjaliṇ³
somanassaṇ pavedetvā⁴ evaṇ cintesi tāvade:
4. "Yadi Buddho amitaguṇo asanappaṭipuggalo
dassetu pāṭihiraṇ me bodhi⁵ obhāsatu ayaṇ."
5. Saha āvajjite mayhaṇ bodhi pajjali tāvade
sabbasovaṇṇayā⁶ āsi⁷ disā sabbā viroceti.
6. Sattaratindivan tattha bodhimūle nisid' ahaṇ
sattamo divase patte dipapūjaṇ akūs' ahaṇ.
7. Āsaṇaṇ parivāretvā pañcadīpāni pajjalaṇ⁸
yāva udeti suriyo dīpā me pajjalaṇ tadā.
8. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpaṇidhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch⁹ ahaṇ.
9. Tattha me sukataṇ vyamhaṇ¹⁰ pañcadīpīti¹¹ vucceti
saṭṭhiyojanaṇ ubbidhaṇ¹² tiṇsayojanavittataṇ.
10. Asaṇkhiyāni dīpāni parivāre¹³ julisū¹⁴ me
yāvatā devabhavaṇaṇ dīpālokena jotati.
11. Pubbanukhā¹⁵ nisiditvā yadi icchāmi passituṇ
uddhaṇ adho ca tiriyaṇ¹⁶ sabbaṇ passaṇi cakkhunā.
12. Yāvatā abbikaṇkhāmi daṭṭhuṇ¹⁷ sukatadukkato
tattha me 'varaṇaṇ¹⁸ n' atthi rukkesu pabbatesu vā.
13. Asitidevarājānaṇ mahesittam¹⁹ akārayiṇ
satānaṇ cakkavattinaṇ mahesittam akārayiṇ.

1 S² bārikī.3 S² añjaliṇ.

5 G. bodhiṇ.

7 S² āsiṇ.8 S² agāññiḥ.11 G. S¹ pañcadīpā ti.13 S² rathavāre.

15 G. pupphaṇukhā.

17 G. raṭṭhaṇ; S² uddhaṇ.19 S² mahesattaṇ.2 S² upaṭṭhapetvā; G. S¹ upaṭṭhitvā.

4 G. paveditvā.

6 G. sabbasovaṇṇamayaṇ.

8 S¹ 'dīpān' upajjalaṇ

10 G. brahmaṇ.

12 G. saṭṭhiyojanavittataṇ.

14 S² jalisu.16 G. va tiriyaṇ; S² sātiriyaṇ.

18 G. caranaṇ.

14. Yaṇ yaṇ yonūpapajjāmi devattaṇ attha mānusaṇ
dīpasatasahasāni parivāre jaṇanti me.
15. Devalokā cavitvāna uppajjiṇ¹ mātukucchiyaṇ
mātukucchigatā santi² akkhi me na nimūḍati.³
16. Dīpasatasahasāni puññakammamasamaṅgīnā⁴
jaṇanti sūtikāgehe⁵ pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
17. Pacchime bhavasampatte⁶ mānasaṇ⁷ vinivaṭṭayaṇ⁸
ajaraṃmaraṇ sītibhāvaṇ nibbānaṇ phassaṇ⁹ aliaṇ.
18. Jātiyā sattavassā 'haṇ arahattaṇ upapūṇiṇ
upasampādayi¹⁰ Buddhō pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
19. Maṇḍape rukkhamūle vā suññāgāre vasantiyā
sadā¹¹ pajjalate dīpaṇ, pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
20. Dibbaṇ cakkhuṇ¹² visuddham me samādhikusalā aliaṇ
abhiññāpāramippattā,¹³ pañca dīpān' idaṇ phalaṇ.
21. Sabbavositavosānā¹⁴ katakiecā anāsava
Pañcadīpā mahāvīra pāde vandati¹⁵ cakkhuna.
22. Satasahasasito kappe yaṇ dānaṇ adadīṇ tadā
duggatiṇ nābhijānāmi pañcadīpān' idaṇ phalaṇ.
23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Pañcadīpadāyikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Pañcadīpikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[16. *Nalamālikā*.]

1. Candabbhāgānadītīre ahoṣiṇ¹⁶ kinuvarī tadā
addasaṇ virajaṇ Buddhaṇ sayambhuṇ aparājitaṇ.

G.; S¹ uppajja.

1. G. S¹ucchigataṇ santi; S² °gataṇ santiṇ.

2. G. nī¹ati; S¹ nīmīyati; S² nimissati; v.l. nimmiyyati.

4. G. sama¹; S² °gitaṇ.

5. G. paputi; S¹ pasuti.

6. G. S¹ bhā¹mpatte.

7. G. mānusaṇ.

8. G. vinivaṭṭayaṇ vinivaṭṭayi.

All MSS read; cf. p. 520, g. 17.

10. G. S¹ °maṇ.

11. G. S¹ yadā.

G. dibbacakkhuṇ.

13. G. pāramaṇ pattā.

14. S² °vosānaṇ.

S¹ vandāmi.

16. G. S¹ ahoṣi.

2. Pasannacittā sumanā vedajātā katañjali
nalamālaṇ¹ gahetvāna sayanabhūṇa abhipūjayiṇ.
3. Tena kamminena sukatenā cetanāpajidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch² ahaṇ.
4. Chatṭiṇsadevarājānaṇ mahesittam akārayiṇ
manasā patthitaṇ mayhaṇ mbhattati yath' icchitaṇ
5. Dasannaṇ cakkaṇvattinaṇ mahesittam akārayiṇ
sucitattā va³ hutvāna saṇsarāmi bhavesv ahaṇ
6. Kusalaṇ vijjate mayhaṇ pabbajīṇa anagāriyaṇ
pujārahā⁴ ahaṇ ajja Sakyaputtassa sāsane.
7. *Vissuddhamānasā ajja apetaṇanapāpikā
sabbāsavaṇ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo*
8. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
9. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
10. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Catunavute ito kappe yam Buddham abhipūjayiṇ
duggatiṇ nābhijānāmi nalamālān' idaṇ phalaṇ.
12. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
sabbāsavaṇ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo⁵ ti.

Itthaṇ sudaṇ Nalamālikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Nalamālikāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[17. Gotamī.]

1. Ekadā Lokapajjoto Vesāliyaṇ⁶ *Mahāvane*
kuṭāgāresu sālāyaṇ vasate naraśārathi.
2. Tadā jinassa mātuccā Mahāgotami⁷ bhikkhuni
tahiṇ setapure⁸ ramme vasi⁹ bhikkhunupassaye¹⁰
*bhikkhunihi vimu*ttāhi satehi sahapañcahi.
3. Rahogatāya tass' evaṇ cittaṇ¹¹ āsi¹² vitakkitaṇ :
“ Buddhassa parinibbānaṇ sāvakaggayugassa vā
Rāhul-Ānanda-Nandānaṇ nāhaṇ sakkomi¹² passituṇ.

¹ G. nalamāli; S¹ nalamāliṇ.

³ S¹ ocitvāna; v.l. ocitattā va.

⁵ S² punabbhavaṇ.

⁷ G. P. °gotamī.

⁹ S² vasi.

¹¹ S¹ cittassāpi; S² cittassāvisi.

² S² agañoh'.

⁴ G. pūjārahaṇ.

⁶ S² Vesāliya ca.

⁸ G. potapūre; P. gaṭṭalo.

¹⁰ G. bhikkhūpassa.

¹² S¹ G. P. laochāsetva.

4. Paṭihacc' āyusañkhāre ossajjivāna uibbutiṇṇ¹
gaccheyyaṇ² lokanāthena amuññā³ mahesiṇā.
5. Tathā pañcasatānam pi bhikkhunūmaṇ vitakkitaṇ
āsi Khemādikānam pi etad eva vitakkitaṇ.
6. Bhūmicālo tadā āsi nāditā devadundubhi³
upassayādhivatthā yā⁴ devatā sokapilitā.
vilapantā sakarunaṇ tatth' assūni⁵ pavattayaṇ.
7. Sabbā⁶ bhikkhuniyo tāhi⁷ upagantvāna Gotamiṇ
nipacca sirasā pāde idaṇ⁸ vacanam abravuṇ :
8. "Tattha toyalavāsittā mayam ayye rahogatā
sācalā calitā bhūmi nāditā devadundubhi⁹
paridevā va¹⁰ sūyante¹¹ kim atthaṇ nūna Gotami ?"¹²
9. Tadā avoca sā sabbaṇ yathāparivitakkitaṇ
tāyo pi sabbā āhaṇsu yathāparivitakkitaṇ :
10. "Yadi te rucitaṇ ayye nibbānaṇ paramaṇ sivaṇ
nibbāyissāma sabbā pi Buddhānuññāya subbate.
11. Mayaṇ saha va nikkhantā gharā pi ca bhavā pi ca
sahā yeva¹³ gamissāma nibbānaṇ puram¹⁴ uttamaṇ."
12. "Nibbānāya vajantīnaṇ¹⁵ kiṇ vakkhāmi" ti sā vadi¹⁶
saha sabbāhi niggañchi bhikkhunūlayanaṇ tadā.
13. "Upassaye yā 'dhivutthā devatā tā khamantu¹⁷ me
bhikkhunūlayanass' edaṇ pacchimaṇ dassanaṇ mama.
14. Na jarā maccu vā yattha¹⁸ appiyehi samāgamo¹⁹
piyehi na viyog' atthi taṇ vajissaṇ asaṅkhataṇ."
15. Avītarāgā taṇ sutvā vacanaṇ sugatorasā
sokaṭṭā parideviṇsu : "aho no appapuññatā.

¹ G. nibbutti.

² G. gaccheyya.

³ G. S¹ dudubhi; v.l. dudrabhi.

⁴ G. ādhivutthā yā; S¹ ādivutthā yā.

⁵ S¹ tatth' assūni.

⁶ G. mittā; S¹ sittā.

⁷ G. S¹ tehi.

⁸ G. S¹ imaṇ.

⁹ G. devaduddubhi; S¹ devadūdubhi.

¹⁰ G. S¹ ca.

¹¹ G. S¹ suyanti.

¹² G. Gotamī; S² Gotamiṇ.

¹³ S¹ sahasseva; S² saha yeva.

¹⁴ G. param; S¹ padam.

¹⁵ G. caranintaṇ; v.l. vadantinaṇ; S¹ carantīnaṇ.

¹⁶ G. S¹ vada; v.l. vidi; S² vadaṇ.

¹⁷ S² bhavantu.

¹⁸ S² nagarā maccurājā ca.

¹⁹ S¹ samāgato.

16. Bhikkhuninilayo suñño bhūto tūhi vinā ayaṇ¹
pabhlāte² viya tārāyo na dissanti³ jinorasā.
17. Nibbānaṇ Gotamī yāti satehi saha pañcali
nadisatehi va saha Gaṅga pañcali sāgaraṇ.”
18. Rathiyāya⁴ vajantīnaṇ⁵ disvā saddhā⁶ upāsikā
gharā nikkhanūna pādesu nipacca idam abravuṇ:
19. “Pasidassu mahābhāge⁷ anāthāyo vihāya no
tayā na yuttaṇ nibbūtuṇ” icc attā vīlapiṇsu⁸ tā.
20. Tāsaṇ sokapahānatthaṇ avoca madhuraṇ giram:
“ruditena alaṇ puttā hāsa*kā*lo yaṇ ajja vo;
“vā dukkhaṇ,⁹ dukkhaḥetu vivajjito,
chikato, maggo cāpi subhāvito,
yā satthā, kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ,
bhūro, bhavanetti samūhatā,
āya¹⁰ pabbajitā agārasmā anagāriyaṇ
ruppatto sabbasaṇyojanakkhaya;
a saddhammo anūno yāva tiṭṭhati,
ālo me, mā maṇ socatha puttikā.
āanda-Nandādi tiṭṭhanti Rāhulo jino
āto sangho, hatadappā va¹¹ tittihyā;
āṇsassa yaso ussito Māramaddano
āmpati kālo me nibbānatthāya puttikā?
āppabhuti yaṇ mayhaṇ patthitaṇ ajja sijjhate
ānandabherikālo¹² yaṇ kim vo assūhi puttikā.
āSace mayi dayā atthi, yadi c’ atthi kataññutā
saddhammatṭhitiyā¹³ sabbā karoṭha viriyaṇ dāhaṇ.
29. Thīnaṇ adāsi¹⁴ pabbajjaṇ sambuddho yācito mayā
tasmā yathā ’ham uddissa¹⁵ tathā tam anutiṭṭhatha.”
30. Tā evam anusāsivā¹⁶ bhikkhunihi purakkhatā
upecca Buddhajaṇ vanditvā imaṇ vacanam abravī¹⁷:

¹ G. assaṇ.² P. passato.³ G. S¹ nāsa, yanti.⁴ G. S¹ rathikāya.⁵ G. °taṇ; P. vajanti taṇ.⁶ S² sabbā.⁷ G. mahābhoge; S¹ mahāghoro.⁸ G. vīlapiṇsu; S¹ iva cca.⁹ G. takkhaṇ.¹⁰ G. S² °v-atthāya; S¹ c’ atthāya; P. yassa’ atthāya.¹¹ G. ca.¹² G. Ānandarodikālo.¹³ G. saddhammatṭhitiyā.¹⁴ G. S¹ akāsi.¹⁵ G. nandiyāṇ; S¹ nandissaṇ.¹⁶ G. S¹ anusāsetva.¹⁷ G. abravīṇ; S¹ abravī.

4. Paṭihacc' āyusañkhāre ossajitvāna nibbuti¹
gaccheyya² lokanāthena anuññātā mahesinā.”
5. Tathā pañcasatānam pi bhikkhunīnaṃ vitakkitaṃ
āsi Khemādikānam pi etad eva vitakkitaṃ.
6. Bhūmicālo tadā āsi nūditā devadundubhi³
upassayādhivatthā yā⁴ devatā sokapilitā.
vilapantā sakarunaṃ tatth' assūni⁵ pavattayaṃ.
7. Sabbā⁶ bhikkhuniyo tāhi⁷ upagantvāna Gotamiṃ
nipacca sirasā pāde idañ⁸ vacanam abravuṃ:
8. “Tattha loyalavāsittā mayam ayye rahogaṭṭhā
sācalā calitā bhūmi nāditā devadundubhi⁹
paridevā va¹⁰ sūyante¹¹ kim atthaṃ nūna Gotami?”¹²
9. Tadā avoca sā sabbaṃ yathāparivittakitaṃ
tāyo pi sabbā āhaṃsu yathāparivittakitaṃ:
10. “Yadā te rucitaṃ ayye nibbānaṃ paramaṃ sivaṃ
nibbāyissāma sabbā pi Buddhānuññāya subbate.
11. Mayaṃ sahā va nikkhantā gharā pi ca bhavā pi ca
sahā yeva¹³ gamissāma nibbānaṃ puram¹⁴ uttamaṃ.”
12. “Nibbānāya vajantīnaṃ¹⁵ kiṃ vakkhāmi” ti sū vadi¹⁶
saha sabbāhi niggañchi bhikkhunūlayanaṃ tadā.
13. “Upassaye yā 'dhivutthā devatā tā khamantu¹⁷ me
bhikkhunūlayanass' eđaṃ pacchimaṃ dassanaṃ mama.
14. Na jarā maccu vā yattha¹⁸ appiyeḥi samāgamo¹⁹
piyeḥi na viyog' atthi taṃ vajissaṃ asaṅkhataṃ.”
15. Avitarāgā taṃ sutvā vacanaṃ sugatorasā
sokaṭṭā parideviṃsu: “aho no appapuññatā.

¹ G. nibbuti.

² G. gaccheyya.

³ G. S¹ dudubhi; v.l. dudabhi.

⁴ G. ādhivutthā yā; S¹ ādivuttā yā.

⁵ S¹ tair' assūni.

⁶ G. mittā; S¹ sittā.

⁷ G. S¹ tehi.

⁸ G. S¹ imaṃ.

⁹ G. devaduddubhi; S¹ devadūdubhi.

¹⁰ G. S¹ ca.

¹¹ G. S¹ suyanti.

¹² G. Gotamī; S² Gotamī.

¹³ S¹ sahasseva; S² saha yeva.

¹⁴ G. param; S¹ padam.

¹⁵ (i.) carantīnaṃ; v.l. vadantīnaṃ; S¹ carantīnaṃ.

¹⁶ G. S¹ vada; v.l. vidi; S² vadaṃ.

¹⁷ S² bhayvantu.

¹⁸ S² nagarā macourājā ca.

¹⁹ S¹ samāgato.

16. Bhikkhunūnilayo suñño bhūto tāhi vinā ayaṇ¹
pabbhāto² viya tārāyo na dissanti³ jinorasa.
17. Nibbānaṇ Gotamī yāti satchi saha pañcahi
nadisatehi va saha Gaṅga pañcahi sāgaraṇ.
18. Rathiyāya⁴ vajantīnaṇ⁵ disvā saddhā⁶ upāsikā
gharā nikkhamma pādesu nipacca idam abravuṇ:
19. "Pasidassu mahābhāge⁷ anāthāyo vihāya no
tayā na yuttaṇ nibbātuṇ" ico aṭṭā vilapiṇsu⁸ tā.
20. Tāsaṇ sokapahānatthaṇ avoca madhuraṇ giram:
"ruditena alaṇ puttā hāsa⁹*kā*lo yaṇ ajja vo;
21. Pariññātaṇ mayā dukkhaṇ,⁹ dukkhaḥetu vivaṇṇito,
nirodho me sacchikato, maggo cāpi subhāvito,
22. Paricīṇṇo mayā satthā, kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ,
ohito garuko bhāro, bhavanetti samūhata;
23. Yassa-v-atthāya¹⁰ pabbajitā agārasmā anagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyōjanakkhaya;
24. Buddho tassa ca saddhammo anūno yāva tiṭṭhati,
nibbātuṇ tāva kālo me, mā maṇ socatha puttikā.
25. Koṇḍaññ'-Ānanda-Nandādi tiṭṭhanti Rāhulo jino
sukhito sahito saṅgho, hataḍappā va¹¹ titthiyā;
26. Okkākaṇsaṇsaṇsa yaso ussito Māramaddano
nanu sampati kālo me nibbānatthāya puttikā ?
27. Cirappabhutī yaṇ mayhaṇ patthitaṇ ajja sijjhate
Ānandaḥherikālo¹² yaṇ kim vo assūhi puttikā.
28. Sace mayi dayā atthi, yadi c' atthi kataññūtā
saddhammaṭṭhitiyā¹³ sabbā karoṭha viriyaṇ dālhaṇ.
29. Thīnaṇ adāsī¹⁴ pabbajjaṇ sambuddho yācito mayā
tasmā yathā 'ham uddissa¹⁵ tathā tam anutiṭṭhatha."
30. Tā evam anusāsitvā¹⁶ bhikkhunihi purakkhata
uppecca Buddhaṇ vanditvā imaṇ vacanam abravī¹⁷:

¹ G. assaṇ² P. passate.³ G. S¹ nāsa, yanti.⁴ G. S¹ rathikāya.⁵ G. °taṇ; P. vajanti taṇ.⁶ S² sabbā.⁷ G. mahābhoge; S¹ mahāghoro.⁸ G. vilaviṇsu; S¹ iva oca.⁹ G. 'akkaḥaṇ.¹⁰ G. S² °v-atthāya; S¹ c' atthāya; P. yassa' atthāya.¹¹ G. ca.¹² G. Ānandarodikkālo.¹³ G. saddhammaṭṭhitiyā.¹⁴ G. S¹ akāsī.¹⁵ G. nandiyāṇ; S¹ nandissaṇ.¹⁶ G. S¹ anusāsetva.¹⁷ G. abravīṇ; S¹ abravī.

31. "Ahaṇ Sugata te¹ mātū tvaṇ ca dhīra² pitā mama³
saddhanu⁴ sukhadō⁵ nāttha, tayā jāl' anhi (totama;
32. Saṇvaddhito⁶ 'yaṇ Sugata rūpakāyo mayā lava,
anindiyō⁷ dhammatānu mama saṇvaddhito tayā;
33. Muhuttāṇ taṇhāsanu⁸ khīraṇ tvaṇ pāyito mayā,
tayā 'haṇ santam accantaṇ dhammakhīram hi pāyitā⁹;
34. Vaddhanārakkhaṇe⁷ mayhaṇ anaṇo tvaṇ mahāmune.
puttakāmā thiyo⁸ tāva⁹ labhantaṇ tādisaṇ sutāṇ |
35. Mandhātādi-narindānaṇ yā mātā tā bhavaṇṇave
nimuggā 'haṇ tayā¹⁰ putta tāritā bhavasāgarā.
36. Rañño-mātā mahesī ti sulabhan nāma itthinaṇ,
Buddhamātā ti yaṇ¹¹ nāmaṇ etam paramadullabhaṇ.
37. Tañ ca laddham mayā vīra, paṇidhānam mamaṇ tayā
apukaṇ¹² vā mahantaṇ vā taṇ sabbaṇ pūritam mayā.
38. Parinibbātum icchāmi viḥāy' emaṇ kalebaraṇ,¹³
anujānāhi me vīra dukkhantakara¹⁴ nāyaka.
39. Cakkaṇkusadhajākiṇṇe pāde kamalakomale
pasārehi; paṇāmaṇ te karissaṇ putta pemaṇā.¹⁵
40. Suvaṇṇarāsisaṇkāsāṇ sarīraṇ kuru pākaṇ¹⁶
katvā¹⁷ dehaṇ sudiṭṭhaṇ te santiṇ gacchāmi nāyaka."
41. Dvattiṇṇsalakkhaṇūpetāṇ¹⁸ sappabhālaṇkataṇ¹⁹ tanuṇ²⁰
sañjhāgana²¹ va bālakaṇ mātuccaṇ dassayi jino.
42. Phullāravi²² ndasaṇ²³ kase tarunādiccasappabhe²⁴
cakkaṇki²⁵ te²⁶ pāda²⁷ tale pāde sā²⁸ sirasā pati.
43. "Paṇamāmi narādiccaṇ²⁵ ādiccakulaketunaṇ
pacchime maraṇe mayhaṇ²⁶ na taṇ dakkhām aham puna.²⁷

¹ G. vo.² G. S¹ vīra.³ G. S¹ mamaṇ.⁴ S¹ sukhadā.⁵ G. S¹ ānandito; P. anindito.⁶ G. vāyitā.⁷ G. S¹ bandhana^o.⁸ G. thiyo; S¹ piyo; v.l. dhiyo.⁹ G. S¹ yāva.¹⁰ S¹ taṭhā.¹¹ G. viya.¹² G. anuṇṇaṇ; v.l. anutaṇ.¹³ S² karebaraṇ.¹⁴ G. antaṇkara.¹⁵ G. S¹ uttame ahaṇ.¹⁶ G. kuru pādakaṇ; P. kuru pākaṇ; S¹ pāṭakaṇ.¹⁷ S² disvā.¹⁸ S² battiṇṇa.¹⁹ G. sabbaḥhā^o.²⁰ All MSS. read tanu.²¹ G. sañchaganaṇ; S¹ sañjhāganaṇ.²² G. °papparo.²³ G. cakkaṇgite.²⁴ G. tato 'haṇ; S¹ tato sā.²⁵ G. S¹ narādicca.²⁶ G. S¹ tuyhaṇ.²⁷ G. okkāma¹ aham pana; S¹ okkāma¹ ahaṇ mano; S² °mune.

44. Itthiyo nāma lokagga sabbadosākarā' *matū*
 ya^di koc' atthi doso me khamassu karuṇākara.
 45. Itthikānāṇi ca pabbajjaṇaṃ yam 'haṇaṃ yāciṇaṃ punappunāṇaṃ
 tattha² ce³ atthi doso me taṇaṃ khamassu narāsaṃbha.
 46. Mayā bhikkhuniyo vīraṃ tavānuññāya sāsitaṃ
 tattha ce⁴ atthi dunnitaṇaṃ⁵ khamassu khamādhīpa.⁶
 47. Akkhante⁷ nāma khaṇṭabbaṇaṃ kuṇaṃ bhavaṃ guṇabhūsaṇa⁸
 kiṃ uttaraṇaṃ te⁹ vakkhāmi nibbānāya vajantiyā¹⁰
 48. Suddhe anūne mama bhikkhusaṅghe || lokā ito nissaritaṇaṃ
 khamante
 pabbhātakkāle¹¹ vyasanaṇaṃ gahānaṇaṃ || dīsvānaṃ niyyāti¹² hi
 candalekhā."
 49. Tadetarā¹³ bhikkhuniyo jinaṃ ggaṇaṃ || tārā¹⁴ va candānugatā
 Sumeruṇaṃ
 padakkhiṇaṇaṃ kaṭva¹⁵ nipacca¹⁶ pāde || tthitā mukhaṇaṃ taṇaṃ
 samudikkhamānā:
 50. "Na tittipubbaṇaṃ tava dāsaṇaṇaṃ || cakkhūnaṃ na soṭaṇaṃ¹⁷
 tava bhāsaṇaṇaṃ
 cittaṇaṃ mamaṇaṃ¹⁸ kevalaṃ ekaṃ eva || pappuyya taṇaṃ dhamma-
 marasaṇaṇaṃ tittin.¹⁹
 51. Nadato paṇisaṇaṇaṃ te vādidappāpabhāraṇaṃ²⁰
 ye te dakkhintaṇaṃ²¹ vadaṇaṇaṃ dhaṇṇā te naraṇaṇaṃ gava.
 52. Dighaṇaṇaṃ guliṇaṃ tambaṇaṇaṃ khe subhā²² āyatanāṇaṃ hīke²³
 ye pāde paṇamissaṇaṇaṃ²⁴ te pi dhaṇṇā raṇaṇaṃ taga.²⁵

¹ G. S¹ °dosakarā.

² 82 natthi.

³ S¹ S² me. ,

⁴ G. tatra co°; S¹ tatra to°.

⁶ G. duunitan; S¹ rupitan.

o G. khamādihi; S¹ khamāmi ti; P. khamāpitā.

⁷ G. S¹ akkhate.

⁸ G. kiṃ sa ve guṇabhūṣane.

^d G. kittaranto; S¹ kim uttara^o.

10 G. S¹ vadantiyā.

¹¹ G. sagāthākale.

12 G. nivāti.

¹⁸ G. taditarāja; S¹ taretarā.

14 Q. t̄āyā.

15 Р. каооа.

18 G. nippaccaya.

17 G. oakkhusotay.

18 G. saman.

19 G. S¹ S² tittan.

²⁰ G. veditabbā patārino; S¹ taritappā patārino; v.l. vūditabyā pabbārino.

21 G. dakkhanti.

22 G. sunā.

23 S² °panhite.

24 G. pana miyanti.

25 G. S¹ ranantarā; P. guṇandhara.

53. Madhurāni pahaṭṭhāni¹ dosaghāṇi² hitāni ca
ye te vākyāni sussaṇṭi³ te pi dhañṇā naruttama.⁴
54. Dhañṇā 'han te mahāvīra pādapījanatappara⁵
tiṇṇasaṅsārakantārā saddhammena⁶ siriṇatā⁷ "
55. Tato sā anusāvetvā⁸ bhikkhusaṅghaṇhi subhātā
Rahul'-Ānanda-Nande ca vanditvā idaṇi⁹ abravi :
56. " Āsīvisālayasame rogāvāse⁸ kaḷebare⁹
nibbiṇṇā¹⁰ dukkhapaṇke te jarāmaraṇagocare
57. Nānākalala-m-ākiṇṇe,¹¹ parāyatte nirīhake¹²
tena nibbātum icchāmi anumaññatha puttakā."
58. Nando Rāhula-bhaddo ca vītasokā nirāsavā
ṭhitācalādhitī dhīrā¹³ dhammatam anucintayaṇ.
59. " Dhi-r-atthu saṅkhataṇ lolaṇ¹⁴ asāraṇ¹⁵ kadalūpamaṇ
māyāmarīcisadisāṇ ittarāṇ anavaṭṭhitaṇ.
60. Yattha nāma jinassāyaṇ mātucchā Buddhaposikā
Gotamī nidhanaṇ yāti aniccaṇ sabbasaṅkhataṇ."
61. Ānando ca¹⁶ tadā sekho sokaṭṭo jīnavacchalo
tattā¹⁷ 'assāṇi dāraṇto¹⁸ " so karuṇaṇ paridēvaṇi :
62. " Hāsanti Gotamī yāti, nūnaṇ¹⁸ Buddho pi nibbutiṇ
gacchati naciren' eva aggi viya nirindhanao."
63. Evaṇ vilapamānaṇ taṇ Ānandaṇ āha Go*tamī:
" suti*sāgaragambhīra Buddhupaṭṭhānatappara
64. Na yuttam socitum putta hāsakāle upaṭṭhite
tayā me saraṇaṇ putta nibbānattam¹⁹ upāgataṇ.
65. Tayā tāta samajjhīṭṭho²⁰ pabbajjaṇ anujāni no²¹
mā putta vimano ho*hi saphalo* te parissamo.

¹ G. mahaṭṭhāni; S¹ pavaṭṭhāni.

² G. S¹ dosaghāṇi; S² P. dosaghāni.

⁴ G. namuttame.

⁶ S¹ anusāmetvā; v.l. anubhāvetvā.

⁹ G. rogādhāse.

¹⁰ G. nibbandā; S¹ nibbindā.

¹¹ S¹ °ākiṇṇo; S² °kalimālākiṇṇo°.

¹² G. paṇāyatte nidhake; S¹ paṇāyante nirīhate.

¹³ G. dhītāvalādhitivirā; S¹ dhītācalādhitivirā.

¹⁴ G. S¹ lokam.

¹⁶ G. va.

¹⁸ G. nann.

²⁰ G. S¹ samijjhīṭṭho.

³ G. suyaṇṭi; P. suyyanti.

⁵ G. S¹ suvākyena.

⁷ S¹ jinaṇ; v.l. imaṇ.

⁹ G. kaḷevaro.

¹⁵ G. S¹ assādaṇ.

¹⁷ G. S¹ karonto.

¹⁹ G. P. nibbānantaṇ.

²¹ G. anujāniyo.

66. Yan na diṭṭhaṇ purāṇchi tiṭṭhikūcariyehi pi¹
taṇ padaṇ sukumārihi sattavassāhi veditaṇ.
67. Buddhasāsanapāletā pacchinnā² dassanaṇ tava
tatha gacchāṃ' ahaṇ puttagato yaṭṭha na dīssate.
68. Kadāci dhammaṇ desento khipi lokagganāyako
tadā 'ham āsisavacaṇ avocaṇ anukampikā:
69. 'Cirañ jīva mahāvīra kappan tiṭṭha mahāmunne
sabbalokassa atthāya bhavassu ajarāmaro.' "
70. Taṇ tathāvādinim Buddhō mamaṇ so etad³ abravi:
" na h' evaṇ vandiya Buddhā yathā vandasi Gotami."
71. " Kathaṇ carahi sabbaññu⁴ vanditabbā Tathāgata ?
kathaṇ avandiyā Buddhā ? Tam me akkhāhi pucchito."
72. " Āraddhaviriye palitatto niccaṇ dalhaparakkame
samagge sāvake passa eṣā Buddhāna vandanā."⁵
73. Tato upassayaṇ gantvā ekikāhaṇ vicintayī⁶
samaggaparisaṇ⁷ nātho roceti⁸ tibhavanātago.
74. Handāhaṇ parinibbissam⁹ mā vipattiṇ¹⁰ nam addasaṇ
evāhaṇ cintayitvāna *diṣvāna* isisattamaṇ.
75. Parinibbānakālam me¹¹ ārocesiṇ¹² vināyakaṇ
tato so samanūññasi¹³: " kālaṇ jānāhi Gotami.
76. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
77. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
78. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
79. Thīnaṇ dhammābhisamaye ye bālā vimatiṇ gatā
tesaṇ diṭṭhipahānatthaṇ iddhiṇ dassahi Gotami."
80. Tadā nipacca sambuddhaṇ uppatitvāna ambaraṇ
iddhiṇ anekā dassesi¹⁴ Buddhānuññāya Gotamī.
81. Ekikā bahudhā c' āsi bahudhā c' ekikā tathā
āvibhāvaṇ tirobhāvaṇ¹⁵ tirokuḍḍhaṇ¹⁶ tironabhaṇ.

¹ G. ca.² S¹ khamantaṇ.³ G. socathad abravi; P. so etam.⁴ S² sappaññi; S¹ sappaññe.⁵ G. S¹ etaṇ Buddhāna vandanāṇ.⁶ G. vicintayī.⁷ S² samaggapariṣaṇ.⁸ G. rocehi; S¹ rocehi.⁹ v.l. parinibbāyaṇ.¹⁰ G. ha vipattitaṇ; S¹ sā vipattitaṇ; v.l. mā vipattitāṇ.¹¹ G. kālam hi.¹² G. ārocesi.¹³ G. S¹ samanūñño si.¹⁴ G. dassahi.¹⁵ G. tirokuḍḍhaṇ; S¹ tirokuḍḍhaṇ.¹⁶ G. S¹ tiroseḷaṇ.

82. Asajjamā*nā* agamā bhūmiyaṃ pi nimanujjatha
abhiijamāne ulake agūchi¹ mahiyā yathā.
83. Sakuṇi va yathākāse pallāṅkena gami² taulā
vasaṇ vatteti³ kāyena yāva brhmanivasaṇaṇ.
84. Sincruṇ daṇḍaṇ katvāna chaṭṭaṇ katvā⁴ mahāmahiṇ
samūlaṇ parivatteti⁵ dhārayaṇ⁵ caṅkaṃ nabhē.
85. Chassūrodayakāle⁶ 'va lokaṇ c' akāsi⁷ dhūmitaṇ⁸
yugante viya lokaṇ sā⁹ jālamālākulaṇ akā.
86. Mucalindaṇ¹⁰ mahāselaṇ Meru-Mandāra-Daddare¹¹
sāsapā-r-iva sabbāni eken' aggahi muṭṭhinā.
87. Aṅgulaggena chādēsi bhākaraṇ sa-nisākaraṇ
candasūrasahassāni āvelam iva dhārayi.¹²
88. Catusāgaratoyaṇi dhārayi ekapāṇinā
yugantajaladākārā¹³ mahāvassam avassatha.¹⁴
89. Cakkavattiṇ sapariṇaṇ māpayi sā nabhattale¹⁵
garuḷaṇ dviradaṇ¹⁶ sīhaṇ vinadantaṇ ca dassayaṇ
90. Elūkā abhinimmitvā *pp*ameyyaṇ¹⁷ bhikkhuniṇaṇ
puna-r-antaradhāpetvā¹⁸ ekikā munim abravi:
91. "Mātucchā te ma'hā*vīra tava sā'sa*nakārīkā
anuppattā sakaṇ atthaṇ pāde vandati¹⁹ cakkhumaṇ."
92. Dassetvā vividhā iddhī²⁰ orohitvā nabhattalā²¹
vanditvā lokapajjotaṇ ekamantaṇ nisīdi sā.²²
93. "Sā v*isaṇvassasatikā jātiyāhaṇ mahāmunu
alam ettāvata vīra nibbāyissāmi nāyaka."
94. Tadā hi²³ vimhitā sabbā parisā sā katañjali
avoc' ayye,²⁴ 'kataṇ²⁵ āsi atuliddhiparakkamaṇ.²⁶

¹ G. agacchi.² G. gami; S³ kamī.³ G. vatteti.⁴ G. katvāna.⁵ S¹ dhārayaṇ.⁶ All MSS. read °kālo.⁷ G. cākāsi; S¹ cākāsi.⁸ G. dūpitaṇ; S¹ dhūpitaṇ.⁹ G. S¹ lokassa.¹⁰ G. Muṇḍalindaṇ.¹¹ G. Merumandādanandane; S¹ Merumandānādanando; v.l. Medi-nimandāranandare.¹² S¹ dhariyaṇ.¹³ G. Yugandhajaladātāyā.¹⁴ v.l. pavassatha.¹⁵ G. nabhattale; S² °tthale.¹⁶ S¹ divadaṇ.¹⁷ G. S¹ appameyyabhikkhuni°.¹⁸ G. puna antara.¹⁹ G. S¹ vandāmi.²⁰ S¹ iddhī.²¹ G. S¹ °talā; S² °tthalā.²² G. S¹ haṇ.²³ P. ti.²⁴ S² avoceyya.²⁵ P. kathaṇ.²⁶ P. °kama.

95. Padumuttaro nāma jino sabbadhammesu cakkhumū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
96. Tada' haṇṇaṇṇasavatiyā jātāmaccekule ahunṇ
sabbopakārasampanne iddhe phīte¹ mahaddhane.
97. Kadāci pitunā saddhiṇ dāsigaṇapurakkhatā²
mahatā parivārena taṇ upecca narāsabhaṇ
98. Vāsavaṇ viya vassantaṇ dhammamamegham anāsavaṇ³
sāradādiccasaḍisaṇ raṇsiṇālākulaṇ⁴ jinaṇ
99. Disvā cittaṇ pasādetvā sutvā c' assa subhāsitaṇ⁵
mātucchaṇ bhikkhuniṇ⁶ agge ṭhapontaṇ naranāyakaṇ.
100. Suttvā datvā mahādānaṇ sattāhaṇ tassa tādino
sasaṅghassa naraggassa paccayāni bahūni ca.
101. Nipacca pādāmūlamhi taṇ ṭhānaṇ abhipatthayiṇ⁷
tato mahāparisatiṇ⁸ a*voca isi*sattamo:
102. "Yā sasaṅghaṇ abhojesi sattāhaṇ lokanāyakaṇ
tam ahaṇ kittayissāmi; suṇoṭha mama bhāsato:
103. Satasahassee-y⁰-ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
104. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhammanimmitto
Gotamī nāma nāmena hessati satthu sāvikaṇ.
105. Tassa Buddhassa mātucchā dīpit' āpādikā¹⁰ ayaṇ
rattaññūnañ ca aggattaṇ bhikkhuniṇaṇ labhissati."
106. Taṇ suttvā 'haṇ pamuditā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
paccayeṇi upaṭṭhitvā tato kālakatā¹¹ ahaṇ
107. Tāvatiṇsesu devesu sabbakāmasamiddhisu
nibbattā dasaṇ' aṅghe aṇṇe a*bhībhaveṇi ahaṇ.*
108. Rūpasaddehi gandhehi rasehi phusaṇeṇi ca
āyunaṇpi ca vaṇṇeṇa sukhena yasasā pi ca.
109. Tath' evādhīpateyyena adhiḡayha viroc' ahaṇ¹²
ahosiṇ amarindassa mahesī dayitā¹³ tabiṇ.

¹ S¹ pīte; G. S² pite.² G. S¹ d'si°.³ G. ghanarava; S¹ ghanassaraṇ.⁴ S² raṇsiṇālākulaṇ.⁵ G. S¹ subhāsī.⁶ G. bhikkhuni.⁷ G. abhipat¹⁰saṇvassī.⁸ S¹ mahāparisati.⁹ G. °sahs.¹⁰ G. S¹ jīvitāpādikā; P. jīvikā°; v.l. vijitā.¹¹ G. kālakatā.¹² P. v.¹³ G. S¹ mahesī dassitā.

A pātikā.

110. Saṅsāre saṅsaranāti 'haṇ kammavāyusaṃmeritā
Kāṇissa rañño visaye ajāyiyi¹ dāsagūṇake.
111. Pañcadāsasatā nīna nivasanti taṇiṇ saḷā
sabbesaṇ tattha yo jetṭho taṃsa jāyā aho² ahaṇ.
112. Sayambhuno pañca-satā gāmaṇ piṇḍāya pāvisuṇ³
te disvāna ahaṇ tuṭṭhā saha sabbāhi nātībhi.³
113. Pūgā⁴ bhavitvā sabbāyo cātumāse upaṭṭhiya⁵
ticīvarāni datvāna saṅsāramha⁶ sasāmikā.
114. Tato cutā sapatikā Tāvatiṇsagatā mayaṇ
pacchime ca bhava dāni jātā Devadahe⁷ pure.
115. Pitā Añjanasakko me mātā mama Sulakkhaṇā
tato Kapilavatthusmiṇ Suddhodana-gharaṇ gatā.
116. Sesā Sakyakule jātā tass' eva⁸ gharam āgamuṇ
ahaṇ viṣiṭṭhā sabbāsaṇ jinass' āpādikā ahuṇ.⁹
117. Mama¹⁰ putto 'bhinikkhamma Buddho āsi vināyako
pacchāhaṇ pabbajitvāna satehi¹¹ saha pañicahi.
118. Sākiyānihi virāhi saha santisukhaṇ phuṇiṇ
ye tadā pubbaṇṇiṇaṇ asmākaṇ āsu¹² sāmīno
119. Saha puññaṇsa kattāro mahāsamayakārakā
phuṇiṇsu arahattaṇ te sugatenānukampitā.
120. Tadetarā bhikkhuniyo āruhiṇsu nabhattalaṇ¹³
saṅgatā¹⁴ viya tārāyo virocīṇsu mahiddhikā.
121. Iddhi-anekā dassesuṇ pilandhaviṇkatīṇ¹⁵ yathā
kammāro kanakass' eva kammaññaṇsa susikkito.¹⁶
122. Dassetvā pāṭihirāni cittāni ca bahūni ca
tosetvā vādipavaraṇ muniṇ saṇarisaṇ tadā
123. Orohitvāna gaganā vanditvā isisattamaṇ
annūñātā naraggena yathā ṭhāne nisīdisuṇ.
124. Aho 'nukampitā¹⁷ amhaṇ sabbāsaṇ¹⁸ vīra Gotamī
vāsi¹⁹*tā tava puñña²⁰*hi pattā no āsavakkhayaṇ.

¹ G. ajāyī; S² ajāyī; S¹ adāsi. ² G. pāvisi. ³ G. S¹ itthihi.
11. S¹ puga; P. subhā; cf. p. 321, gg. 72, 75 and p. 454, g. 6.
nīnaṇ upaṭṭhiya; P. upaṭṭhaṇ. ⁶ G. S¹ sasāvīmha.
¹² S¹ dīdadahe. ⁹ G. S¹ Sakyānaṇ.
¹⁴ v.l. pavhu. ¹⁰ S² sacc.
¹⁶ S¹ diradāhi. ¹³ G. āyu; S² P. āhu.
¹⁸ G. puna anṇaṇ; S¹ nabhaṇ talaṇ; S² oṭṭhalaṇ.
²⁰ S¹ iddhiṇ. ¹⁵ S² pilandhana^o. ¹⁶ S¹ susikkhitā.
²³ P. ti. ²⁴ S² ¹⁸ G. saṇvisaṇ; P. S¹ saṇvāsaṇ.

17. *Gotamī*

125. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
126. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
127. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
128. Iddhiyā¹ ca vasi homa dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa *vasi homa^{2*} mahāmune.
129. Pubbenivāsaṃ jānāma dibbaṃ cakkhurū³ visodhitaṃ
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
130. Atthe dhamme ca nerutte paṭibhāne ca vijjati
ñāṇaṃ amhaṃ niahāvīra uppannaṃ tava santike.
131. Asmāhi paricīṇṇo 'si mettacittāhi nāyaka
anujānāhi sabbāyo⁴ nibbānāya mahāmune
132. Nibbāyissāma icc' evaṃ. Kiṃ vakkhāmi vadantiyo
yassa dāni ca vo kālaṃ maññathā ti jino bravi.
133. Gotamī-ādikā tāyo tadā bhikkhuniyo jinaṃ
vanditvā āsanā tamhā vuṭṭhāya agamisu⁵ tā.
134. Mahatā janakāyena saha lokagganāyako
anusāṇyāyi⁶ so dhiro mātucchaṃ yāva koṭṭhakaṃ.⁷
135. Tadā nipati pādesu Gotamī lokabandhuno
sahetarāhi sabbāhi pacchimaṃ pādavandanaṃ.
136. Idaṃ pacchinakaṃ mayhaṃ lokanāthassa dassanaṃ
na puno amātākarāṃ passissāmi mukhaṃ tava.
137. Na 'va⁸ me vadanaṃ⁹ vīra tava pāde sukomale
samphusissati¹⁰ lokagga; ajja gacchāmi nibbutiṃ.
138. Rūpena kiṃ tavānena dīṭṭhadhamme yathātatthe
sabbhaṃ saṅkhatam ev' etaṃ anassāsikam¹¹ ittarāṃ.
139. Sā saha tāhi gantvāna bhikkhunupassayaṃ sakaṃ
addhapallaṅkam ābhujya¹² nisīdi paramāsaṇe.
140. Tadā upāsikā tattha Buddhasāsanavacchalā
tassā pavattiṃ sutvāna upesaṃ pādavandikā.
141. Karchi uraṃ pahantvā¹³ chinnaṃ mūlā yathā latā
rudantā¹⁴ karuṇaṃ rāvaṃ sokatṭā bhuvī pātītā.¹⁵

¹ G. iddhiyaṃ.

² S¹ homi

³ G. S¹ dibbacakkhu.

⁴ G. S¹ sabbaso.

⁵ G. āgamisu.

⁶ S² anuyāyi so; S¹ anusāṇsāvasā.

⁷ S² koṭṭhakā.

⁸ G. ca.

⁹ G. S¹ vandanaṃ.

¹⁰ P. issāmi.

¹¹ G. S¹ anayāmikam ittarāṃ.

¹² G. S¹ āruya.

¹³ S² urasaṃ hantvā; v.l. uraṃ suhantvā.

¹⁴ G. rodantiyo; S¹ rodenā.

¹⁵ G. S¹ bhūmi pātikā.

142. Mā no saraṇade nāthe viḥāya¹ gāmi nibbuti²
nipatitvāna yācāma³ sabbūyo⁴ sirasā mayuṇ.
143. Yā padhānatana⁵ tōsaṇ saddhāpaññā upāṇṇikā
tassā sīsaṇ pamaññanti imaṇ vacamaṇ abravī⁶:
144. Alaṇ puttā visādena⁷ mārapāsānuvattinā
aniccaṇ saṅkhataṇ sabbāṇ viyogantaṇ calācalaṇ.
145. Tato sā tā⁸ vivajjitvā⁹ paṭhamaṇ jhānaṇ uttamaṇ
dutiyaṇ tatiyaṇ cāpi¹⁰ samāpajji¹¹ catutthakaṇ.
146. Ākāśayatanaṇ c' eva viññāṇāyatanaṇ tathā
ākiñcaññevaśāññaṇ ca samāpajji yathākkamaṇ.
147. Paṭilomena jhānāni samāpajjatha¹² Gotamī
yāvataṇ paṭhamaṇ jhānaṇ tato yāva catutthakaṇ.
148. Tato vuṭṭhāya nibbāyi dīpaccīva nirāsaṇā¹³
bhūmicālo mahā āsi nabhasā vijjutā pati.¹⁴
149. Pānāditā dundubhiyo¹⁵ parideviṇsu devatā
pupphāvūṭṭhi ca gaganā abhivassatha mediniṇ.¹⁶
150. Kamṇito Merurājā pi raṇḍamaññiṇe yathā naṭo
sokena 'vātidino¹⁷ ca¹⁸ viravo āsi sāgara.
151. Devā nāgāsura bra*hmaṇ saṇvi*gg' āhaṇsu¹⁹ tāvado²⁰:
aniccā vata saṅkhārā yathāyaṇ vilayaṇ gatā.²¹
152. Yā²² c' emaṇ parivāriṇsu satthu sāsanakārikā
tāyo pi anupādānā dīpacci viya nibbutā.
153. Hā²³ yogā vippayogantā hāniccaṇ sabbasaṅkhataṇ
hā jivitaṇ vināsantaṇ iccāsi²⁴ paridevanā.
154. Tato devā ca brahmā ca lokadhammānuvattanaṇ
kālanurūpaṇ kubbanti upetvā isisaltanaṇ.

¹ G. viḥāragāmi² G. nibbuti.³ G. yācāma.⁴ S¹ sabbāso.⁵ G. yāpamānatamā.⁶ G. abravī.⁷ G. visādhano.⁸ G. tatā; S¹ tato tā.⁹ G. S¹ vissajjitvā.¹⁰ G. dutiyaṇ ca tatiyaṇ ca.¹¹ G. samāpattin; S¹ samāpatti.¹² G. samāpajjatha.¹³ G. niyāsaṇā; S² nirāsaṇā.¹⁴ G. matī.¹⁵ G. dudubhiyo; P. dudrabhiyo.¹⁶ G. medaniṇ; S¹ medini.¹⁷ G. S¹ vātidino.¹⁸ G. va.¹⁹ G. āhiṇsu.²⁰ G. S¹ taṇ khano.²¹ G. vilayaṇ gatā.²² S² cā; S¹ dayā.²³ G. tā.²⁴ G. iccāsi; S² iccāha.

17. *Gotamī*

155. Tadhā āmantayī satthā āmandāṃ sutisāgarāṃ :
gacch' ānanda nivedohi bhikkhūnaṃ mātu nibbutiṃ.
156. Tadhā ānando nīrānando assunū¹ piṇṇalocano
gaggarenu² sareṇ' āha : " samāgacchamāsu bhikkhavo,
157. Pubbadakkhiṇapacchāsu³ uttarāyaṃ vū⁴ santi ye⁵
sunamāsu bhāsitaṃ⁶ mayhaṃ bhikkhavo sugatorasā.
158. Yā vaddhayi payattena⁷ sarīraṃ pacchimaṃ⁸ mune
sā Gotamī gatā santiṃ tārā va suriyodaye.
159. Buddhamātā ti paññattī⁹ ṭhapayitvā gntāsayaṃ¹⁰
na yattha pañcanetto pi gataṃ dakkhiṇaṃ¹¹ nāyako.
160. Yass' atthi sugate saddhā yo vā sisso¹² mahāmune
Buddhamātussa sakkāraṃ karotu sugatoraso."¹³
161. Sudūratthā pi taṃ sutvā siṅghaṃ āgañchu¹⁴ bhikkhavo
keci Buddhānubhāvena keci iddhiṃsu¹⁵ kovidā.
162. Kuṭāgāre vare¹⁶ ramme sabbasovaṇṇaye subhī
mañcakaṃ samāropessaṃ¹⁷ yattha sutā 'pi¹⁸ Gotamī.
163. Cattāro lokapālā te¹⁹ aṇṇesi samadhārayuṃ
sesū²⁰ Sakkādikā²¹ devā kuṭāgāre samaggulhuṃ.
164. Kuṭāgārāṃ sabbāni āsuṃ pañcasatthāni hi
saradādicavaṇṇāni Vissakamnakatthāni²² hi.
165. Sabbhā taṃ bhikkhuniyo āsuṃ muñcessu sāyitā
devānaṃ khandhaṃ²³ ārūhā nuyyanti anupubbasa.
166. Sabbaso chūḍitaṃ āsi vitānena nabhatthalajaṃ²⁴
su-tārā canda-sūrā ca²⁵ lañchitā kammakāmayā.

¹ (l. assunūy).

² S² gaggarenu.

³ S² ° pacchima.

⁴ (l. S¹ ca.

⁵ (l. S¹ samāgacch).

⁶ S¹ bhāsita.

⁷ (l. yā vaddhayi¹⁰; S¹ ya vaddhassappayantena; P. yā vandayī¹⁰).

⁸ (l. sarīra pacchima.

⁹ (l. S¹ paññattāy).

¹⁰ (l. S¹ gntāsayaṃ.

¹¹ (l. S¹ dakkhiṇaṃ.

¹² (l. S¹ piyo.

¹³ S² karotha sugatorasā.

¹⁴ (l. āgañchu; S¹ āgaccha.

¹⁵ S¹ S² iddhiṃsu.

¹⁶ (l. kuṭāgāravare.

¹⁷ S¹ samāropessaṃ.

¹⁸ (l. yattha muttā pi; P. vutthāsi.

¹⁹ (l. so; S¹ pi; S² ye.

²⁰ (l. so; S² so.

²¹ (l. S¹ Sakkādayo.

²² (l. visukamma²³; P. viṣuṃ kamma²³).

²³ S² bandhaṃ.

²⁴ (l. S¹ nabhatthalajaṃ.

²⁵ (l. va.

180. Yo so mahattaro khandho¹ palujjeyya aniccataṁ
tathā bhikkhunisaṅghassa Gotamī parinibbutā.
181. Aho acchariyaṁ mayhaṁ nibbutāya pi māhuyā
sarīramattasesāya n' atthi sokapariddavo.
182. Nā sociyā paresaṁ sā² tinnā saṅsārasāgarā³
parivajjitasantāpā⁴ sītibhūtā⁵ sunibbutā.
183. Paṇḍitā 'si mahāpaṇḍitā puthupaṇḍitā tath' eva ca
rattaṇḍitā⁶ bhikkhunīnaṁ sā evaṁ jānātha⁷ bhikkhavo.
184. Iddhiyā ca vasi āsi dibbāya⁸ sotadhātuyā⁹
cetopariyañānassa vasi āsi ca Gotamī.
185. Pubbenivāsaṁ aṇṇāsi dibbacakkhuṁ¹⁰ visodhitaṁ
sabbāsavaṁ parikkhīṇaṁ n' atthi tassa¹¹ punabbhavo.
186. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
parisuddhaṁ ahū ñāṇaṁ tasmā socaniyā na sū.¹²
187. Ayoghanahatass' ova jalato jātavedaso
anupubbūpasantassa yathā na ñāyate gati.
188. Evaṁ samuāvinuuttānaṁ *kāma*¹³ndhoghatārinaṁ¹⁴
paṇḍitūpetuṁ gati n' atthi pattānaṁ acalaṁ suhaṁ.
189. Attadīpā tato hotha satipaṭṭhānagocārā
bhāvetvā sattabojjhaṅge dukkhass' antaṁ karissathā ti.

Itthaṁ suday Mahāpajāpatigotamī i. g. a-ti.

Mahāpajāpatigotamiyā theriyā apadānaṁ

[18. *Khemā.*]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhuma
ito salasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Nagare¹⁴ Haṅsavatiyā jātā seṭṭhikule ahuṁ¹⁵
nānāratanapajjote mahāsukhasamappitā.

¹ S² bandho.

³ S² °sankhataṁ.

⁵ S² sītibhūtā.

⁷ G. S¹ dhārotha.

⁹ S¹ āsi nibbāya.

¹⁰ S² dibbacakkhuṁ.

¹² G. naasa.

¹⁴ G. S¹ tadāhaṁ.

² S² corrupt reading.

⁴ S² parivajjhita.

⁶ S² rattaṇḍitā.

⁸ G. m.

¹¹ G. māyayaṁ; S² uddissikayikā;

¹³ G. S¹ yeva.

¹⁵ G. samayojayaṁ.

16. Taṇ *ahaṇ lokanāyakaṇ upemi narasārathiṇ
dhammaṇ paṇītaṇ sutvāna pabbajaṇ¹ anagāriyaṇ.
17. Dasavassasahassāni tassa dhiraṣṣa sāsane
brahmacariyaṇ caritvāna yntayogā bahussutā.
18. Paccayākāraḥkusalā catusaccavisārada
nipuṇā cittaḥkathikū satthu* sāsanaḥkārīkā.
19. Tato cutā 'haṇ Tusitaṇ uppannā yasassinī
abhibhosiṇ² tahiṇ aññe brahmaceraphalen³ ahaṇ.
20. Yattha yatthopapannā 'haṇ mahābhogā mahādhana
medhāvinī rūpavati⁴ vinitaḥparisā pi⁵ ca
21. Bhavāmi tena kammaṇa yogena jinaśāsane
sabbā sampattiyo mayhaṇ sulabhā manaso piyā⁶
22. Yo pi me bhavate bhaddā⁷ yattha yattha⁸ gatāya pi
vimāneti na maṇ koci paṭipattiḥphalena me
23. Imamhi bhaddake kappe brahmanabandhu mahāyaso
nāmena Konāgamano uppajji vadataṇ varo.
24. Tadā hi Bārāṇasīyaṇ susamiddhaḥkūlapajjā⁹
Dhaṇḍiṇjāni Summedhā¹⁰ ca ahaṇ pi ca tayo janā.
25. Saṅghārāmaṇ adāsīmha dānaṇ saḥassikaṇ muno¹¹
saṇḥgḥaṣṣa viḥāraṇ hi uddissa dāyikā mayāṇ.¹²
26. Tato cutā mayāṇ sabbā Tāvatiṇsūpagā ahaṇ
yasasā aggaṇaṇ pattā manussesu tath' eva ca.
27. Imasmin āeva¹³ kaṇṇaṇ mahābandhu mahāyaso
Kassapo nāmena nāmena uppajji vadataṇ
28. Uppajjithāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasipuruttame.
29. Tass' āsiṇ¹⁴ jeṭṭhikā dhītā Samanī iti vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ sama¹⁵ rocaṇiṇ.¹⁵

¹ S¹ pabbajji. ² P. atih¹ omi; S¹ adhihosi.

³ G. brahmacerāṇ^o; S¹ brahmacerā^o; P. °cāri¹ alen¹.

⁴ S² rūpavati; P. °jivī.

⁶ G. siyā.

⁵ G. parisādhī; S¹ parisā pi; P. pūsa pi.

⁸ G. tattha.

⁷ G. satthā.

⁹ G. susamiddhi; S² asamiddhe^o.

¹⁰ G. Ananda-Nisummedhā; S¹ Ana¹ di-Summedhā.

¹¹ G. saḥāyikā pure; S¹ saṅghārik¹ a pure.

¹² G. udayikā mayhaṇ; S¹ u¹ assikassikā mayāṇ; S² uddissikayikā;

P. °kārīkā.

¹³ G. S¹ yeva.

¹⁴ G. S¹ tassāpi me.

¹⁵ G. samayoḥjayiṇ.

30. Anujāni na no¹ tālo agāre va tadā² mayyā
viṣaṇvassasahasāni vicarimhā atanditā.
31. Komārabrahmacariyaṃ³ rājakañṭhā sukhe t̥hitā⁴
Buddhupaṭṭhānanirata⁵ muditā sattu dhītaro.
32. Samaṇi Samaṇaguttā ca⁶ bhikkhūni Bhikkhadāyikā⁷
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.
33. Ahaṇ Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Kisā-Gotamī⁸ Dhammadinnā Visākhā hoti sattamī.⁹
34. Kadāci so narādicco dhammaṇ deseti abbhutaṇ
Mahānidānasuttantaṇ¹⁰ sutvā taṇ pariyāpuṇiṇ.¹¹
35. Tohi kammehi sukatehi cetasāpāpidhīhi¹² ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
36. Pacchime ca bhava dāni Sāgalāyaṇ puruttame
rañño Maddassa dhīt' āsiṇ¹³ manāpā dayitā¹⁴ piyā.
37. Saha me jātamattamhi khemaṇ tamhi pure ahū¹⁵
tato Khemā ti nāmaṇ me guṇikaṇ¹⁶ udapajjatha.¹⁷
38. Yadā 'haṇ yobhanaṇ pattā¹⁸ rūpavaṇ' āvibhūsitā¹⁹
tadā adāsi maṇ tāto Bimbisārassa rājino.
39. Tassā 'haṇ suppiyā āsim rūpakelāyaṇ²⁰ ratā
rūpaṇaṇ dosavādī ti²¹ na upesiṇ mahādayaṇ.²²
40. Bimbisāro tadā rājā²³ maṇ anuggahabuddhiyā
vaṇṇayitvā Veluvanaṇ gāyake pāpayi²⁴ mamaṇ.
41. Ramaṇ Veluvanaṇ tena na diṭṭhaṇ sugatālayaṇ
na tūpaṇ Nandanaṇ diṭṭhaṇ iti maññamāse²⁵ mayyā.
42. Yena Veluvanaṇ diṭṭhaṇ naraṇandaṇanandaṇaṇ
sudiṭṭhaṇ Nandanaṇ tena amarindasunandaṇaṇ.²⁶

1 S¹ tato.2 G. S² S¹ kom.

3 G. niyattā.

4 G. va.

5 S¹ S² Gotamī.6 G. S¹ nidāna sutta.

7 G. cetanā.

8 S¹ manāpā.9 G. S¹ guṇikaṇ.10 S¹ yobhanappattā.11 G. S¹ rūpalādhāññabhūsitā; P.

12 G. rūpakelāyaṇ.

13 G. mahādayiṇ; S¹ mādayiṇ.14 S² vahe; P. maññamāse.15 G. vahe; S² ca tadā.16 G. sukhedhitā; S¹ sukhohītaṇ.17 S² S¹ G. Bhikkhu.18 G. S¹ sattamā; S² sattimā.19 S² pariyāpuṇi.

20 G. vitāsi.

21 G. āsi.

22 G. upapajjatha.

23 rūpavilāsa.

24 G. dosavādīhi.

25 S² āsiṇ.

26 G.

27 S² gāyayī.

43. Vihāya¹ Nandanāṇ devā o*tarivā* mahitale
rammaṇ Voluvanaṇ disvāna tappanti² suvimhitā
44. Rājapūññena nibbattaṇ Buddhapūññena bhūsitāṇ
ko vattā tassa nissesaṇ vanassa³ guṇasañcayaṇ ?
45. Taṇ sutvā vanasamiddhiṇ⁴ mama sotaṇ⁵ manorahaṇ
daṭṭhu*kāmā tam uy*yānaṇ rañño ārocayaṇ⁶ tadā.
46. Mahatā parivārena tadā maṇ so mahipati
sappāpesi⁷ tam uyyānaṇ dassanāya samussukaṇ⁸
47. Gaccha passa mahābhoge⁹ vanaṇ nettarasāyanaṇ
yaṇ sa*dā* bhāti siriyaṇ sugatābhānurañji*taṇ.*
48. Yadā ca piṇḍāya muni Giribbajapuruttamaṇ
paviṭṭho 'haṇ¹⁰ tadā yeva vanaṇ daṭṭhuṇ upāgamiṇ.¹¹
49. Tadā taṇ¹² phullapavanaṇ nānābhamarakūjitaṇ
kokilāgitasañhitaṇ¹³ mayūraganañaccitaṇ¹⁴
50. Appasaddam anākiṇṇaṇ nānācaṇkamabhūsitāṇ
kuṭimaṇḍapasañkiṇṇaṇ¹⁵ yogivaraṇvirājitaṇ¹⁶
51. Vicaranti¹⁷ amaññissaṇ sapphalaṇ nayaṇaṇ mama.
Tatthā pi¹⁸ taruṇaṇ bhikkhuṇ yuttaṇ¹⁹ disvā vicintayaṇ²⁰:
52. Īdiso pavane ramme ṭhuto 'yaṇ navayobbano
vasantaṇ iva²¹ kantena rūpena susamañvito²²
Nisinno rukkhamaṇlaṇhi muṇḍo²³ saṅghāṭipāruto²⁴
jhāyate vaṭ' ayaṇ bhikkhu hitvā visayaṇaṇ ratiṇ²⁵
54. Nanu nāma gahaṭṭhena kāmaṇ bhutvā²⁶ yathāsukhaṇ
pacchā jīṇṇena dhammo 'yaṇ caritaṇbbo subhaddako.

¹ G. vihāra.² S¹ tapanti; S¹ tappam pi.³ G. dhanassa.⁴ G. dhana°.⁵ G. te ta.⁶ S² ārocayī.⁷ G. sappāpesi; S¹ samāpesi; S² saṅgavesi.⁸ G. samuyukaṇ.⁹ S² mahābhāge.¹⁰ G. paviṭṭhāyaṇ; S¹ paviṭṭhāhaṇ.¹¹ G. upāgami.¹² G. S¹ tadāhaṇ.¹³ G. °saṇhitaṇ; S¹ °gitarahitaṇ.¹⁴ S¹ nānā bharaṇakūjitaṇ.¹⁵ G. kuṭimaṇḍappa°.¹⁶ G. S¹ yogivira°.¹⁷ S¹ S² vicaranti.¹⁸ S² ti.¹⁹ S² yuttā.²⁰ S¹ vicintayaṇ.²¹ G. ca santi pi ca; S¹ vasanti siva; v.l. vasanti niccaakar ceta.²² G. susamiddhito; v.l. susamaṭṭhito.²³ S¹ buddho.²⁴ G. saṅghāṭipāruto.²⁵ S² na visayaṇ rajaṇ; S¹ vipassaṇaṇ ratiṇ.²⁶ G. kaṇ sutvā.

55. Suññakan¹ ti viditvāna gandhagehaṇ² jinūlayaṇ
upetvā jinam addakkhiṇ udayantaṇ va bhūkaruṇ.³
56. Ekakaṇ sukham āsinaṇ vijamānaṇ⁴ varitthiya⁵
disvān⁶ evaṇ⁷ vicintesiṇ⁸: nūyaṇ lūkho marāsaḥho !
57. Sā kaññā kanakābhāsā⁹ padumānanalocaṇā
bimboṭṭhi kundadassanā¹⁰ manonettarasāyaṇā.¹¹
58. Hemadolā va savanā¹² kalasākārasuttani¹³
vedimajjhā varassopi¹⁴ rammorū¹⁵ cārubbhūsanā.
59. Rattaṇsakasusaṇvitā¹⁶ nilā maṭṭhamivūsana
atappanecyārūpena¹⁷ hāsaḥbhāvasamanvitā.¹⁸
60. Disvā tam evaṇ cintesiṇ: aho 'yaṇ atirūpini¹⁹
na mayānena nettana diṭṭhapubbā kudācanaṇ.
61. Tato jarābhūbhūtā sā vivaṇṇā vikatānaṇā
sinadantā²⁰ setasirā salālā vadanāsuci²¹
62. Saṅkhittakaṇṇā²² setakkhī lambāsubhapaṇyo²³ dharā²⁴
valvitatasaḥbhāṇṇi sirāvitataḍehinī
63. Natanṇi daṇḍadutiyaṇ uppāsulikatā kisā²⁵
*pa*vedhamānā patitā nissasanti²⁶ mahuṇ mahuṇ.²⁷
64. Tato me āsi²⁸ saṇvego abbhuto lomahaṇṇasamo
dhī-r-atthu rūpaṇ asuciṇ²⁹ ramanā yatttha bālissā.
65. Tadā mahākārupiko disvā saṇviggamānasaṇ
udaggacitto sumano³⁰ innā gāthā abhāsatha :

¹ G. puññakan; P. suññataṇ.

² G. gandharohuṇ.

³ G. mahākaraṇ; S¹ pabhākaraṇ.

⁴ G. bijjamānaṇ.

⁵ G. varitthiyā; S¹ paritthiyā.

⁶ S² ova.

⁷ G. S¹ vicintesi.

⁸ G. kanagāgāha.

⁹ G. pibboṭṭhi-kundadassanā; S¹ bimboṭṭhi-kundadassanā.

¹⁰ G. °sāraṇā; S² mavā°.

¹¹ G. bhamavanā; S¹ somadolā samavanā; S² bhasavanā.

¹² G. kalasākālaputtani; S¹ kalasākālasuttani.

¹³ G. varassopi.

¹⁴ G. S¹ damboru.

¹⁵ G. rattaṇsakasusaṇvitā; S² rattaṇsakata°; S¹ rattaṇpakasusaṇvitā; P. °ūpasaggyānā.

¹⁶ G. atthappanecyā; S¹ atappameyya.

¹⁷ S² hāva°.

¹⁸ G. ramatī rūpini.

¹⁹ G. bhinnadantā; P. chinna°.

²⁰ G. patālā vadanāsuci; S¹ salālavadanāsuci.

²¹ G. saṅcitta kaṇṇa; S² °kanna; S¹ saṅkhittakaṇṇaṇā.

²² P. uppāsulikaṇ kisikā.

²³ G. niyasanti; S¹ nissāntanti.

²⁴ G. mahū mahū.

²⁵ G. bhāsī.

²⁶ G. rūpi asuci; S¹ rūpi asuciṇ.

²⁷ G. S¹ sugalo.

66. Āturaṇ asuciṇ pūtiṇ passa Kheme samussayaṇ
uggharantaṇ paggharantaṇ bālānaṇ abhinanditaṇ.
67. Asubhāya cittaṇ bhāvchi ckaggaṇ susamāhitaṇ
saṭi kāyagatā ty atthu nibbidā bahulā bhava.
68. Yathā¹ idaṇ tathā etaṇ yathā etaṇ tathā idaṇ
ajjhattaṇ ca bahiddhā ca kāye chandaṇ virājaya.²
69. Animittaṇ ca bhāvchi mānānusayam ujjaḥa³
tato mānābhisamayā upasantaṇ carissasi.
70. *Ye rāga*rattānupatanti soṭaṇ
sayañkataṇ makkaṭako va jālaṇ
71. Etam hi chetvāna⁴ paribbajanti
anapekkhino kāmasukhaṇ pahāya.
72. Tato kallakacittaṇ maṇ⁵ ūatvāna naraśārathi
Mahānidānaṇ dese*si sutta*ntaṇ vinayāya me.
73. Suvā suttantaseṭṭhaṇ taṇ pubbaśāññaṇ anussariṇ
tatttha ṭhitā 'va haṇ santi dhammacakkhūṇ visodhayaṇ.
74. Nipatitvā⁶ mahesissa pādamaṭṭamhi tāvade
accav⁷ desanattthāya imaṇ vacanam abraviṇ :
75. N⁸ . sabbadassāvī⁹ ! nāmo te karuṇāsaya !
n¹⁰ . tiṇṇasaṇsāra ! namo te amatappada¹¹ !
76. Diṭṭhiḡaḡaḡanapakkhana¹² kāmarāḡavimolutā¹³
tayū¹⁴ samma upāyena vinīṭā vinaye ratā.
77. Adassanena vibhogā tādisānaṇ mahesinaṇ
anubhonti mahādukkhaṇ sattā saṇsārasāḡare.
78. Yadā 'haṇ lokasaraṇaṇ araṇaṇ¹⁵ maraṇantaḡaṇ¹⁶
nāddasāsiṇ¹⁷ m' adūraṭṭhaṇ¹⁸ desayāmi tam accayaṇ.
79. Mahāhitaṇ taṇ varaḡaṇ¹⁹ ahito ti²⁰ visankitā
nopesiṇ²¹ rūpanirata²² desayāmi nam²³ accayam.

¹ S¹ yadā.² S¹ S² virājayaṇ.³ G. mānānusaya pajaha; S¹ mānānusaya jahatha.⁴ S² jetvāna.⁵ S² tallita°.⁶ G. nipatvā.⁷ G. accaya.⁸ S² attadassāvī⁹ G. amataṇ padaṇ; S¹ °dadaṇ.¹⁰ G. pakkhandhā; S¹ pakkhandā.¹¹ G. S¹ P. vimocitā.¹² S¹ tassā. ¹³ G. S¹ saraṇaṇ.¹⁴ G. S¹ araṇantaḡaṇ; P. °gaṇ.¹⁵ G. nāddassāsi.¹⁶ G. manudaṭṭhaṇ; S¹ mahudaṭṭhaṇ.¹⁷ G. varadaṇaṇ; S¹ varadadaṇ.¹⁸ G. S¹ atitāhi; S² abhito ti.¹⁹ v l. nāmesi.²⁰ G. rūpaniyatā; S² rūpanirataṇ.²¹ G. tam; P. desissāmi.

80. Tadā madhuranigghoso mahākāruṇiko jino
avoca "tiṭṭha Kheme" ti siṅcanto amateṇa maṇḍ.
81. Tadā paṇamunna¹ siraṣā kavvā ca maṇḍ padakkhinuṇḍ
gantvā disvā naraṇaṇiṇi maṇḍ vacanunni abravuṇḍ²:
82. Aho samnā upāyo te³ cintito 'yaṇṇ arindana
vanadassanākāṇāya⁴ diṭṭho nibbanaṇḍho⁵ muni
83. Yadi te ruccate rājā sāsaṇe tassa tādino
pabbajissāmi rūpe 'haṇḍ nibbinnā munibhāṇinā.⁶
84. Añjaliṇi paggaḥetvāna tadāha sa⁷ mahipati:
anuñānāmi te bhaddhe⁸ pabbajjā tava sijjatu!
85. Pabbajitvā tadā cāhaṇḍ sattamāse⁹ upaṭṭhite
dīpodayaṇḍ ca bhedaṇḍ ca disvā saṇḍviggamānaṇḍ.
86. Nibbinnā sabbasaṇḍkhāre paccayākāraṇakovidā
caturoghe atikkamma¹⁰ arahattaṇḍ apāpuniṇi.
87. Iddhiyā ca vaṣi āsiṇḍ dībbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vaṣi¹¹ cāpi bhavāṇḍ' ahaṇḍ.¹²
88. Pubbenivāsaṇḍ jānāmi dībbacakkhuṇḍ visodhitaṇḍ¹³
sabbāseva¹⁴ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
89. Atthadhammaniruttisu paṭibhāṇe tath' eva ca
paṇisuddhaṇḍ mama ñāṇaṇḍ uppannaṇḍ Buddhasūsaṇḍ.
90. Kusalāhaṇḍ visuddhīsu Kathāvatthuvīsāraṇḍā
Abhidhammanayaṇḍiṇi¹⁴ *ca vaṣi* paṭi' aṇḍhi sāsaṇḍ.
91. Tato Torāṇavatthusmiṇḍ¹⁵ rañṇiṇi *Kosala*sāniṇi
pucchitā nipuṇe paṭiḥe vyākaraṇḍi yathākathaṇḍ.¹⁶
92. Tadā sa rājā sugataṇḍ upasaṇḍkamunna pucchatha
tath' eva Buddho vyākāsi yathā te vyākātā¹⁷ mayā.
93. Jino tasmiṇḍ guṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṇḍ
mahāpaṇḍāṇaṇḍ aggā ti bhikkhunīnaṇḍ narutlamo.

¹ G. pakamma.² G. abravi.³ G. S¹ vo.⁴ G. pavanaḍassa; S¹ vanadassana; v.l. tava dassana.⁵ G. S¹ nibbānato; S² nibbāna vo.⁶ S² munivāṇinā.⁷ G. tadāsamaṇḍ; S¹ tadāha maṇḍ.⁸ G. sette.⁹ P. addha^o.¹⁰ G. abhikkamma.¹¹ G. vaṇi.¹² G. °asā.¹³ S¹ dībbacakkhu visodhitaṇḍ.¹⁴ S¹ nayaṇḍiṇi; S² nayaṇḍiṇi.¹⁵ G. Karāṇavatthusmiṇḍ; S¹ Kārāṇa^o; P. Bhojana^o.¹⁶ P. yathātathaṇḍ.¹⁷ G. vyākato.

94. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 95. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 96. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Khemā¹ bhikkhunī i. g. a-ti.

Khemā¹ bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

[19. Uppalavaṇṇā.]

1. Bhikkhunī Uppalavaṇṇā iddhiyā pāramiṅgatā vanditvā satthuno pāde imaṇ vacanaṃ abraviṇ²:
2. Nittippā jātiṣaṇsārā³ pattāhaṇ acaḷaṇ padaṇ sabbaḍukkhāṇ mayā khīṇaṇ ārocemi⁴ mahāmuni.
3. Yāvataṇ paṇisā atthi paṣaṇṇā jinaśāsane yesaṇ ce me parādho⁵ 'tthi khamantu jinaśaṇṇamukhā
4. Saṇsāre saṇsaranta⁶ me khalitaṇ me sace bhava ārocemi⁷ mahāvīra aparādhaṇ khamassu taṇ.
5. Iddhim cāpi nidassehi mama sāsanaḷkārike catasso paṇisā ajja kaṇkhā chindāhi yāvataṇ.
6. Dhītā tuyhaṇ mahāvīra paṇṇāvaṇta jūtindhara⁸ bahuṇ ca dukkhaṇaṇ kammaṇ⁹ kataṇ me atidukkhaṇaṇ
7. Uppalass' eva me vaṇṇo nāṇeṇ' Uppalaṇāṇiḷkā sāvikā te mahāvīra¹⁰ pāde vandāmi cakkhumā
8. Rāhulo ca ahaṇ c' eva 'nakaḷjātisate bahu ekasmiṇ sambhave jātā samānacchandaḷcetasā.¹¹
9. Nibbatti ekato hoti jātiyā cāpi¹² ekato pacchime bhavaśaṇṇapatte ubho pi¹³ nāmaśaṇṇabhavā.¹⁴
10. Putto ca Rāhulo nāma dhītā¹⁵ Uppalaśavhaṇyā passa vīra mamaṇ iddhiṇ¹⁶ baḷaṇ dassemi satthuno.

¹ S² Rūpaṇaṇṇā.

² G. abravi; S¹ abravuṇ.

³ G. S¹ nitinṇā°.

⁴ S² āroceṇiṇ.

⁵ S² sace me parādho; S¹ ca me°.

⁶ G. S¹ saṇsāraṇṇtyā.

⁷ S² āroceṇi.

⁸ G. jūtindhara; S¹ jūtindharā; S² paṇṇāvaṇtaṇ jūtindhaṇaṇ.

⁹ G. dukkhaṇaḷkammaṇ.

¹¹ G. S¹ °manasā.

¹⁰ G. mahāvīraṇ.

¹³ G. ubhosi.

¹² G. S¹ jātiyāpi ca.

¹⁵ S¹ dhītā; S² yaṇṇā.

¹⁴ S¹ G. nāṇā°.

¹⁶ G. iddhi; S² iddhi.

11. Mahāsamudde caturo pakkihi¹ hatthapāṇiṇaṇ
telaṇ vatthigataṇ o' eva vojjo komāraḥo yathā.
12. Ubbattayitvā² pūhaviṇ³ pakkihi¹ hatthapāṇiṇaṇ
cittapuññaṇ⁴ yathā nāma luñciko⁵ māraḥo yuvā.⁶
13. Cakkavālasamaṇ pūṇiṇ chūdayitvāna matthake
vassāpetvāna⁷ phusitaṇ⁸ nānāvāṇaṇ pūṇappūṇaṇ.
14. Bhūmiṇ udukkhalaṇ⁹ katvā dhaññaṇ katvāna sukka¹⁰ *ruṇ
Si*neruṇ musalaṇ katvā padakomāriko¹⁰ yathā.
15. Dhītā'haṇ Buddhasettḥassa nāmen' Uppulasavhaṇ
abhiññāsu vasi¹¹ bhūtā tava sāsanaḥkārīkā
16. Nānāvīkubbaṇaṇ katvā dassetvā lokanāyakaṇ
nāmagottaṇ *saṇ*sāvetvā pāde vandāmi cakkhuṇā.
17. Iddhiyā ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyāñāssa vasi homi mahāmūne.
18. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkuṇ¹² visodhitaṇ
sabbāsavaṇ parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
19. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṇ me vipulaṇ¹³ suddhaṇ pabhāvana mahesiṇo.¹⁴
20. Purimānaṇ jīnaggānaṇ saṇkamanta¹⁵ nidaṇsitaṇ¹⁶
adhikāraṇ¹⁷ baṇuṇ mayhaṇ tuyh' atthāya mahāmūni.
21. Yaṇ mayā¹⁸ purimaṇ kammaṇ kusalaṇ saṇsare muni
tav' atthāya mahāvīra puññaṇ upaṇitaṇ mayā.
22. Abhabbatḥhāne vajjjetvā paripācento anūvutaṇ¹⁹
tav' atthāya mahāvīra vattaṇ²⁰ me jīvituttamaṇ.
23. Dasakoṭisahaṇsāni adāsi²¹ mayhaṇ²² jīvitaṇ
pariccattaṇ²³ ca me hosi²⁴ tav' atthāya mahāmūni.

¹ G. pakkihi.

² G. uppattayitvā; S² ubbattiyitvā.

³ G. pūhaviṇ.

⁴ S¹ G. °muñcaṇ.

⁵ G. luñcilo; S¹ mānāluñciko.

⁶ S² suvā.

⁷ G. vassā setvāna; S² vassājetvāna.

⁸ G. busitaṇ.

⁹ S² vju°; S¹ dukkhalajaṇ.

¹⁰ S² parikomariḥo.

¹¹ G. °vasi; S² °vasiṇ.

¹² G. S¹ dibbacakku; S² dibbaṇ°.

¹³ G. S¹ vimalaṇ.

¹⁴ G. S¹ mahesiṇā.

¹⁵ G. samukhā ca; S¹ samṇmukhā ca.

¹⁶ G. S¹ paramṇmukhā; S² saṇḡamanta nidaṇsitaṇ; cf P., g. 41.

¹⁷ S² abhikāraṇ.

¹⁸ G. mayāṇ.

¹⁹ G. parivārento°; P° baṇuṇ janaṇ.

²⁰ P cattaṇ.

²¹ S¹ adāsiṇ.

²² S² mayha.

²³ S¹ pariccatañ ca; S² pariccattā

²⁴ S² homi

24. Satasahassee ito kappe nāgakaññā ahaṇ tadā
Vimalā nāma nāmena kaññānaṇ sādhusamminatā.
25. Mahorago mahānāgo pasanno jinasāsane
Padumuttaraṇ mahātejaṇ nimmantesi sasāvakaṇ.
26. Ratanamayañ ca¹ maṇḍapaṇ pallaṅkaṇ ratanāmayaṇ
ratanaṇvālukaṇkiṇṇaṇ upabhogaṇ ratanāmayaṇ²
27. Maggañ ca paṭipādesi³ ratanaddhajabhūsitāṇ
paccuggantvāna sambuddhaṇ vajjento⁴ turiyehi so.
28. Parisāhi catassohi pareto⁵ lokanāyako
mahoragassa⁶ bhavane nisīdi vara-m-āsane.
29. Annaṇ pānañ khādaniyaṇ bhojaniyañ mahārahaṇ
varaṇ varañ ca pādasi⁷ nāgarājā mahāyaso.⁸
30. Bhūñjitvāna sa sambuddho patte dhovitvā yoniso
anumodaniyaṇ kāsī nāgakaññā mahiddhikā.
31. Sabbañ ca phullitaṇ⁹ disvā nāgakaññā mahāyasaṇ
pasannaṇ satthuno cittaṇ sunibaddhañ¹⁰ ca mānasaṇ.
32. Mamaṇ ca cittaṇ aññāya jalajuttamanāmako¹¹
tasmiṇ khaṇe mahāvīro bhikkhuniṇ¹² dassay¹³ iddhiyā.
33. Iddhi¹⁴ anekā dassesi bhikkhuniṇ sā visārādā
pamoditā vedajātā¹⁴ satthāraṇ¹⁵ etad abravīṇ¹⁶ :
34. Addasāhaṇ imaṇ iddhiṇ¹⁷ sumitaṇ¹⁸ itarāya pi¹⁹
kathaṇ aho si sū vīra iddhiyā suvisārādā ?
35. Orasānukhato jātā dhūtā mama mahiddhikā
mānūsāsānikārā iddhiyā ca²⁰ visārādā.
36. Buddhassa vacanam sutvā tuṭṭhā eva patthes²¹ ahaṇ²¹
aham pi tādisā homi iddhiyā suvisārādā.

¹ G. S¹ omī.² G. S¹ upabhogaṇ ratanāmayaṇ.³ G. S¹ paṭiyādesi.⁴ G. S¹ vajjanto.⁵ G. pahito; S¹ sahitto.⁶ G. mahodukassa; S¹ mahorahassa.⁷ S² pādasiṇ.⁸ G. mahārasaṇ; S¹ mahāyasaṇ.⁹ G. sabbaññā pullitaṇ; S¹ sabbaññā pullitaṇ.¹⁰ G. S¹ sunibandhañ.¹¹ G. °uttaranāmako.¹² G. bhikkhuni; S¹ S² bhikkhuni.¹³ S¹ iddhi; G. S² iddhiṇ.¹⁴ S² jātaveda.¹⁵ G. satthāyaṇ.¹⁶ G. idaṇ abravīṇ; S¹ °abravuṇ.¹⁷ S² imā iddhi.¹⁸ G. sumanaṇ; S¹ sudhanaṇ; S² pumitaṇ.¹⁹ G. si.²⁰ G. pi.²¹ S² mahom aham.

52. Tehi kaṇṇamehi sukatchi cetanāpaṇḍihī ca
jahivā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
53. Tato cutā manussesu upapannā mahākule
pīṭamaṭṭhavaṇa¹ dussaṇ² adaṇ³ arahato ahaṇ.
54. Tato cut' Ārīṭṭhapure⁴ jātā vippakule ahaṇ
dhītā Tirīṭṭavacchassa Ummādanī manoharā.
55. Tato cutā janapade *kule aññātare ahaṇ
pasutā nātiphītamhi sāliṇ gopem⁵ ahan tadā.
56. Disvā paccekasambuddhaṇ pañca lājasatān' ahaṇ
datvā padumachannāni,⁶ pañcaputtasatān' ahaṇ
57. Patthayaṇ tesu patthesu⁷ madhuṇ datvā sayambhuno
tato cutā araññe 'ham ajāyīṇ padumodare.
58 Kāsirañño mahesi 'haṇ hutvā sakkaṭapūjita⁸
ajuniṇ⁹ rājaputtānaṇ anūnasaṭapañcakaṇ.¹⁰
59. Yadā te¹¹ yobbanayaṇ pattā¹² kilantā jalakikāṇ¹³
disvā opattapadumaṇ āsuṇ paccekanaṇya*¹⁴ kā.*
60. Sāhaṇ tehi vinā bhūtā *sut*¹⁵ avīrehi¹⁶ sokinī
cutā Isigilipasse¹⁷ gāmakaṇhi ajāyī 'haṇ.¹⁸
61. Yadā Buddhāsutamati¹⁹ sutānakasakaṇ¹⁸ tadā
yāguṇ adāya gacchanti aṭṭhapaccekanaṇyake
62. Bhikkhāya gāmaṇ gacchante disvā *putte anussariṇ*
khīradhārā viniggaṭṭhi¹⁰ tadā me puttapemasā.
63. Tato tesayaṇ adaṇ yāguṇ pasannā schi pāṇhi
tato cutāhaṇ Tidasayaṇ Nandanaṇ upapajji' ahaṇ.
64. Anubhotvā sukhaṇ dukkhaṇ saṇsaritvā bhavābhava
tav' atthāya mahāvīra pariccattaṇ ca jīvitaṇ.

¹ G. pīṭamaṭṭhaṇ; S' pīṭamaṭṭhaṇ; S² vīṭamaṇḍa.

² G. varadussaṇ.

³ S¹ adadaṇ.

⁴ G. S¹ diṭṭhapure.

⁵ All MSS. read sāli.

⁶ G. padumacchannāni; S¹ °chattāni; S² °sañchannāni.

⁷ G. patthayaṇ tesu sattuṇ; S¹ °tesu mattesu; P. °te samijjhisuṇ;
S² tehi°.

⁸ S¹ sukkaṭapūjita.

⁹ S² ajaṇi.

¹⁰ S¹ anūnaṇ°.

¹¹ G. me; S² ke.

¹² G. S¹ yobbanapattā.

¹³ G. S¹ jalakikāṇ.

¹⁴ G. sutavidehi; S² °cīrehi; P. °vinābhi.

¹⁵ G. Isigili°; S¹ Isigili°.

¹⁶ G. ajāyīṇ sa; S¹ ajāyisig.

¹⁷ G. sutāmāti (suta corrected to sutā); S¹ sutamatiṇ.

¹⁸ G. °kasaṇ; S¹ °sakaṇ; P. puttānaṇ attano.

¹⁹ G. khīradhārā niggaṭṭhi; S¹ khīradhārā niggaṭṭhi.

65. Evaṃ bahu*vidhaṃ du*kkhaṃ sampatti ca bahubhidhā
pacchime bhavaśanupatto¹ jātā Sāvatthiyyaṃ pure²
66. Mahādhane seṭṭhikule sukhite sajjite tathā
nānāratanaṃ pajjote sabbakāmasamiddhine.³
67. Sakkatā pūjitā c' eva mānitā 'pacitā tathā
rūpasiriṃ anuppattā kulesu atisakkatā.
68. Atīva patthitā c' āsiṃ rūpabhogasirihi ca
patthitā⁴ seṭṭhiputtehi anekehi satchi pi.
69. Agāraṃ pajahitvāna pabbajjīṃ anagāriyaṃ
aṭṭhanāso⁵ asampatte catusaccaṃ apāpuṇiṃ.
70. *Iddhi*yā abhinimmitvā caturassa-raṭṭhaṃ⁶ ahaṃ
Buddhasa pāde vandissaṃ⁷ lokanāthassa sirīmato.
71. Supupphitaḃgaṇaṃ upagaṃma bhikkhuni
ekā tuvaṃ tiṭṭhasi⁸ sālāmūle
na c' atthi to dutiyā vaṇṇadhātu
bā*le na tvaṃ* bhāyasi dhuttakānaṃ⁹ ?
72. Sataṃ sahasānanaṃ pi dhuttakānaṃ¹⁰
idhāgatā tādisakā bhaveyyuṃ¹¹
lomaṃ na ijjāmi¹² na santasāmi
Māraṃ na bhāyāmi taṃ ekik' āsiṃ.¹³
73. Esā antaradhāyāmi¹⁴ kucchiṃ vā¹⁵ pavissāmi¹⁶ *ta*
bhamukantarikāyaṃ¹⁷ pi tiṭṭhantiṃ maṃ na dukkhasi.¹⁸
74. Cittaṃ vaṃsabhūtasuṃ iḍḍhipādā subhāvītā
sabbabandhanamutt' amhi na taṃ bhāyāmi āvuso.
75. Sattisūlūpamā kāmā khandhā pi¹⁹ adhikuṭṭhānā²⁰
yaṃ tvaṃ kā*maruṭṭiṇ²¹ brūsi,* araṇi dāni sū nana.

¹ G. S¹ bhava sampatto.

² G. subho.

³ S² samiddhino.

⁴ G. siṭṭhatā.

⁵ S¹ P. aḍḍhanāso.

⁶ G. caturayaṃ^o; S¹ caturassaṃ.

⁷ G. vandiyaṃ.

⁸ S¹ tiṭṭhati.

⁹ G. muttakānaṃ; S² puttakānaṃ.

¹⁰ G. muttakānaṃ.

¹¹ G. 'disakā bhaveyyuṃ; S¹ 'disakā bhaveyyuṃ.

¹² S¹ ijjāmi.

¹³ G. kime tuvaṃ dhārakariyasseko; S¹ kim me tuvaṃ Māra n' ariya-seko, v.l. °ekikā pi.

¹⁴ G. antaradhārāmi.

¹⁵ S² mā.

¹⁶ G. pavissāmi; S¹ pavissāma.

¹⁷ v.l. pañcam^o.

¹⁸ G. rakkhasi.

¹⁹ P. khaṇḍhānaṃ; S² banaddhāsa.

²⁰ G. adhikamiddhānaṃ.

²¹ All MSS. read yattha.

76. Sabbattha vihatā nandī tamokkhandho padālito
evaṃ jānāhi pāpina, nihato tvam asī antaka.¹
77. Jino tamhi gūṇe tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṃ
“ seṭṭhā iddhimatānaṃ ” ti parisāsu² vināyako.
78. Paricijjho *ma*³yā satthā kutaṃ Buddhasasāsanaṃ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhata.
79. Yass’ atthāya pabbajitā agārasinā anagāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhayaṃ.
80. Cīvaraṃ piṇḍapātaṃ ca paccayaṃ sayanāsanaṃ
kha*⁴mena* upanāmenā sahasāni samantato.
81. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
82. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
83. Paṭisaṃbhida . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ suḍaṇ Uppalavaṇṇā Bhikkhuni i. g. a-ti

Uppalavaṇṇāya theriyā apadānaṃ samantaṃ.

[20. *Paṭācārū*.]

1. Padumuttaro nūna jino sabbadhammāna pāragū
ito satasulhassumhi kappe uppajji nāyako.
2. Tudā ’haṃ Haṃsavatīya³ jātā seṭṭhikule ahaṃ⁴
nāmāntunapajjote mahāsūkhasamappitā.
3. Upetvā taṃ mahāvīraṃ assosiṃ dhammaḍḍesaṇaṃ
tato jātappasādhāṇaṃ upesiṃ saraṇaṃ jinaṃ.
4. Tato vinayadhārīnaṃ⁵ aggaṃ vaṇṇesi nāyako
bhikkhunaṃ lajjiniṃ⁶ tādiṃ⁷ kappākappavisāraḍaṇaṃ.
5. Tadā mudita-cittā ’haṃ naṃ ṭhānaṃ abhikaṅkhiṇi⁸
nimantetvā dasabalaṃ sasaṅghaṃ lokanāyakaṃ.
6. Bhojayitvāna sattāhaṃ daditvā ca ticīvaraṃ
nipacca sirasā pāde imaṃ vacanam abravīṃ⁹:
7. Yā tayā vaṇṇitā vīra ito atṭhamake dine¹⁰
tadisā ’haṃ bhavissāmī yadi sijjhati¹¹ nāyaka.¹²

¹ G. asantaka.

³ G. Haṃsavatīyaṃ.

⁶ G. dhārīnaṃ.

⁷ G. S¹ tādi.

⁹ G. abravī; S² abravī.

¹¹ S² jhāyati; P. sijjhasi.

² G. sadisāsu.

⁴ All MSS. aba.

⁵ G. bhikkhunilaṇṇini; S¹ S² lajjaniṃ.

⁸ G. abhikaṅkhaṇi.

¹⁰ G. haṃ; S¹ haṇi; P. muni.

¹² G. nāyakaṃ.

8. Tadā avoca maṇṇ satthā: Bhadda, mā bhāyī¹ assasa²
anāgataṃhi addhāne lacchaṃ' etaṇṇ manorathuṇṇ.
9. Satasahassa ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
10. Tassa dhammesu dāyādā orassa dhammanimunitā
Paṭācārā ti nāmena hessati satthu sāvikā.
11. Tadā 'haṇṇ muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇṇ sasaṅghaṇṇ lokanāyakaṇṇ.
12. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇṇ dehaṇṇ Tāvatiṇṇsaṇṇ agacch' ahaṇṇ
13. Imamehi bhaddake kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇṇ varo.
14. Upaṭṭhāko mahosissa³ tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasī-puruttame.
15. Tass' āsiṇ⁴ tatiyā dhītā Bhikkhunī iti viissutā
dhammaṇṇ *sutvā ji*naggassa pabbajjaṇṇ samarocayij.
16. Anujāni na no tāto agāre va tadā mayaṇ
visaṇṇ vassasahassaṇi vicarimha atanditā.
17. Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaññā sukhodhitā⁶
Buddh' upaṭṭhānanirata⁷ muditā sattha dhitaro.
18. Sama*ñī Sama*naguttā Bhikkhunī Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā o' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.⁹
19. Ahaṇṇ Uppalavaṇṇā ca Khemā Bhaddā ca bhikkhunī
Kisāgotamī Dhammadiṇṇā Visūkhā hoti sattamī.¹⁰
20. Tehi kammehi sukatehi cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇṇ dehaṇṇ Tāvatiṇṇsaṇṇ agamihase.¹¹
21. Pacchime ca bhava dāni jātā seṭṭhikule ahaṇṇ
Sāvattiyaṇṇ puravare¹² iddhe phīte mahādhano.
22. Yādā ca yobbanūpetā vitakkavasagā¹³ ahaṇṇ
naraṇṇ janapadaṇṇ¹⁴ disvā tena saddhiṇṇ agaṇṇch' ahaṇṇ

¹ G. bhāyī; S² bhāyij; P. bhāsi.

² G. S¹ assasi.

³ G. mahesiya.

⁴ G. tassāsi.

⁵ G. S¹ komāraṇṇ.

⁶ G. sukhoditā.

⁷ G. S¹ buddho°.

⁸ S² Bhikkhadāsikā.

⁹ S³ °dāsikā.

¹⁰ S² sattamā.

¹¹ G. S¹ agacch' ahaṇṇ.

¹² G. pure vare.

¹³ G. S¹ vāsikā.

¹⁴ G. naraṇṇ jānaparaṇṇ; S¹ nagaraṇṇ jānapadaṇṇ; P. °jārapatiṇṇ.

23. *Ekapu*ttappasūtā 'haṇ¹ dutiyo kucchiyā mamaṇ²
tadā 'haṇ māiāpitaro okkāmīti suniechitā.³
24. Na rocesi pati mayhaṇ; tadā tamhi⁴ pavāsīte⁵
ekikā niggaṭā gehā gantuṇ Sāvattim uttamaṇ.
25. Tato me sāmi āgantvā sambhāvesi patho mamaṇ
*tadā me kamma*jā vātā uppannā atidāruṇā.
26. Udito ca mahāmegho pasūtisamaye mama
dabbatthāya tadā gantvā sāmi sappena nārīto.
27. Tadā vijāta dukkhena⁶ anāthā kapaṇā ahaṇ
kunnadiṇ pūritāṇ⁷ diṣvā gacchanti sakumālayaṇ⁸
28. Bālaṇ ādāya atariṇ⁹ pārakūle ca ekako¹⁰
pāyetvā¹¹ bālakaṇ puttama itaraṇ taranāy' ahaṇ¹²
29. Nivattā, ukkuso hāsi taruṇaṇ vilapantakaṇ¹³
itaraṇ ca vahi soto,¹⁴ sāhaṇ sokasa*mappi*¹⁵lā.
30. Sāvatthinagaraṇ gantvā assosiṇ sajana mato¹⁶
tadā avocaṇ¹⁶ sokaṭṭā mahāsokasamappitā:
31. Ubho puttā kālakatā¹⁷ panthe pati mama mato¹⁸
mātā pitā ca bhātā ca ekacittamhi dayhuru.
32. Tadā kisā ca paṇḍū ca anāthā dīnamānasā
ito tato bhamanti¹⁹ 'haṇ addasaṇ naraśārathiṇ.
33. Tato²⁰ avoca mama satthā: "putto nā soci assasa²¹
attānaṇ te gavesassu; kiṇ niratthaṇ vihaṇṇasi ?
34. Na santi puttā tāṇāya, na pitā²² na pi²³ bandhavā
antakenādhīpannessa n' atthi ṇāṭisu tāṇatā."
35. Taṇ sutvā munino vākyaṇ paṭhamāṇ phalaṇ ajjhagaṇ²⁴
pabbajitvāna naciraṇ arahattaṇ apāpunaṇ.

¹ B. °bhutāhaṇ.² G. mama.³ G. okkhāmiti suniechitā; P. dakkāmi ti°; S° okkami°.⁴ S° tam pi.⁵ G. savāpīte.⁶ S° vijātā°.⁷ G. kunnarisuditaṇ; S° kunnadipuritaṇ.⁸ S° sakun°; G. sakun°; v.l. sukhumālayaṇ.⁹ G. atari.¹⁰ G. S° ekikā.¹¹ S° sāyetvā; P. pahatvā.¹² G. taranāy ahaṇ; v.l. taranāya taṇ.¹³ G. taruṇa°.¹⁴ G. vāpari soto; S° vahi°.¹⁵ G. pate.¹⁶ G. aho ca.¹⁷ G. kālāṇkatā.¹⁸ G. pade mayhaṇ samatitā; S° panthe mayhaṇ pati mato.¹⁹ v.l. gamanāhaṇ.²⁰ G. tadā.²¹ S° assasi.²² G. S° ṇāṭi; P. ṇāṭi.²³ G. nāpi.²⁴ G. aocagaṇ.

36. Iddhūsu ca vasi homi dibbāya sotudhātuyā
paraçittāni jānāmi satthū sāsana-kārikā.
37. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhūṃ viroditthaṃ
khepetvā¹ āsavo sabbe visuddh' ūsiṃ sunimuddā.
38. Tato 'haṃ Vinayaṃ sabbāṃ santike sabbacassino
uggahīṃ sabbavitthāraṃ vyāharīṃ ca yathātathāṃ.²
39. Jino tasmīṃ guṇe tuṭṭho etadagge tḥapesi maṃ
aggaṃ Vinayadhārīnaṃ Paṭācārā ca ekikā.
40. Paricippa mayā satthā ka*taṃ³ Buddhassa sāsanaṃ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.
41. Yass' atthāya pabbajitā agārasmā 'nagāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhaya.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Paṭācārā bhikkhuni i. g. a-ti.

Paṭācārāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattāṃ.

Uddānaṃ:

Ekūposathikā c' eva Saḷālā³ ca Tīmodakā⁴

*Ekāsanapadā-Dīpā Nalamālī ca (to*tamī.

Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca bhikkhuni

gāthāsātāni cattāri navutīṃ⁵ suttāni eva ca

Ekūposathikavaggo⁶ dutiyo.

VAGGO III

.21. Bhaddā-Kuṇḍalakesā.)

1. Padumuttaro nāma jino subbadhammāna pūragū
ito satasahasamhi kappe uppajji nūyko.
2. Tadā 'haṃ Haṃsa-ratiyaṃ jātā seṭṭhikule ahuṃ⁷
nānāratana-pajjote mahāsukhasamappitā

¹ G. khemetvā; S¹ khepītvā.

³ G. Saḷālī.

⁵ G. S¹ navutī.

⁷ G. ahu.

² G. S¹ yathā tathā; S² tathātathāṃ.

⁴ G. Kimodakī; S¹ Tīmodatī.

⁶ S² Ekaposaṭhika^o.

3. Upetvā taṇ¹ mahāvīraṇ as^{*}soṇiṇ dhammadesanaṇ
tato jāta^{*}ppasādhāṇaṇ upesīṇ saraṇaṇ jinaṇ.
4. Tādā mahākāraṇiko Padumuttaraṇāyako
khippābhīṇṇānaṇ aggaṭṭe² ṭhapesi³ bhikkhuṇiṇ subhaṇ.
5. Taṇ sutvā muditā hutvā ^{*}dānaṇ datvā mahesino
nipacca^{*} sirasā ^{*}pāde^{*} taṇ ṭhānaṇ abhipatthayaṇ.
6. Anumodi mahāvīro: “ bhadde yaṇ te ’bhupatthitaṇ
samijjhissati taṇ sabbaṇ, sukhini hohi⁴ nibbutā.
7. Satasahassee ito kappe ^{*}Okkākakulasambhavo^{*}
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammananimutā
Bhaddākuṇḍalakesā ti hessati satthu sāvika⁵.”
9. Tena kammaṇa sukateṇa cetanūpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
10. Tato cutā Yāmaṇ agaṇ⁶ tato ’haṇ Tusitaṇ gatā
tato ca Nimmānaraṇiṇ Vasavattīpurāṇ tato⁷
11. Yatthayaṭṭhūpapajjāni tassa kammaṇa vāhasā
satthā satth’ eva ^{*}rājūṇaṇ mahesittāṇaṇ akāraṇiṇ^{*}.
12. Tato cutā manussesu rājūṇaṇ cakkavattīnaṇ
maṇḍalīnaṇ ca rājūṇaṇ mahesittam⁷ akāraṇiṇ.
13. Sampattīṇ anubhotvāna devesu manujesu ca
sabbattha sukhitā hutvā ^{*}nekakappesu saṇsariṇ.
14. ^{*}Inamhi bhaddake kappe^{*} brahmalandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
15. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirajā Kikī nāma Bārāṇasīpuruttame.
16. Tassa dhitā catutth’ āsiṇ ^{*}Bhikkhadāyī ti vissutā
dhammaṇ^{*} sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
17. Anujāni na no tāto agāre ’va tadā mayaṇ
visaṇvassasahassāni vicarimhā atanditā.
18. Komārabrahmacariyaṇ rājakaṇṇū sukhethitā⁸
Buddhopaṭṭhānaniratā ^{*} muditā sattadhītarō.
19. Samaṇī Samaṇaguttā ca⁹ ^{*}Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹⁰
Dhammā c’ eva Sudhammā ca sattamī Sanghadāyikā.

¹ G. S¹ ’haṇ.² G. aggaṭṭho; P. S² agganto.³ S³ ṭhapaṇi.⁴ G. hoti; S¹ sukhito lohgi.⁵ S² ahaṇ.⁶ G. S¹ gatā.⁷ S² mahesattaṇ.⁸ G. sukhedhitā.⁹ G. S¹ omī.¹⁰ G. S¹ Bhikkhu^o.

20. Khemā Uppalavannā ca Paṭṭicārū c'¹ ahaṇ tathā
Kisāgotamī Dhanunadinā Visākhā hoti sattamā²
21. Tehi kammehi sukatehi cetanāpaṇḍitāhi ca
jahitvā manusāṇ dehaṇ Tāvātīyaṇ agacch' ahaṇ.
22. Pacchime ca bhavē dāni Giribhājaputtānne
jātā seṭṭhikule phito,³ yadā 'haṇ yobbane tñitā
23. Coraṇ vadhatthaṇ⁴ niyyantaṇ disvā rattā tahiṇ ahaṇ⁵
pitā me taṇ sahasseṇa *mocayitvā vadhā tato.
24. Adāsi* tassa maṇ tato viditvāna manaṇ mama
tassāhaṇ āsi vissatthā atīva dayitā hitā.
25. So⁶ me bhūsanalobhena mālapaccāhaṇ⁷ diso⁸
corappapātaṇ netvāna pabbataṇ ceta*yi⁹ vadhaṇ.
26. Tadā 'haṇ paṇamitvāna* Sattukaṇ¹⁰ sukatañjali
rakkhanti¹¹ attano pāṇaṇ imaṇ¹² vacanam abraviṇ:
27. Idaṇ suvaṇṇakeyūraṇ muttā veluriyā bahū
saccaṇ¹³ harassu¹⁴ bhaddante¹⁵ mañcadāsi¹⁶ ti sāvaya¹⁷
28. *Oropayassu kalyāṇi mā* bahuṇ paridevayi¹⁸
na cāhaṇ abhiñānāmi ahantvā dhanam ūbhaṇ.¹⁹
29. Yato sarāmi attānaṇ yato patto 'smi viññutaṇ
na cāhaṇ abhiñānāmi aññaṇ piyataṇaṇ tya.
30. *Ehi taṇ upagūhissam²⁰ katvāna²¹ taṇ* padakkhiṇaṇ
na ca dāni puno atthi mama tuyhaṇ ca anūgamo.
31. Na hi sabbesu tñānesu puriso hoti paṇḍito
itthi pi paṇḍitā hoti tattha tattha vicakkhaṇā.²²
32. Na hi *sabbesu tñānesu puriso ho*ti paṇḍito
itthi pi paṇḍitā hoti lahuṇ atthavicintikā.²³

¹ G. S¹ omī.² G. S¹ sattamā; S² sattimā.³ S¹ pitā.⁴ S¹ vadantam; G. va vattaṇ.⁵ G. tahiṇ.⁶ G. S¹ so.⁷ G. balippaccāhaṇ; S¹ balī va paccāhaṇ; P. balimajjhāsayo.⁸ S¹ pi so.⁹ S¹ cetayī.¹⁰ S¹ Sattukaṇ.¹¹ G. dakkhanti.¹² G. idaṇ.¹³ G. sabbaṇ.¹⁴ G. harassa; P. varassu.¹⁵ G. saddaṇ to.¹⁶ G. pañcadāsi ti.¹⁷ G. sāviṇṇa; v.l. yāmaya.¹⁸ G. pañdevasi; S¹ paridevasi; S² odeva hi.¹⁹ G. S¹ āgataṇ; S² ābhaṇ.²⁰ S¹ upagūhissaṇ.²¹ S¹ kassāni ca; G. kyaṇi ca.²² G. vicakkhū.²³ G. S¹ vicintayī; S² atthaṇ vicintitā.

33. Lahuñ ca vata khippañ ca nikaṭṭhe¹ samacetaya²nañ
migañ punñāyaten³ eva tadā 'hañ Sattukañ vadhi⁴jañ.
34. Yo ca uppatitañ atthañ na khippam anubujjhati
so haññate mandamati coro 'va girigabbhare.
35. Yo ca uppatitañ atthañ khippam eva nibodhati
muccate⁵ sattusambādhā⁶ tadā 'hañ⁷ Sattukā yathā
36. Tadā tañ⁸ pātayitvāna giriduggamhi Sattukañ
santikañ setavatthānañ upetvā pabba*jiñ ahañ.
37. Saṇḍāsena ca kesam me* luñcivā sabbaso tadā
pabbājetvā sa-samayañ⁹ ācikkhiṃsu nirantarañ.
38. Tato tañ uggahetvāna¹⁰ nisīditvāna ekikā
samayañ tañ vicintemi,¹¹ suvāṇā¹² mānusañ¹³ karañ
39. Chinnañ gay*ha samīpe me pātayitvā¹⁴ a*pakkami
disvā nimittañ alabhi¹⁵ hatthañ tañ¹⁶ puḷavākulañ.¹⁷
40. *Ta*to utthāya *samviggā* apucchīñ sahadhammike
te avouṇ: 'vijānanti tañ atthañ Sakyabhikkhavo.'
41. Sāhañ tam atthañ pucchissañ¹⁸ upetvā Buddhasāvake
te¹⁹ mam ādāya gaṇchiṃsu²⁰ Buddha*settha*ssa santikañ.
42. So me dhammam adesesi khandhāyatanaadhātuyo
asubhānicca dukkhā ti²¹ anattā ti²² ca nāyako.
43. Tassa dhammañ supitvā 'hañ dhammacakkuṇ visodhayañ²³
tato viññātasaddhammā pabbajjañ upasampadañ
44. Āyaciñ. So tadā āha "ehi Bhaddo" ti nāyako
tadā 'hañ upasampannā parittañ²⁴ toyam addasañ

¹ G. S¹ nikaṭṭhe.² G. samacetayi.³ S² 'āyatān'.⁴ v.l. vadhi; S¹ veyiñ.⁵ G. muccati.⁶ G. satthu samādhī; S¹ sattusambhāvā⁷ G. S¹ tadā sā.⁸ G. tadāhañ.⁹ G. pabbajitvā sā°; P. pabbajitvāna°.¹⁰ G. S¹ uggahetvāhañ.¹¹ G. S¹ vicintesi.¹² G. S¹ subāno; S² suvāṇo.¹³ S² vānusañ.¹⁴ G. pātayitvā.¹⁵ G. alabhi.¹⁶ G. tam atthañ; S¹ atthañ tañ.¹⁷ G. puḷuv°; S² puḷud°.¹⁸ G. pucchīyañ.¹⁹ S² tam.²⁰ G. gaṇchiṃsu.²¹ G. S¹ °dukkhāni; S² °dukkhādi.²² S¹ anattāni.²³ S² visodhitañ.²⁴ G. S¹ gaṇchanti; v.l. harantañ.

20. Khemakkhālanonāhaṇ ṇatvā sa-udayaṇvayaṇ¹
Kisā² sabbe pi saṅkhārū³ itī sañcintayiy tādā.
21. Tato cittaṇ vimuttam⁴ me anupādāya sabbaso
khippābhiniñānam aggam me tadā paññāpayī⁵ jino.
22. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni⁶ jānāmi satthū sāsana-kārikā.
48. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuy visodhitay
khepetvā⁷ āsava sabbe visuddh' āsiṇ⁸ sunimmalā.
49. Paricīṇṇo maya satthā kataṇ Buddhassa sāsanaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhata.
50. Yassa c' atthāya⁹ pabbajjitā agārasinā 'nagāriyaṇ
so me attho anupatto sabbasaṇyojanakkhaya.
51. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
ñānam me vimalaṇ suddhaṇ Buddhasoṭṭhassa vāhasā.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisaṁbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddākuṇḍalakesū¹⁰ bhikkhunī i. g. a-ti.

Kuṇḍalakesāya bhikkhuniyā apadānaṇ samuttanṇaṇ.

[22. *Kisā-Gotamā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūruḡ
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ¹⁰ jātā aññātaro kule
upetvā taṇ naravaṇaṇ saraṇaṇ¹¹ samupāgamiṇ.¹²
3. Dhammā ca tassa assosiṇ catusaccūpasāhitaṇ
madhuraṇ paramassādaṇ cittasantisukhāvahaṇ.¹³
4. Kadāci¹⁴ bhikkhuniṇ vīro lūkhacīvara-dhārikaṇ
ṭhapento etadaggamhi vappayī¹⁵ purisuttamo.

¹ G. udayabbayaṇ; S¹ udayaṇvayaṇ *The G. transcript ends here.*

² S¹ saṅkhāre.

³ S¹ ca ṭṭhaya.

⁴ S¹ khepetvaṇ.

⁵ P. yassa' atthāya.

¹⁰ S¹ Haṇsavatiyā.

¹² S¹ samupāgamiṇ.

¹⁴ P. Tadā ca.

⁶ S¹ vimuccoṇ; P. vimucci.

⁷ S¹ paricittāni.

⁸ S¹ visuddhāsi.

⁹ S¹ kuṇḍalakesī.

¹¹ S² samaṇaṇ.

¹³ S¹ cittaṇ^o; P. vaṭṭa^o.

¹⁵ S¹ vappayaṇ.

5. Janetvā 'nappakaṇ pītiṇ sutvā bhikkhuniyā guṇaṇ
kāraṇ katvāna Buddhassa yathā satṭi¹ yathā halaṇ.
6. Nipacca munivīraṇ² taṇ, taṇ thānaṇ abhipatthayaṇ
tadā 'numodi sambuddho thānalābhāya nāyako:
7. "Satasaḥasse ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Kisāgotamī nāmena hessati satthu sāvika "
9. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricaṇ paccayehi vināyakaṇ.
10. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
11. Imamhi bhaddake kappe brahmadandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadantaṇ varo.
12. Upatthāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kiki nāma Bārāṇasīpuruttame.
13. Pañcamī tassa³ dhīt' āsiṇ Dhammā-nāmena vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
14. Anujāni na no tāto agāre 'va⁴ tadā mayaṇ
vīsaṇ vassasaḥassāni vicarinha atanditā.
15. Komārabrahmacariyaṇ⁵ rājakaññā sukhethitā⁶
Bulldhopatthānanirataṇ muditā satta dhītaro.
16. Samaṇi Samanaguttā⁷ Bhikkhuni Bhikkhadāyikā⁸
Dhammā c' eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.⁹
17. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
ahaṇ ca Dhammadinnā ca Visākhā hoti sattamī¹⁰
18. Tehi kammehi sukatehi cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch' ahaṇ.
19. Paccime ca bhava dāni jātā seṭṭhikule ahaṇ
duggate adhane n' iddhe¹¹ gatā ca sadhanaṇ¹² kulaṇ.
20. Patiṇ thapetvā¹³ sesā¹⁴ me disanti: 'adhaṇā'¹⁵ iti
yadā ca sa-sutā¹⁶ āsiṇ¹⁷ sabbesaṇ dayitā tadā.

¹ S¹ satṭi.² P. °varaṇ.³ S¹ pancamattassa.⁴ S¹ ca.⁵ P. komāriṇ°.⁶ S¹ sukhethitaṇ.⁷ S¹ Samaniguttā.⁸ S¹ Bhikkhadāsikā; S² Bhikkhu°.⁹ S¹ °dāsikā.¹⁰ S¹ satṭimā; S² sattamā.¹¹ P. natṭhe.¹² S¹ sadhanaṇ.¹³ S¹ patitṭhapetvā.¹⁴ S¹ pesā.¹⁵ S¹ dissanti sadhanaṇ; P. dossanti°.¹⁶ P. S¹ pasutā.¹⁷ S¹ āsi.

21. Yadā so¹ taruṇo bhaddo² komalaṅgo³ sukhethito⁴
sapānam iva⁵ kanto me tadā' yaṇ parasaṅgato.⁶
22. Sokatṭā dīnavadanā asuṇettā rudamukhā
evaṇ⁷ kuṇapam ādāya vilapanṭi gamān' ahaṇ.
23. Tadā ekena sandiṭṭhā upetvā⁸ 'Bhisamuttamaṇ⁹
avocaṇ⁹ dehi bhesajjaṇ puttasaṇjīvaṇaṇ ti bhio.¹⁰
24. "Na vijjante matā yasmaṇ gehe siddhatthakau tato
āharā" ti jino āha¹¹ vinayopāyakovido.
25. Tadā gamitvā Sāvattṭhiṇ na labhitvā¹² 'disaṇ¹² gharāṇ,
Kuto siddhatthakaṇ tasmā? Tato laddhā satīṇ¹³ ahaṇ.
26. Kuṇapaṇ chaḍḍayitvāna¹⁴ upesiṇ¹⁵ lokanāyakaṇ
dūrato 'va mamaṇ disvā avoca madhurassaro:
27. "Yo ca vassasataṇ jīve apassaṇ udayavyayaṇ¹⁶
ekāhaṇ jīvitaṇ seyyo passato udayavyayaṇ.¹⁶
28. Na gāmadhammo no nigamassa dhammo
na cāpi¹⁷ yaṇ ekakulassa dhammo
sabbassa lokassa sadovakassa
eso va¹⁸ dhammo: yad idaṇ aniccā.
29. Sāhā sutvān¹⁹ imā gāthā dhammacakkhuṇ visodhayaṇ
tato viññātasaddhammā²⁰ pabbajjī²¹ anagāriyaṇ.
30. Tathā pabbajitā santī yuñjantī jinasāsaṇe
na ciren' eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.
31. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthū sāsanakārikā.
32. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbaṇ cakkhuṇ visodhitaṇ
khepetvā āsave sabbe visuddh' āsiṇ²² sunimmaḷā.
33. Paricīṇṇo mayā satthā kataṇ Buddhassa sāsaṇaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhatā.

¹ P. me.² S¹ bhado.³ P. komalako.⁴ P. sukhedhito.⁵ S¹ sapānaṇ iva; S² pāsānam.⁶ S¹ vasaṅgato; P. avasaṅgato; S² pada. ⁷ S¹ matadaṇ; P. mataṇ.⁸ S. upetvā bhisaguttamaṇ; P. upetvābhi Sakkuttamaṇ.⁹ S¹ avocaṇ.¹⁰ S² piyo.¹¹ S² tattha.¹² S¹ P. na labhuṇ tādisaṇ.¹³ S² satī.¹⁴ S¹ chaḍḍhayitvāna.¹⁵ S¹ upesi.¹⁶ S¹ P. udayabbayaṇ.¹⁷ S¹ mana cāpi.¹⁸ S¹ P. es' eva.¹⁹ S¹ sāha suvān; P. sāhaṇ°.²⁰ S¹ viññāṇa.²¹ S¹ pabbajjaṇ.²² S¹ āsi; S² āsi.

34. Yassa c' atthāya¹ pabbajitā agārasmā 'uagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyojanakkhayo.
35. Atthadhammaniruttāsu paṭibhāne tatth' eva ca
ñāṇaṇ me vimalaṇ suddhaṇ Buddhasaṇṭṭhassa vāhasā.
36. Saṅkārakuṭṭā āhatvā² susānā rathiyāhi³ ca
tato saṅghāṭikaṇ katvā lūkhaṇ dhāreṇi cīvaraṇ.
37. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho lūkhacīvaradhāraṇe
ṭhapesi etadaggamhi parisāsu⁴ vināyako.
38. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
39. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
40. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ āyasmā Kisāgotamī bhikkhunī i. g. a. ti.

Kisāgotamiyā apadānaṇ samattaṇ.

[23. *Dhammudinnā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
ito sataśaṇṣamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ kule aññatare ahuṇ⁵
parakkammakarī āsiṇ⁶ nipakā sīlasaṇvutā.
3. Padumuttarabuddhassa *Su*jāto aggasāvako
vihārā abhinikkhamma piṇḍapātāya gacchati.
4. Ghaṭaṇ gahetvā gacchantī tadā udakahārikā
taṇ disvā adadaṇ sūpaṇ⁷ pasannā sehi pāṇihi.
5. Paṭiggahetvā tatth' eva nisinno paribhuṇji so
tato netvāna taṇ gehaṇ⁸ adāsiṇ⁹ tassa bhojanaṇ.¹⁰
6. Tato me ayyako¹¹ tuṭṭho akari¹² supisaṇ sakaṇ
saṇṣuyā saḥagantvāna¹³ sambuddhaṇ abhivādayiṇ.
7. Tadā so dhammakathikaṇ bhikkhuniṇ parikkittayaṇ
ṭhapesi etadaggamhi; taṇ sutvā muditā ahaṇ.

¹ P. yass' atthāya.

³ S¹ rathikāhi.

⁵ S¹ ahu.

⁷ S¹ puvaṇ; P. pūvaṇ.

⁹ S¹ adāsi.

¹¹ S² ayyake.

¹³ P. samāgantvāna.

² S¹ āhatā; P. āhitvā.

⁴ S¹ parisāya.

⁶ S¹ parakkammakarī; P. °kāri.

⁸ S² tato chetvā keṣaṇ me.

¹⁰ S² bhojanig.

¹² S¹ S² akariṇ.

8. Nimanletvāna sugataṇ sasaṅghaṇ lokanāyakaṇ
mahādānaṇ daditvāna taṇ ṭhānaṇ abhipatṭhayaṇ.
9. Tato maṇ sugato āha ghananinnādasussaro¹;
“mamupaṭṭhānanirate² sasaṅghaparivesiko³”
10. Saddhammasavane yutte guṇāgacchitamānase⁴
bhadde bhavassu muditā, lacchaso panidhīphalaṇ.
11. Satasaḥasse ito kappe Okkākulassambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
12. Tassa *dha*mmesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Dhammadinnā ti nāmena hessati satthu sāvika⁵.”
13. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ mahāmuniṇ⁶
mettacittā paricaṇiṇ paccayeḥi vināyakaṇ.
14. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
15. Imamhi bhaddake kappe brahṇabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ varo.
16. Upaṭṭhāko mahesissa tadā āsi narissaro
Kāsirājā Kikī nāma Bārāṇasi-puruttamo.
17. Chaṭṭhā tass’ ās’⁷ ahaṇ dhītā Sudhammā itī vissutā
dhammaṇ sutvā jinaggassa pabbajjaṇ samarocayaṇ.
18. Anujāni na no tāto⁸ agāre va tadā mayaṇ⁹
vīsaṇ vassasahassāni vicarimhā atanditā.
19. Komārabrahmacariyaṇ rājakaññā sukhoṭhitā
Buddhopaṭṭhānaniratā muditā satta dhītarō.
20. Samaṇī Samanaguttā ca¹⁰ Bhikkhunī Bhikkhadāyikā¹¹
Dhammā c’ eva Sudhammā ca sattamī Saṅghadāyikā.
21. Khemā Uppalavaṇṇā ca Paṭācārā ca Kuṇḍalā
Gotamī ca ahaṇ c’ eva Visākhā hotī sattamī.¹¹
22. Tehi kammehi sukatehi cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ

¹ S¹ santisinnādasussaro; S² °sussaro.

² S¹ ina ‘paṭṭhānanirate; S² -ṭṭhānanirate; P. samuṭṭhānaniggatā tvaṇ.

³ S¹ °parivesake; S² °parivesiko.

⁴ S¹ guṇavaḍḍhitamānase; S² °mānaso.

⁵ S¹ mahāmuni; S² °mune.

⁶ S¹ tass’ āsī ‘haṇ.

⁷ S. anujāsi maṇ tato; P. nānujānāsi maṇ tato.

⁸ S¹ nālayā ahaṇ.

⁹ S¹ omits.

¹⁰ S² °dāsikā. \

¹¹ S¹ S² sattamā.

23. Pacchime ca bhavē dāni Giribbajapuruttame
jātā seṭṭhikule phīte sabbakūmasamiddhine.
24. Yādā rūpaṇ' ūpetā pathame yobbane t̥hitā
tadā parakulaṇ¹ gantvā vasiṇ² sukhasamappitā.
25. Upetvā lokasaraṇaṇ sunitvā dhammadesanaṇ
anāgāmiphalaṇ patto sāmiko me subuddhimā.³
26. Tadā 'haṇ⁴ anujānetvā pabbajiṇ⁵ anagāriyaṇ
naciren' eva kālena arahattaṇ apāpuniṇ.
27. Tadā upāsako so maṇ upagantvā apucchatha
gambhīre nipuṇe paṇhe; *te* sabbe vyākariṇ ahaṇ
28. Jino tasmiṇ guṇe tuṭṭho etadagge t̥hapesi maṇ
bhikkhuṇiṇ dhammakathikaṇ; n' āññaṇ passāmi edisaṇ
29. Dhammadinnā yathā dhīrā,⁶ evaṇ dhāretha bhikkhavo.
evāhaṇ paṇḍitā homi⁷ nāyaken' ānukampitā.
30. Paricip̃po mayā satthā kataṇ Buddhasaṇ sāsanaṇ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhātā.
31. Yassa c' atthāya⁸ pabbajitā agārasnā 'nagāriyaṇ
so me attho anuppatto sabbasaṇyojanakkhayo.
32. Iddhisu⁹ ca vasi homi dībhāya sotadhātuyā
paracittāni jānāmi satthu sāsanaakārīkā.
33. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhuṇ visodhitāṇ
khepetvā āsava sabbe visuddh' āsiṇ¹⁰ sunimmalā.
34. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
36. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Dhammadinnā bhikkhunī i. g. a-ti.

Dhammadinnāya theriyā apadānaṇ samattaṇ.

[24. *Sakulā.*]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhaṇ māna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Hitāya sabbasattānaṇ sukhāya vādataṇ¹¹ varo
atthāya purisājañño paṭipanno sadevake.

¹ S² parakulaṇ.

² S¹ vasi.

³ S² ca sumat̥ṭhimā.

⁴ P. tadā taṇ.

⁵ S¹ pabbaji.

⁶ S² vīrā.

⁷ S¹ bhoṃi.

⁸ P. yassa' atthāya.

⁹ S¹ iddhisu.

¹⁰ S. āsi.

¹¹ S¹ varataṇ.

3. Yasaggappatto siriniā kittivaṇṇagato¹ jino
jino sabbassa lokassa² disā sabbā suvissuto.³
4. Uttiṇṇaviciikiccho⁴ so vītivattakathañjatho
sampaṇṇamanasankappo patto sambodhini uttamaṇ.
5. Anuppannassa maggassa uppādetā naruttamo
anakkhātāṇ ca akkhāsi asaṇḍitam⁵ ca saṇḍani.⁶
6. Maggaññū ca maggavidū maggakkhāyī narāsaḅho
maggassa kusalo satthā sārathinaṇ varuttamo.
7. Mahākāraṇiko satthā dhammaṇ deseti⁷ nāyako
nimugge mohapaṇkamhi⁸ samuddharati pāpino.
8. Tadā 'haṇ Haṇsavatiyaṇ jātā khattiyanandanā
surūpā sadhanā-ṭhāsiṇ⁹ dayitā 'va¹⁰ sirimati.
9. Ānandassa mahārañño dhītā paramasobhanā
vemātā¹¹ bhaginī cāpi Padumuttaranāmino.
10. Rājakaññāhi sahītā sabbābharanabhūsitā
upagamma mahāvīraṇ assosiṇ dhammadhesanaṇ.
11. Tadā hi so lokaguru bhikkhuniṇṇ dibbacakkhukū¹²
kittayī¹³ parisāmajjhe¹⁴ agge ṭhāne¹⁵ ṭhapesi taṇ.¹⁶
12. Sunitvā taṇ ahaṇ haṭṭhā dānaṇ datvāna satthuno
pūjetvāna¹⁷ ca sambuddhaṇ dibbaṇ cakkhuṇ¹⁸ apattha-
yiṇ.¹⁹
13. Tato avoca maṇ satthā: ' Nando²⁰ lacchasi²¹ patihitaṇ
padīpadhammadānānaṇ phalam etaṇ su-n-icchitaṇ.²²
14. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
15. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Sakulā²³ nāma nāmena hessati satthu sāvika.

¹ S¹ °bhato.² S¹ °duvissuto.³ S² asaṇḍhataṇ.⁴ P. saṇḍani.⁵ P. S¹ kāma°.⁶ S¹ P. ca.⁷ S¹ °cakkhukaṇ.⁸ S¹ parisāmajjhe.⁹ S¹ naṇ.¹⁰ P. dibbacakkhuṇ.¹¹ S² Nando.¹² P. yathicohitaṇ.² S¹ P. pūjito sabbalokassa.⁴ S² uttiṇṇāviciikiccho.⁷ S¹ P. desesi.⁹ S¹ P. cāpi.¹¹ S² demātā.¹² S¹ P. kittayaṇ.¹⁵ S¹ P. aggaṭṭhāne.¹⁷ S¹ pūjetvāna.¹⁸ S¹ apatthayi.²¹ S² checohati.²³ S² Nandā; P. Pakulā; S¹ Nakulā.

16. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ¹ ahaṃ.
17. Imamhi bhaddako kappe brahmabandhu mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṃ ² varo.
18. Paribbājikini āsiṃ ³ tadā 'haṃ ekacārini
bhikkhāya vicaritvāna alabhiṃ telamattakaṃ. ⁴
19. Tena dīpaṃ pajāletvā ⁵ upaṭṭhiṃ sabbasaṃvaraṃ ⁶
cetiyaṃ dipadaggassa vippasanna cetasā.
20. Tena kammena sukatena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch' ahaṃ.
21. Yatthayatthūpapajjāmi tassa kammassa vāhasā
sañcaranti ⁷ mahādīpā yattha tattha ⁸ galāya me.
22. Tīrokuḍḍhaṃ tiroslaṃ samatiggaya pabbataṃ
passāmi' ahaṃ ⁹ yad icchāmi dīpadānass' idaṃ phalaṃ.
23. Visuddhanayanaṃ homi yassa ¹⁰ ca jalāmi' ahaṃ ¹¹
saddhā paññā sati ¹² c' eva dīpadānass' idaṃ phalaṃ.
24. Pacchime ca bhavo dāni jātā vippakule ahaṃ
pahūtadhanadhaññaṃhi mudite rājaṃpūjite.
25. Ahaṃ sabbaṅgasampannā sabbābharapaḥhūsitā
purappavese sugataṃ vātaṃ pāne t̥hitā ahaṃ
26. Disvā jalantaṃ yassa devamānusaṃsakkaṃ
anuvyañjanasaṃpannaṃ lakkhaṇehi vibhūsitāṃ.
27. Udaggaṇṇaṃ sumanā pabbajjaṃ samarocayaṃ
naciṇṇa' eva kālena arahattaṃ apāpunaṃ.
28. Iddhūsu ca vasāmi homi dībbāya sotadhātuya
paraṇāṇaṃ jānāmi satthu sāsanaṃ kārīkaṃ.
29. Pubbenivāsaṃ jānāmi dībbacakkhuṃ visodhitaṃ
khepetvā āsavaṃ sabbe visuddh' āsiṃ ¹² sunimmaṃ.
30. Paricīṇṇo mayā satthā kataṃ Buddhassa sāsanaṃ
ohito garuko bhāro bhavanetti samūhataṃ.

¹ S² agaññoh'.² S¹ ahu.³ S¹ P. padīpetvā; S² pajāpetvā.⁴ S¹ pajjalanti; P. saṃjalanti.⁵ S¹ pacchāmi 'haṃ.⁶ P. pajalāmi' ahaṃ; S¹ S² yassa°.⁷ S² paññāpati; P. paññavati.⁸ S¹ varataṃ.⁹ S² tala°.¹⁰ S¹ S² °saṃvaraṃ.¹¹ S. yaṭṭha.¹² S¹ āsi.

31. Yassa¹ c' atthūya pabbajitū agāraṇaṃ 'nagāriyaṃ
so me attho anuppatto sabbasaṃyojanakkhayaṃ
32. Tato mahākāruṇiko etadagge t̥hapesi maṃ
“dibbacakkhukinaṃ² aggā Sakulū³” ti nuruttamo.
33. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
34. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
35. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Sakulū⁴ bhikkhuni i. g. a-ti.

Sakulā theriyā⁵ apadānaṃ samattaṃ.

[25. Nandā (Janapadakalyāṇi).]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammāna pāragū
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Ovādako viññāpako tāra⁶ sabbapāṇinaṃ
desanākusalo Buddho tāresi janataṃ bahuṃ.
3. Anukampako kāruṇiko hitesī⁷ sabbapāṇinaṃ
sampaṭṭe tittīye sabbe pañcasīle patit̥thapi.⁸
4. Evaṃ nirākulaṃ āsi⁹ suññataṃ¹⁰ tittīyehi ca
vicittaṃ arahantehi vasibhūtehi tādihi.
5. Ratanān' at̥thapaññāsaṃ uggato so¹¹ mahāmuṇi
kañcanagghiyasaṅkāso battiṃsavaralakkaṇo.
6. Vassasahasahassāni āyu titt̥thati¹² tāvade
tāvatā titt̥thamāno so tāresi janataṃ bahuṃ.
7. Tadā' haṃ Haṃsavatiyaṃ jātā seṭṭhikule ahuṃ¹³
nānāratanaṃ pappote mahāsukhasamappitā.
8. Upetvā taṃ mahāviraṃ assosiṃ dhammaḍḍesaṃ
amataṃ paramassādaṃ paramatthanivedakaṃ.¹⁴
9. Tadā nimantayitvāna sasaṅghaṃ tibhavantaṃ¹⁵
datvā tassa mahādānaṃ pasannā sehi pāṇihi.

¹ P. yassātt̥thāya.

² S¹ Naṅkulā; P. Pakulā.

³ S¹ Paṇsukulā bhikkhuniyā.

⁴ S¹ hitesī; P. hitāya.

⁵ S¹ āsiṃ.

⁶ P. 'va.

⁷ S¹ ahu.

⁸ S¹ P. lokanāyakaṃ.

⁹ P. S¹ °cakkhukinaṃ.

¹⁰ S¹ Paṇsukulā.

¹¹ S² kāraṇo.

¹² P. patit̥thahi.

¹³ S² suññakaṃ.

¹⁴ S¹ āyu vijjati.

¹⁵ S¹ nivesakaṃ.

10. Jhāyiniṇaṇ¹ bhikkhunīnaṇ aggaṭṭhānaṇ apatthayaṇ¹
nipacca sīrasā vīraṇ sasaṅghaṇ lokaṇāyakaṇ.
11. Tādā adantadamako² tilokasaraṇo³ palhū
vyākāsi⁴ narasaddūlo⁵ : “ lacchaṣ’ etaṇ supatthitaṇ.
12. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavissati.
13. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammananimmitā
Nandā ti nāma nāmena hessati satthu sāvika.”
14. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacittā paricariṇ paṇṇayehi vināyakaṇ.
15. Tena kammaṇa sukateṇa cetanāpapāḍhihi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch’ ahaṇ.
16. Tato cutā Yāmam agaṇ⁶ tato ’haṇ Tusitaṇ agaṇ⁷
tato ca Nimmānaraṇiṇ Vasavattīpurāṇ⁸ tato.
17. Yattha yatthopapajjāmi⁹ tassa kammassa vāhasā
tattha tatth’ eva rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
18. Tato cutā manussatte rājūnaṇ cakkavattīnaṇ
maṇḍalīnaṇ ’va¹⁰ rājūnaṇ mahesittam akārayiṇ.
19. Samipattiṇ anubhotvāna devesu manujesu ca
sabbattha sukhitā hutvā ’nekakappesu saṇsariṇ
20. Pacchime bhavaśaṇipatte suramme Kapilavhaye
rañño Suddhodanassa’ haṇ dhītā āsiṇ¹¹ aninditā.
21. Sīriyā¹² rūpiṇiṇ¹³ disvā nanditaṇ āsi taṇ kulaṇ
tena Nandā ti me nāmaṇ suṇḍaraṇ pavaraṇ aduṇ.¹⁴
22. Yuvatiṇaṇ ca sabbāsaṇ kalyāṇi ti ca¹⁵ vissutā
tasmiṇ pi nagare ramme tṭhapetvā taṇ¹⁶ Yasodharaṇ
23. Jeṭṭho bhātā tilokaggo, majjhimo¹⁷ arahā tathā¹⁸
ekākiṇi gahaṭṭhā ’haṇ mātuyā¹⁹ paricoditā :

¹ S² ihaṇiṇaṇ.

² S¹ ānantadamako; P. anar

24. "Sākiyamhi¹ kule jātā putte² Buddhānujā tavay³
Nandena⁴ pi vinā bhūtā agūre kiṃ na acchasi⁵ ?
25. Jarāvāsānaṃ⁶ yobbaññaṃ rūpaṃ asuciśammutaṃ
rogantam api c' ārogyaṃ⁷ jīvitāṃ maraṇantikaṃ.
26. Idam pi te subhaṃ rūpaṃ passa kantaṃ⁸ manorahaṃ⁹
'maṃ bhūsaṇaṃ¹⁰ alaṅkāraṃ sirisaṅkhatasamūhikaṃ¹¹
27. Pūjitaṃ¹² lokasāraṃ va¹³ nayanānaṃ rasāyanaṃ¹⁴
puññaṇaṃ kittijānaṃ Okkākakulanandanaṃ
28. Nacireṇ' eva kālena jarā samadhihessati¹⁵
vihāya gehaṃ tārūñhe¹⁶ vara dhammaṃ anindite.¹⁷ "
29. Sutvāham mātu vacanaṃ pabbajij¹⁸ anagāriyaṃ
dehena na tu cittaṇa rūpayobbanalālita.
30. Mahatā ca payattena jhān' ajjhena saraṇaṃ¹⁹ mama
kātuṃ ca vadate²⁰ mātā na cāhaṃ tatra²¹ ussukā.
31. Tato mahākāraṇiko disvā maṃ kāmālālasaṃ²²
nibbindanattāṃ rūpasmiṃ mama cakkhupatthe jino
32. Sakena ānubhāvena itthiṃ māpesi sobhinaṃ²³
dassaniyaṃ suruciraṃ mamato pi surūpiṇi.
33. Tam ahaṃ vimūṭhā disvā avinicchita²⁴ dehiniṃ²⁵
cintayij²⁶ saphalaṃ me ti nettalābhāñ²⁷ ca mānusaṃ
34. Tam āham "ehi subhage yen' attho taṃ vadohi me
kulaṇ te nāmagottañ ca vada me²⁷ yadā te piyaṃ."

¹ S¹ S² Sakiyam pi.² S¹ putto.³ S¹ buddhānujātiyaṃ; S² buddhona.⁴ S¹ Nanda no; S² Nando na.⁵ S² lajjayij; S¹ lacchasi.⁶ S¹ rājāsasānaṃ.⁷ S¹ āsi vārogaṃ.⁸ S¹ sasikantaṃ; P. sasikantaṃ.⁹ S¹ manorahaṃ.¹⁰ S¹ bhūsaṇaṃ.9. T² P. sirisaṅghāta.¹² P. puñjitaṃ.

daṭṭyaṃ.

¹⁴ S¹ rasānaṃ.

— rā samavihessati; P. jarāyaṃ adhihessati.

¹ P. yobbañña.³ S¹ Nandaṃ dhammanindite; S² vara.⁵ S¹ Pā.¹⁹ S¹ jhānājjhenapadaṃ.⁷ S¹ hitesa.²¹ S¹ tattha.⁹ S¹ āsi.; S² kamālānaṃ.¹¹ P. 'va.

obhanaṃ.

¹³ S¹ ahu.S² dehine; S¹ dehini.²⁵ S¹ cintayī.¹⁵ S¹ P. lokanāyakaṃ.²⁷ S² te.

35. Na pañhakālo¹ subhage ucchaṅge maṇṇ nivesaya²
nisīdanti mam' angāni passajissaṇ³ muhuttakaṇ.
36. Tato sīsaṇ mam' aṅko sā⁴ katvā sayi sulocanā
tassā⁵ nalāṭe⁶ patitā luddā⁷ paramadāruṇā.
37. Saha tassā nipātena piḷakā udapajjatha⁸
pagghariṇsu pabbinnā ca kuṇapā pubbalohitā.
38. Sambhinnā⁹ vadaṇaṇ cāpi kuṇapaṇ pūṭigandhikaṇ¹⁰
uddhumātaṇ vinīlaṇ ca sabbañ¹¹ cāpi sarīrakaṇ.
39. Sā pavedhitasabbaṅgī nissayanti¹² muhuṇ muhuṇ
vedayanti sakaṇ dukkhaṇ karuṇaṇ paridevayi¹³.
40. *Dukkheṇa dukkhitā homi phusayanti¹⁴ ca vedanā*
mahādukkhe nimugg' amhi saraṇaṇ hohi¹⁵ me sakhi.
41. Kuhiṇ vadanāsobhaṇ te? kuhiṇ te tuṅgaṇāsikā?
tambabimbavarotṭhaṇ¹⁶ te vadaṇaṇ te¹⁷ kuhiṇ gataṇ?
42. Kuhiṇ sasiṇ nibhaṇ¹⁸ vattaṇ? kambugīvā¹⁹ kuhiṇ gataṇ?
dolāloca²⁰ ca te kaṇṇā vevannaṇ²¹ samupāgataṇ.
43. Makula-khārak'-ākārā²² kalasā va payodharā
pabbinnā pūṭikuṇapā duṭṭhagandhitvaṇ²³ āgataṇ.
44. Vedimajjhā puthussoni²⁴ sūṇā²⁵ 'va nītakibbisā²⁶
jātā abhejjabharitā.²⁷ Aho rūpaṇ asassataṇ.
45. Sabbaṇ sarīrasaṇjātaṇ pūṭigandhaṇ bhayānakaṇ
susānaṇ iva jegucchaṇ²⁸ ramante yattha bālīsā.

¹ P. navañ ca°; S¹ pañhakālo.² P. nivesaya.³ S¹ passapiyaṇ; P. pasuppaya.⁴ S¹ mam' aṅge 'haṇ; P. mam' aṅge sā.⁵ S¹ tayā.⁶ S¹ nana te.⁷ S¹ lukhā; S² lutā.⁸ S¹ P. upapajjatha.⁹ P. pabbinnaṇ.¹⁰ S¹ pūṭigandhinaṇ.¹¹ P. pubbañ.¹² P. nissasanti.¹³ S¹ paridevayi; S² parivedayiṇ.¹⁴ S¹ phusissanti.¹⁵ S¹ homi.¹⁶ S² °dharotṭhaṇ.¹⁷ S² vadanattho; P. vedanaṇ te.¹⁸ S¹ sasinabhaṇ; P. sasinibhaṇ.¹⁹ S² kumbha°.²⁰ S² vevanna.²¹ S¹ dolāloḷā; P. dolātulā va.²² S¹ makulakārabhākārā kalabhakā payodharā; P. makulakhārakā-kārā kalasā va payodharā; S² kēkamburubhākārā pavanadharā.²³ S² gandhatvaṇ.²⁴ S¹ puthussoni; S² puthusesāni; P. 'va sussoni.²⁵ S¹ suṇe; P. sunā; S² sūṇā.²⁶ S¹ vanītakimbisā; P. vañ ca°.²⁷ S¹ amejjabharitā; P. amajjhabharitā.²⁸ S² va gacchaṇ.

16. Tadā mahākāruṇiko bhūtā me lokanāyako
disvā saṇviggacittay maṇ imā gāthā abhassatha :
47. Āturaṇ kuṇapaṇ¹ pūtiṇ passa Nande samussayaṇ
asubhāya cittay bhāveli ekaggan² susamāhitaṇ.
48. Yathā idaṇ tathā etaṇ³ yathā etaṇ tathā idaṇ
duggandhaṇ pūtikaṇ vāti bālānaṇ abhinanditaṇ.
49. Evam etaṇ avekkhanti rattindivana atanditā
tato sakāya paññāya⁴ abhinibbija⁵ dakkhasi.⁶
50. Tato 'ham āsiṇ saṇviggā⁷ sutvā gāthā subhāsita
tatra tithā 'va 'haṇ santi⁸ arahattaṇ apāpuṇṇ.
51. Yattha yattha⁹ nisinnā 'haṇ tadā¹⁰ jhānaparāyanā
jino tasmuṇ guṇe tuṭṭho etadagge tḥapesi maṇ.
52. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
53. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
54. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Nandā bhikkhuni Janapadakalyāṇi i. g. a-tī.

Nandāya theriyā apadānaṇ samuttaṇ.

[26. Sonā.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pūragā
ito satasahasamhi kappe uppaṇji nūyako.
2. Tadā 'haṇ seṭṭhikulo jātā sukhita sajjitā¹ piyā
upetvā taṇ munivaraṇ assosiṇ² madhuraṇ vacaṇ.
3. Āraddhaviriyān' aggaṇ vaṇṇentaṇ³ bhikkhuniṇ jinaṇ
taṇ sutvā muditā hutvā kāraṇ katvāna suttthamo.
4. Abhivādiya sambuddhaṇ taṇ tḥānaṇ⁴ patthayaṇ⁵ tadā
anumodi mahāvīro : "sijjhataṇ⁶ panidhī tava.
5. Satasahasae ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.

¹ S¹ kulāpaṇ; P. asuciṇ.

² S² idaṇ.

³ S¹ abhinippajja.

⁴ S¹ P. abhisavviggā.

⁵ S¹ tattha.

⁶ P. pūjita.

⁷ S² vaṇṇenti.

⁸ S¹ patthayaṇ.

¹ S¹ ekagga.

² S¹ kaññāya.

³ S¹ dakkhasi; P. dakkhisaṇ.

⁴ S. P. vipassanti.

⁵ P. sadā

⁶ S¹ assosi.

⁷ S¹ tḥānaṇ taṇ.

⁸ S² sijjhantaṇ.

6. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimittā
Soṇā¹ ti nāma nāmena hessati satthm sāvikā.”
7. Taṇ sutvā muditā hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mottacittā paricariṇ² paccayehi vināyakaṇ.
8. Tena kammena sukatenā cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agacch³ ahaṇ
9. Pacchimo ca bhava dāni jātā setthikule ahaṇ
Sāvattiyaṇ puravare iddhe⁴ phite mahaddhane.
10. Yadā ca yobhanaṇ pattā⁵ gantvā patikulaṇ ahaṇ
dasa puttāni ajaniṇ surūpāni visesato.
11. Sukheṭhitā ca te sabbe jananettamanoharā
amittānam pi rucitā mamaṇ⁶ pāgeva⁷ te piyā.
12. Tato mayhaṇ akāmāya dasaputtapurakkhato
pabbajittha sa me bhattā⁸ devadevassa sāsane.
13. Tad ekikā vicintesiṇ⁹ jīvitenaḷam atthu me
jinnāya¹⁰ patiputtehi vuḍḍhāya¹¹ ca varākiyā.
14. Aham pi tattha¹² gañchissaṇ¹³ pasuto¹⁴ yattha¹⁵ me pati.
Evāhaṇ cintayitvāna pabbajjṇ¹⁶ anagāriyaṇ.
15. Tato ca maṇ bhikkhuniyo ekaṇ¹⁷ bhikkhūnupassaye¹⁸
vihāya gañchu¹⁹ ovādaṇ “ tāpehi udakaṇ ” iti.
16. Tadā udakam āhatvā²⁰ okiritvāna kumbhiyā
oulle²¹ ṭhapetvā āsinā²² tato cittaṇ samādahij.²³
17. Khandhe aniccato disvā dukkhato ca anattato
khepetva²⁴ āsave sabbe arahattaṇ apāpuniṇ.
18. Tadā ’gantvā bhikkhuniyo uphodakam apucchisu²⁵
tejodhātun adhiṭṭhāya khippaṇ santāpayiṇ²⁶ jalaṇ.

¹ P. Soṇā.² S¹ paricari.³ S² agañch’.⁴ S² itthe.⁵ P. yobbanappattā.⁶ P. mama; S¹ rūcitā.⁷ P. pag eva.⁸ P. satthā; S¹ S² bhattā.⁹ S¹ S² vicintesi.¹⁰ S¹ jinnāya.¹¹ S² suddhāya.¹² S² tassa.¹³ S¹ P. gañchissaṇ¹⁴ P. sampatto.¹⁵ S¹ tattha.¹⁶ S¹ pabbajji.¹⁷ S² evaṇ.¹⁸ P. upassaye.¹⁹ S¹ P. gañchuy.²⁰ P. āhitva.²¹ P. cūlo.²² S¹ S² āsinā.²³ S¹ pasādayi.²⁴ P. chetvāna.²⁵ S¹ P. apucchisuṇ.²⁶ S¹ santāpayi.

19. Vimhitā tā jinavarāṇaṃ etaṃ atthaṇaṃ va sāvayaṇaṃ,¹
taṇaṃ sutvā mudito nātho imā gāthā abhāsatha:
20. "Yo ca vassasataṇaṃ jīva kusīto" hīnaviriyo
ekāhaṇaṃ jīvitaṇaṃ seyyo viriyaṇaṃ ārabhato dalhaṇaṃ."
21. Ārādhito² mahāvīro mayā³ suppaṭṭipattiyā
āraddhaviyānaṃ aggaṇaṃ manā āha sa⁴ mahāmuni.
22. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
23. Sāgaṭaṇaṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
24. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇaṃ sudaṇaṃ Sonā-bhikkhūnaṃ i. g. a-ti.

Sonā-theriyā apadānaṇaṃ samattaṇaṃ.

[27. Bhaddā-Kāpilāni.]

1. Padumuttaro nāma jīno sabbadhammesu cakkhumā
ito satasahassamhi kappe uppajji nāyako.
2. Tadāhu⁶ Haṇsavatiyaṇaṃ Videho⁷ nāma nāmako
seṭṭhi pahūtaratano; tassa jāyā ahaṇaṃ ahaṇaṃ.
3. Kadāci so narādiccaṇaṃ upecca saparijāna⁸
dhammam assosi Buddhassa sabbadukkakkhayaṇaṃ vahaṇaṃ.⁹
4. Sāvakaṇaṃ dhutavādānaṇaṃ aggaṇaṃ kittesi nāyako
sutvā¹⁰ sattāhikaṇaṃ dānaṇaṃ datvā Buddhassa tadano.
5. Nipacca sirasā pāde taṇaṃ thānaṇaṃ abhiṇṇatthaya¹¹
sa hāsayaṇto paṇisaṇaṃ¹² tad' āha narapuggavo
6. Seṭṭhino anukampāya¹³ imā gāthā abhāsatha:
"lacchase¹⁴ patthitaṇaṃ thānaṇaṃ, nibbuto hohi¹⁵ puttaka.

¹ P. abhāvayaṇaṃ; S¹ va sāmayaṇaṃ.

² S. kusito.

³ S¹ āradhuko.

⁴ S¹ mayhaṇaṃ; P. manna.

⁵ S¹ samāha sa; P. mahāpañño.

⁶ S¹ S² āhaṇaṃ.

⁷ S¹ Videho.

⁸ S¹ upecca, saparijāna.

⁹ S¹ dukkhābhayaṇaṃ; P. -dukkhabhayappahaṇaṃ.

¹⁰ S² hutvā.

¹¹ S¹ P. patthaya; S² patthayaṇaṃ.

¹² S¹ hāsayaṇto paṇisa taṇaṃ; P. pahāsanto saṇṇisaṇaṃ.

¹³ S. anukampāyo.

¹⁴ S¹ lacchasi.

¹⁵ S² hoti.

7. Satasahassee ito kappe Okkākakulasambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loka bhavissati.
8. Tassa dhammesu dāyādo oraso dhainmanimmitto
Kassapo nāma nāmena hessati satthu sāvako.”
9. Taṇ sutvā mudito hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṇ
mettacitto paricari paccayehi vināyakaṇ.
10. Sāsanaṇ jotayitvā¹ so madditvā² kutitthiye
veneyye vinayitvā³ ca nibbuto so sasāvako.
11. Nibbuta tamhi lokagge pūjanatthāya satthuno
ñātimitte samānetvā saha tehi akārayiṇ⁴
12. Sattayojanaṇ thūpaṇ ubbidhaṇ ratanāmayaṇ
jalantaṇ sataṇṇi va sālārājaṇ va phullitaṇ.⁵
13. Sattasatasahasāni⁶ pātiyo tattha⁷ kārayiṇ
nalaggi⁸ viya jotante ratana⁹ eva satta¹⁰hi.
14. Gandhatelena¹⁰ pūretvā dipā¹¹ nujjalayaṇ tahiṇ
pūjatthāya¹⁰ mahesissa sabbabhūtānukampino.
15. Sattasatasahasāni⁶ punṇakumbhān¹¹ akārayiṇ¹¹
ratane¹¹ eva punṇāni pūjatthāya mahesino.
16. Majjhe aṭṭh¹ aṭṭha kumbhīnaṇ¹² ussitā kaṇṇanagghiya¹³
atirocanti vaṇṇena sārada¹⁴ va divākaro.¹⁵
17. Catudvāresu sobhanti toraṇā ratanāmaya
ussitā¹⁶ phalakā rammā sobhanti ratanāmaya.
18. Virocanti parikkhittā avataṇṇā¹⁷ sunimmitā
ussitāni patākāni ratanāni virocate.
19. Surattaṇ sukataṇ cittaṇ¹⁸ cetiyaṇ ratanāmayaṇ
atirocati vaṇṇena sasāṇjhā va¹⁹ divākaro.

¹ S¹ P. jotayitvāna.² S¹ P. madditvā³ S¹ omitted; P. vinayitvāna.⁴ S¹ akārayi.⁵ P. pupphitaṇ.⁶ S¹ sataṇ^o.⁷ S² satta.⁸ P. nalaggi⁹ S² talahi.¹⁰ P. pūjanatthāya¹¹ S¹ kārayi.¹² S¹ aṭṭhaya^o; P. sattaṭṭha kumbhāni; S³ asaṭṭha^o¹³ P. agghiyo.¹⁴ S² saradā.¹⁵ S² divākara¹⁶ S² ussatā.¹⁷ S² avakaṇṇā¹⁸ S¹ oitaṇ; S² dhitaṇ.¹⁹ P. sasajmajjhe

20. Thūpassa medhiyo tisso¹ haritālema pūrayiṇ
ekaṇ² manosilāy' okaṇ añjanema ca ekakaṇ.³
21. Pūjaṇ etādisaṇ ramayaṇ kāretvā varadhārino⁴
adāsi dānaṇ saṅghassa yāvajīvaṇ yaṭṭhābaṇ.
22. Sahā 'haṇ⁵ seṭṭhinā tena tāni puññāni sabbaso
yāvajīvaṇ karitvāna sahā 'va sugatiṇ ahaṇ.⁶
23. Sampattiyo 'nubhotvāna⁷ devatte aṭṭha māmase
chāyā viya sarirena saha ten' eva saṅsariṇ.
24. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
upparjji cārunayano⁸ sabbadhammavipassako.⁹
25. Tadā hi¹⁰ Bandhumatiyā¹¹ brāhmanaṇo sālhusammato
aḍḍho santo¹² gamenāsi¹³ dhanena ca suduggato.¹⁴
26. Tadā hi¹⁵ tassāhaṇ āsiṇ¹⁶ brāhmaṇi samacetassā
kadāci so dijavaro saṅgamesi¹⁷ mahāmuniṇ
27. Nisiṇaṇ janakāyamhi desentaṇ amataṇ padaṇ
sutvā dhammaṇ pamudito adāsi sakasāṭṭakaṇ.¹⁸
28. Gharāṇ okena vatthena gantvān' etaṇ¹⁹ mama abravi²⁰
anumoda mahāpuññaṇ²¹ dinnāṇ Buddhassa sātṭakaṇ.²²
29. Tadā 'haṇ añjaliṇ katvā anumodiṇ²³ supīṇitā²⁴
sudinno sātṭako sāmi Buddhasseṭṭhassa tādino.
30. Sukhito sajjito²⁵ hutvā saṅsaranto bhavābhaye
Bārāṇasipure²⁶ rammo rājā āsi²⁷ mahīpati.

¹ S¹ thūpass' imādi sā tisso; P. thūpass' imādi pāṭiyo; S² medhiyo tisso.

² S¹ eka.

³ S¹ ekakaṇ.

⁴ P. varavādino.

⁵ S¹ sahāyaṇ; P. sahā 'va.

⁶ S¹ P. gatā.

⁷ S¹ na bhutvāna.

⁸ S¹ vārunayano; P. cārudassano.

⁹ S¹ oṭo.

¹⁰ P. tadūyaṇ.

¹¹ P. Bandhumatiyaṇ.

¹² S¹ saddho santo, also saddho satthā; P. andho santo; S² aḍḍhe satthā.

¹³ P. guṇenāpi; S¹ guṇenāpi and gamenapi.

¹⁴ S¹ saduggato.

¹⁵ S¹ P. tadā pi.

¹⁶ S¹ āsi.

¹⁷ S¹ saṅkamesi; S² saṅgamohi.

¹⁸ S¹ P. adāsi okasāṭṭakaṇ; S² osakasāṭṭakaṇ.

¹⁹ P. gantvān oḍaṇ.

²⁰ S¹ mamaṇ bravi.

²¹ P. S¹ mahāpuñña.

²² S¹ S² sātṭakaṇ.

²³ S¹ anumodi.

²⁴ S¹ suvinitā.

²⁵ S¹ sajjito; P. pabbhajjito.

²⁶ S¹ Bārāṇasī; P. Bārāṇasī.

²⁷ S² asā.

31. Tadā tassa mahesī 'haṇ itthīgumbassa¹ uttamā
tassātidayitā² āsiṇ³ pubbassohena uttarīṇ⁴.
32. Piṇḍāya vicarante⁵ so⁶ aṭṭha paccakanāyake
disvā pamudito⁷ hutvā datvā piṇḍaṇ mahārāhaṇ.
33. Puno⁸ nimantayitvāna katvāna ralanamaṇḍapaṇ
kammārebhi⁹ kataṇ pattaṇ¹⁰ sovaṇṇaṇ vata taṭṭakaṇ.¹¹
34. Samānetvāna te sabbe¹² tesāṇ dānaṇ adāsi so
sovaṇṇāsane¹³ pavitṭhānaṇ pasanno sehi pāṇihi.
35. Tam pi¹⁴ dānaṇ sah' adāsiṇ¹⁵ Kāsiraṇen' ahaṇ tadā
puno pi¹⁶ Bārānasiyaṇ ajāyīṇ¹⁷ *dvāragāmake *
36. Kuṭumbikakule¹⁸ phīto sukḥito so sabhātuko
jetṭhassa¹⁹ bhātuno jāyā ahoṣiṇ²⁰ supaṭibbatā.
37. Paccakabuddhaṇ disvāna mama bhātu²¹-kaṇiyyaso²²
bhāgaṇ taṇ²³ tassa datvā 'haṇ āgato tamhi²⁴ pāvadiṇ.²⁵
38. Nābhinandittha so dānaṇ tato tassa adās' ahaṇ
Buddhān āniya taṇ annaṇ²⁶ puno tass' eva so adā²⁷
39. Tad annaṇ²⁸ chaḍḍhayitvāna ruṭṭhā²⁹ Buddhas' ahaṇ tadā
pattaṇ kalalapuṇṇaṇ taṇ adāsiṇ tassa tādino.
40. Dāne ca³⁰ gahaṇe o' eva apace³¹ paduse pi ca³²
sama-cittasukhaṇ³³ disvā mahāsanghaṇ cajiṇ bhusaṇ³⁴

¹ S¹ itthi°.² S¹ tassāpi dayitā.³ S¹ āsi.⁴ S² uttarāṇ; P. o' uttari; S¹ uttarā.⁵ S² vicaranto.⁶ P. te.⁷ P. pamuditā.⁸ P. puna.⁹ S¹ kamunākkāra; P. kammārehi.¹⁰ P. pattaṇ; S² paṭṭhaṇ.¹¹ S¹ satahatthakāṇ; S² deficient reading.¹² S² taṇ sabbaṇ.¹³ S¹ sonṇāsane; P. sonāsane.¹⁴ S² tam hi.¹⁵ S¹ sahādāsi; S² mahādāsiṇ.¹⁶ S¹ puṇa 'haṇ; P. puṇāhaṇ.¹⁷ S¹ P. rājā pi.¹⁸ S¹ P. kuṭumbikakule.¹⁹ S² seṭṭhassa.²⁰ S¹ ahoṣi; P. ahosi.²¹ S¹ P. bhattu; S² bhatia.²² S¹ kaṇissa so; P. kaṇiyyasā; S² kaṇiyya so.²³ P. bhāgaṇnaṇ.²⁴ S¹ tasmī; S² tassa.²⁵ S¹ pāvadiṇ; S² pāvadi.²⁶ S¹ mudhādānissa tam antaṇ; P. ukhā āniya taṇ annaṇ; S² bud-
dhāna niyataṇ°.²⁷ S² tadā.²⁸ S² tadānu; S¹ taṇ dānaṇ.²⁹ S¹ P. duṭṭhā.³⁰ S¹ oṣ; S² va.³¹ P. apace; S¹ āmejjhe; S² amajje.³² S¹ padumessa pi ca; S² panaye pi ca.³³ P. °mukhaṇ.³⁴ P. tadāhaṇ saṇvijiṇ bhusaṇ; S¹ mahā saṇvindiṭ bhusaṇ.

41. Puno pattan̄ gaheṭvāna sodhayitvā sugandhinā¹
pasannacittā pūretvā² sagghataṇ sakkaraṇ³ adan̄.
42. Yattha yatthūpapajjāmi surūpā homi dānato
Buddhassa apakārena duggandhā vandanena ca.
43. Puno Kassapavīrassa⁴ niṭṭhāyantaṃhi⁵ cetiye
sovaṇṇaṇ iṭṭhakaṇ varaṇ⁶ adāsiṇ⁷ muditā nhaṇ.
44. Cātujjātena gandhena nicaṇitvā tam iṭṭhakaṇ
muttā duggandhadosaṃhā sabbaṅgasamupāgatā.⁸
45. Satta pātisaṃhassāni rataneḥ⁹ eva¹⁰ sattahi
kāretvā ghatapūrāni vaṭṭini¹⁰ ca saṃhassayo
46. Pakkhipitvā¹¹ padīpetvā ṭhāpayiṇ¹² satta paṇṭiyo¹³
pūjathan̄ lokanāthassa viṇṇasannena cetasa.
47. Tadāpi tasmiṇ¹⁴ puṇṇasmiṇ¹⁵ bhāgiṇi¹⁶ haṇ viṇṇasato
puno¹⁶ Kāsisu¹⁷ sañjāto Sumitto¹⁸ isi¹⁹ viṇṇasato.
48. Tassāhaṇ bhariyā āsiṇ sukhitā sajjitā piyā
tadā pi²⁰ paccekamune²¹ adāsi²² ghanaveṭṭhanaṇ.
49. Tassāpi bhāgiṇi āsiṇ moditvā dānaṇ²³ uttamaṇ
puno¹⁶ pi Kāsiraṭṭhamhi jātā²⁴ Koliyajātiyā.
50. Tadā Koliyaṇuttānaṇ satchi saba paṇṇali
paṇṇa paccekabuddhānaṇ satāni²⁵ samupaṭṭhahin̄.²⁶
51. Temāsaṇ vāsayitvāna²⁷ adan̄su ca²⁸ ticivare
jāyā tassa tadā āsiṇ puṇṇakammupalāhānugā.
52. Tato cuto²⁹ ahū rājā Nando nāma mahāyaso
tassāpi mahesi³⁰ āsiṇ³¹ sabbakāmasamuddhinī.

¹ S¹ sugandhino.² S² pasannā pūretvāna.³ P. sakkāraṇ.⁴ P. °dhiraṇṇa.⁵ P. niṭṭhāpentamhi.⁶ S² iṭṭhaka^o; S¹ °ghaṇaṇ.⁷ S² adāsi.⁸ S¹ susamāgatā.⁹ S² ema.¹⁰ S² vaddhinī; P. vaṭṭini.¹¹ S¹ upakkhipetvā.¹² S² ṭhāpayi.¹³ S¹ S² paṇṭiyo.¹⁴ P. tamhi.¹⁵ P. puṇṇamhi.¹⁶ P. puna.¹⁷ S¹ Kāsisu; S² Kāsisu¹⁸ S² Sumitto.¹⁹ P. S¹ iti.²⁰ P. tadāhaṇ.²¹ S. paccekapuro.²² S² adāsiṇ.²³ S² dhānaṇ.²⁴ S² jāto.²⁵ S¹ satānaṇ.²⁶ S¹ samupaṭṭhahin̄.²⁷ S¹ P. tappayitvāna.²⁸ S² adan̄ mukha.²⁹ S² cuto.³⁰ S² mahisī; P. mahesi.³¹ S² āsi.

53. Tato cuto¹ bhavitvāna Brahmadatto mahīpati
Padumavatīputtānaṃ² paccakamuninaṃ³ tadā
54. Satāni pañc' anūnāni yāvajjivam upatṭhahīṃ⁴
rājuyyāne nivāsetvā nibbutāni⁵ ca pūjayiṃ.
55. Cetiyaṇi ca kāretvā pabbajitvā ubho mayaṃ
bhāvetvā appamaññāyo brahmalokaṃ agamhase.
56. Tato cuto⁶ Mahātitthe⁷ sujāto Pippalāyano⁸
Mātā Sumanadevī ca⁹ Kosigotto dijo pitā.
57. Ahaṃ Madde janapade Sāgalāyaṃ puruttame
Kapilassa dijass' āsiṃ¹⁰ dhītā mātā Sucūnatī.
58. Ghanakañcanaabimbena¹¹ nimunitvāna maṃ pitā
adā Kassapavīrasa¹² kāmāsā¹³ vajjitassa¹⁴ mo.¹⁵
59. Kadāci so kāruṇiko gantvā kammantapekkhako¹⁶
kākadikehi¹⁷ khajjante pāne¹⁸ disvāna saṃvijī.
60. Ghare vāhaṃ¹⁹ tile jāte²⁰ disvān' ātapatāpito²¹
kimikākehi khajjante saṃvegā alabbhiṃ tadā.
61. Tadā so pabbajī dhīro²² ahaṃ taṃ anupabbajīṃ²³
pañca vassāni nivasīṃ paribbājavathe²⁴ ahaṃ.
62. Yadā pabbajitā āsi²⁵ Gotamī jīnaposikā²⁶
tadā 'haṃ samupāgantvā²⁷ Buddhena anusāsītā.
63. Naciren' eva kālena aruhattaṃ apūpuṇiṃ
aho kalyāṇamittataṃ²⁸ Kassapassa sirimato!
64. Putto²⁹ Buddhassa dāyādo Kassapo susamāhito
pubbenivāsaṃ yo vedi saggāpāyaṃ ca passati.³⁰

¹ P. tadā rājā.² S² Padumāvatīputtāni.³ S¹ paccakamunīṃ.⁴ S² upatṭhahī.⁵ S¹ nibbutānaṃ.⁶ S² cutā.⁷ S² mahācitto.⁸ P. Pippal°.⁹ P. ti.¹⁰ S¹ °āsi.¹¹ S¹ ghanakañcana°.¹² P. dhīrasa.¹³ S¹ tāmāsā; P. kāmehi.¹⁴ S¹ vijitassa.¹⁵ S¹ vā; P. maṃ.¹⁶ S¹ °pekkhato.¹⁷ S¹ kākaditehi.¹⁸ S² pāno.¹⁹ S¹ vāha.²⁰ S² dante.²¹ S¹ ātapapāṇasane; P. °ātapatāpane.²² S¹ viro.²³ S¹ anupabbajī.²⁴ P. paribbājavate.²⁵ S¹ āsiṃ.²⁶ S² positā.²⁷ P. taṃ upagantvā.²⁸ S¹ °mittatā; S² °mittataṃ.²⁹ S¹ dassati.³⁰ P. suto.

65. Atho jātikkhayaṇ patto abhiññāvosito muni
etāhi tihi vijjāhi tevijjo hoti brāhmana.
66. Tath' eva Bhaddā-Kāpilāni tevijjā macculāyini
dhārentī¹ antimaṇ dehaṇ jetvā² Māraṇ savāhanaṇ.
67. Disvā ādinavaṇ loka ubho pabbajitā mayaṇ
amha³ khināsavā dantā sītābhūt' amha⁴ nibbutā.
68. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
69. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
70. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Bhaddā-Kāpilāni bhikkhuni i. g. a-ti.

Bhaddākapilāniyā apadānaṇ samattaṇ.

[28. Yasodharā.]

1. Purakkhatā bhikkhunihi satehi saha pañcahi
mahiddhikā mahāpaññā sambuddhaṇ upasaṅkamiṇ.
2. Sambuddhaṇ abhivādotvā satthuno cakkalakkhaṇe
nisinnā ekamantaṇhi imaṇ⁵ vacanam abravij :
3. Aṭṭhasattati vassā 'haṇ pacchimo⁶ vattati⁷ vayo
pabbhāram pi⁸ anuppattā ārocemi mahānnuni⁹
4. Paripakko vayo mayhaṇ parittam atha¹⁰ jīvitaṇ
pahāya vo gamissāmi katam me saraṇam attano.
5. Vayo¹¹ ca pacchime kāle maraṇaṇ uparundhati
ajjarattiṇ mahāvira¹² pāpuṇissāmi nibbutiṇ.
6. N' atthi¹³ jāti jarā vyādhi¹⁴ maraṇaṇ ca mahānnuni¹⁵
ajarāmarāṇaṇ¹⁶ puraṇ gamissāmi asaṅkhaṭaṇ.¹⁷
7. Yāvatā parisā nāma samupayāti¹⁸ satthuno
aparā^{*}dhaṇ^{*} pajānanti khamantaṇ¹⁹ sammukhā nuṇṇe

¹ P. dhārenti.

² S² amhā; S¹ tamhā; P. ty amha.

³ S² amhi.

⁴ S¹ pacchimaṇ; S² pacchimā.

⁵ S¹ pabbhāramhi.

⁶ S¹ paritta mama.

⁷ S¹ mahāvīre.

⁸ S¹ byādhi.

⁹ S² mārābhaya.

¹⁰ S¹ sammusanti; S² samupāyati.

² S¹ jivvā.

⁵ S¹ idaṇ.

⁷ S¹ vattanti; S² vattathi.

⁹ S¹ mahāmmuniṇ.

¹¹ S² vaye.

¹³ S² itthi.

¹⁵ S¹ mahāmuni.

¹⁷ S² ahaṇkhaṭaṇ.

¹⁹ S¹ khamantu.

8. Saṅsarantañ¹ ca² saṅsāre *khalitañ* ce tavaṇ mayi³
āroce va⁴ mahāvīra aparādhāṇ khamassu me.
9. Iddhiñ cāpi nidassesi mama sāsana-kārikē⁵
parisānañ⁶ ca sabbāsaṇ kaṇkhaṇ chindassu sāsana⁷
10. Yasodharā ahaṇ vīra agāre te pajūpatī
Sākiyamhi kulo jātā⁸ itthi atho⁹ *patitthitā*
11. Thinaṇ satasahassānaṇ navutinaṇ chaḷ-uttariṇ¹⁰
agāre te ahaṇ vīra¹¹ pāmokkhā¹² sabba-issarā¹³
12. Rūpācāraguṇūpetā¹⁴ yobbanaṭṭhā piyaṇvadā¹⁵
sabbā maṇ apacāyanti devatā viya mānusa.
13. Kaññā sahasapamukhā Sakyaputta-nivesane
samānasukhadukkhā tā¹⁶ devatā viya Nandane.
14. Kāmadhātum atikkantā saṇṭhitā rūpadhātuya
rūpena sadisā¹⁷ n' atthi ṭhapetvā lokanāyakaṇ.
15. Sambuddhaṇ abhivādetvā iddhiṇ dassesi satthuno
nekā nānāvidhākārā mahā-iddhiṇ vīdaṇsayiṇ.¹⁸
16. Cakkavālaṇ¹⁹ samaṇ kāyaṇ sīsaṇ uttarato²⁰ kuru
ubho pakkhā duve dīpā²¹ jambudīpaṇ sarīrato.
17. Dakkhiṇaṇ ca saraṇ picchaṇ²² nānā sākā tu pattakā.²³
candaṇ ca suriyaṇ²⁴ c' akkhī²⁵ Meru-pabbatato²⁶ sikkhaṇ.²⁷
18. Cakkavālagirituṇḍaṇ²⁸ jamburukkhassamūlakaṇ
vījamānā²⁹ upāgantvā vandato³⁰ lokanāyakaṇ.
19. Hatthivaṇṇaṇ³¹ tath' ev' aseaṇ³² pabbataṇ jalajaṇ tathā
candaṇ ca suriyaṇ³³ Meruṇ Sakkavaṇṇaṇ³⁴ ca dassayi.

¹ S¹ saṅsaritvā.² S¹ va.³ S² ce mayi.; S¹ °mamaṇ tayi.⁴ S¹ āroce mi.⁵ S² kāriyo.⁶ S¹ °lañ.⁷ S¹ kaṇkha chindāhi yāvatā.⁸ S¹ jātaṇ.⁹ S¹ aṇhe.¹⁰ S¹ °uttari.¹¹ S² vīraṇ.¹² S¹ pamokkhā.¹³ S¹ sabbassa sassarī.¹⁴ S¹ rūpavāra°.¹⁵ S¹ yobbanaṭṭhā si sandhadā.¹⁶ S¹ dukkhatā.¹⁷ S¹ sadiso.¹⁸ S¹ pīdasvasi.¹⁹ S¹ cakkavāla.²⁰ S¹ uttara no.²¹ S² dhīpā.²² S¹ saraṇiṇjaṇ.²³ S² °kupattakā.²⁴ S² candasuriyaṇ.²⁵ S¹ cakkhiṇ.²⁶ S² pabbato.²⁷ S² sikkhaṇ.²⁸ S² tuṇḍā.²⁹ S² vījamāno.³⁰ S¹ vāndato.³¹ S² hatthivaṇṇaṇ.³² S¹ tathēv' āyaṇ.³³ S¹ candasuriyaṇ tathā.³⁴ S¹ cakkavaṇṇaṇ.

20. Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumā¹
 sahassaṇ lokadhātūnaṇ² phullapaccena³ chādayiṇṇ.⁴
21. Brahmavaṇṇaṇi ca māpetvā dhammaṇ desesi⁵ puññataṇṇ⁶
 Yasodharā ahaṇ vīra pāde vandāmi cakkhumā.⁷
22. Iddhiṇu ca vasī homi dibbāya sotadhātuyā
 cetopariyaññāssa vasī homi mahāmune.⁸
23. Pubbenivāsaṇ jānāmi dibbacakkhuṇ⁹ visodhitaṇ
 sabbāsavā parikkhipā n' atthi dāni punabbhavo.
24. Atthadhammaniruttisū paṭibhāne 'atth' eva ca
 ñāṇaṇ mama mahāvīra uppannaṇ tava santike.
25. Pubbānaṇ¹⁰ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ¹¹ te su-dassitaṇ
 adhikāraṇ bahuṇ¹² mayhaṇ tuyhatthāya mahāmune.
26. Yaṇ mayhaṇ purimaṇ kammaṇ kusaṇaṇ sarase¹³ mune
 tuyh' atthāya mahāvīra puññaṇ upacitaṇ mayā.
27. Abhabbatthāne¹⁴ vajjetvā pācayanti¹⁵ anāvaraṇ¹⁶
 tuyh' atthāya mahāvīra samattaṇ¹⁷ jīvitaṇ mayā.
28. Nekakoṭisahasāni bhariyatthāya¹⁸ dāsi maṇ¹⁹
 na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²⁰
29. Nekakoṭisahasāni upakārāya dāsi maṇ
 na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²¹
30. Nekakoṭisahasāni bhojanatthāya dāsi maṇ²²
 na tattha vimaṇā homi tuyhatthāya mahāmune.²³
31. Nekakoṭisahasāni jivitāni²⁴ pariccajiṇ²⁵
 bhayaṇmokkhaṇ²⁶ karissanti cajāmi²⁷ mama jivitaṇ.
32. Aṅgagate²⁸ alaṇkāre vatthe nānāvidhe bahū
 itthibhaṇḍena²⁹ gūhāmi tuyh' atthāya mahāmuni.

¹ S¹ cakkhuma.

³ S¹ 'sañchena; S² pulla°.

⁵ S² deseti.

⁷ S¹ cakkhuma.

⁹ S¹ mahāmuni.

¹⁰ S¹ buddhāna.

¹¹ S¹ saṅha°.

¹³ S¹ parama.

¹⁵ S¹ pācayitvā; S² pācayanti.

¹⁷ S¹ sañcattaṇ.

¹⁹ Perhaps 'haṇ.

²¹ S¹ mahāmuni.

²³ S² jivita pi.

²⁵ S¹ hāsamukhaṇ.

²⁷ S¹ aṅge evaṇ.

² S¹ 'dhātūnaṇ.

⁴ S¹ chādāsi; S² cādayiṇ.

⁶ S¹ suññataṇ.

⁸ S¹ cakkhu.

¹² S² bahu.

¹⁴ S² abhabbatthāne.

¹⁶ S¹ anāvaraṇ.

¹⁸ S¹ bhariyatthāya.

²⁰ S¹ mahāmuni.

²² S¹ dās' ahaṇ.

²⁴ S¹ pariccaji.

²⁶ S¹ dādāmi; S² vajāmi.

²⁸ S¹ n' atthi maṇḍena.

33. Dhanadhaññāpariccāgaṇ' gāṇāni nigamāni ca
khettāṇ puttañ² ca dhītarañ³ ca pariccattā⁴ mahāmuni.
34. Itatthi-assa-gavañ cāpi dāsiyo paricārikā
tuyh' atthāya mahāvira⁵ pariccattā asaṅkhiyā.
35. Yaṇ mayhaṇ paṭimantesi⁶ dānaṇ dassāmi yācake
vīmaṇaṇ me na passāmi dadato⁷ dānaṇ uttamaṇ.
36. Nānāvidhaṇ bahuṇ⁸ dukkhaṇ saṅsāre ca bahubbidhe⁹
tuyh' atthāya mahāvira pariccattaṇ¹⁰ asaṅkhiyaṇ.
37. Sukhaṇ pattā na¹¹ modāmi na ca dukkhesu dummaṇā
sabbattha tulitā¹² homi tuyh' atthāya mahāmune.¹³
38. Anumaggena sambuddho yaṇ dhammaṇ abhinīhārī
anubhotvā¹⁴ sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁵ mahāmuni.
39. Brahmadevañ ca sambuddhaṇ Gotamaṇ lokanāyakaṇ
aññesaṇ lokanāthānaṇ saṅgamaṇ te bahuṇ mayā.
40. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ mayhaṇ tuyh' atthāya mahāmuni
gavesantā¹⁷ Buddhadhammaṇ ahaṇ te paricārikā
41. Kappe¹⁸ satasahasso ca¹⁹ caturro ca asaṅkhiye²⁰
Dīpaṅkaro mahāvīro uppajji lokanāyako
42. Paccantadesavisaye²¹ nimantetvā Tathāgataṇ
tassa āgamaṇaṇ maggaṇ soḍhenti tuṭṭhaṇānasā.
43. 'Tena kālena so²² āsi Sumedho²³ nāma brāhmaṇo²⁴
maggañ ca paṭiyūdesi āyato sabbadaṇṇino.
44. 'Tena kālen' ahaṇ āsiṇ kaññā brāhmaṇasambhavā²⁵
Sumittā nāma nāmena upagacchiṇ²⁶ samāgamaṇ.
45. Aṭṭha uppalahatthāni pūjanatthāya satthuno
ādāya janasaṃmajjhe²⁷ addasaṇ isim uggaṇaṇ

¹ S¹ dhanadhañña°.³ S¹ dhītā ca.⁵ S. mahāmuni.⁶ S¹ paṭimattesi; S² patimantesi.⁸ S¹ bahu.¹⁰ S¹ anubhottaṇ.¹² S¹ tulikā.¹⁴ S¹ anubhuttvā.¹⁶ S² abhikāraṇ.¹⁸ S² kappe va.²⁰ S¹ asaṅkhiya.²² S¹ omits.²⁴ S¹ brāhmaṇā.²⁶ S¹ S² upagacchi.² S² khettaputtāñ ca.⁴ S² pariccattaṇ.⁷ S¹ dadanto.⁹ S¹ bahuvidhe.¹¹ S. sukhaṇpattā na.¹³ S¹ mahāmuni.¹⁵ S¹ bodhi.¹⁷ S¹ gavesantiṇ.¹⁹ S² va.²¹ S¹ deso°.²³ S¹ Sumedho.²⁵ S¹ brāhmaṇā°.²⁷ S¹ jñāsaṇ°.

46. (Virānugata¹ dassita² patikanta³ manohara⁴
disvā tadā amaññissa⁵ saphala⁶ jīvita⁷ mama.
47. Parakkamanta⁸ saphala⁹ addasa¹⁰ isino tadā
pubbakamma¹¹ sambuddho citta¹² cāpi piṇḍi me.
48. Bhiyyo¹³ citta¹⁴ pasādesi¹⁵ ise¹⁶ uggatamānase
deyya¹⁷ añña¹⁸ na passāmi demā pupphāni te isi¹⁹.
49. Pañcahatthā tava²⁰ hontu tato²¹ hontu numma²² ise
tena siddhi²³ saha hotu²⁴ bodhanatthāya²⁵ tava²⁶ ise.
50. Isi gahetvā pupphāni āgacchanta²⁷ mahāyasa²⁸
pūjesi janassammajjhe²⁹ bodhanatthāya³⁰ mahā-isi.
51. Passitvā janassammajjhe Dīpaṅkara-mahāmuni
viyākāsi³¹ mahāvīro isim³² uggatamānasa³³.
52. Aparimeyy³⁴ ito kappe Dīpaṅkara-mahāmuni
mama kamma³⁵ viyākāsi³⁶ ujubbhava³⁷ mahāmuni.
53. Samacittā samakammā samakāri bhavissati
piyā³⁸ hessati kamma³⁹ tuyh' atthāya mahā-ise.⁴⁰
54. Sudassanā suppiyā ca manasā piyavādini
tassa dhammesu dāyādā⁴¹ piyā hessati itthikā.
55. Yathāpi bhaṇḍasamugga⁴² anurakkhati sāmi no⁴³
eva⁴⁴ kusala⁴⁵ dhammāna⁴⁶ anurakkhiyate⁴⁷ aya⁴⁸.
56. Tassa ta⁴⁹ anukampanti pūrayissati pārami
siho va pañjara⁵⁰ hetvā⁵¹ pāpūṇissati⁵² bodhiya⁵³.
57. Aparinimeyy' ito kappe ya⁵⁴ Buddho viyākāri ta⁵⁵
vāca⁵⁶ anumodanti ta⁵⁷ eva⁵⁸ kāri⁵⁹ bhavi⁶⁰ aya⁶¹.

¹ S¹ virānugata; S² cir°.

³ S¹ atikkanta.

⁶ S² ise.

⁹ S² saddhiṇ.

¹¹ S¹ bodhatvāya.

¹³ S¹ gacchanta¹³ ta¹³.

¹⁶ S¹ bodhanatthāya.

¹⁹ S² itim.

²¹ S¹ viyākāsi.

²⁴ S² piḍhā.

²⁷ S¹ mahā-isi.

³⁰ S² paṇḍasamugga³⁰.

³³ S² anurakkhissate.

³⁶ S¹ hitvā.

³⁹ S¹ ya³⁹ ma³⁹ buddho viyākāri; S² viyāri ta³⁹.

⁴² S¹ anumodanti; S² anumoda⁴² ta⁴². ⁵³ S¹ evākāri. ⁵⁴ S¹ bhavi.

⁴ S² dayita⁴.

⁵ S² imo.

⁸ S¹ yo.

¹⁰ S² samā hotu.

¹² S¹ tava.

¹⁴ S¹ jina¹⁴ sa¹⁴.

¹⁸ S¹ viyākāsi.

²⁰ S¹ aparimeyyo.

²² S² upābhava²².

²³ S² me kamma.

²⁵ S¹ dāyado.

²⁶ S² anurakkhata°.

²⁸ S¹ pañcara²⁸.

³⁰ S² pāpūṇissayi.

58. Tassa kammaṣṣa sukatassa tattha cittaṃ paṇḍayin
dovamānusaṃsaṇṇaṃ yoniṃ anubhotvā asaṅkhiyaṃ.¹
59. Sukhadukkho 'nubhotvāna² dovesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte³ ajāyī⁴ Sākiye kule.
60. Rūpavatī bhogavatī yasa-sīlavatī tato
sabbhaṅgasampadā homi kulesu-atisaṃskatā.
61. Lābhaṇ silokaṇ sakkāraṇ lokadhammasamāgamaṇ
cittaṇ ca dukkhiṇaṇ n' atthi vasāmi akutoḥhayaṃ.⁵
62. Vuttaṇ hettaṇ bhagavatā⁶ raṇṇa⁷ antopure⁸ tadā
khattiyaṇaṇ⁹ pure vīra upakāratthaṇ¹⁰ ca niddisi.¹¹
63. Upakārā ca yā nārī yā¹² ca nārī sukhe dukhe
atth' akkhāyī ca yā¹³ nārī yā nārī c' ānukampikā.
64. Pañcakoṭṭisatā-Buddhā navakoṭṭisatāni ca
otesaṇ devadevaṇaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ.
65. Adhikāraṇ¹⁴ sadā¹⁵ mayhaṇ mahārāja suṇohi me
okārasaṇ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni ca.¹⁶
66. Etesaṇ devadevaṇaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ
adhikāraṇ¹⁴ sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
67. Vissakoṭṭisatā Buddhā tiṇṣakoṭṭisatāni ca
otesaṇ devadevaṇaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ.
68. Adhikāraṇ¹⁴ sadā mayhaṇ mahārāja¹⁷ suṇohi me
cattārisaṇ¹⁸ koṭṭisatā paññākoṭṭisatāni¹⁹ ca.
69. Etesaṇ devadevaṇaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ.
adhikāraṇ¹⁴ sadā²⁰ mayhaṇ mahārāja suṇohi me.
70. Sattatikoṭṭisatā Buddhā sattatikoṭṭisatāni ca
otesaṇ devadevaṇaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ.
71. Adhikāraṇ¹⁴ sadā mayhaṇ mahārāja suṇohi me
asattatikoṭṭisatā Buddhā navutikoṭṭisatāni ca.

¹ S¹ asaṅkhiyaṇ.² S¹ bhava sampatte.³ S¹ 'bhayaṇ.⁴ S¹ raṇṇa.⁵ S¹ 'taṇ.⁶ S¹ niddisi.⁷ S² yā ca.⁸ S¹ S² sāha and always.⁹ S¹ okārasakoṭṭisatāni mahādānaṇ pavattayaṇ; (°anarara°).¹⁰ S¹ mahārāja.¹¹ S¹ pañca°.¹² S¹ 'tvā 'haṇ.¹³ S¹ ajāyī.¹⁴ S¹ bhāgavatā.¹⁵ S² antopure.¹⁶ S¹ upakāraṇ ca.¹⁷ S¹ yā nārīyā; cf. p. 59 f. 50.¹⁸ S² adhikāraṇ.¹⁹ S¹ sāha; pañca°.²⁰ S¹ sāha; pañca°.

72. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇoli me.
73. Koṭisatasahasāni honti lokagganāyaka
etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ.
74. Adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇoli me
navakoṭisahasāni apare lokanāyaka.³
75. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ¹
adhikāraṇ² sadā mayhaṇ mahārāja suṇoli me :
76. Koṭisatasahasāni pañcasīti⁴ mahesinaṇ⁵
pañcasītikotiṣatā sattati sahasakoṭiyo.⁶
77. Etesaṇ devadevānaṇ mahādānaṇ pavattayaṇ
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇoli me.
78. Paccekabuddhā dhūtarāgā aṭṭha aṭṭhamakoṭiyo⁷
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇoli me.
79. Khīṇāsavā vitamala asañkheyyā Buddhasāvaka
adhikāraṇ² sahā mayhaṇ mahārāja suṇoli me.
80. Evaṇ dhammesu cinnānaṇ⁸ sadā saddhamma-carīno¹⁰
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loka paramhi ca.
81. Dhammaṇ care sucariṇaṇ na naṇ¹¹ ducariṇaṇ care
dhammacārī sukhaṇ seti asmiṇ loka paramhi ca.
82. Nibbinditvāna saṅsāre pabbajīṇ anagāriyaṇ
sahasaparivārena pabbajitvā akiñcana.
83. Agāraṇ vijahitvāna pabbajīṇ anagāriyaṇ
aṭṭhamāse asampatte catusaccaṇ apāpunīṇ.
84. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upaneti¹² bahun eke¹³ sāgarassa' eva ūniyo.
85. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
86. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
87. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
- Itthaṇ sudaṇ āyasmā Yasodharā bhikkhuni i. g. a-ti.

¹ S¹ pavattayaṇi.² S² abhikāraṇ.³ S¹ lokagganāyaka.⁴ S² pañcadāya.⁵ S² mahesinaṇ ca.⁶ S² sattatimissā va.^o⁷ S¹ aṭṭhamaka^o.⁸ S² abhikāraṇ and always.⁹ S¹ dhammaṇ sucinnānaṇ.¹⁰ S¹ dhammassa-carīno.¹¹ S¹ taṇ.¹² S¹ upaneti; S² neṭṭi.¹³ S¹ bahun eko.

[29 *Yasovatī-pamukkhāni dasabhikkhunī saḥassāni.*]

1. Kappe ca satasahassee ca caturō ca asaṅkhiye
Dipaṅkaro nāma jino uppajji lokanāyako.
2. Dipaṅkaro mahāvīro viyākāsi vināyako
Sumedhañ ca Sumittañ ca samānasukhadukkhataṇ
3. Sadevakaṇ¹ ca passanto vicaranto sadevakaṇ
tesaṇ pakittane amha² *upaggaṃma* samāgamaṇ.
4. Amhaṇ sabbā patī honti anāgatasamāgame³
sabbā va tuyhaṇ⁴ bhariyā manāpā piyavādikā.
5. Dānasīlam ayaṇ sabbhaṇ bhāvanaṇ ca⁵ subhāvitaṇ⁶
dīgharattaṇ mayāṇ⁷ sabbhaṇ pariccattaṇ⁸ mahāmunc
6. Gandhaṇ vilepanaṇ⁹ mālaṇ dīpañ ca ratanāmayaṇ
yaṇ¹⁰ kiñci patthitaṇ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmunc¹¹
7. Aññaṇ cāpi kataṇ kammaṇ¹² paribhogañ ca mānusaṇ
dīgharattaṇ no¹³ sabbhaṇ pariccattaṇ mahāmuni.
8. Anekajātisaṇsāraṇ bahuṇ puññaṃ hi no kataṇ
issaram anubhotvāna saṇsaritvā bhavābhava.
9. Pacchime bhavasampatte¹⁴ Sakyaputta-nivesane
nānākulupapannāyo¹⁵ accharā kāmavaṇṇinī.¹⁶
10. Lābhaggena *yasa*ppattā¹⁷ pūjita sabbha-sakkatā
lābhiyo annapānānaṇ¹⁸ sadā sammānitā¹⁹ mayaṇ.
11. Agāraṇ pajahitvāna²⁰ pabbajijjā anagāriyaṇ²¹
aṭṭhamāse asampatte sabbā²² patt' amha²³ nibbutiṇ.
12. Lābhiyo annapānānaṇ²⁴ vatthaṇ²⁵ so*nā*sanāni ca
upenti paccaṇyā sabbe sadā sakkata-pūjita²⁶

¹ S¹ S² sadevakaṇ.² S¹ amhe.³ S¹ °samāgama; S² anāgatā°.⁴ S¹ sabbāya°.⁵ S¹ va; S² ma.⁶ S¹ subhāvitaṇ.⁷ S¹ idaṇ.⁸ S² pariccattā.⁹ S¹ gandhavilepanaṇ.¹⁰ S¹ saṇ.¹¹ S¹ mahāmuni.¹² S¹ vā cītaṇ kammaṇ.¹³ S¹ hi.¹⁴ S¹ bhava sampattē.¹⁵ S² °kuleppannā so.¹⁶ S¹ vaṇṇāni.¹⁷ S¹ yasaṇ pattā.¹⁸ S¹ annapānānaṇ.¹⁹ S¹ sampādītā.²⁰ S¹ vijahitvāna.²¹ S¹ pabbajitvā 'nagāriyaṇ.²² S² sabbe.²³ S¹ pattāmma.²⁴ S¹ annapānānaṇ.²⁵ S² vatthā.²⁶ S¹ °pūritā

13. Kilesa . . . pe . . . je . . . je . . .
 14. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 15. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Yasovati¹ paṇṇikāni dasabhiṅkhu^{*1}ṇi^{*}
 sahaṣṣāni bhagavato sammukhā i. g. a-ti.

*Āyumāni Yasodharāpaṇṇikānaṇ dasabhiṅkhuṇi-
 sahaṣṣānaṇ apadānaṇ samattāṇ.*

[30. *Yasodharā-paṇṇikāni atthārasabhiṅkhuṇi sahaṣṣāni.*]

1. Atthārasasahaṣṣāni bhikkhūni Sakyasambhavā
 Yasodharī-paṇṇikāni sambuddhaṇ upasaṅkamuṇṇu.
2. Yasodharīya²-sahaṣṣāni sabbā honti mahiddhikā
 vandanti munino pāde ārocenti yathābalaṇ :
3. Jātikhīṇajarā³ vyādhi maraṇaṇ ca mahāmuni
 anāsaṇṇaṇ padāṇ sattaṇ⁴ amataṇ jñāna māyaka.⁵
4. Khalita⁶ ce pure atthi sabbāsaṇ pi mahāmuni
 aparādhaṇ pajānanti ; khamā⁷ amhaṇ vināyaka.
5. Iddhiṇ cāpi vidassetha⁸ mama⁹ sāsaṇakārīko
 parisāsaṇ ca sabbāsaṇ kaṇkhaṇ olindatha yāvata¹⁰
6. Yasodharī¹¹ mahāvīra manāpā piyadasaṇā
 sabbā¹² tuyhaṇ mahāvīra agāraṇhi¹³ pajāpatti.¹⁴
7. *Thīnaṇ* sata-sahaṣṣānaṇ navuttinaṇ chaḷ-uttariṇ¹⁵
 agāre te mayaṇ vīra pāṇokkhā sabbā-issaṇā.
8. Rūpācāraguṇūpetā yobbanatthā piyaṇvutā
 sabbā no apacāyanti devatā viya mānusa.¹⁶
9. Atthārasasahaṣṣāni sabbā Sākiyasambhavā
 Yasovati¹⁷ sahaṣṣāni pāṇokkhā issarā taḷā.

¹ S¹ Āyumani-yasodhara.

² S¹ Yasodharā.

⁴ S¹ satṭaṇ.

⁸ S¹ balitaṇ.

⁹ S¹ didassetha.

¹⁰ S¹ sāvakā.

¹² S¹ sabbāṇ.

¹⁴ S¹ pati.

¹⁶ S¹ mānusaṇ.

³ S¹ khīṇajarā.

⁵ S¹ nāyakaṇ.

⁷ S¹ mama.

⁹ S¹ mamaṇ.

¹¹ S¹ Yasodharā.

¹³ S¹ agārasmiṇ.

¹⁵ S¹ chaḷuttari.

¹⁷ S¹ Yasovati.

10. Kāmadhātuy¹ atikkantā suṇṭhitā rūpadhātuyā rūpema saddhā n' atthi saḥassānuy² mahāmuni.³
11. Samuddhayaṃ abhivādetvā iddhiy dassenu⁴ satthuno⁵ nekā nānāvidhākārā⁶ mahā-iddhiy vidassayuy.⁷
12. Cakkavalay⁸ samuy kāyay sīsuy uttarato kuru ubho pakkhā dave dipā jambudīpay⁹ sarīrato.
13. Dukkhiyaṃ ca suraya¹⁰ piñjaya¹¹ nānāsakkhā tu pattakā candaṃ ca suriyaṃ c' akkhi¹² Merū pabbatato¹³ sukhaṃ.
14. Cakkavālagirituṇḍaya¹⁴ jamburukkhaṃ samūlakaṃ vījamānayaṃ upāgantvā vandanti¹⁵ lokanāyakaṃ.
15. Hatthivaṇṇaya¹⁶ tath' ev' assayaṃ pabbatayaṃ jalayaṃ tathā¹⁷ candaṃ ca suriyaṃ Meruy Sakkavaṇṇaṃ ca¹⁸ dassayuy
16. Yasovaṇṇā mayaya¹⁹ vīra pāde vandāma cakkhuma tava vīra ppa^{*}bhāve^{*}na²⁰ nippanna²¹ naranāyaka²²
17. Iddhiṃ ca vasi homa dibbāya sotadhātuyā cetopariyaññassa vasi homa mahāmune.
18. Pubbenivāsaṃ jānāma dibbacakkhu²³ visodhitayaṃ sabbāsavaṃ parikkhūṇā n' atthi dāni punabbhavo.
19. Atthadhammaniruttisū paṭibhūne tath' eva ca ñāṇayaṃ amhayaṃ mahāvīra uppanna²⁴ tava santike
20. Pubbānaṃ lokanāthānaṃ saṅgamaṃ no nidassita²⁵ adhikārā²⁶ bahū ambe tuyaṃ atthāya mahāmune.
21. Yaṃ amhayaṃ purimaṃ kammaṃ kusala²⁷ sarase mune tuyaṃ atthāya mahāvīra puññāni pacitāni no.²⁸
22. Abhabbaṭṭhāne vajjjetvā pācayimha anāvaraṃ²⁹ tuyaṃ atthāya mahāvīra cattāni jīvitaṃ no.

¹ S¹ kāmadhātu.

³ S¹ mahāmuni.

⁵ S² satthunā.

⁷ S¹ pi dassayuy; cf. p. 585, g. 15.

⁹ S² jambudīpāya; S¹ °dīpā.

¹¹ S² piñjaya.

¹³ S² pabbato.

¹⁵ S² vandite.

¹⁷ S¹ tadā.

¹⁹ S¹ °vaṇṇayaṃ mayaya.

²¹ S¹ nippaṇṇā.

²³ S¹ °cakkhu. ²⁴ S¹ upannaṃ.

²⁵ S¹ adhikāraṃ bahū.

²⁸ S¹ puññān' upanītādino.

² S² samassani.

⁴ S¹ dassesi.

⁶ S¹ lokanānā°.

⁸ S¹ cakkavāla.

¹⁰ S¹ padaṃ.

¹² S¹ pakkhi.

¹⁴ S¹ girituṇḍaya.

¹⁶ S¹ hatthivaṇṇaya.

¹⁸ S¹ cakkavaṇṇassa.

²⁰ S¹ vīra°.

²² S¹ naranāyakaṃ.

²⁶ S¹ nidassaya.

²⁷ S¹ kammakusalaṃ.

²⁹ S¹ S² anāvaraṃ.

23. Nekakoṭṭisahassāni bhariyatthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.¹
24. Nekakoṭṭisahassāni upakārāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.²
25. Nekakoṭṭisahassāni bhojanatthāya dāsi no
na tattha vimanā homa tuyh' atthāya mahāmuni.
26. Nekakoṭṭisahassāni jīvītāni cajīmha no
bhayamokkhaṇ karissāma jīvītāni cajīmha no.
27. Aṅgagate alaṅkāre vatthe nānāvidhe bahū
itthibhaṇḍena gūhāma³ tuyh' atthāya mahāmuni.
28. Dhanadhañña-pariccāgaṇ gāmāni nigamāni ca
khettaṇ dhītaṇ ca puttaṇ ca⁴ pariccattaṇ mahāmuni.
29. Hatthi-assa-gavaṇ⁵ cāpi dāsiyo paricārīkā
tuyhatthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.⁶
30. Yaṇ⁷ ambe paṭimantesi dānaṇ dassāma yācaka⁸
vimaṇaṇ no na passāma dadato⁹ dānaṇ uttamaṇ.
31. Nānāvidhaṇ bahuṇ duldhaṇ saṇṣāre ca bahubhidhe
tuyhatthāya mahāvīra pariccattaṇ asaṅkhiyaṇ.¹⁰
32. Sukhaṇ patvā na modāma na¹¹ ca dukkhesu dhammanā
sabbattha tulitā¹² homa tuyhatthāya mahāmuni.
33. Anumaggena sambuddho saddhammaṇ¹³ abhinīharī
anubhotvā sukhaṇ dukkhaṇ patto bodhiṇ¹⁴ mahāmuni.
34. Brahmaṇḍevaṇ ca sambuddhaṇ totamaṇ lokanūyakaṇ
aññesaṇ lokanūthānaṇ saṇḍamaṇ te hi no bahuṇ.¹⁵
35. Adhikāraṇ¹⁶ bahuṇ amhe tuyhatthāya mahāmuni
gavesanta¹⁷ Buddhadhammaṇ mayā te paricārīkā.
36. Kappe c' atasahasse ca caturō ca asaṅkhiye¹⁸
Dīpankaro mahāvīro uppajji lokanūyako.
37. Pacanta-desa-visaye nīmantetvā Tathāgataṇ
tassa¹⁹ āgamaṇaṇ maggaṇ sodhenti tuṭṭhamānaṇ.

¹ S¹ mahāmuni.² S¹ gūhāmā.³ S¹ hatthiassaṇ gavaṇ cā.⁴ S¹ ayaṇ.⁵ S¹ danapassāṇ' addato.⁶ S¹ patṭānumodāmana.⁷ S¹ yaṇ dhammaṇ; cf. p. 587, g. 38.⁸ S¹ bahu.⁹ S² gavesato.¹⁰ S¹ mahāmuni.¹¹ S. puttaṇ ca dhītaṇ ca.¹² S¹ asaṅkhiyaṇ.¹³ S¹ dassāni cāvako; S² dassāmi.¹⁴ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹⁵ S¹ tulikā.¹⁶ S² sambodhi.¹⁷ S² abhukāraṇ.¹⁸ S¹ asaṅkhiyaṇ.¹⁹ S¹ tissa.

38. Tena kālēna so āsi Sumedho nāma brāhmaṇo
maggañ ca paṭiyādesi āyato sabbadassino.¹
39. Tena kālēna āsimhā² sabbā brāhmaṇasambhavā
phaludakajātīpupphāni āharimha³ samāgamaṇ
40. Tasmiṇ so samaye Buddho Dīpankaro⁴ mahāyaso
viyākāsi mahāvīro isim uggata-mānasaṇ.
41. Calati ravati puthavi⁵ saṅkampati⁶ sadevake
tassa kammaṇ⁷ pakittento isin uggata-mānasaṇ.
42. Devakaññā manussā⁸ ca amhe⁹ cāpi sadevakā¹⁰
nānāpūjaniyaṇ bhaṇḍam¹¹ pūjayitvāna patthayaṇ.
43. Tesaṇ Buddho viyākāsi¹² jotidīpi-saṇānako¹³:
ajjā¹⁴ ye patthitā atthi te bhavissanti sammukhā.
44. Aparimēyy' ito kappe yaṇ no¹⁵ Buddho viyākari¹⁶
vācaṇ anumodantā¹⁷ evakārī¹⁸ ahumha no.¹⁹
45. Tassa kammassa sukatassa tattha cittaṇ pasādayuṇ
devamānusaṇaṇ yoniṇ anubhotvā asaṅkhiyaṇ.²⁰
46. Sukhadukkhe 'nubhotvāna devesu mānusesu ca
pacchime bhavasampatte ajātā Sākiye²¹ kule.
47. Rūpavati bhogavati yasa-silavati *tato
sabbhaṇḍasampadā* hōma kulesu atisakkatā.
48. Lābhaṇ silokaṇ sakkāraṇ lokadhammasamāgamaṇ²²
cittaṇ ca dukkhitaṇ n' atthi vasāma²³ akutobhayaṇ.
49. Vuttaṇ hetuṇ bhagavatā rañño antepure tadā
khattiyānaṇ pure vīra upakāratthaṇ²⁴ ca niddisi.²⁵
50. Upakārā ca yā nārī yā ca²⁶ nārī sukhe dukhe²⁷
atthakkhāyi²⁸ ca yā nārī yā²⁹ nārī cānukampikā.³⁰

¹ S¹ sabbadassano.

² S¹ aharimha.

³ S¹ yaṇ kappati; S² saṅkappati.

⁴ S¹ manusso.

⁵ S² sadevako.

⁶ S² viyākāsiṇ.

⁷ S¹ ajja.

⁸ S¹ viyākāritāṇ.

⁹ S¹ evaṇ kārī.

¹⁰ S¹ asaṅkhiyaṇ.

¹¹ S¹ vasā; S² vasāmi.

¹² S¹ niddisi.

¹³ S¹ nārisukhedukhe.

¹⁴ S¹ nārī yā.

¹⁵ S¹ nārī yā.

¹⁶ S¹ nārī yā.

¹⁷ S¹ nārī yā.

¹⁸ S¹ nārī yā.

¹⁹ S¹ nārī yā.

²⁰ S¹ nārī yā.

²¹ S¹ nārī yā.

²² S¹ nārī yā.

²³ S¹ nārī yā.

²⁴ S¹ nārī yā.

²⁵ S¹ nārī yā.

²⁶ S¹ nārī yā.

²⁷ S¹ nārī yā.

²⁸ S¹ nārī yā.

²⁹ S¹ nārī yā.

³⁰ S¹ nārī yā.

³¹ S¹ nārī yā.

³² S¹ nārī yā.

³³ S¹ nārī yā.

³⁴ S¹ nārī yā.

³⁵ S¹ nārī yā.

³⁶ S¹ nārī yā.

³⁷ S¹ nārī yā.

³⁸ S¹ nārī yā.

³⁹ S¹ nārī yā.

⁴⁰ S¹ nārī yā.

⁴¹ S¹ nārī yā.

⁴² S¹ nārī yā.

⁴³ S¹ nārī yā.

⁴⁴ S¹ nārī yā.

⁴⁵ S¹ nārī yā.

⁴⁶ S¹ nārī yā.

⁴⁷ S¹ nārī yā.

⁴⁸ S¹ nārī yā.

⁴⁹ S¹ nārī yā.

⁵⁰ S¹ nārī yā.

⁵¹ S¹ nārī yā.

⁵² S¹ nārī yā.

⁵³ S¹ nārī yā.

⁵⁴ S¹ nārī yā.

⁵⁵ S¹ nārī yā.

⁵⁶ S¹ nārī yā.

⁵⁷ S¹ nārī yā.

⁵⁸ S¹ nārī yā.

⁵⁹ S¹ nārī yā.

⁶⁰ S¹ nārī yā.

⁶¹ S¹ nārī yā.

⁶² S¹ nārī yā.

⁶³ S¹ nārī yā.

⁶⁴ S¹ nārī yā.

⁶⁵ S¹ nārī yā.

⁶⁶ S¹ nārī yā.

⁶⁷ S¹ nārī yā.

⁶⁸ S¹ nārī yā.

⁶⁹ S¹ nārī yā.

⁷⁰ S¹ nārī yā.

⁷¹ S¹ nārī yā.

⁷² S¹ nārī yā.

⁷³ S¹ nārī yā.

⁷⁴ S¹ nārī yā.

⁷⁵ S¹ nārī yā.

⁷⁶ S¹ nārī yā.

⁷⁷ S¹ nārī yā.

⁷⁸ S¹ nārī yā.

⁷⁹ S¹ nārī yā.

⁸⁰ S¹ nārī yā.

⁸¹ S¹ nārī yā.

⁸² S¹ nārī yā.

⁸³ S¹ nārī yā.

⁸⁴ S¹ nārī yā.

⁸⁵ S¹ nārī yā.

⁸⁶ S¹ nārī yā.

⁸⁷ S¹ nārī yā.

⁸⁸ S¹ nārī yā.

⁸⁹ S¹ nārī yā.

⁹⁰ S¹ nārī yā.

⁹¹ S¹ nārī yā.

⁹² S¹ nārī yā.

⁹³ S¹ nārī yā.

⁹⁴ S¹ nārī yā.

⁹⁵ S¹ nārī yā.

⁹⁶ S¹ nārī yā.

⁹⁷ S¹ nārī yā.

⁹⁸ S¹ nārī yā.

⁹⁹ S¹ nārī yā.

¹⁰⁰ S¹ nārī yā.

¹⁰¹ S¹ nārī yā.

¹⁰² S¹ nārī yā.

¹⁰³ S¹ nārī yā.

¹⁰⁴ S¹ nārī yā.

¹⁰⁵ S¹ nārī yā.

¹⁰⁶ S¹ nārī yā.

¹⁰⁷ S¹ nārī yā.

¹⁰⁸ S¹ nārī yā.

¹⁰⁹ S¹ nārī yā.

¹¹⁰ S¹ nārī yā.

¹¹¹ S¹ nārī yā.

¹¹² S¹ nārī yā.

¹¹³ S¹ nārī yā.

¹¹⁴ S¹ nārī yā.

¹¹⁵ S¹ nārī yā.

¹¹⁶ S¹ nārī yā.

¹¹⁷ S¹ nārī yā.

¹¹⁸ S¹ nārī yā.

¹¹⁹ S¹ nārī yā.

¹²⁰ S¹ nārī yā.

¹²¹ S¹ nārī yā.

¹²² S¹ nārī yā.

¹²³ S¹ nārī yā.

¹²⁴ S¹ nārī yā.

¹²⁵ S¹ nārī yā.

¹²⁶ S¹ nārī yā.

¹²⁷ S¹ nārī yā.

¹²⁸ S¹ nārī yā.

¹²⁹ S¹ nārī yā.

¹³⁰ S¹ nārī yā.

¹³¹ S¹ nārī yā.

¹³² S¹ nārī yā.

¹³³ S¹ nārī yā.

¹³⁴ S¹ nārī yā.

¹³⁵ S¹ nārī yā.

¹³⁶ S¹ nārī yā.

¹³⁷ S¹ nārī yā.

¹³⁸ S¹ nārī yā.

¹³⁹ S¹ nārī yā.

¹⁴⁰ S¹ nārī yā.

¹⁴¹ S¹ nārī yā.

¹⁴² S¹ nārī yā.

¹⁴³ S¹ nārī yā.

¹⁴⁴ S¹ nārī yā.

¹⁴⁵ S¹ nārī yā.

¹⁴⁶ S¹ nārī yā.

¹⁴⁷ S¹ nārī yā.

¹⁴⁸ S¹ nārī yā.

¹⁴⁹ S¹ nārī yā.

¹⁵⁰ S¹ nārī yā.

¹⁵¹ S¹ nārī yā.

¹⁵² S¹ nārī yā.

¹⁵³ S¹ nārī yā.

¹⁵⁴ S¹ nārī yā.

¹⁵⁵ S¹ nārī yā.

¹⁵⁶ S¹ nārī yā.

¹⁵⁷ S¹ nārī yā.

¹⁵⁸ S¹ nārī yā.

¹⁵⁹ S¹ nārī yā.

¹⁶⁰ S¹ nārī yā.

¹⁶¹ S¹ nārī yā.

¹⁶² S¹ nārī yā.

¹⁶³ S¹ nārī yā.

¹⁶⁴ S¹ nārī yā.

¹⁶⁵ S¹ nārī yā.

¹⁶⁶ S¹ nārī yā.

¹⁶⁷ S¹ nārī yā.

¹⁶⁸ S¹ nārī yā.

¹⁶⁹ S¹ nārī yā.

¹⁷⁰ S¹ nārī yā.

¹⁷¹ S¹ nārī yā.

¹⁷² S¹ nārī yā.

¹⁷³ S¹ nārī yā.

¹⁷⁴ S¹ nārī yā.

¹⁷⁵ S¹ nārī yā.

¹⁷⁶ S¹ nārī yā.

¹⁷⁷ S¹ nārī yā.

¹⁷⁸ S¹ nārī yā.

¹⁷⁹ S¹ nārī yā.

¹⁸⁰ S¹ nārī yā.

¹⁸¹ S¹ nārī yā.

¹⁸² S¹ nārī yā.

¹⁸³ S¹ nārī yā.

¹⁸⁴ S¹ nārī yā.

¹⁸⁵ S¹ nārī yā.

¹⁸⁶ S¹ nārī yā.

¹⁸⁷ S¹ nārī yā.

¹⁸⁸ S¹ nārī yā.

¹⁸⁹ S¹ nārī yā.

¹⁹⁰ S¹ nārī yā.

51. Dhammaṇ care sucaritaṇ na naṇ ducaritaṇ care
dhammacāri sukhaṇ seti asmiṇ loke parumhi ca.
52. Agāraṇ vijahitvāna pabbajimhā 'nagāriyaṇ¹
aṭṭhamāse asampatti catusaccaṇ pḥusimhi no.²
53. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsaṇaṇ
upanenti³ bahuṇ⁴ amhe sāgarass' eva ūmiyo.
54. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
55. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
56. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
57. *Evaṇ* bahuvidhaṇ dukkhaṇ sampatti⁵ ca bahubbidhā
visuddhabhāvasampattā labhāma⁶ sabbasampadā.
58. Yā dadanti sekattānaṇ puññatthāya mahesino
pabbāyasampadā⁷ bhonti nibbān'-amat'-asaṅkhatāṇ⁸
59. Parikkhīṇaṇ atitāṇ⁹ ca paccuppannaṇ anāgataṇ
saccaṇ kaṇmam¹⁰ pi no khīṇaṇ pāde vandāmi cakkhuma
60. Nibbānāya vadantīnaṇ kiṇ ca vakkhāmi¹¹ uttariṇ¹²
santasaṅkhatadoso¹³ yo¹⁴ pappotha¹⁵ amataṇ padan ti.
Itthaṇ sudaṇ Yasodharā pamukkhāni aṭṭhārasabbikkhumi
sahassā*ni* imā gāthāyo abhāsittā ti.

Uddānaṇ:

Kuṇḍalā-Gotamī c' eva Dhammadinnā ca Sākulā
Varanandā c' eva Sonā ca¹⁶ Kāpilāni Yasodharā.
Dasatṭhārasasahassā¹⁷ gāthāyo gaṇitā-viha¹⁸
satāni¹⁹ c' eva cattāri aṭṭhasattatim²⁰ eva ca.

Kuṇḍalakesavaggo²¹ tatiyo.

¹ S¹ pabbajjīanagāriyaṇ.

² S¹ pusumbha no.

³ S¹ upanentiṇ.

⁴ S² bahu.

⁵ S¹ sampattiṇ ca; S⁶ sampatti^o.

⁶ S¹ labhāmi.

⁷ S¹ sahāya².

⁸ S¹ nibbānaṇ paramasaṅkhatāṇ.

⁹ S¹ atitāṇ ca.

¹⁰ S¹ sabbāṇ sammam.

¹¹ S¹ kiṇ vo akkhāṇa.

¹² S¹ uttari.

¹³ S¹ santasaṅkhatā.

¹⁴ S² dose yo.

¹⁵ S¹ pappotaṇ.

¹⁶ S² ce Sonāṇ ca.

¹⁷ S¹ aṭṭhārasasahassāni.

¹⁸ S¹ gaṇitā-m-ihā; S² vibhi.

¹⁹ S¹ sanāni; S² catāni.

²⁰ S¹ aṭṭhasattig

²¹ S¹ Kosivaggo.

VAGGO IV

[31. *Yasavatī-pamukkhāni khattiyakaññā bhikkhunīyo atthārasasahassāni.*]

1. Bhavā sabbe parikkhīnā bhavasandhivimocitā¹
sabbāsavāmano n' atthi ārocena mahāmuni.²
2. Purimaṇ kammaṇ kusalaṇ³ yaṇ kiñci sabbam patthitaṇ⁴
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyh' atthāya mahāmuni.²
3. Buddhapacceka buddhānaṇ sāvakūnaṇ ca patthitaṇ
paribhogaṇ ayaṇ⁵ dinnāṇ tuyhatthāya mahāmuni.²
4. Uccānicam⁶ ayaṇ kammaṇ bhikkhūnaṇ⁷ sādhu patthitaṇ
uccākulāparikaṇmaṇ⁸ kat' amhehi⁹ mahāmune.
5. Ten' eva sukkaṇmūlena coditā kammasaṃpadā
mānussikam anikkantā¹⁰ jāyimsu¹¹ khattiye kule
6. Uppatte 'va kate kamme¹² jātiyā¹³ cāpi¹⁴ ekato
pacchime ekato jātā khattiyā¹⁵ kulasaṃbhavā.
7. Rūpavatī bhogavatī lābhasakkārapūjitā
antepure mahāvīra devānaṇ viya Nandane.
8. Nibbinditvā agāramhā pabbajimhā 'nagāriyaṇ
katipāhaṇ upādāya sabbā¹⁶ patt' amha¹⁷ nibbutiṇ.
9. Cīvaraṇ piṇḍapūtaṇ ca paccayaṇ sayanāsaṇaṇ
upanenti bahuṇ¹⁸ amhe sadā sakkata-pūjitā.
10. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
11. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
12. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Yasavatī pamukkhāni khattiyakaññā bhikkhu-
niyo atthārasasahassāni bhagavato sammukhā imā
gāthāyo abhāsithā ti.

*Yasavatīpamukkhānaṇ khattiyakaññānaṇ bhikkhunīnaṇ
atthārasasahassānaṇ apadānaṇ samattaṇ *

¹ S¹ bhavāsandhi.

² S¹ mahāmune.

³ S² kammakusalaṇ.

⁴ S¹ sampatthitaṇ; S² atthi taṇ.

⁵ S¹ mayaṇ.

⁶ S¹ uccānica.

⁷ S¹ bhikkhuni.

⁸ S¹ uccākula°.

⁹ S¹ kaṭam etaṇ.

¹⁰ S¹ °anikkantā; S² mānussakaṇ°.

¹¹ S¹ jāyimsu.

¹² S¹ uppatte 'va kate°; S² uppatte tato kamme.

¹³ S¹ jāyā.

¹⁴ S¹ vāpi.

¹⁵ S¹ janā khattiye.

¹⁶ S² sabbe.

¹⁷ S¹ pattāma.

¹⁸ S¹ bahu; S² bahū.

[32. *Calurāsītāṇ brāhmaṇakaññā bhikkhunī saḥassāni.*]

1. Cullāsītā¹ saḥassāni brahmaññākulasaṃbhavā
sukhumālahattha*²pā*³dā pure tuyhaṇ mahāmunni.²
2. Vessa-sudda-kulo jātā devā nāgā ca kinnarā
cātuddipā bahū kaññā pure tuyhaṇ mahāmunni.²
3. Keci pabbajitā atthi saccadassāvino bahū
devā ca kinnarā nāgā phusissanti³ anāgate.
4. Anubhotvā yasaṇ sabbhaṇ patvāna⁴ sabbasaṇipadā
tvayi⁵ pasādaṇ paṭiladdhā⁶ bujjhissanti anāgate.
5. Amhe brāhmaṇadhītā tu brahmaññākulasaṃbhavā⁷
pekkhato no mahāvira pāde vandāma cakkhuna.
6. Upāgatā bhavā⁸ sabbe mūlatanā sanniḥatā
samuochinnā anusaṇ puññasapaṅkhāradālita.
7. Samādhigocarā sabbā samāpatti *va*⁹ sī tatthā⁹
jhānena dhammaratthiyā¹⁰ viharissāna no sadā.⁹
8. Bhavanetti¹¹ avijjā ca saṅkhārā pi ca khepitā¹²
suddassaṇ padaṇ gantvā anujānimha¹³ nāyaka.
9. Upakārā mayaṇ tumhe digharattaṇ katāvino
bahunnaṇ¹⁴ saṇsayaṇ chetvā sabbā gacchaṇha¹⁵ nibbutiṇ
10. Vanditvā munino pāde katvā iddhivikubbanṇaṇ
keci dassenti ālokaṇ andhakāraṇ tatthāparaṇ.
11. Dassenti caudasuriye sāgarañ ca samacchakaṇ
Sineruṇ paribhaṇḍaṇ ca dassenti pūricchattakaṇ.
12. Tāvatiṇsaṇ ca bhavanṇaṇ Yāmaṇ dassenti iddhiyā
Tusitā-Nimmitā-devā Vasavatti-mahissarā.
13. Brahmāno keci¹⁶ dassenti caṅkamaṇ *ca mahārahaṇ
brahmavaṇṇaṇ ca* māpetvā dhammaṇ desenti suññataṇ.
14. Nānāvikubbanṇaṇ katvā iddhiṇ dassetvā satthuno
dassayiṇsu balaṇ sabbā pāde vandiṇsu satthuno.

¹ S¹ cullāsītī.

² S¹ pusissanti; S³ phusiṇ yanti.

³ S¹ catvāna.

⁴ S² paṭiladdhā.

⁵ S¹ bhava.

⁶ S¹ dhammaratthiyā; S² āṇaṇa⁹.

⁷ S¹ bhavante ti.

⁸ S¹ anujāti maha.

⁹ S¹ gacchantī.

² S¹ mahāmune.

³ S¹ tumhe; S² tuyhe.

⁴ S¹ brahmakaññā⁹.

⁵ S¹ tadā.

⁶ S² vepitā.

⁷ S¹ bahunnaṇ; S² catunnaṇ.

⁸ S² koci.

15. Iddhisu ca vasī homa dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vasī homa¹ mahāmmune.
16. Pubbenivāsaṃ jānāma dibbacakkhuṃ² visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
17. Atthadhammamruttiṣu paṭibhāne taṭh' eva ca
ñāṇaṃ amhaṃ mahāvīra uppannaṃ tava santike.
18. Pubbānaṃ³ lokanāthānaṃ saṅgaman tehi dassitaṃ
adhikāraṃ bahū⁴ amhe tuyh' atthāya mahāmmuni.⁵
19. Yaṃ⁶ amhaṃ purimaṃ kaṇṇaṃ kusalaṃ, sara taṃ muni⁷
tuyh' atthāya mahāvīra puññāni⁸ pacitāni no⁸
20. Satasahassee ito kappe Padumuttaro mahāmmuni
puraṃ Haṃsavatī nāma sambuddhasa kulāsayaṃ.
21. Dvārena Haṃsavatiyā⁹ Gaṅgā sandati sabbadā
Uddā^{*} lana^{*} diyā¹⁰ bhikkhū gamaṇaṃ na labhanti te.
22. Divasaṃ dve tayo c' eva sattā^{*} haṃ^{*} nāsikaṃ¹¹ tato
catumāsam pi sampunṇaṃ gomaṇaṃ na labhanti te.
23. Tadā ahu¹² sattasāro jaṭṭilo¹³ nāma raṭṭhiko¹⁴
oruddhe bhikkhavo disvā setuno satṭa kārayi.¹⁵
24. Sataṃsahasseehi¹⁶ tadā setuṃ Gaṅgāya¹⁷ kārayiṃ
saṅghassa orime¹⁸ tīre vihāraṇi ca akārayiṃ.
25. Itthiyo purisā¹⁹ c' eva uccā-nīcakulāni ca
tassa setū²⁰ vihāre ca samabhāgaṃ akāṇṇsu te.
26. Amho aññe ca manujā vippasannena cetasa
tassa kammesu²¹ dāyādā nagare janapadesu²² ca
27. Itthi-pumā²³ kumārā ca bahū c' eva kumārikā
setuno ca vihārassa vālukā ākiriṇṇu²⁴ te.

¹ S³ homi.

² S¹ pubbesaṃ.

³ S¹ mahāmmune.

⁴ S¹ mune.

⁵ S² Haṃsavatiyaṃ.

⁶ S. mātikaṃ.

⁷ S¹ āhu; S² ahuta.

⁸ S² puṭṭhiko.

⁹ S¹ sata^o.

¹⁰ S¹ oriṃ ma.

¹¹ S¹ setu; S² seto.

¹² S¹ jinapadesu.

¹³ S¹ dibbacakkhu.

¹⁴ S¹ adhikāraṃ bahuṃ.

¹⁵ S² yad.

¹⁶ S¹ puññāni^o upavitāni no.

¹⁷ S¹ Uṃbilā^o.

¹⁸ S² sattasāro javiyo.

¹⁹ S¹ yaya kārayi; S² kārayiṃ

²⁰ S¹ Gaṅgāra.

²¹ S¹ puriso.

²² S¹ kamme.

²³ S¹ purisā.

²⁴ S² ākariṇṇu.

28. Vithisaṃmajjanay¹ kutvā kadālīpuṇṇakuṭaddhajā
dhūmacuṇṇaṇṇi² ca mālaṇi ca sakkāruy³ kutvā⁴ sutthuno
29. Setū⁵ vihāre kāretvā nimantetvā⁶ vināyakaṇ
mahādānaṇ dadditvāna sambodhiy⁷ abhiṇatthayiy.⁸
30. Padumuttaro mahāvīro tārako sabbapāṇīnaṇ
anumodaniyaṇ Kūsi-jaṭilassa⁹ mahānūni:
31. Satasahassee atikkanto kappo hessati bhaddako
bhavābhavē 'nubhotvāna pāpuṇissati bodhiyaṇ.¹⁰
32. Keci¹¹ hatthapadaṇ¹² kaṇṇaṇ katāvi¹³ naranūriyo
anāgatasmiṇ addhāne sabbe hessanti sammukhā.
33. Tena kammavipākena cetanāpaṇidhīhi ca
uppannā devabhavanaṇ tuyhaṇ te¹⁴ paricārīkū.
34. Dibbaṇ sukhāṇ asaṇkheyyaṇ¹⁵ mānusaṇ ca asaṇkhiyaṇ¹⁶
tuyhaṇ vo¹⁷ paricāre ca¹⁸ saṇsaritvā¹⁹ bhavābhavē.
35. Satasahassee ito kappe sukataṇ kaṇṇasānpadaṇ
sukhumālī²⁰ manussānaṇ atho devapure vare²¹
36. Rūpabhogaṇ yasaṇ²² c' eva atho kittita²³-sakkatā²⁴
labhāma satataṇ²⁵ sabbāṇ sukataṇ kaṇṇasānpadaṇ.
37. Pacchime bhavasampatte²⁶ ajāto²⁷ brāhmaṇe kule
sukhumālā-hatthapādā Sakyaputtanivesane.
38. Sabbakālam pi puthaviṇ²⁸ na passāma n' alaṇkatuṇ
oikkhallabhūmiṇ²⁹ gamaṇaṇ na passāma³⁰ mahānūno.
39. Agāre³¹ vasanto amhe sakkāruy sabbakālīkaṇ
upanenti sadā sabbāṇ³² pubbakāṇṇaṇṇhalaṇ tato.³³

¹ S¹ vīti°.² S² sakkāru.³ S¹ setu; S² setaṇ.⁴ S¹ sambodhi.⁵ S¹ anumodati yaṇ Kasig°.⁶ S¹ koci.⁷ S¹ katāvi.⁸ S¹ asaṇkhayaṇ. ¹⁰ S¹ te.⁹ S¹ saṇsarimha.¹⁰ S¹ care.¹¹ S¹ kittiṇ ca.¹² S² sukataṇ.¹³ S² ajāto.¹⁴ S¹ oikkhilla°.¹⁵ S¹ agārāṇ°; S² agārū vasate.¹⁶ S¹ naro.² S¹ dhūmacuṇṇaṇṇi.³ S¹ kutvāna.⁴ S¹ nimantitvā.⁵ S¹ abhiṇatthayī.⁶ S² bodhiyā.⁷ S² atthapadaṇ.⁸ S² vo.⁹ S¹ parivārema.¹⁰ S¹ sukhumālī.¹¹ S¹ rūpabhogasaṇyaṇ.¹² S¹ sakkataṇ.¹³ S¹ bhavo sampatto.¹⁴ S¹ pūthaviṇ; S² pūthavi.¹⁵ S¹ nappasāma.¹⁶ S¹ sabbā.

40. Agāraṇ pajahitvāna pabbajitvā 'nagāriyaṇ
saṅsārapathavūttinnā n' atthi dāni punabbhavo¹
41. Cīvaraṇ piṇḍapātaṇ ca paccayaṇ sayanāsanaṇ
upanenti sadā amhe sahasāni tato tato.
42. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
43. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
44. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Caturāsitiṇ² brāhmaṇakaṇṇā bhikkhuni³ sahasāni
bhagavato sammukhāya⁴ imā gāthāyo abhāsiṇsu ti.

*Caturāsiti brāhmaṇakaṇṇānaṇ bhikkhunūnaṇ
sahasānaṇ apadānaṇ samattaṇ.*

[33. Uppaladāyikā.]

1. Nagare Aruṇavatiyā Aruṇ⁵ nāma khattiyo⁶
tassa⁷ raṇṇo ahaṇ bhariyā ekaccaṇ⁸ vādayāma⁹ ahaṇ⁹
2. Rahogatā nisīditvā evaṇ cintes' ahaṇ tadā:
kusalāṇ me kataṇ n' atthi ādāya gamiyāma mama.¹⁰
3. Mahābhitāpaṇ¹¹ kaṭukaṇ ghorarūpaṇ sudāruṇaṇ
nirayaṇ nūna gacchāmi ettha me n' atthi saṅsayo.
4. Eṇvālaṇ cintayitvāna pahaṇsettvāna¹² mānaṇaṇ
rājānaṇ upagantvā va¹³ imaṇ¹⁴ vacanam abravīṇ:
5. Itthi¹⁵ nāma mayaṇ deva purisānaṇ bhārā mayaṇ¹⁶
ekama me samaṇaṇ dehi bhojayissāmi khattiya.¹⁷
6. Adāsi me tadā rājā samaṇaṇ bhāvitindriyaṇ
tassa pattaṇ¹⁸ gahetvāna paramannena pūrayiṇ.

¹ S¹ saṅsārapathavūttinnāṇaṇ vitarāgā bhavāma v. v.

² S¹ Itthaṇ sudaṇ caturāsiti.

⁴ S¹ sammukhā.

⁶ S¹ khattiya.

⁷ S¹ tassa.

⁹ S¹ cariyāma' ahaṇ; P. cārikam cārayāma¹⁰; cf. p. 515, g. 1.

¹⁰ S¹ ādāsa gamiyaṇ mamaṇ; cf. p. 515, g. 2.

¹² S¹ sampagsettvāna.

¹⁴ S¹ idaṇ.

¹⁶ S¹ bhārā ahu; S² purisā nīharāmahaṇ.

¹⁷ S¹ khattiyaṇ.

³ S¹ bhikkhuniyo.

⁵ S¹ Aruṇāva.

⁸ S¹ ekajjhaṇ.

¹¹ S¹ mahābhī.

¹³ S¹ upagantvāna.

¹⁵ S¹ S² itthi.

¹⁸ S¹ pattā.

20. Iddhīsu ca vasī homi dībhāya sotadhātuyā
 cōtopariyaññānassa vasī homi¹ mahāmune.
 21. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
 sabbāsava² parikkhīṇa³ n' atthi dāni punabbhavo.
 22. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' ova ca
 ñānaṃ mamaṃ⁴ mahāvīra uppannaṃ tava santike.
 23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

lithaṃ sudaṃ Uppaladāyikā bhikkhuni bhagavato
 sammukhā imā gāthāyo abhāsītthātā.

Uppaladāyikāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[34. *Sigālaka-mātā*.]

1. Padumuttaro nāma jino sabbadhammāna pāragū
 ito satasahassanihi kappe uppajji nāyako.
 2. Tadā 'haṃ Haṃsavatiyaṃ⁵ jātā 'niaccakule ahuṃ⁶
 nānāratanapajjoto iddhe phīle⁷ mahādhane.⁸
 3. Pitunū saba gantvāna mahājanapurakkhatā
 dhammaṃ Buddhassa sutvāna pabbajij⁹ anagāriyaṃ.
 4. Pabbajitvāna kāyena pāpakammaṃ vivajjayaṃ¹⁰
 vacōduccaritaṃ hitvā ājīvaṃ parisodhayaṃ.
 5. Buddhō pasannā dhamme ca saṅghe ca¹¹ tibbagāravā
 saddhammasavane yuttā Buddhadassanālāsa.¹²
 6. Aggaṃ aṅgavimuttānaṃ assosiṃ¹³ bhikkhuniṃ¹⁴ tadā
 taṃ thānaṃ patthayaṃvāna tisso sikkhā¹⁵ apūrayaṃ.¹⁶
 7. Tato maṃ sugato āha karuṇānugatāsayo¹⁷ :
 yassa saddhā Tathāgate¹⁸ acaḷā suppatiṭṭhitā

1 S² homa.

2 S¹ parikkhīṇa.

3 S¹ Haṃsavatiyā.

4 S¹ phīle.

5 S¹ pabbaji.

6 S¹ va.

7 S² assosi.

8 S² bhikkhā.

9 S² yaso.

2 S¹ sabbāsavo.

4 S¹ mama

6 S¹ ahaṃ.

8 S¹ mahādhane.

10 S¹ pāpakamavivajjaya.

12 S¹ dassānalāsayā.

14 S¹ bhikkhuni.

16 S¹ apūjayaṃ.

18 S² Tathāgato.

8. Silañ ca yassa kalyāṇaṃ ariyakantaṃ pasasjitāṃ¹
saṅghe pasādo yassa' atthi ujubhūtaṃ eva' chassanaṃ
9. Adaliddo ti taṇ ahu amoghāṃ tassa jivitaṃ
tasmā suddhaṃ ca silañ ca pasādaṃ dhammadassanaṃ²
10. Anuyuñjetha⁴ medhāvī raṇaṃ⁵ Buddhānu sāsanaṃ⁶
taṇ sutvā 'haṇ pamuditā apucchij⁷ paṇḍitij⁸ nanaṃ
11. Tadā anoma amito vyākariṭṭha vināyako:
Buddhe pasannā⁹ kalyāṇi¹⁰ lacchaso taṇ supattitāṃ
12. Satasahasso ito kappe Okkākakulassambhavo
Gotamo nāma nāmena satthā loke bhavisanti.
13. Tassa dhammesu dāyādā orasā dhammanimmitā
Sīṅgālakassa mātā ti¹¹ hessati satthu sāvika.
14. Taṇ sutvā muditā¹² hutvā yāvajīvaṇ tadā jinaṃ
mettacittā paricariṇ paṭipattij¹³ nāyakaṇ.
15. Tena kammaṇa sukatena cotanāpanidhij¹⁴ ca
jahitvā mānusaṇ dehaṇ Tāvatiṇsaṇ agucchi¹⁵ ahaṇ.
16. Pacchime ca bhava dāni kiribbajja-puruttamo
jātā setthikule phūte mahāratanassañe.
17. Putto¹⁶ Sīgūlako¹⁷ nāma ma' āsivipatho rato¹⁷
ditthigahanapakkhanto¹⁸ disā pūjanatapparo
18. Nānādisā namassantaṇ piṇḍāya nagaraṇ¹⁹ vujjaṇ
taṇ disvā ovadi²⁰ Buddho magge tathvā vināyako.²¹
19. Tassa desayito²² dhammaṇ paṇādo²³ viṇaye ahu²⁴
dvekoṭi²⁵ naranārīnaṇ dhammābhisaṇayo ahu.
20. Tadā taṇ²⁶ parisā²⁷ gantvā sutvā sugata-bhāsitaṇ
sotāpattiphalāṇ potṭā²⁸ pabbajij anagāriyaṇ.

¹ S¹ pakasjitāṇ.² S² dhammadesanaṇ.³ S¹ medhāvī raṇaṇ.⁴ S¹ apucchi.⁵ S² pasanno.⁶ S¹ pi.⁷ S¹ °pattij; S² patṭha.⁸ S² puretā.⁹ S² nām' āsivī⁹; S¹ māt⁹.¹⁰ S² nagaro.¹¹ S¹ vināyako.¹² S¹ paṇādo.¹³ S² ve koci.¹⁴ S² parisā.¹⁵ S¹ ujubhutaṇ.¹⁶ S¹ anuyuñjathā.¹⁷ S² buddhānu^o.¹⁸ S² paṇiyaṇ.¹⁹ S¹ kalyāṇi.²⁰ S² pamuditā.²¹ S² agañch¹.²² S¹ Sīṅgālako.²³ S¹ pakkhanto; S² pakkanto.²⁴ S² ovadi.²⁵ S¹ desayato.²⁶ S¹ viṇayo ahu; S² viyamo ahuṇ.²⁷ S¹ tadā 'haṇ.²⁸ S¹ patvā.

21. Na cōren' eva kālēna Buddhadasanālāsa¹
annussatiṃ taṃ bhāvetvā arahattaṃ apāpuniṃ.²
22. Dassanattāya Buddhassa sabbadā ev' ajāmi' ahaṃ³
atittā⁴ yeva passāmi rūpaṃ yena⁵ 'va nandanāṃ.
23. Sabbapārami⁶-sambhūtaṃ lakkhinayanaṃ varaṃ⁷
rūpaṃ sabbasubhākiṇṇaṃ⁸ atittā bhayāmi ahaṃ.⁹
24. Jino tasmaṃ guṇo tuṭṭho etadagge ṭhapesi maṃ
Sigālakassa *yā¹⁰ mātā aggā sangavimuttikā.¹¹
25. Iddhīsu ca vasi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyaññāssa vasi homi mahāmuni.¹²
26. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ¹³
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
27. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṃ mama mahāvīra uppannaṃ tava santika.
28. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
29. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
30. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Sigālaka-mālā bhikkhuni i. g. a-ti.

Sigālakamātā-bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[35. *Sukkā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nāyako
uppaṃji cārunayano sabbadhammavipassako.
2. Tadā 'haṃ Bandhumatiyaṃ¹⁴ jātā aññātare kule
dhammaṃ sutvāna munino pabbajiṃ¹⁵ anagāriyaṃ.
3. Bahussutā dhammadharā paṭibhānavatī¹⁶ tathā
vicittakathikā¹⁷ o' āsiṃ¹⁸ jinasāsanakārikā.

¹ S² 'layā.

³ S² sabbadā vajāmi' ayaṃ.

⁵ S¹ rūpaṃ pāyata.

⁷ S¹ akkhiṭṭayanaṃ saraṃ.

⁹ S¹ anittāmi harāmi ahaṃ.

¹⁰ S¹ Siṅgāla°.

¹² S¹ mahāmuni.

¹⁴ S¹ Bandhumatiyā.

¹⁶ S² paṭibhānamatī.

¹⁷ S² kathitā.

² S¹ apāpuni.

⁴ S¹ anittā.

⁶ S² sabbavarama.

⁸ S¹ sabbasubhaginnāṃ.

¹¹ S¹ sṅga°.

¹³ S¹ dibbacakkhu°.

¹⁵ S¹ pabbaji.

¹⁸ S¹ cāpi

4. Tadā dhammakathanā katvā hitāya janasasariṇī¹
tato cutā 'haṇ Tusitaṇ² uppannā yasassini.
5. Ekatiṇṇe ito kappe sikhī viya³ Sikhī jmo
tapanto yasasā lokan⁴ uppajji vadatan varo.
6. Tadā pi pabbajitvāna Buddhāsāsanakovidā
jotetvā jinavākyāni tato pi⁵ Tidivaṇ gatā.
7. Ekatiṇṇe 'va kappamhi Vessabhū nāma nāyako
uppajjittha mahāñāṇi tadā pi en⁶ tath' ev' ahaṇ.
8. Pabbajitvā dhammadharā jotayaṇ⁷ jinasāsanāṇ
gantvā marūpuran⁸ ramman anubhosin⁹ mahāsukhaṇ.
9. Imamhi bhaddake kappe Kakusandho jiruttamo¹⁰
uppajji varasaddūlo¹¹ tadā pi ca tath' eva 'haṇ.
10. Pabbajitvā munimatan jotayitvā yathāsukhaṇ
tato cutā 'haṇ Tidasan¹² agan sabhavanāṇ yathā.
11. Imasmiṇ yeva¹³ kappamhi Konāgamananāyako
uppajji ca¹⁴ dipavaro¹⁵ sabbasattānam uttamo.¹⁶
12. Tadā pi pabbajitvāna sāsane tassa tādino
bahussutā dhammadharā jotayaṇ¹⁷ jinasāsanāṇ.
13. Imasmiṇ yeva¹⁸ kappamhi Kassapo munisattuno¹⁹
uppajji lokasaraṇo²⁰ araṇo maraṇantaḡo.²¹
14. Tassāpi naravīrasa pabbajitvāna sāsane
pariyāputasaddhammā²² paripucchāvīsāradā.
15. Susilā lajjini²³ c' eva tisu silkhūsu kovidā
bahuṇ dhammakathanā²⁴ katvā²⁵ yāvujivaṇ mahāmuno.

¹ S² °sasari; P. janatan bahū.

² S¹ Tusitā.

³ S¹ viyā; P. piya°.

⁴ S¹ upanneyasahan lokan; P. °loko.

⁵ S¹ tano pi; P. ito pītidivaṇ.

⁶ S¹ kadāci va.

⁷ S¹ jotayī.

⁸ P. maru°.

⁹ S¹ ramma anubhosi.

¹⁰ P. anuttaro.

¹¹ S¹ P. narasaraṇo.

¹² P. tidivaṇ.

¹³ S¹ ñeva.

¹⁴ S¹ uppajjitvā.

¹⁵ S¹ dipavaro; P. lokasaraṇo.

¹⁶ S¹ araṇe amatan gato; P. araṇo amatan gato; S² °uttaman.

¹⁷ S¹ jotayi.

¹⁸ S¹ imasmiñ ñeva.

¹⁹ P. purisuttamo.

²⁰ P. °nāyako.

²¹ S¹ maraṇe maraṇantaḡū; P. saraṇo°.

²² S¹ pariyāputa°; S² pariyāvuta°; P. pariyāpuni saddhammaṇ.

²³ S² lajjanī.

²⁴ S¹ bahu°.

²⁵ S¹ sutvā.

16. Tena kammavipākena cetanāpaṇidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṃsaṃ agacch¹ ahaṃ.
17. Pacchime ca bhava dāni Giribbaja-puruttame
jātā seṭṭhikule phīte mahāratanasauccaye.
18. Yadā bhikkhusahassena pareto lokanāyako
upāgami² Rājagahaṃ saḥassakkhena vaṇṇito
19. Danto dantehi³ saha purāṇajaṭilehi⁴ ca
vippamutto vippamuttehi siṅginikkhasavaṇṇo⁵
Rājagahaṃ pāvisi bhagavā.
20. Disvā Buddhānubhāvaṃ taṃ sutvā ca⁶ guṇasaṃcayaṃ
Buddhe cittaṃ pasādetvā⁷ pūjayaṃ taṃ⁸ yathābalaṃ.
21. Aparen' eva kālēna Dhammadinnāya santike
agārā nikkhamitvāna pabbajiṃ⁹ anagāriyaṃ.
22. Kessesu chijjamāṇesu kilese jhāpayiṃ¹⁰ ahaṃ
*uggahi*ṇ¹¹ sāsanaṃ sabbaṃ pabbajitvā ciren' ahaṃ.
23. Tato dhammaṃ adesesiṃ¹² mahājanasaṃnūgama
dhammaḍesiyaṃānamhi¹³ dhammābhisaṃmayo ahū.
24. 'Nekapāṇasahassānaṃ¹⁴ taṃ viditvā¹⁵ 'tivismhito¹⁶
abhippasanno me yakkho bhavitvā 'va¹⁷ Giribbajaṃ.
25. Kim me katā¹⁸ Rājagahaṃ manussā madhupitā 'va acchare¹⁹
ye Sukkaṃ na payirupāsanti²⁰ desentiṃ amataṃ padaṃ.
26. Tañ ca pana appaṭivāṇiyam²¹ asecanakam²² ojaṃ
pivanti mañña²³ sappañña²⁴ valālakam iv' addhagū.²⁴
27. Iddhiyā ca vaṣi homi dibbāya sotadhātuyā
cetopariyañāṇassa vaṣi homi mahāmuni.²⁵
28. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.

¹ S¹ agāṇoh'.³ S³ dantodantehaṃ.⁵ S¹ siṅganikkhasavaṇṇo.⁷ S¹ cittaṃpasādetvā.⁹ S¹ pabbaji.¹² S¹ desema.¹⁴ S¹ anekā.¹⁶ S¹ °vimahito; S² °vimahato.¹⁸ S¹ kathā.²⁰ S¹ payirupāsanti.²² S² asecanam.²⁴ S¹ ib andhagū; S² abhagū.² S¹ upagame.⁴ S¹ purāṇa°; S³ purāṇaṃ°.⁶ S¹ sutvāna; P. °va.⁸ S¹ pūjayaṃ taṃ.¹¹ S¹ uggahī.¹³ P. dhammo°.¹⁵ S² vijitvā.¹⁷ S¹ bhavitvāmā; S² bhavitvā vā.¹⁹ S¹ madhūpitapasedaṃ; S² vaseratho.²¹ S¹ °bhāṇiyaṃ; S² °bhāṇiyaṃ.²³ S² mañña.²⁵ S¹ mahāmuna.

29. Atthadhammaniruttāsu paṭibhāne tath' eva ca
 ānāṇaṃ mama mahāviraṃ uppannaṃ tava saṇṭike.
 30. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 31. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 32. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ suday Sikkhū bhikkhunī i. g. a-ti.

Sikkābhikkhuniyā apadānaṃ samuttay.

[36. *Abhirūpanandā.*]

1. Ekanavute ito kappe Vipassī nāma nūyako
 uppajji cārunayano sabbadhammesu cakkhumā.
2. Tadā 'haṃ Bandhumatiyaṃ iddhe phīce¹ mahākule
 jātā surūpadassitā² sajanassū 'janassa ca³
3. Upagantvā mahāviraṃ Vipassī-lokanāyakaṃ
 dhammaṃ sunitvā saraṇaṃ upesiṃ⁴ muranūyakaṃ
4. Sīlosu saṇvutā hutvā nibbuta ca⁵ naruttamaṃ
 dhātu-thūpaṃsaṃ upari sompacattay⁶ apūjayaṃ.
5. Muttacāgā silavatī yāvajīvaṃ tato culā
 jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiyaṃ agacchi⁷ ahaṃ⁷
6. Tadā dasaṃhi ṭhānehi abhibhotvāna⁸ sasake⁹
 rūpasaddhehi gandhehi rashehi phusaṇhehi¹⁰ ca,
7. Ayunāpi ca vaṇṇena sukhena yasasāpi ca
 tath' ev' ādhipateyyena adhiṇayaṃ¹¹ viroc' ahaṃ.
8. Pacchime ca bhavaṃ dāni jātā 'haṃ Kapilavhaya
 dhītā Khemaka-Sakkassa¹² Nandā *uāmo ti* vissutā.¹³
9. Abhirūpaṃ uppādaṃ¹⁴ āhu¹⁵ m' okāni ti¹⁶ sūcakaṃ¹⁷
 yadā 'haṃ yobbanāṃ pattā rūpavaṇṇavibhusitā.¹⁸

¹ S¹ pīto.

² S¹ pūjanāya°.

³ S¹ va.

⁴ S¹ Tāvatiyaṃ upagā ahaṃ.

⁵ S¹ anubhūtvāna; S² °hetvāna.

⁶ S¹ pūsaṇhehi.

⁷ S¹ Khemaka°.

⁸ S¹ uppadaṃ.

⁹ S¹ sūcakaṃ; S² sucakaṃ.

² S² surūpādayitā.

⁴ S² upesi.

⁶ S² sovaṇṇa°.

⁹ S¹ sāsake; S² sasate.

¹¹ S² adhiṇayaṃ.

¹³ S¹ vissukā.

¹⁶ S² ti ca.

¹⁸ S¹ rūpānāṃ ca bhūsitā.

10. Idaṃ me-m' atthe¹ Sakyānaṃ vivādo *su-mahā* ahu²
pabbājesi tato tāto³: mā Sakyā vinassu⁴ iti.
11. Pabbajitvā tathā c' āhaṃ⁵ rūpadassī⁶ naruttamaṃ
sutvāna ṇopagacchāmi⁷ mama rūpena gabbhitā.⁸
12. Ovādaṃ *pi na gacchāmi* Buddhadassanabhīrukā⁹
tadā jino upāyena upanetvā sa-santikaṃ.¹⁰
13. Tisso thiyo¹¹ nidassesī¹² iddhiyā maggakovidō
accharā rūpasadisā taruṇi jaritā matā.¹³
14. Tayo disvā susaṃviggā virattāse¹⁴ kalebare
aṭṭhāsi bhavanibbiṇṇā,¹⁵ tadā maṃ āha nāyako:
15. Āturaṃ asuciṃ¹⁶ pūtiṃ passa Nande samussayaṃ
uggharantaṃ paggharantaṃ bālānaṃ abhipatthitaṃ¹⁷
16. Asubhāya cittaṃ bhāvehi¹⁸ ckaggaṃ susamāhitaṃ
yathā idaṃ¹⁹ tathā etaṃ, yathā etaṃ tathā idaṃ.
17. Evam etaṃ avekkhanti²⁰ rattindivam atanditā
tato sakāya paññāya²¹ abhinibbija²² vacchasi.²³
18. Tassā me appamattāya vicinanti²⁴ idha yoniso
yathābhūtaṃ ayaṃ kāyo²⁵ diṭṭho santarabāhiro.
19. Atha nibbind' ahaṃ²⁶ kāye ajjhataṇṇi ca virajj' ahaṃ
appamattā viṣaṇyuttā upasanti' anhi nibbutā.
20. Iddhiṃ ca vasī homi dibbāya sotadhatuyā
cetopariyañāṇassa vasī homi tadā muni.²⁷
21. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhu²⁸ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
22. Atthadhammaniruttisū paṭibhāne tath' eva ca
ñāṇaṃ mama mahāvira uppannaṃ tava santike.

¹ S¹ pasatthe.² S¹ ahū.³ S¹ omits.⁴ S² Sakyā vinassuṃ; S¹ Sakyā vinassu.⁵ S¹ Tathāgataṃ.⁶ S¹ rūpadassana.⁷ S¹ nogacchāmi.⁸ S¹ gabbhitā; S² gandhitā.⁹ S² buddhassanabhīrūpakā.¹⁰ S² sa-santikaṃ.¹¹ S¹ tiyo.¹² S¹ nidasseti.¹³ S¹ taruṇi vaditaṃ; S² jaritaṃ mataṃ.¹⁴ S¹ °mo.¹⁵ S² nibbindā.¹⁶ S¹ asuci.¹⁷ S¹ abhinanditaṃ.¹⁸ S¹ bhāveti.¹⁹ S¹ ida.²⁰ S² avekkhantaṃ.²¹ S¹ paññāyaṃ.²² S¹ nibbhijja; S² °nibbhijja.²³ S¹ vacchasi.²⁴ S¹ vicaranti.²⁵ S¹ yathābhūta ayaṃ.²⁶ S¹ nibbijj' ahaṃ.²⁷ S¹ mune.²⁸ S¹ °cakkhu.

23. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 24. Sāgataṇṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 25. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Abhirūpanandā bhikkhuni i. g. a-ti

*Abhirūpanandā bhikkhuniyā apadānaṇṇ sanuttanṇ *

[37. *Adḍhukāsikā.*]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmabandhu mahayaso
 Kassapo nāma nāmena uppajji vadataṇ¹ varo.
2. Tadā 'haṇ pabbajitvāna tassa Buddhassa sāsaṇe
 saṇvutā pātimokkhamhi indriyesu ca pañcasu.
3. Mattaññū² nica-āsane³ yuttā jāgariyesu⁴ ca
 vasaṇti yuttayogā 'haṇ. Bhikkhuniṇṇ vigatāsavaṇ⁵
4. Akkoṣiṇ duṭṭhacittā 'haṇ "gaṇiko" ti sakiṇ⁶ tadā
 tena pāpena kammena nirayaṇmhi apaccisaṇṇ.⁷
5. Ten' eva kaṇumasesena ajāyiṇ gaṇikakule
 bahuso 'va 'parādhītā,⁸ pacchinnāya ca⁹ jātiyaṇ
6. Kāsisa¹⁰ seṭṭhikule jātā¹¹ brahmacariyaphulena¹² nhaṇ
 accharā viya dovesu ahoṣiṇ¹³ rūpasampannā.
7. Disvā 'tidassanīyaṇ maṇ¹⁴ Gīribbaja-puruttamo
 gaṇikatte¹⁵ nivesiṇsu¹⁶ akkoṣanaphulena me.
8. Sāhaṇ sutvāna¹⁷ saddhammaṇ Buddhaseṭṭhena desitaṇ
 pubbavāsanasaṇpamā pabbajin¹⁸ anagāriyaṇ.
9. Tadā 'pasampadatthāya¹⁹ gacchaṇ taṇ jinaṇantikaṇ
 magge dhutte ṭhite disvā, labhiṇ²⁰ dūto 'pasampadaṇ²¹

¹ S¹ varataṇ.

² S² asane.

³ S¹ bhikkhuni vigatāsava.

⁴ S¹ apaccissaṇ.

⁵ S² pakharādhinā; P. parivattanti.

⁶ P. Kāsikaratthhe.

⁷ S¹ brahmacāra°; S² °care°.

⁸ S² ca; P. disvāna dassanīyaṇ°.

⁹ S¹ P. nivesesuṇ.

¹⁰ S¹ pabbaji.

¹¹ S¹ samapadatthāya; P. tad' upa°.

¹² S¹ sutvā labhi; P. sutvā labhiṇ; S² āhu.

¹³ S¹ dutocasaṇpadaṇ.

¹⁴ mottaññū.

¹⁵ S¹ jāgariyehi.

¹⁶ P. bhaṇiṇ.

¹⁷ P. °āyaṇ pi.

¹⁸ v. l. °kulajā.

¹⁹ S¹ ahoṣi.

²⁰ S² gaṇikaṇ te.

²¹ All MSS. suṇitvā.

10. Sabbhaṃ kamunāṃ parikkhiṇaṃ puññapāpaṃ¹ tatth' eva ca
sabbasaṃsāraṃ uttiṇṇā ganikattaṃ ca khepitaṃ.
11. Iddhīsu ca vasi homi dibbhāya sotadhātuyā
cetopariyañānassa vasi homi mahāmune.²
12. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavaṃ parikkhiṇā n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāne tatth' eva ca
ñāṇaṃ mama mahāvīra uppannaṃ tava santike.
14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
15. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
16. Patisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthan sudan Adḍhakāsikā bhikkhunī i. g. a-ti.

Addhakāsikāya bhikkhuniyā apadānaṃ samattaṃ.

[38. *Punnikā.*]

1. Vipassino bhagavato Sikkhino Vessabhussa ca Kakusandhassa nuunino Konāgamana-tādino³
2. Kassapassa ca Buddhassa pabbajitvāna sāsane bhikkhūni sīlasamipamāni nipakā saṅvutindriyā.
3. Bahussutā dhammadharā atthattaparipucchikā⁴ uggahetā⁵ ca dhammānaṃ sotāpayirupāsikā⁶
4. Desenti⁷ janamaññhe 'haṃ ahoṣiṇ⁸ jinasāsaṇaṃ⁹ bāhusaccena¹⁰ tenāhaṃ pesalā¹¹ atimaññisaṃ.¹²
5. Pacchime ca bhavē dāni Sāvattthiyaṃ puruttama Anāthapiṇḍino gche¹³ jātā 'haṃ kumbhadāsiyā.
6. Gatā udakabhāriyaṃ¹⁴ sotthiyaṃ¹⁵ dijam addasaṃ¹⁶ sītattaṃ toyamaññihaṃhi¹⁷; taṃ disvā idaṃ abravīṃ :

¹ S¹ P. puññaṇ pāpaṇ.

⁸ S¹ kārīno.

5 S² uggasotā.

7 S¹ desentan.

⁹ S¹ iinasāsano.

11 S¹ people.

13 S¹ gehan.

15 S¹ kittayan.

17 S¹ thitattthan sosa°; S² sīlabha°.

² S¹ mahāmuni.

⁴ S¹ °pucchitā; P. aṭṭatthapaṭṭi°.

* S¹ sota^o; S² sona^o.

⁸ S¹ ahoši.

10 S¹ bahu°.

12. S^1 °maññissan; P. abhimaññissan.

¹⁴ S³ °bhāriṇan; P. °hāriyan.

10 S¹ dīpam°.

7. "Udabhūri¹ ahaṇṇ sīte² sadā udakam otaṇṇi³
ayyānaṇ daṇḍabhaṇṇā bhūta vācādosabhaṇṇa[ṭṭi]tā.⁴
8. Kassa brāhmaṇa tvaṇ bhūto? sadā udakam otaṇṇi⁵
vedhamānehi⁶ gatteli sītaṇ vodayasse bhusaṇ "
9. "Jānanti vata maṇ⁷, hoti⁸ Puṇṇika⁹ pariṇucehiyaṇ¹⁰
karontaṇ kusalaṇ kammaṇ niddhantaṇ¹¹ kammaṇpāpakaṇ
10. Yo ca vuddho¹² *daha*ro vā pāpakammaṇ pakubbuti
udakābbhisecanā so pi¹³ pāpakammaṇ paṇi*uccati.¹⁴ ""*
11. Uṭtarantassa akkhāsiṇ¹⁵ dhammatthaṇ salitaṇ padaṇ
taṇ ca sutvā sasaṇviggo pabbajitvā 'rahi ahu.¹⁶
12. Pūrenti ūnaka*sa*taṇ jētā dāsikule yato
tato Puṇṇā ti nāmaṇ me bhujissaṇ ca¹⁷ akaṇsu te.
13. Seṭṭhiṇ tato 'numānetvā¹⁸ pabbajitvā¹⁹ anagāriyaṇ
naciren' eva kālena arahattaṇ apāpuṇiṇ²⁰
14. Iddhīsu ca vaṣi homi dībbāya sotadhātuya
cetopariyaññāpassa vaṣi homi mahāmuṇo.
15. Pubbenivāsaṇ jānāmi dībbacakkhaṇ visodhitaṇ
sabbāsavaṇ pariddhīnā n' attli dāmi punabbhavo.
16. Atthadhammaniruttīsu paṭibhāno tath' eva ca
ññaṇ me vipulaṇ suddhaṇ Buddhaseṭṭhiṇssa vāhasā.
17. Bhāvanāya mahappaññā suten' eva sutāvinī
mānena nīcakulajā²¹ na hi kammaṇ paṇassati.²²
18. Kilsā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
19. Sāgataṇ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
20. Paṭisambhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Puṇṇikā bhikkhuni i. g. a-ti.

Puṇṇikā bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

¹ S¹ udābhari; P. udakahārī.

³ S¹ āhari; S² otari.

⁵ S¹ S² otari.

⁷ S¹ vada maṇ; P. jānanti ca tvaṇ.

⁹ S¹ Puṇṇako.

¹¹ S¹ dudantaṇ; P. rundhantaṇ; S² nidantaṇ.

¹² S¹ so vā vuḍḍho; P. yo ce°.

¹³ S¹ udakābbhisecanā hosi; S² so ji.

¹⁴ S¹ pavuccati.

¹⁶ S¹ ahu.

¹⁸ S¹ P. 'numodetvā.

²⁰ S¹ apāpuṇi.

²¹ S¹ nīcakulo.

² S¹ pīto.

⁴ S¹ codanā°.

⁶ S¹ devamānehi.

⁸ S¹ hosi; P. bhoti.

¹⁰ S¹ P. pariṇucehasi.

¹⁵ S¹ akkhāsi; P. ko nu te idaṇ.

¹⁷ S¹ bhujissaṇ me.

¹⁹ S¹ pabbaji.

²² S¹ P. vinassati.

[39. Ambapālī.]

1. Yo rāṇṣiphusitāvelo¹ Phusso² nāma mahāmuni
tassāhaṇṇaṃ bhaginī āsī³ ajāyī⁴ khattiye kule
2. Tassa dhamma⁵ supitvā 'haṇṇaṃ vipassannaṃ ceta⁶
mahādānaṃ daditvāna patthayaṇṇa rūpasampadaṇṇa.⁶
3. Ekatiṇṇe ito kappe Sikhī lokagganāyako
uppanno lokapajjoto tilokasaraṇo jīno.
4. Tad' Āruṇapure raṇṇe brahmaññakulasambhava
vimuttacittaṇṇa kupitā bhikkhūṇṇa abhisāpayiṇ⁷
5. Vesi⁸kā 'va⁸ anācārā jinasāsana⁸dūsikā.
Evaṇṇa akkosayitvāna tena pāpene kaṇṇimaṇā⁹
6. Dāruṇaṇṇa nirayaṇṇa gantvā mahādūkkhasamappitā
tato cutā¹⁰ manussesu uppannā tapassinī.
7. Dasa jātisaṇṇaṇṇa gaṇikattaṇṇa¹¹ akārayiṇ
taṇṇa pāpaṇṇa na vimuccissaṇṇa¹² bhuttā dutṭhaviṇṇa¹³ yathā
8. Brahmaceram aseviṇṇa¹⁴ Kassapa jinasāsane
tena kaṇṇavipākena ajāyīṇṇa Tidase pure.
9. Pacchime bhavasampatto¹⁵ aḥosiṇṇa opapātikā
ambasākkhī' antare jātā Ambapālī ti¹⁶ ten' ahaṇṇa.
10. Parivutā pāṇṇakotṭhi¹⁷ pabbajīṇṇa jinasāsane
patitā 'luṇṇa¹⁸ acalaṇṇa¹⁹ dhītā Buddhassa orasā.
11. Iddhiṇṇa ca vasi homi sotadhātuvissuddhiyā
cetopariyaññāssa vasi homi mahāmuni.²⁰
12. Pubbenivāsaṇṇa jānāmi dibbacakkuṇṇa visodhitaṇṇa²¹
sabbāsavaṇṇa parikkhīṇā n' atthi dāni punabbhavo.
13. Atthadhammaniruttisu paṭibhāne tath' eva ca
ññāṇaṇṇa me vipulaṇṇa suddhaṇṇa Buddhasaṇṇa vāhasā

¹ S¹ 'putāvelo.² S¹ Vusso.³ S¹ āsi.⁴ S¹ ajāyī.⁵ S¹ dhammo.⁶ S¹ rūpasampadā.⁷ S¹ abhisāpayi; S² 'sāvayaṇṇa.⁸ S¹ vā; S² ca.⁹ S¹ P. kammaṇā.¹⁰ S¹ cuto.¹¹ S¹ gaṇikantaṇṇa.¹² S¹ tappāpa na vimuttiyaṇṇa; P. tamhā papā^o.¹³ S¹ 'visā.¹⁴ S¹ asaviyaṇṇa.¹⁵ S¹ bhava sampatto.¹⁶ S¹ Ambapālīni.¹⁷ S² koṭṭhi; P. pāṇikotṭhi.¹⁸ S² satṭhaṇṇa.¹⁹ S¹ P. acalaṇṇa thānaṇṇa²⁰ S¹ mahāmuni.²¹ S¹ dibbacakku^o.

14. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 15. Sāgataṃ . . . pe . . . pe . . . pe . . .
 16. Paṭisaṃbhidā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṃ sudaṃ Ambapālī¹ bhikkhunī i. g. a-ti.

*Ambapālī-bhikkhunīyā apadānaṃ samuttatā.⁴

[40. Selā.]

1. Imamhi bhaddake kappe brahmacariya mahāyaso
Kassapo nāma nāmena uppajji vadatani² varo.
2. Sāvattihīyaṃ puravare upāsakakule ahaṃ
pasutā taṃ³ jinavaraṃ disvā sutvā ca desanaṃ
taṃ viraṃ saraṇaṃ gantvā sīlāni ca samādayiṃ.
3. Kadāci so mahāvīro mahājanasamāgama
attano abhisambodhiṃ⁴ pakāsesi narāsabho
ananussutadhammesu⁵ pubbe⁶ bhikkhūliketu ca.
4. Cakkhuñāṇaṃ ca paññā ca vijjālokaṃ ca āsi me
taṃ sutvā uggahe tvā ca paripucchīṃ⁷ ca bhikkhavo.
5. Tena kammena sukatenā cetanāpanidhīhi ca
jahitvā mānusaṃ dehaṃ Tāvatiṇṇaṃ agacch' alayaṃ
6. Pacchiṃ ca bhava dāni jātā setthi-mahākulo
upecca Buddhasaddhammaṃ⁸ *suttvā* saccupasaṃhitāṃ
7. Pabbajitvāciren' eva saccatthūni⁹ vicintayaṃ
khepetvā āsava sabbe arahattaṃ apūpuṃ.
8. Iddhisi ca vasi homi dibbāya sotadhiṭṭhaya
cetopariyaññassa vasi homi mahāmuni
9. Pubbenivāsaṃ jānāmi dibbacakkhuṃ visodhitaṃ
sabbāsavā parikkhīnā n' atthi dāni punabbhavo.
10. Atthadhammaniruttisi paṭibhāne tatthi' eva ca
ñāṇaṃ me vipulaṃ suddhaṃ¹⁰ Buddhasatthassa vāhasā.
11. Kilesā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

¹ S¹ Ambapālī; S² Ambapālīni.

² S¹ varataṃ.

³ S² passittha taṃ.

⁴ S¹ abhisambodhi.

⁵ S² anussutā⁶ and ananussuto sādhammesu; S¹ anussuta⁶.

⁶ S¹ sabbe.

⁷ S² paripucchi.

⁸ S² buddhassa dhammaṃ.

⁹ S¹ sabbatthāni.

¹⁰ S¹ setthaṃ.

12. Sāgataṇ¹ . . . pe . . . pe . . . pe . . .

13. Paṭisaṇibhūḍā . . . pe . . . pe . . . pe . . .

Itthaṇ sudaṇ Selā² bhikkhunī i. g. a-ti.

Selā-bhikkhuniyā apadānaṇ samattaṇ.

Uddānaṇ:

Khattiyā brāhmaṇi c' eva tathā Uppaladāyikā³

Sigālamātā⁴ Sukkā ca Abhirūpā Aḍḍhakāsikā⁵

gaṇikā c' eva Puṇṇā ca Ambapālī ca⁶ bhikkunī ti.

Niṭṭhitaṇ Apadānaṇ.

¹ S¹ svāgataṇ.

² S¹ Upphala°.

³ S¹ °kāsikaṇ.

⁴ S¹ Selā.

⁵ S¹ Siṅgālamātī.

⁶ S¹ Ambapālī°; S² °pālā sv.

INDEX

- Aṇṣabaddhaḍḍānānisagga, 310
 Akkantasāññakatthēra, 211
 Akkamanadāyakaṭṭhēra, 404
 Akkamanassa phalaṇ, 404
 Agga-puggala, 50, 59, 81
 Agga-pupphiya, 220
 Aggisaḷāya phalaṇ, 213
 Aṅkola, 15
 Aṅkolakatthēra, 199
 Aṅkolapupphiyatthēra, 287
 Aṅgīrasa, 102
 Aṅgulimālaka, 47
 Acintiya, 6
 A[c]chambhī, 9
 Ajita, 243
 Ajitañjaya (rāja), 354
 Ajitatthērapadānaṇ, 335
 Ajinadāyakaṭṭhēra, 213
 Ajinassa phalaṇ, 214
 Ajelaphaladāya, 446
 Ajjuna, 446
 Ajjunapupphiyatthēra, 450
 Añjanadānānisagga, 312
 Añjaliyā phalaṇ, 281
 Añjalussa phalaṇ, 80, 123
 Añjasa, 45
 Aññākondāññatthēra, 48
 Addhakāsiakāṭṭhēri, 610
 Addhacelakatthēra, 134
 Adimutta, 15
 Attatthapaññā, 13
 Atthadassi, 87, 99, 168, 296, 369, 428
 Atthasandassakatthēra, 168
 Adantadamana, 80
 Adhacandiyatthēra, 231
 Adhadasassa phalaṇ, 430
 Adhika, 5
 Adhicchatiyatthēra, 170
 Adhiṭṭhāna (pārami), 5
 Adhimuttatthēra, 88
 Adhopupphiyatthēra, 128
 Anakkosassa phalaṇ, 264
 Anaññaneyya, 10
 Anāññānēsi, 11
 Anantajālī, 218
 Anāṭṭha (Buddha), 288
 Amukampā, 8
 Anuttara (Buddha), 81
 Anudhammacārīn, 12
 Anuruddhatthēra, 33
 Anulopadāyakaṭṭhēra, 251
 Anulopassa phalaṇ, 251
 Anulomadāyakaṭṭhēra, 173
 Anolatta (sura), 298 f.
 Anopama (Buddha), 78
 Anoma (khattiya), 329
 Anoma (pubbata), 345
 Anomadassi (Buddha), 20, 21, 31, 70, 180, 329
 Anurāṇadānānisagga, 310
 Annasaggaṇḍakūṭṭhēra, 78, 261
 Apadānīyatthēra, 211
 Aparāñjita, 2, 87, 215
 Apilāpiya, 202
 Apokkhā, 8
 Appaṭṭiṇa, 9
 Appamāda, 6
 Appamāyā, 78
 Apposukka, 9
 Abbhañjanadāyakaṭṭhēra, 456
 Abbhañjanatthelānānisagga, 315
 Abbhañjanassa phalaṇ, 236, 455
 Abbhañjanīyatthēra, 230
 Abyādhikāṭṭhēra, 215
 Abhaya (kumārā), 503
 Abhayatthēra, 502
 Abhidhamma, 37, 41
 Abhirūpanandāṭṭhēri, 608
 Abhisajjanā, 9
 Abhisammata (cakkavattin), 123
 Abhisāma (cakkavattin), 218
 Amitañjāla, 219
 Amitavāya (cakkavattin), 229
 Amittabhā (cakkavattin), 253
 Amittavāsana (cakkavattin), 169
 Anoraphaliyatthēra, 447
 Ambadānassa phalaṇ, 117, 247
 Ambadīyakaṭṭhēra, 116
 Ambapindiyatthēra, 247

- Ambapindiyatthara, 395
 Ambapālī therī, 613
 Ambayāgudāyakatthara, 221
 Ambayāgudāyakatthara, 284
 Ambayāguyā phalaṇ, 221, 284
 Ambāṭakattthara, 391
 Ambāṭakīyatthara, 399
 Arañña, 8
 Araṇḍipiyatthara, 231
 Araluṇṭo, 6
 Ariṇḍamāna, 12
 Ariṭṭha (pura), 535
 Aruṇa (rājau), 601
 Aruṇavatī (nagara), 220, 282, 517, 601
 Arunavā (khattiya), 517
 Alābussa phalaṇ, 389
 Alola, 11
 Avataphaliyatthara, 409
 Avataphaludāyakatthara, 294
 Avataphaliyatthara, 445
 Asanabodhiyatthara, 110
 Asantasanta, 12
 Asana (Khattiya), 234
 Asita, 217
 Asoka (puppha), 15
 Asokaṇṇjakatthara, 199
 Assaṇṇi, 21, 31
 Assama, 15
 Assalāyana, 480
 Ākāsa, 1
 Ākāsaṇṇakhiṇiyatthara, 230
 Ājāṇṇiyadānassa phalaṇ, 106
 Ādiccābuddhi, 10
 Ādihāradāyakatthara, 207
 Ānanda (Vedhamuni), 7, 41, 52 f., 227, 263, 302, 420, 531
 Āmanāphaludāyūkatthara, 459
 Āmanāssa phalaṇ, 97, 459
 Āmanāna, 8
 Āyogadānānisappa, 312
 Āyagadāyakatthara, 89
 Āyagassa phalaṇ, 89
 Ārakkhadāyakatthara, 253
 Ārakkhadāyakatthara, 214
 Āraññikānaṇ manasikātabbaṇ, 87
 Āradḍhaviṇṇiya, 6
 Ārāmadāyakatthara, 251
 Ārāmassa phalaṇ, 251
 Ālāvaka (rājakumāra), 429
 Ālambanadāyakatthara, 213
 Āluvadāyakatthara, 237
 Āvopupphiyatthara, 112
 Āsanatthavikattthara, 255
 Āsanadānassa phalaṇ, 96
 Āsamṇatthāyakatthara, 144
 Āsāvati (lālā), 41
 Ukkādānassa phalaṇ, 401
 Ukkādānassa phalaṇ, 415
 Ukkāsakattthara, 414
 Ukkhittapadumiyatthara, 275
 Uggata (caṇḍakavattin), 109
 Uccaṇṇagapupphiyatthara, 374
 Uccukaṇḍassa phalaṇ, 393
 Uccukaṇḍikattthara, 393
 Uccudānassa phalaṇ, 88
 Ujjanīya (nagara), 465
 Uluhipupphiyatthara, 398
 Uttarakurū, 18, 348
 Uttaroṇṇadāyakatthara, 272
 Uttaroṇṇassa phalaṇ, 273
 Uttiyatthara, 79
 Udaka, 4, 434
 Udakadānassa phalaṇ, 143, 205, 437, 522
 Udakadāyakatthara, 205
 Udakadāyakatthara, 437
 Udakadāyikā-therī, 521
 Udakapūjakatthara, 142
 Udakāsanaḍāyakatthara, 218
 Udakāsanaṇṇa phalaṇ, 218
 Udapānudāyakatthara, 188
 Udāyina (Kāṇṇi), 80, 501
 Udumbaraphaladāyakatthara, 295
 Udena (khattiya), 56
 Udenatthara, 362
 Uddālapupphiyatthara, 288
 Upacala, 57
 Upatthānassa phalaṇ, 139, 181, 191, 241, 361
 Upatthānasāladānassa phalaṇ, 317
 Upatthāyakatthara, 241
 Upatissa (Sāriputta), 280, 429
 Upaddhadassadāyakatthara, 435
 Upananda, 201
 Uparuci, 134
 Upavānatthara, 70
 Upasāleka (brāhmaṇa), 246
 Upasvatthara, 345
 Upasonatthara, 62
 Upagatabhāṇṇiyatthara, 233
 Upātivatta, 10
 Upālittherāpadāna, 37 f.
 Upālitthara, 91
 Upāḥanadānassa phalaṇ, 228
 Upāḥanadānānisappa, 311
 Upasathassa phalaṇ, 523
 Uppaladāyikā-therī, 601

Uppalavanna-thori, 429, 516, 551
 Uppalashatthadānassa phalaṇ, 111
 Uppalashatthiyatthara, 111
 Ubbiddha (khattiya), 34
 Ummāpupphiyatthara, 172
 Ummāpupphiyatthara, 238
 Uruvelā, 301, 483
 Uruvelā-Kassapatthara, 481

Ithāsa, 17
 Indagopaka, 1
 Isiddhajavandana, 48
 Isunuggadāyakatthara, 193

Iṭi, 10

Ekacampakapupphiyatthara, 288
 Ekacāriyatthara, 196
 Ekacintitathara, 194
 Ekachattiyatthara, 367
 Ekachattiyatthara, 405
 Ekajjha (khattiya), 239
 Ekajjalikatthara, 80
 Ekajjaliyatthara, 236
 Ekajjaliyatthara, 281
 Ekattambhatthara, 56
 Ekattambhassa phalaṇ, 56
 Ekadipassa phalaṇ, 374
 Ekadīpiyatthara, 189
 Ekadussadānassa phalaṇ, 380
 Ekadussadāyakatthara, 379
 Ekadhammassavaniyatthara, 384
 Ekapatadāyakatthara, 444
 Ekapadumassa phalaṇ, 275
 Ekapadumiyatthara, 276
 Ekapiṇḍadāyikā-thori, 515
 Ekapiṇḍarikatthara, 238
 Ekapupphiyatthara, 240
 Ekabhikkhāya phalaṇ, 121
 Ekamandāravīyatthara, 286
 Ekavandiyatthara, 217
 Ekavīhāriyatthara, 390
 Ekasaṇḍhiyatthara, 391
 Ekasaṇḍhiakatthara, 121
 Ekasaṇḍhiakatthara, 209
 Ekassara, 200
 Ekāsanadāyakatthara, 226
 Ekāsanadāyakatthara, 381
 Ekāsanadāyikāthori, 525
 Ekāsanassa phalaṇ, 382, 516
 Ekāsanīyatthara, 149
 Ekuposāthikā-thori, 522
 Etadagga, 45
 Esika, 2

Okkākakula, 22, 32, 38, 49, 52, 82,
 286, 307, 423, 466

Okkākakula-sambhava, 501
 Opavuyhatthara, 106
 Orupiyā, 9
 Osmānjanadānassa phalaṇ, 312
 (aṇḍā, 23, 27, 51, 201, 313, 370,
 381
 (ajjā (ama) (Buddha), 211
 (aṇḍāpupphiyatthara, 102
 (aṇḍānākatthara, 127
 (aṇḍānākatthara, 203
 (aṇḍā, 1
 (aṇḍāhūpiyatthara, 207
 (aṇḍānānassa phalaṇ, 135, 248
 (aṇḍānādam, 116, 316
 (aṇḍānūliyatthara, 135
 (aṇḍānūthiyatthara, 292
 (aṇḍāpūjākatthara, 406
 (aṇḍāpūjāya phalaṇ, 267
 (aṇḍābha, 4
 (aṇḍānūpanassa phalaṇ, 100
 (aṇḍāhokkādānassa phalaṇ, 105,
 408
 (aṇḍāhokkiyatthara, 105
 (aṇḍāhokkiyatthara, 157
 (aṇḍākassapa (thori), 483
 (aṇḍāpūjākatthara, 157
 (aṇḍāpūjākatthara, 110
 (aṇḍābha (Rājagṛha), 300, 185,
 500
 (aṇḍānūliyatthara, 330
 (aṇḍānūliyatthara, 0
 (aṇḍānūliyatthara phalaṇ, 357
 (aṇḍānūliyatthara, 500
 (aṇḍānūliyatthara), 22, 32, 31, 37,
 40, 51, 73, 82, 263, 266, 275, 311,
 370, 413, 420
 (aṇḍānūliyatthara), 102
 (aṇḍānūliyatthara), 520
 (aṇḍānūliyatthara), 18, 348
 (aṇḍānūliyatthara), 215
 (aṇḍānūliyatthara), 245
 (aṇḍānūliyatthara), 383
 (aṇḍānūliyatthara), 436
 (aṇḍānūliyatthara phalaṇ, 384, 436
 (aṇḍānūliyatthara phalaṇ, 401
 (aṇḍānūliyatthara), 451
 (aṇḍānūliyatthara phalaṇ, 451
 Cakkavāla, 4
 Caṇḍānādayakatthara, 99
 Caṇḍānādayakatthara, 99
 Caṇḍānādayakatthara, 215
 Caṇḍānādayakatthara, 235
 Caṇḍānādayakatthara, 235

- Ōttarāstīṇ brāhmanakāññā bhik-
 khūṃṣasassāni, 598
 Candanupūjakatthēra, 165
 Candanunūliyatthēra, 423
 Candapadumā (mātā), 465
 Candabhāgā (nadi), 79, 261, 291,
 367, 450, 516
 Candavati (mātā), 74, 76
 Candavati (mātā), 480
 Candābha (cakkavattin), 189
 Candupama, 220
 Campaka (khattiya), 52
 Campakapupphiyatthēra, 167
 Campakapupphiyatthēra, 279
 Campā (nagara), 298
 Cāvala (pabbata), 451
 Cūcāmāṇavikā, 299
 Cītakanihbāpakatthēra, 408
 Cītakapūjakatthēra, 237
 Cītakapūjakatthēra, 151
 Cītakapūjakatthēra, 227
 Cītapūjakatthēra, 243
 Cītapūjakatthēra, 292
 Cītakapūjāya phalaṇ, 151, 237
 Cītapūjāya phalaṇ, 202, 406
 Citta (gahapati), 429
 Cīttakīṭṭa (pabbata), 50
 Cīttalāṭṭhāna, 41
 Cīna (oinadussa), 2
 Cīrappa (Khattiya), 236
 Cūṇḍatthēra, 101
 Cūḷapūṇḍakattthēra, 58
 Cūḷacunda, 102
 Cūḷasugandhatthēra, 508
 Chātṭadānassa phalaṇ, 207, 265,
 369, 405
 Chātṭadānāṇṣa, 307
 Chātṭadāhāraṇatthēra, 244
 Chātṭadhāraṇaphala, 53
 Chātṭadhāraṇassa phalaṇ, 244
 Jagatīkāraṇatthēra, 221
 Jagatīdāyakaṭṭhēra, 402
 Jagatiyā phalaṇ, 221, 402
 Jātukapūṇḍakattthēra, 357
 Jambuphaliyatthēra, 393
 Jaluttana (rājā), 163
 Jalajuttara (Padumuttara Bud-
 dha), 57, 63, 101, 107
 Jalasikha (cakkavattin), 265
 Javahāṇṣakattthēra, 232
 Jātīpupphiyatthēra, 405
 Jātīpūjakattthēra, 154
 Jātīpūjāya phalaṇ, 154
 Jitassana (cakkavattin), 198
 Jīna (Buddha), 4, 7
 Jutidova, 212
 Jutindhara (Buddha), 78
 Jotayana, 7, 430, 495
 Jotārāma, 499
 Jotīpāla, 301
 Kaku[d]dha, 225
 Kakusandha (Buddha), 611
 Kakkarupupphiyatthēra, 286
 Kakkarupūjakattthēra, 177
 Kaṇḍhārevalatthēra, 491
 Kaccāna. *See* Mahā°
 Kataoobhikkhadāyikattthēra,
 516
 Kaṇaverapupphiyatthēra, 182
 Kaṇikāraṇḍhānīyatthēra, 183
 Kaṇikārapupphiyatthēra, 183, 203
 Kadamba (pabbata), 382
 Kadambapupphiyatthēra, 178
 Kadambapupphiyatthēra, 287
 Kadalikannassa phalaṇ, 81 f.
 Kadalīpupphiyatthēra, 257
 Kadalīphaladāyikattthēra, 297
 Kattaradandaṇḍāṇṣa, 312
 Kathāvatthavisuddhi, 37
 Kamma, 4
 Kapparuḍḍha, 2
 Kapparuḍḍhaṇṣa phalaṇ, 91
 Kapparuḍḍhiyatthēra, 90
 Kapitthaphaladāyikattthēra, 449
 Kapilavatthava, 42, 501
 Kapilavatthu, 492
 Karañjaphaladāyikattthēra, 448
 Karavīka, 3
 Kalambadāyikattthēra, 393
 Kalambassa phalaṇ, 393
 Kalira, 8
 Kavāṭa, 2
 Kassapa (Uruveṇ), 482
 Kassapatthēra. *See* Mahā°
 Kassapa (nūṇado), 381
 Kassapa (Buddha), 301
 Kassapa (brāhmanakula), 390
 Kassapa (brāhmanakula), 504
 Kassapa (brāhmanakula), 512
 Kassapa (brāhmanakula), 610
 Kāma, 10
 Kāyabandhadānāṇṣa, 310
 Kārupika, 78
 Kāḷigodhāyaputta (Bhaddiya), 97
 Kāḷudāyitthērapadānaṇ, 85
 Kāḷudāyitthēra, 500
 Kāsmāripaladāyikattthēra, 294
 Kāsmāripaladāyikattthēra, 445
 Kāsika, 401
 Kāsī (raṭṭha), 490

- Kigsukapupphiyatthara, 435
 Kigsukapūjakatthara, 283
 Kiki (rājā), 490, 512
 Kiṅkanikapupphiyatthara, 204
 Kiṅkinikā, 2
 Kiṇjakosara, 225
 Kittanāya phalaṇ, 241, 256, 321, 411, 428
 Kilāñjassa phalaṇ, 219
 Kilāñjadāyakatthara, 219
 Kisagotamī-thevī, 546, 564
 Kisalayapūjakatthara, 200
 Kukkuṭa (pura), 469
 Kukkuṭa (pabbata), 155
 Kuṇḍikadānānisasā, 312
 Kuṇḍikagharadānānisasā, 312
 Kutajapupphiyatthara, 191
 Kutajapupphiyatthara, 451
 Kutidāyakatthara, 229
 Kuṭidhūpakatthara, 223
 Kuṇḍadhānatthara, 81
 Kuṇḍalā, 546
 Kumārakassapatthara, 473
 Kumudadāyakatthara, 180
 Kumudamāliyatthara, 186
 Kumudamāliyatthara, 257
 Kumunīsalāyakatthara, 415
 Kumunīssesa phalaṇ, 415
 Kusatthakadāyakatthara, 416
 Kusatthakassa phalaṇ, 416
 Kusūlakassa phalaṇ, 212
 Kusinārā (nagara), 473
 Kusumāsaniyatthara, 180
 Kūṭāgāra, 1
 Kṣākapupphiyatthara, 440
 Kṣīya (tāpasa), 318
 Kṣīyajāti, 469
 Kṣarapupphiyatthara, 287
 Kṣaya, 168
 Koṭumbariyatthara, 192
 Koṭṭhika, 480
 Koṇḍañña (Buddha), 49, 236, 514
 Koṇāgamana (Buddha), 512, 514, 611
 Korāṇḍapupphiyatthara, 206
 Korāṇḍapupphiyatthara, 383
 Korāṇḍapupphiyatthara, 434
 Koladānassa phalaṇ, 307
 Koladāyakatthara, 397
 Kolita (Moggallāna), 25, 32, 44, 429
 Koliya, 95, 491 f.
 Koliyavassatthara, 93
 Kovīlāra, 9
 Kosala (ratthā), 477
 Kosala (rājā) 283, 550
 Kosika (pubbat), 381
 Kosika (Buddha), 111
 Kosigotta, 583
 Kosīya, 16
 Kosīya (hūṭa), 67
 Kosinbaphaliyatthara, 149
 Kṣaṇḍavīsīṇakappa, 8
 Kṣaṇḍakalāyakatthara, 182
 Kṣaṇḍaphulliyatthara, 198
 Kṣadiraṇṇa-Revatitthara, 51
 Kṣanti (pāramī), 6
 Kṣandhukā (Cāṇḍavagga, Mahāvagga), 43
 Kṣaṇṭharā (upāsikā), 429
 Kṣemakassakka, 608
 Kṣemā (thevī), 429, 512, 543, 550
 Kṣomadānassa phalaṇ, 81
 Nānatthavikotthara, 302
 Nānatthavikotthara, 421
 Nānatthavānāya phalaṇ, 393
 Nānatthomano phalaṇ, 113
 Nāpūpījāya phalaṇ, 161, 167
 Nānasaṇḍāya phalaṇ, 110, 161, 167
 Nānasaṇḍakotthara, 140
 Nānasaṇḍakotthara, 161
 Nāthāgata, 7, 20, 30, 31
 Nāthakosara phalaṇ, 311
 Nāthānāradānānisasā, 313
 Nāthāpupphiyatthara, 197
 Nāthomana, 180
 Nāthapupphiyatthara, 176
 Nāthāya phalaṇ, 80, 201, 231, 429
 Nāthiyatthara, 201
 Nāthiyatthara, 234
 Nāthiyatthara, 238
 Nāthiyatthara, 328
 Nāthaka, 484
 Nāthāra, 81
 Nāthaphaliyatthara, 447
 Nāthavāntadāyakatthara, 211
 Nāthavāntassa phalaṇ, 293, 108
 Nāthāsa, 269 f.
 Nāthāsa, 4, 274 f., 286, 377, 385 f., 400, 435, 501, 512, 527, 614
 Nāthāsa, 1
 Nāthāsa, 441
 Nāthāpupphiyatthara, 201
 Nāthāpupphiyatthara, 195
 Nāthāpupphiyatthara, 433
 Nāthāpupphiyatthara, 278
 Nāthāpupphiyatthara, 190

- Tīcampakapupphiyatthera, 227
 Tīṇḍukadāyakatthera, 200
 Tīṇakutikāya phalaṇ, 271
 Tīṇakutidāyakatthera, 270
 Tīṇamutthassa phalaṇ, 280
 Tīṇamutthidāyakatthera, 280
 Tīṇamutthidāyakatthera, 454
 Tīṇamuttho phalaṇ, 455
 Tīṇasānūhāradāyakatthera, 121
 Tīṇasānūhāradāyakatthera, 198
 Tīṇasūlakacchādanīyatthera,
 Tīṇasūlakatthera, 179
 Tīṇukkādhāriyatthera, 404
 Tīṇuppalamāliyatthera, 277
 Tīṇuppalamāliyatthera, 291
 Tīṇḍukaphaladāyakatthera, 281
 Tīthiya, 44
 Tīdasa, 4, 202
 Tīdiva, 49
 Tīṇalamālikāttheri, 3
 Tīpupphānaṇ phalaṇ, 278
 Tīpupphiyatthera, 136
 Tīmīrapupphiyatthera, 126
 Tīmīrapupphiyatthera, 288
 Tīrapāyatthera, 256
 Tīritivaccha, 405
 Tīlaka, 15
 Tīlammūthidāyakatthera, 235
 Tīlamuttho phalaṇ, 235
 Tīlakaṇṇa, 573
 Tīvaṇṇapupphiyatthera, 196
 Tīvaṇṇa (nagara), 219 f.
 Tīvaṇṇa, 199
 Tīssaraṇagamanīyatthera, 74
 Tīssa (Buddha), 119, 123, 193,
 277, 371, 517
 Tīssamotīryatthera, 339
 Tīṇipadumiyatthera, 124
 Tīṇḍukavarassa phalaṇ, 222
 Tīṇḍuka - karuṇā - dānānisassa,
 313
 Tīvaraḍaya katthera, 222
 Tūṣita, 53, 100, 250, 395, 427, 513
 Tūṣitakāya, 411
 Tolaḍhāradānānisassa, 310
 Tolamakkiyatthera, 230
 Todeyyatthera, 354

 Thambhāropakatthera, 171
 Thālakadānānisassa, 311
 Thitañjaliyatthera, 123
 Thūpakārasa phalaṇ, 513
 Thūpapūjāya phalaṇ, 59, 112, 119,
 170 f.
 Thūpasikhasa (cakkavattin), 171
 Thūpasodhanāya phalaṇ, 269, 270

 Thomakatthera, 226
 Thomanāya phalaṇ, 220, 255

 Daṇḍadānassa phalaṇ, 283, 457
 Daṇḍadāyakatthera, 283
 Daṇḍadāyakatthera, 456
 Daṇḍasena (cakkavattin), 111
 Dadhidānānisassa, 315
 Dabba, Malla[-putta]-tthera, 471
 Dāṭṭabba, 5
 Dānassa phalaṇ, 307
 Dārūṇīya. See Bāhiya
 Dīṭṭhivīsūka, 10
 Dīghasāḍadānassa phalaṇ, 93
 Dīpaṇkara (Buddha), 429, 587
 Dīpadānaphalaṇ, 35
 Dīpadānassa phalaṇ, 108, 189, 231,
 336, 571
 Dīpathāḍadānānisassa, 313
 Dīpassa phalaṇ, 520
 Dussadānassa phalaṇ, 134, 185,
 308
 Dussadānānisassa, 308
 Dussadāyakatthera, 185
 Deva, 4
 Devagajjita, 190
 Devatta, 4
 Devadatta, 47, 300
 Devadeva, 188
 Devapa (khattiya), 231
 Devabhūra, 217
 Devaḷa (sāvaka), 226
 Devaḷa, 63
 Devutara, 142
 Desakittanāya phalaṇ, 246
 Desakittiyatthera, 246
 Desapūjakatthera, 183
 Desapūjāya phalaṇ, 183
 Dehapūjāya phalaṇ, 406
 Dvāravatī (nagara), 200
 Dvipaduttama (Buddha), 51, 201
 Dvrataniyatthera, 214

 Dhajadānassa phalaṇ, 74, 177, 278
 Dhajadāyakatthera, 108
 Dhajadāyakatthera, 277
 Dhaññavati (nagara), 160
 Dhanapāla (nāga), 47
 Dhanitṭha (khattiya), 210
 Dhamma, 5
 Dhammacakkassa phalaṇ, 90
 Dhammacakkakatthera, 90
 Dhammadassi (Buddha), 171, 196,
 402
 Dhammadānassa phalaṇ, 249
 Dhammadinnā-thori, 546, 567

Dhammarakkha (Ānanda), 11
 Dhammarājā (Buddha), 1
 Dhammarajoi (mogha), 130
 Dhammarajutthara, 439
 Dhammavissakulassin, 13
 Dhammasaṅgīnikatthara, 249
 Dhammasaṅgīpatī (Sāriputta), 41
 Dhammasaṅgīphalaṇ, 385
 Dhammasaṅgīyatthara, 273
 Dhammā (bhikkhuni), 546
 Dhātupūjakatthara, 224
 Dhātupūjakatthara, 425
 Dhātupūjāhāne phalaṇ, 214
 Dhātupūjāya phalaṇ, 425
 Dhāraṇīya phalaṇ, 244
 Dharaṇīruha (cakkavattin), 179
 Dhūpadānassa phalaṇ, 78
 Dhūpadāyatthara, 78
 Dhūmaketu (cakkavattin), 196
 Dhūmadānānisarṇa, 316
 Dhūmanettadānānisarṇa, 312
 Dhotakatthara, 343

Nakhaocchedanādānānisarṇa, 309
 Nātaṅga, 7
 Natthukadānānisarṇa, 313
 Nadi-Kassapa, 483
 Nanda (Attīa-Buddhasāvaka), 200
 Nandatthara, 57
 Nandatthara, 350
 Nandakatthara, 409
 Nandana, 547
 Nandā-therī (Janapaḍakalyāṇī), 572
 Nandā-therī, Abhirūpa°, 608
 Nandāmālā (upāsikā), 429
 Nandīya (khattīya), 235
 Nammadā (nadi), 240
 Naradeva (Buddha), 123
 Naravīra (Buddha), 80
 Nalakuṭṭikadāyakatthara, 440
 Nalamālānaṇ phalaṇ, 520
 Nalamālīkā therī, 528
 Nalamālīyatthara, 143
 Nalamālīyatthara, 412
 Nalāgārassa phalaṇ, 278
 Nalāgārīkatthara, 278
 Nalinakosariyatthara, 223
 Navasārassa phalaṇ, 387
 Nāgakesariyatthara, 222
 Nāgādānassa phalaṇ, 208
 Nāgapupphiyatthara, 179
 Nāgapupphiyatthara, 450
 Nāgasamālātthara, 119
 Nātaputā, 508
 Nārada, 168

Nāraṇa, 278
 Nāraṇa, 110
 Nalāgīhi (hattī), 300
 Nalākaradāyakatthara, 11
 Niggaṇṭha, 303
 Niggaṇṭhipupphiyatthara, 201
 Niggaṇṭhipupphiyatthara, 264
 Niddandhaka sayamola, 10
 Ninnana, 100, 121, 261, 401
 Ninnānarati (alevaloka), 443
 Nimmittayākaraniyatthara, 111
 Nimmittasāmakatthara, 261
 Niyāma, 10
 Nisabha (pabbala), 87
 Nisabha, 74
 Nisabha (sāvaka), 711
 Nissēṇḍānassa phalaṇ, 187
 Nissēṇḍāyakatthara, 187
 Nekkhamma, 5
 Nomisammata (cakkavattin), 150
 Neru (Meru, pabbata), 21, 313, and
 see Sineru
 Nosaḍa (brahmana), 254

Paṇṣukūlapūjakatthara, 434
 Paṇṣukūlasaṅgīkatthara, 418
 Paṇṣaṅgananiyatthara, 113
 Paṇṣaṅganamanassa phalaṇ, 240
 Paṇṣaṅgananiyatthara, 240
 Paṇṣaṅgīhānasaṅgīkatthara, 163
 Paṇṣaka, 4
 Paṇṣakabuddha, 2, 7 f.
 Paṇṣaṅgīyatthara, 180
 Paṇṣaṅgīlāsa phalaṇ, 1811
 Paṇṣaṅgīkatthara, 108
 Paṇṣaṅgīpāṇīyikā-therī, 527
 Paṇṣaṅgīpāṇīya phalaṇ, 528
 Paṇṣaṅgīpikātherī, 519
 Paṇṣaṅgīyatthara, 103
 Paṇṣaṅgīlāsaṇḍāniyatthara, 76
 Paṇṣaṅgīlāsa phalaṇ, 77
 Paṇṣaṅgīyatthara, 97
 Paṇṣaṅgī-therī, 546, 557
 Paṇṣajga, 237
 Paṇṣapattiyutā, 13
 Paṇṣabhānavant, 10
 Paṇṣaṅgīhārassa phalaṇ, 133
 Paṇṣappa, 2
 Paṇṣaṅgīkatthara, 128
 Paṇṣadānassa phalaṇ, 229, 230
 Paṇṣadāyakatthara, 228
 Paṇṣadāyakatthara, 239
 Pattadānassa phalaṇ, 224
 Pattadānānisarṇa, 308
 Pattadāyakatthara, 224
 Pattipupphiyatthara, 291

- Patthodanadāyakaṭṭhara, 376
 Patthodanassa phalaṇ, 377
 Pathāvin, 5
 Padapūjakatthara, 141
 Padapūjāya phalaṇ, 206, 283, 383
 Padasaññāya phalaṇ, 119
 Padasaññakatthara, 119
 Paduma (pabbata), 362
 Paduma (Buddha), 287, 181
 Padumakesariyatthara, 248
 Padumakūṭāgāriyatthara, 326
 Padumachādanīyatthara, 98
 Padumatthara, 109
 Padumadhāriyatthara, 453
 Padumapupphiyatthara, 132
 Padumapūjakatthara, 279
 Padumī, 10
 Padumuttara (Buddha), 33, 36 f.,
 48, 50, 52, 58, 62 f., 68, 70, 81,
 83 f., 152, 193, 225, 273, 276,
 355, 384, 403, 500, 561
 Panasaphaladāyakaṭṭhara, 297
 Pabbajāya phalaṇ, 242
 Pabbhakarattthara, 269
 Pabbhāradāyakaṭṭhara, 252
 Parappasāḍakatthara, 114
 Paramparavyākaranāni, 7
 Paramatthadassin, 13
 Paramatthapatti, 22
 Paramanna, 85 f.
 Paramannadāyakaṭṭhara, 240
 Paramannassa phalaṇ, 249
 Paramassāsakāraka, 78
 Parissavanadānānisassa, 310
 Palālapīṭhadānānisassa, 315
 Pallakadāyakaṭṭhara, 175
 Pallakassa phalaṇ, 175
 Pavaralakkhana, 123
 Pasāḍassa phalaṇ, 250, 282
 Pātali, 15
 Pāṭalipupphiyatthara, 122
 Pāṭalipupphiyatthara, 290
 Pāṭalipūjakatthara, 224
 Pāṭhiraasāṇīakatthara, 392
 Pāthīna, 15
 Pādapīṭhadānānisassa, 315
 Pādapīṭhassa phalaṇ, 400
 Pādapīṭhiyatthara, 400
 Pādapūjakatthara, 246
 Pādapūjāya phalaṇ, 246, 435
 Pādālola, 11
 Pādūkādānānisassa, 312
 Pānadhīdāyakaṭṭhara, 208
 Pānadhīdāyakaṭṭhara, 417
 Pānadhissa phalaṇ, 200, 417
 Pāpanīyariyatthara, 212
 Pāyāsadāyakaṭṭhara, 157
 Pāraphaliyatthara, 445
 Pāraṇī, 5
 Pāvusa, 15
 Pāsādadāna phalaṇ, 60
 Pindapātassa phalaṇ, 226, 516
 Pindapātīkatthara, 285
 Piṇḍola-bhāradāyakaṭṭhara, 50
 Piyaḍassin (Buddha), 65
 Piyaḍassi, 171, 212, 252, 326, 432
 Piyaḍaphaladāyakaṭṭhara, 440
 Piyaḍapupphiyatthara, 220
 Pilakkhaphaladāyakaṭṭhara, 296
 Pilakkhuphaladāyakaṭṭhara, 410
 Pihndavacchatthara, 59
 Pihndavacchattherāpadānaṇ, 302
 Pīṭhadānassa phalaṇ, 134
 Pīṭhakadānānisassa, 314
 Pukkusaṭṭi, 473
 Puṭṭīnaphala, 4
 Pundarikassa phalaṇ, 238
 Punnaka (khattiya), 111
 Punnakatthara, 241
 Punnakatthara, 341
 Punnatthara, 36
 Punnikā-therī, 617
 Putikadāyaka. See Sup°
 Puthavi, 4
 Punnūga, 15
 Punnāgapupphiyatthara, 180
 Puppaghghiyadānassa phalaṇ, 102
 Puppahacogotiyatthara, 118
 Puppachattadānaphala, 58
 Puppachattassa phalaṇ, 265
 Puppachattiyatthara, 264
 Puppachādanīyatthara, 166
 Puppachādanassa phalaṇ, 65, 160,
 162, 188, 225, 230
 Puppadhārakatthara, 244
 Puppahūpiyatthara, 155
 Puppapūjāya phalaṇ, 112, 123,
 129, 142, 182, 192, 224, 228,
 204
 Puppamutthipūjāya phalaṇ, 201
 Puppāropanassa phalaṇ, 86
 Puppāsanaṇṇassa phalaṇ, 255
 Puppāsaniyatthara, 254
 Puppābhūropayassa phalaṇ, 179
 Puppīn, 15
 Pubbhakammapilotikatthara, 299
 Pubbhagamaniyatthara padānaṇ,
 243
 Pubbhavideha, 18, 348
 Purudada (Sakka), 423
 Puṇṇacankamiyatthara, 418
 Puṇṇatthipiyatthara, 437

- Pulhinadānassa phalaṇ, 79
 Pulhinapūjakatthara, 79
 Pulhinapūjakatthara, 259
 Pulhinassa phalaṇ, 259, 418
 Pulhinuppādāyakatthara, 426
 Pūpakadāyakatthara, 456
 Poṭṭhadānassa phalaṇ, 237
 Poṭṭhadāyakatthara, 237
 Porohicca (moggallāna), 14
 Phalaḍānassa phalaṇ, 130, 170,
 182, 201, 239, 250, 281, 294,
 295, 296, 297, 340, 391, 395,
 397, 398, 409 f., 416, 440, 443,
 452, 447, 448, 449
 Phalaḍāyakatthara, 130
 Phalaḍāyakatthara, 160
 Phalaḍāyakatthara, 169
 Phalaḍāyakatthara, 174
 Phalaḍāyakattharāpadānaṇ, 239
 Phalaḍāyakatthara, 250
 Phalin, 15
 Phārusakaphalaḍāyakatthara, 296
 Phussa (Buddha), 130, 482
 Phussa, 198, 613
 Phussa (Buddhassa), 286
 Phussitakammiyatthara, 268
 Phussitassa phalaṇ, 268 f.

 Bandhava, 11
 Bandhujivakatthara, 175
 Bandhujivakatthara, 192
 Bandhujivakapuppapūjāya pha-
 laṇ, 176
 Bandhumā (khattiya) 134, 140,
 515
 Bandhuma (nagara), 200
 Bandhumati (nagara), 80, 185,
 190, 270, 409, 374, 521
 Bākulatthara, 328
 Bārāpasī, 469, 494, 512
 Balasena, 241
 Bāvari, 357
 Bāhiyatthara, 473, 475
 Bāhiya, 478
 Bibbohanassa phalaṇ, 234
 Bimbijāla, 15
 Bimbijākapuppaphassa phalaṇ, 225
 Bimbijāliyatthara, 225
 Bimbisāra (rājā), 503, 546
 Bimbobhanadānānisasā, 314
 Bilālidāyakattharāpadānaṇ, 145
 Bilālidāyakatthara, 232
 Bilāliya phalaṇ, 232
 Bilālidānassa phalaṇ, 145
 Billanhaliyattharāpadānaṇ, 397

 Bīṇaya phalaṇ, 103, 110
 Bimbipassi phalaṇ, 396
 Buddha, 1, 20
 Buddhakhetta, 1, 6, 11, 111
 Buddhacetiya, 7
 Buddhathavānassa phalaṇ, 82
 Buddhathavānaya phalaṇ, 168
 Buddhathuṇa, 70, 269
 Buddhathomaṇṇassa phalaṇ, 87
 Buddhathomaṇṇaya phalaṇ, 111,
 159
 Buddhapūjāya phalaṇ, 22, 98, 113,
 117, 118, 126, 127, 132, 146,
 150, 158, 162, 163, 165, 177,
 178, 180, 183, 184, 186, 190;
 (kūṭajapuppaphassa) phalaṇ, 191;
 Buddhapūjāya phalaṇ, 192, 193,
 195, 197, 199, 200; (tikandipup-
 passa) phalaṇ, 202; Buddhapu-
 jāya phalaṇ, 203, 204, 205, 206,
 209, 211, 215, 216, 217, 219 f.,
 220, 222, 223, 227, 229, 233,
 240, 211, 214, 245, 257, 258,
 264, 276, 277, 279, 280, 283,
 286, 287, 288, 289, 290, 332, 333,
 350, 360, 383, 388, 391, 404,
 412, 425, 432, 433, 441, 451,
 457, 461, 467, 481, 515, 518
 Buddhathānita, 45
 Buddhathānita, 6
 Buddhavaggaṇṇānassa phalaṇ, 43
 Buddhamaññāya phalaṇ, 120, 132,
 210, 252, 254, 256, 259, 260,
 261, 320, 392
 Buddhamaññakatthara, 151
 Buddhamaññakatthara, 252
 Buddhamaññiyakatthara, 419
 Buddhacūṇana, 213, 291
 Buddhānussāsana, 6
 Buddhānussāsiya phalaṇ, 60, 70
 Buddhāpālāna, 1, 301
 Buddhupattāṇakatthara, 138
 Buddhupattāṇiyakatthara, 212
 Bodhi, 48
 Bodhi-uppattāṇiyakatthara, 194
 Bodhighariyatthara, 401
 Bodhipūjāya phalaṇ, 136, 176,
 216, 398
 Bodhiropanassa phalaṇ, 110
 Bodhivandakatthara, 200
 Bodhisāṇīakatthara, 131
 Bodhisāṇīaya phalaṇ, 131
 Bodhisammajjakatthara, 457
 Byākaraṇāya phalaṇ, 412
 Byāpanujja, 11
 Brahmaddatta, 583

- Bhagavant, 20, 79, 264
 Bhagīnīmālā, 15
 Bhaddā Kāpilāni-thorī, 578
 Bhaddā Kuṇḍalakeśi-thorī, 560
 Bhaddālitthara, 365
 Bhaddiya Kaḷigodhayaputtat-
 thera, 95 f.
 Bhallālakadāyakaṭṭhara, 398
 Bhāgīrasī (= Gangā), 23, 343, 436
 Bhājanadāyakaṭṭhara, 218
 Bhājanadānānisarṇṣā, 311
 Bhājanassa phalaṇ, 218
 Bhārīka (pabbata), 440
 Bhārūkaceha (pura), 476
 Bhāsādānassa phalaṇ, 114
 Bhikkhadānassa phalaṇ, 78, 140,
 261, 517
 Bhikkhadāyakaṭṭhara, 140
 Bhikkhadāyikā, 546
 Bhīsādānassa phalaṇ, 287, 421
 Bhīsādāyakaṭṭhara, 114
 Bhīsādāyakaṭṭhara, 420
 Bhīsamūlā Gadāyakaṭṭhara, 286
 Bhīsasamūlā, 120
 Bhīśāluvadānassa phalaṇ, 120
 Bhīśāluvadāyakaṭṭhara, 120
 Bhīśādānānisarṇṣā, 314
 Bhūja, 9
 Bhūta (satta), 8
 Bhūtagnāna (pabbata), 179
 Bhosajja, 7
 Bhosajjakāṇānisarṇṣā, 311
 Bhosajjassa phalaṇ, 190, 330, 394
 Bhajanadānaphala, 66
 Bhajanadāyakaṭṭhara, 253
 Bhojanassa phalaṇ, 253
 Bhojja, 2
 Makkanāya phalaṇ, 230
 Magga (Atthaṅgika), 6
 Maggakkhāyī (Buddha), 499
 Maggadattikaṭṭhara, 189
 Maggadānassa phalaṇ, 173
 Maggadāyakaṭṭhara, 173
 Maggaññū (Buddha), 499
 Maggavidū (Buddha), 499
 Maggasāññikaṭṭhara, 152
 Maghavapupphajattara, 240
 Mangala (mānava), 280
 Macchadānassa phalaṇ, 232, 455
 Macchadāyakaṭṭhara, 232
 Macchadāyakaṭṭhara, 455
 Mañcadānassa phalaṇ, 378
 Mañcadāyakaṭṭhara, 377
 Maṇḍapadāyikaṭṭhara, 514
 Maṇḍapassa phalaṇ, 350, 433
 Maṇipūjakaṭṭhara, 190
 Maṇipūjakaṭṭhara, 413
 Maṇipūjāya phalaṇ, 414
 Maṇihudānassa phalaṇ, 117, 137,
 320
 Maṇihudāyakaṭṭhara, 325
 Maṇihupūjikaṭṭhara, 136
 Maṇṭānuputta, 28. See Punna
 Maṇḍāravapupphapūjāya phalaṇ,
 196
 Maṇḍāravapūjakaṭṭhara, 178
 Marikā (nadi), 438
 Malla (raṭṭha), 173
 Mallaputta, 301
 Maśāragalla, 2
 Mahākaccānattara, 84
 Mahākaccānattara, 463
 Mahā-Kaccāna, 463
 Mahākappinattara, 468
 Mahā-Kassapaṭṭhara, 33
 Mahākattikaṭṭhara, 479
 Mahāranda (nadi), 469
 Mahātittha, 583
 Mahāparivāratara, 146
 Mahārāma (cakkavattin), 211
 Mahā-Moggallānattara, 31, 480
 Mahāsindhu, 237
 Mahāruci (rājā), 133
 Mahāli. Licchavi, 404
 Mahāvana, 529
 Mahāvādī (Buddha), 80
 Mahāvira (Buddha), 79
 Mahī (nadi), 27
 Maṇṣadānassa phalaṇ, 214
 Mañjaripūjakaṭṭhara, 228
 Mātuhingaphaladāyakaṭṭhara, 446
 Māyā (devī), 429
 Māra, 44, 501
 Mālangārāñña, 9
 Migasammata (khattiya), 122
 Milakkhaphaladāyakaṭṭhara, 296
 Miñjavatāṇsakiyattara, 216
 Mukhallovānakadānānisarṇṣā, 315
 Mukhapūñchanacolaḍānānisarṇṣā,
 312
 Muttā, 3
 Mutthipupphapūjattara, 142
 Mutthipūjakaṭṭhara, 201
 Munnāli, 299
 Muraḷa, 194
 Mekhaladāyikaṭṭhara, 513
 Meghasadhaya, 109
 Megha (mānava), 430
 Meghabbha (cakkavattin), 216
 Mettaguttara, 342
 Mottā (pāramī), 6

- Moru (pabbataraja), 184
 Mogharājatthēra, 87
 Mogharājatthēra, 180 f.
 Mochakadāyikatthēra, 121
 Morahatthassa phalaṇ, 463
 Morahatthiyatthēra, 103

 Yathābhūtarasudhānānisaṃsā, 31
 Yadatthiya (Rājā), 229
 Yamunā (nadi), 27
 Yavakalāpiyatthēra, 282
 Yavatthāre phalaṇ, 282
 Yasavatippamukhā bhikkhunūṇaṃ, 597
 Yasodharā, 573
 Yasodharātheri, 584 f.
 Yasodharappamukhāthoriyo, 591, 592
 Yāgudānassa phalaṇ, 376
 Yāgudāyakatthēra, 375
 Yāmā (devā), 513
 Yūtha (gaṇa), 10
 Yūthikapupphassa phalaṇ, 202
 Yūthikapupphiyatthēra, 184
 Yūthikapupphiyatthēra, 202
 Ye dhammā hotuppaḥavaṇ, 25

 Raṅgisaññakatthēra, 130
 Raṅgisaññāyana phalaṇ, 130
 Raṅgisaññikatthēra, 129
 Rattapadumadānassa phalaṇ, 124
 Rattapupphiyatthēra, 188
 Rattapālatthēra, 63, 61
 Rammaka (nagara), 31
 Rammavati, 194
 Rājagaha, 497; (nagara), 475
 Rahosaññiyakatthērapadānaṃ, 106
 Rādhātthēra, 484
 Rāhulatthēra, 47, 60 f., 531
 Revatā (Khadiravaniya), 52
 Revatātthēra, 495
 Reṇu, 146
 Reṇupūjakatthēra, 146
 Roma, 104
 Romasa, 216, 238, 247, 393
 Romasa (pabbata), 232, 279, 453
 Rohita, 15

 Lakuntaka-Bhaddiyatthēra, 459
 Labujādayakatthēra, 409
 Labujāphaladāyakatthēra, 295
 Lambaka (pabbata), 15, 280, 454
 Lasunadānassa phalaṇ, 89
 Lasunadāyatthēra, 89
 Licchavi, 494
 Lumbini, 501

 Lānandana phalaṇ, 298
 Lokapattita (Buddha), 33, 78, 85,
 Lokatthāra,
 Lokanandana (Buddha), 177
 Lokapajjota (Buddha), 78, 85,
 129
 Lokapudīpa, 13
 Lokanandana (Buddha), 35, 86
 Lokavindiyaka (Buddha), 121
 Lomasukūṇḍiyatthēra, 591
 Lohitanka, 2

 Vakkatthēra, 465 f.
 Vaṅgūta (thēra), 102
 Vaṅgisa, 462
 Vaṅgisaatthēra, 465 f.
 Vaochagotta, 507
 Vannakarakatthēra, 220
 Vannadānassa phalaṇ, 220
 Vataṇsakapiyāya phalaṇ, 174
 Vataṇsakiyatthēra, 174
 Vataṇsakiyatthēra, 216
 Vatthadānassa phalaṇ, 116, 273
 Vatthadāyinatthēra, 116
 Vannakomāṇiyatthēra, 104
 Vanavarehatthēra, 500
 Vandanaṇa phalaṇ, 128, 233, 200,
 419
 Varnalakkhaṇa, 173
 Varuṇa (upatthāka), 21
 Varuṇa (nāgarājā), 31
 Varuṇa (khattiya), 60
 Varuṇa (cakkavattin), 180
 Varuṇa (sāvaka), 132
 Varuṇa Dornavahoṇa (cakkavattin), 99
 Varuṇi (tayo issarā), 55
 Vallikarupphulāyakatthēra, 11
 Valliphaladāyakatthēra, 296
 Vasaḥa (pabbata), 160
 Vasavati (devapura), 513
 Vātālapaniyāyiyatthēra, 207
 Vāṇidāyakatthēra, 221
 Vāsūḥinassa phalaṇ, 221
 Vāsūḥinānisaṃsā, 308
 Vāseṭṭha (brāhmana), 318
 Vikāsa (pabbata), 227
 Vigatānanda (cakkavattin), 217
 Vijamānasa (cakkavattin), 103
 Vidoha, 578
 Vidhūpanadānānisaṃsā, 309
 Vidhūpanadāyakatthēra, 103
 Vinatā (nadi), 295
 Vinaya, 43
 Vināyaka, 80
 Vinelapupphiyatthēra, 203

- Vipassin (Buddha), 70 f., 98, 129, 190, 195, 215, 259, 298, 391, 521, 608
Vipāka, 6
Vibhūṭakamīṇīyattathora, 306
Vimāṇa, 6
Viravapupphiyattathora, 223
Virūparūpa, 10
Virocana (cakkavattin), 169
Visākhā (upāsikā), 546
Vudḍabha (rājā), 300
Vihātābhāsa (cakkavattin), 167
Vithisammajjakatthora, 177
Viṇā, 3
Viriya, 6
Vedikādānassa phalaṇ, 171
Vedikāya phalaṇ, 216, 400, 401
Vedikārakatthora, 171
Vedikārakatthora, 400
Vediyadāyakatthora, 219
Vedohamuni (Ānanda), 7
Veyyāvaccakattthora, 138
Veyyāvaccassa phalaṇ, 138
Veranujā (nagara), 301
Vetambarī (Buddhūpaṭṭhāka), 242
Vojuvana (ārāma), 546
Vosāḷī, 77
Vossabhiṇ (Buddha), 114, 167, 191, 209, 253
Sakacittaniyattathora, 111
Sakīpasammajjakatthora, 378
Sakulā-theri, 509
Sakotaka koranḍadāyakatthora, 283
Sakka (janapada), 300
Sakka (purindada), 423
Sakya, 609
Sakyakuladhaja, 507
Sakya-puṇḍava, 23, 31, 307
Sakya-putta, 23, 26, 28, 30, 263, 440,
Sakya-muni, 41
Sakya-siṇha, 14
Sāṅkamanattāttherī, 514
Sāṅghadāyikā (Viśākhā), 546
Sāṅganikārata, 10
Sāṅgtti, 3
Sāṅghupatṭhākatthora, 191
Sāṅghārāmaṇa phalaṇ, 40
Saccapāramī, 6
Saccadassin, 13
Saccasaññīkatthora, 209
Saccasaññīya phalaṇ, 209
Sañjaya (ajjhāyaka), 24
Sajjhadānassa phalaṇ, 285
Sajjhadāyakatthora, 284
Saññīkatthora, 120
Saññīmaṇsa phalaṇ, 242
Saññīkatthora, 210
Saññāsādānānisarṇa, 313
Satapatta (cakkavattin), 223
Satarāsin (cakkavattin), 190
Satarāsin (Buddha), 294
Satarāsinikatthora, 104
Sattakadāmaḥapupphiyattathora, 382
Sattapaṇṇipūjāya phalaṇ, 292
Sattapaṇṇiyatthora, 292
Sattapaṇṇiyattherāpadāna, 406
Sattapaḍḍaniyattathora, 254
Sattapabbajitathora, 242
Sattapaṭṭaliyattathora, 227
Sattuppalamaṇṇikā-theri, 517
Sattakadānānisarṇa, 309
Sattavāḷagga (Vipassin), 80
Sattūhasāna, 45
Saddappasāḍassa phalaṇ, 130
Saddasaññīkatthora, 131
Saddasaññīkatthora, 245
Saddasaññīkatthora, 256
Saddasaññīkatthora, 282
Saddhammassavano phalaṇ, 274
Santāhārassa phalaṇ, 121, 137, 236, 245
Sannidhānakatthora, 97
Sapaḍḍanacarin, 11
Saparivāraṇaḥattadāyakatthora, 265
Saparivārāsanatthora, 107
Saparivāriyatthora, 172
Sappidānassa phalaṇ, 184, 343
Sappidāyakattherāpadāna, 184
Sappidāyakatthora, 212
Sappiteladānānisarṇa, 315
Sappitelassa phalaṇ, 212
Sabbhiya, 473
Sabbakittikatthora, 323
Sabbagandhiyatthora, 248
Sabbagghana, 173
Sabbāññu, 7, 157
Sabbadānassa phalaṇ, 306, 335
Sabbadāyakatthora, 333
Sabbaphaladāyakatthora, 452
Sabbosaḍha (cakkavattin), 190
Sampasāḍakatthora, 250
Sambuddha, 31, 79
Sambodhi, 1
Samanga (pabbata), 437
Sambhava (Buddha), 279
Samagga, 6

- Meru (pabbatarājā), 585
 Mogharājatthera, 87
 Mogharājatthera, 486 f.
 Modakadāyikātheri, 524
 Morahatthassa phalaṇ, 403
 Morahatthiyatthera, 403

 Yathābhūtarasādānānisagā, 31
 Yadatthiya (Rājā), 229
 Yamunā (nadi), 27
 Yavakalāpiyatthera, 282
 Yavatthāre phalaṇ, 282
 Yasavatippamukhā bhikkhunīyaṇ, 597
 Yasodharā, 573
 Yasodharātheri, 584 f.
 Yasodharappamukhātheriyo, 591, 592
 Yagudānassa phalaṇ, 376
 Yagudāyakatthera, 375
 Yāmā (devā), 513
 Yūtha (gana), 10
 Yūthikapupphassa phalaṇ, 202
 Yūthikapupphiyatthera, 184
 Yūthikapupphiyatthera, 202
 Ye dhammā hetuppabhavā, 25

 Raṇṇisaññakatthera, 130
 Raṇṇisaññāyana phalaṇ, 130
 Raṇṇisaññakatthera, 129
 Rattapadumadānassa phalaṇ, 124
 Rattapupphiyatthera, 188
 Ratthapālātthera, 63, 61
 Rāmaka (nagara), 31
 Rāmmavati, 194
 Rājagaha, 497; (nagara), 475
 Rahosaññakattherapadānaṇ, 106
 Rādhātthera, 481
 Rāhulatthera, 47, 60 f., 531
 Revata (Khadivaniya), 52
 Revatātthera, 495
 Reṇu, 146
 Reṇupūjakatthera, 146
 Roma, 104
 Romasa, 215, 238, 247, 393
 Romasa (pabbata), 232, 279, 453
 Rohita, 15

 Lakunīka-Bhaddiyatthera, 489
 Labujadāyakatthera, 409
 Labujāphaladāyakatthera, 295
 Lambaka (pabbata), 15, 280, 454
 Lasunadānassa phalaṇ, 89
 Lasunadāyatthera, 89
 Licchavi, 494
 - 501

 Lomadānassa phalaṇ, 298
 Lokajetttha (Buddha), 33, 78, 85,
 Lokadatta, 5
 Lokanandana (Buddha), 177
 Lokapūjjeta (Buddha), 78, 85,
 329
 Lokapadāpa, 13
 Lokubandha (Buddha), 35, 89
 Lokaviññaya (Buddha), 121
 Lomasakaṇḍiyatthera, 501
 Lohitanka, 2

 Vakkatthera, 465 f.
 Vaṇṇanta (thera), 102
 Vaṇṇisa, 462
 Vaṇṇiyatthera, 495 f.
 Vacehagotta, 507
 Vāṇmakārakatthera, 220
 Vajradānassa phalaṇ, 220
 Vajrasakapīyā phalaṇ, 174
 Vajrasakiyatthera, 174
 Vajrasakiyatthera, 216
 Vātthadānassa phalaṇ, 116, 273
 Vātthadāyukatthera, 116
 Vāṇakoraṇḍiyatthera, 401
 Vāṇarehatthera, 506
 Vandanāya phalaṇ, 128, 233, 290
 419
 Varalakkhaṇa, 173
 Varuṇa (upatthilaka), 21
 Varuṇa (nāgarāṇā), 31
 Varuṇa (khatṭiya), 59
 Varuṇa (cakkavattin), 189
 Varuṇa (vāṇaka), 132
 Varuṇa Devasavhaya (cakkava-
 tin), 99
 Varuṇa (haya issarā), 55
 Vallikaraphaladāyukatthera, 4
 Vallipphala dāyukatthera, 296
 Vasabha (palibata), 166
 Vasavati (devapura), 513
 Vāṇṭapanyāyātthera, 207
 Vāsīdāyakatthera, 221
 Vāsīdānassa phalaṇ, 221
 Vāsīdānānisagā, 308
 Vāseṭṭha (brāhmaṇa), 318
 Vikaṭa (pabbata), 227
 Viṇatānanda (cakkavattin), 21
 Viṇanāsa (cakkavattin), 105
 Videha, 578
 Vidhūpanadānānisagā, 309
 Vidhūpanadāyakatthera, 103
 Vinatā (nadi), 295
 Vinaya, 43
 Vināyaka, 80
 Vinolapupphiyatthera, 203

Index

- Vipassin (Buddha), 79 f., 98, 129, 190, 195, 215, 259, 298, 391, 521, 608
- Vipāka, 6
- Vihāṭṭakamūṇīyattthera, 396
- Vimānana, 6
- Viravapupphiyattthera, 223
- Virūparūpa, 10
- Virocana (cakkavattin), 169
- Viśākhā (upāsikā), 546
- Viḍḍḍabha (rājā), 300
- Vihāṭṭabha (cakkavattin), 167
- Vithisammajjakattthera, 177
- Vijā, 3
- Viriya, 6
- Vedikādānassa phalaṇ, 171
- Vedikāya phalaṇ, 215, 400, 401
- Vedikārakattthera, 171
- Vedikārakattthera, 400
- Vediyadāyakattthera, 219
- Vedehamuni (Ānanda), 7
- Veyyāvacaakattthera, 138
- Veyyāvacaassa phalaṇ, 138
- Voraṇṇā (nagara), 301
- Velambari (Buddhapaṭṭhaka), 242
- Veluvana (ārāma), 546
- Vesālī, 77
- Vessabhū (Buddha), 114, 167, 191, 209, 253
- Sakkeittaniyattthera, 111
- Sakkeṣṣamajjakattthera, 378
- Sakulā-theri, 509
- Sakolaka korāḍadāyakattthera, 283
- Sakka (janapada), 300
- Sakka (purinlada), 423
- Sakya, 609
- Sakyakuladhaja, 507
- Sakyapuggava, 23, 31, 307
- Sakyaputta, 23, 26, 28, 30, 263, 440,
- Sakyamuni, 41
- Sakyasīha, 14
- Sāḷkamanattātheri, 514
- Saṅghadāyikā (Viśākhā), 546
- Saṅgaṇikārata, 10
- Saṅgīti, 3
- Saṅghupatṭhākattthera, 191
- Saṅghārāmaassa phalaṇ, 40
- Saccapārami, 6
- Saccadassin, 13
- Saccasaṇṇīakattthera, 209
- Saccasaṇṇīya phalaṇ, 209
- Sañjaya (ajjhāyaka), 24
- Sajjhādānassa phalaṇ, 285
- Sajjhādāyakattthera, 284
- Saññakattthera, 120
- Saññānassa phalaṇ, 242
- Saṇṭhitattthera, 210
- Saṇḍāsaḍānāsaṇsa, 313
- Satapatta (cakkavattin), 223
- Satarasīn (cakkavattin), 190
- Satarasīn (Buddha), 294
- Satarasīkattthera, 104
- Sattakadambapupphiyattthera, 382
- Sattapaṇṇipūjāya phalaṇ, 292
- Sattapaṇṇiyattthera, 292
- Sattapaṇṇiyatttherāpadāna, 406
- Sattapaduminiyattthera, 254
- Sattapabbajjattthera, 242
- Sattapāṭṭhiyattthera, 227
- Sattuppalamālikā-theri, 517
- Sattakadānāsaṇsa, 309
- Sattavāhagga (Vipassin), 80
- Satthusāsa, 45
- Saddappasāḍassa phalaṇ, 130
- Saddasaṇṇīakattthera, 131
- Saddasaṇṇīakattthera, 245
- Saddasaṇṇīakattthera, 256
- Saddasaṇṇīakattthera, 282
- Saddhammassavane phalaṇ, 274
- Santhārassa phalaṇ, 121, 137, 236, 245
- Sannidhāvakattthera, 97
- Sapadānacārin, 11
- Sa parivāra chatṭadāyakattthera, 265
- Saparivārāsanattthera, 107
- Saparivāriyattthera, 172
- Sappidānassa phalaṇ, 184, 343
- Sappidāyakatttherāpadāna, 184
- Sappidāyakattthera, 212
- Sappiteladānāsaṇsa, 315
- Sappitelassa phalaṇ, 212
- Sabhiya, 473
- Sabbakittikattthera, 323
- Sabbagandhiyattthera, 248
- Sabbagghana, 173
- Sabbāṇṇ, 7, 157
- Sabbadānassa phalaṇ, 306, 335
- Sabbadāyakattthera, 333
- Sabbaphaladāyakattthera, 452
- Sabbosadha (cakkavattin), 190
- Sampasāḍakattthera, 250
- Sambuddha, 31, 79
- Sambodhi, 1
- Samanga (pabbata), 437
- Sambhava (Buddha), 279
- Samagga, 6

- Samanaguttā (Uppalavannū), 546
 Samanī (Khemā), 516
 Samādapakattthera, 185
 Samuddhara (cakkavatīn), 181
 Samagadha (cakkavatīn), 238
 Samotthata (cakkavatīn), 191
 Sammajjanīya phalaṇ, 379
 Sammāna, 6
 Sammukkhāthavikattthera, 158
 Sayanadāyakattthera, 98
 Sayanadāyakattthera, 105
 Sayanassa phalaṇ, 99, 105
 Sayampatibhāniyatthera, 410
 Sayambhusa, 14
 Sayambhū, 2, 81
 Sarasvatīnīakattthera, 210
 Saranagamaniyatthera, 148
 Saranagamaniyatthera, 246
 Saranagamaniyatthera, 465
 Saranagamane phalaṇ, 70, 247, 285, 465
 Sarabhū, 27
 Sarasvatī (nadī), 27
 Sarīre pūjita phalaṇ, 201
 Sājala, 15
 Sālālapupphikā-thori, 524
 Sālālapupphiyatthera, 233
 Sālālapupphiyatthera, 289
 Sālālamandapiyatthera, 333
 Sālālamāliyatthera, 206
 Sahassāra (khattiya), 264
 Sākiya (Sakya), 589
 Sāgatattthera, 83
 Sāgalā (pura), 583
 Sādhuvihārin, 9
 Sāriputtattthera, 15 f., 44, 266
 Sārisambhava, 480
 Sārī (brāhmaṇī), 22, 102
 Sālākusumiyatthera, 407
 Sālādānassa phalaṇ, 322
 Sālāpupphadāyakattthera, 169
 Sālāpupphassa phalaṇ, 219
 Sālāpupphiyatthera, 218
 Sālāmandapiyatthera, 431
 Sāvaka, 3
 Sāvattī (nagara), 430, 477, 566
 Sikkhī (Buddha), 89, 119, 197, 218, 229
 Siggava, 46
 Siṅgālakamētā-thori, 603
 Siddhattha (Buddha), 55, 56
 Siddhattha, 64, 78, 79, 133, 140, 192, 223, 254, 377, 401
 Siddhattha (Gotama Buddha), 501
 Sindhu, 27
 Sindhuvārīta, 15
 Sineu (Neru), 4
 Sīla, 5
 Sīvalin, 195
 Sīvalittthera, 492
 Sīlā-analāyakaattthera, 188
 Sīlasamabhijaniyatthera, 403
 Sīhasanattthera, 55
 Sīhasanadāmaphala, 55
 Sīhasanassa phalaṇ, 399
 Sīhasanikattthera, 399
 Sukatīvejīva, 217
 Sukkā-theti, 605
 Sugata, 153
 Sugandhattthera, 459
 Sueintitattthera, 115
 Sueintitattthera, 133
 Sueintitattthera, 385
 Sueinnassa phalaṇ, 480
 Suecla (khattiya), 249
 Suechavin (khattiya), 231
 Sujāta (thera), 435
 Sujāta (brāhmaṇa), 37
 Suttaka, 46
 Suttanta, 44
 Sudassana (rājā), 391
 Sudassanattthera, 104
 Sudhamanā (Dhammadinnā), 546
 Suddhodana (rājā), 129, 505
 Suddhodanassa phalaṇ, 602
 Sudhakkammasa phalaṇ, 173
 Sudhāpiṇḍassa phalaṇ, 194
 Sudhāpiṇḍiyatthera, 133
 Sumanā (bīṇassa), 38
 Sumanā (brāhmaṇa), 106
 Sundarikā, 299, 300
 Supāricariyatthera, 181
 Supulakadāyakattthera, 456
 Supulakapūjakattthera, 284
 Supulakassa phalaṇ, 284
 Suppatitthita (cakkavatīn), 245
 Suppasanna (rājā), 188
 Subhaddattthera, 100
 Subhātittthera, 67 f.
 Sumana (tayo janā), 55
 Sumana (Buddha), 292
 Sumanatālavanatthera, 293
 Sumanatālavanatthera, 408
 Sumanatthera, 117
 Sumanadāmadāyakattthera, 293
 Sumanabhijaniyatthera, 415
 Sumanā (devī), 583
 Sumanādhāraṇa phalaṇ, 293
 Sumanāveliyatthera, 264
 Sumanāgalattthera, 65
 Sumanāgalattthera, 147
 Sumanāgala (Buddha), 291

Index

- Sumittā (brāhmaṇi), 587
 Sunokhala, 46
 Sumeghaghana (cakkavattin), 204
 Suneclha (Buddha), 35, 59, 97, 201, 326, 331, 356, 400
 Suneclha (Bodhisat), 429
 Suneclhāttheri, 512
 Surabhin (Paccekabuddha), 299
 Suruci (tāpasa), 17
 Suruci (tāpasa), 21
 Suvacla (brāhmaṇa), 179
 Suvaṇṇapupphiyatthera, 150
 Suvaṇṇalibbhoṇiyatthera, 234
 Susuddha (khattiya), 252
 Sūciḡharadānānisarṇsa, 310
 Sūcidānassa phalaṇ, 122, 135
 Sūcidānānisarṇsa, 369
 Sūcidāyakatthera, 122
 Sūcidāyakatthera, 134
 Sūriyassama (cakkavattin), 220
 Setudānassa phalaṇ, 238, 344, 345, 408
 Setudāyakatthera, 408
 Senāsanadāyakatthera, 137
 Sereyyakatthera, 155
 Selatthera, 316
 Sella-theri, 614
 Suvaṇṇavaṇṇa (Buddha), 78, 80
 Sokhya, 11
 Soṇa-Koḡivisatthera, 298
 Soṇnatāraka, 3
 Soṇṇathūpassa phalaṇ, 439
 Soṇṇanāḡā, 2
 Soṇṇasāṇikakathora, 200
 Soḡāpama, 5
 Sopākakathora, 64
 Sobhana (ārāma), 38, 291
 Sobhita (ārāma), 243
 Sobhita (tāpasa), 339
 Sobhitatthera, 163
 Sobhita (pabbata), 328
 Sobhita (brāhmaṇa),
 Somadeva (cakkavattin), 172
 Somātheri, 576
 Sovayṇakikāṇiyatthera, 388
 Sovayṇakottarikatthera, 389
 Hatthalilaṇṇanadānānisarṇsa, 313
 Hatthidāyatthera, 208
 Harita (pabbata), 278
 Haritakadāyakatthera, 304
 Haṇṇavati, 72, 124, 272, 275, 276, 302, 316, 385, 444, 468, 501, 510, 603
 Hāsajānakatthera, 259
 Himavanta, 15, 20, 50, 58, 160, 278, 279, 336, 411, 441
 Hemakatthera, 351
 Hemāsanadānassa phalaṇ, 84

PRINTED IN GREAT BRITAIN BY
WILLIAMS AND SONS, LONDON
GUILDFORD AND LEIPZIG

